

KOMPLEKSOWA
REWITALIZACJA
GMINY

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LUBARTÓW NA LATA 2017 - 2023

PROJEKT DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

LUBARTÓW, 2017

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	10
2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI, OBEJMUJĄCA ANALIZĘ NEGATYWNYCH ZJAWISK ORAZ LOKALNYCH POTENCJAŁÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE TEGO OBSZARU	10
2.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	10
2.2. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wielokryterialna (wskaźnikowa).....	12
2.2.1. Wskaźniki społeczne	13
2.2.2. Wskaźniki gospodarcze.....	27
2.2.3. Wskaźniki środowiskowe.....	29
2.2.4. Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne	33
2.2.5. Czynniki techniczne	39
2.3. Delimitacja obszaru rewitalizacji	42
2.4. Charakterystyka obszaru rewitalizacji	46
3. POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY LUBARTÓW, POWIATU LUBARTOWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO	70
4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	82
5. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI	84
6. LISTA PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH WRAZ Z ICH OPISAMI	90
7. LISTA POZOSTAŁYCH (UZUPEŁNIAJĄCYCH) RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH REALIZUJĄCYCH KIERUNKI DZIAŁAŃ, MAJĄCYCH NA CELU ELIMINACJĘ LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK.....	119
8. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA TERENIE GMINY.....	130
9. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	132
10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	151
11. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI	153
11.1. System instytucjonalny w procesie rewitalizacji	153
11.2. Zarządzanie procesem rewitalizacji (system wdrażania i monitoringu).....	154
11.3. System budowania i wspierania partnerstwa	156

12. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEMU WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU	157
12.1. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych	158
12.2. ZASADY, TRYB I METODY PRZEPROWADZENIA EWALUACJI.....	161
12.3. Zasady i tryb aktualizacji programu.....	162
13. ZMIANY I PRZEPISY PRZEJŚCIOWE W UCHWAŁACH OBOWIĄZUJĄCYCH W GMINIE	164
13.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu cywilnego.....	164
13.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 3 listopada 2015 r. o rewitalizacji.....	165
13.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 3 listopada 2015 r. o rewitalizacji.....	165
14. SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	165
14.1. Zakres zmian w dokumencie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów.....	165
14.2. Zakres zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów	165
15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	166
16. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA. OPIS I WNIOSKI	166
17. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU GMINY LUBARTÓW	177
17.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego i środowisko naturalne.....	177
17.1.1. Położenie gminy	177
17.1.2. Rys historyczny	181
17.2. Zasoby środowiska naturalnego.....	181
17.2.1. Położenie i zróżnicowanie fizycznogeograficzne.....	181
17.2.2. Budowa geologiczna i złoża kopalin	181
17.2.3. Tereny zagrożone ruchami masowymi.....	184
17.2.4. Rzeźba terenu.....	184
17.2.5. Zasoby glebowe	184
17.2.6. Zasoby wodne.....	184
17.2.6.1. Wody powierzchniowe.....	184
17.2.6.2. Wody podziemne	185
17.2.7. Klimat.....	186
17.2.8. Zbiorowiska roślinne	186
17.2.9. Fauna	187

17.3.	Powiązania przyrodnicze	187
17.4.	Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy oraz stan ich ochrony	187
17.4.1.	Zasoby przyrody objęte ochroną przyrody	188
17.5.	Jakość środowiska	189
17.5.1.	Stan czystości powietrza atmosferycznego	189
17.5.2.	Stan czystości hydrosfery	192
17.5.3.	Stan czystości pedosfery	193
17.5.4.	Jakość klimatu akustycznego	193
17.5.5.	Promieniowanie elektromagnetyczne	194
17.6.	Infrastruktura komunikacyjna	194
17.7.	Infrastruktura techniczna	195
17.7.1.	Zaopatrzenie w wodę	195
17.7.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	197
17.7.3.	Elektroenergetyka	199
17.7.4.	Infrastruktura gazowa	200
17.7.5.	Gospodarka ciepła	200
17.7.6.	Gospodarka niskoemisyjna	201
17.7.7.	Energia odnawialna	201
17.7.8.	Gospodarka odpadami	203
17.7.9.	Telekomunikacja	206
17.7.10.	Mieszkalnictwo	206
17.8.	Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy	211
17.8.1.	Zagospodarowanie przestrzenne	211
17.8.2.	Środowisko kulturowe	215
17.8.3.	Walory i zasoby rekreacyjno – wypoczynkowe gminy	218
17.8.4.	Powiązania widokowo – przestrzenne, dominanty i strefy ekspozycji ¹³	223
17.8.5.	Przestrzeń publiczna	225
17.8.6.	Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego	226
17.9.	SFERA GOSPODARCZA	226
17.9.1.	Zatrudnienie, rynek pracy i bezrobocie	226
17.9.1.1.	Przedsiębiorczość pozarolnicza	233
17.9.1.2.	Atrakcyjność inwestycyjna gminy	237
17.9.1.3.	Zdolność inwestycyjna gminy	239
17.10.	Roľnictwo	243

17.10.1.	Ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	244
17.10.2.	Struktura agrarna	244
17.10.3.	Struktura użytkowania gruntów.....	245
17.10.4.	Produkcja rolna.....	245
17.10.5.	Obsługa rolnictwa.....	246
17.10.6.	Tereny produkcji rybackiej i obsługi produkcji rybackiej	246
17.10.7.	Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	246
17.11.	Sfera społeczna.....	247
17.11.1.	Struktury i trendy demograficzne.....	247
17.11.1.1.	Ludność	247
17.11.1.2.	Gęstość zaludnienia.....	251
17.11.1.3.	Struktura wieku mieszkańców	252
17.11.1.4.	Ruch naturalny i wędrowniczy ludności	256
17.11.1.5.	Prognoza demograficzna	259
17.11.1.6.	Źródła utrzymania ludności	260
17.11.2.	Wykluczenie społeczne.....	261
17.11.2.1.	Pomoc społeczna.....	261
17.11.2.2.	Bezrobocie.....	262
17.11.2.3.	Ubóstwo	263
17.11.2.4.	Niepełnosprawność.....	264
17.11.2.5.	Rodziny wielodzietne i rodziny niewydolne wychowawczo.....	265
17.11.2.6.	Infrastruktura pomocy społecznej	265
17.11.3.	Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług	267
17.11.3.1.	Wychowanie przedszkolne.....	267
17.11.3.2.	Oświata.....	268
17.11.3.3.	Poziom nauczania w szkołach podstawowych	270
17.11.3.4.	Szkolnictwo gimnazjalne	271
17.11.3.5.	Szkolnictwo ponadgimnazjalne	272
17.11.3.6.	Działalność kulturalna i sport	273
17.11.3.7.	Ochrona zdrowia	274
17.11.4.	Bezpieczeństwo publiczne.....	275
17.11.5.	Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych	281
17.11.5.1.	Fundusz sołecki	281
17.11.5.2.	Aktywność obywatelska mieszkańców	283
17.11.5.3.	Organizacje pozarządowe	286

17.11.6.	Identyfikacja problemów w sferze społecznej	288
----------	---	-----

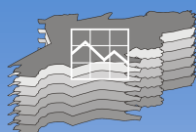
DEFINICJE KLUCZOWYCH POJĘĆ¹

Rewitalizacja

– kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy.

Stan kryzysowy

– charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz musi wystąpić przynajmniej jedno z wymienionych poniżej negatywnych zjawisk:

- ❖ gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- ❖ środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- ❖ przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- ❖ technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.
- ❖ Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r.

całej gminy. Obszar charakteryzujący się w/wym. kryteriami można wyznaczyć jako **obszar zdegradowany**.

Obszar zdegradowany

– to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Może on być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji

– obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji

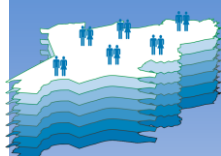
– inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny

- projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Interesariusze rewitalizacji to:

mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;

- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

1. WPROWADZENIE

Prace związane z opracowaniem Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubartów zostały zapoczątkowane Uchwałą Rady Gminy Nr XXX/202/17 z dnia 12 czerwca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017 - 2023. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubartów został sporządzony w oparciu o zapisy ustawy o rewitalizacji oraz Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI, OBEJMUJĄCA ANALIZĘ NEGATYWNYCH ZJAWISK ORAZ LOKALNYCH POTENCJAŁÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE TEGO OBSZARU

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany dla obszaru rewitalizacji określonego Uchwałą Nr XXVIII/191/17 Rady Gminy Lubartów z dnia 27 marca 2017 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Lubartów. Obszar rewitalizacji, w którym prowadzone będą działania wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji, charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy. Został on wyodrębniony z obszaru zdegradowanego określonego na podstawie diagnozy sporządzonej na potrzeby zidentyfikowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lubartów stanowiącej załącznik do uchwały wyznaczającej obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

2.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych w gminie Lubartów zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch odrębnych analiz: jakościowej i wskaźnikowej.

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i przyjęła formę szczegółowej diagnozy, zawierającej charakterystykę sfery społecznej, sfery przestrzenno-funkcjonalną, sfery gospodarczej, sfery środowiskowej i sfery technicznej, stanowiąc załącznik do uchwały wyznaczającej obszary zdegradowane i rewitalizacji. Najważniejszym z dokumentem źródłowym dla opracowania diagnozy była Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubartów na lata 2014 - 2020. W diagnozie uwzględnione zostały problemy zidentyfikowane w strategii i przeanalizowano je w skali sołectw. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą problemów gospodarczych, środowiskowych, technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego było przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, obejmującej obszar gminy Lubartów w podziale administracyjnym na sołectwa, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników w konkretnych częściach gminy i porównanie ich do średniej referencyjnej wartości danego wskaźnika dla całej gminy. Wykorzystano zestaw wskaźników dla wszystkich pięciu analizowanych sfer.

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, na terenie których realizowany będzie Program Rewitalizacji, przeanalizowano sytuację poszczególnych sołectw gminy poprzez badanie wybranych wskaźników i porównanie ich ze średnią gminy. Analiza dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych, świadczących o długotrwałej degradacji obszarów, ale także stanu infrastruktury i dostępności do podstawowych usług oraz stopnia przedsiębiorczości poszczególnych sołectw. Do wyznaczenia granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji zastosowano wskaźniki opisujące:

sferę społeczną:

- *liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkich choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców;*
- *udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych;*
- *liczbę bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym;*
- *udział bezrobotnych bez kwalifikacji (z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym oraz niepełnym podstawowym) w liczbie bezrobotnych;*
- *udział bezrobotnych o średnich kwalifikacjach (z wykształceniem średnim zawodowym oraz ogólnokształcącym) w liczbie bezrobotnych;*
- *udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (z wyższym wykształceniem) w liczbie bezrobotnych;*
- *udział bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych.*
- *wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 roku;*
- *współczynnik przyrostu naturalnego w 2015 roku;*
- *poziom nauczania mierzony skalą staninową w roku szkolnym 2015/2016;*
- *liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;*
- *liczba interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku; liczba przestępstw kryminalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku*
- *liczba założonych „niebieskich kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;*
- *frekwencja wyborów samorządowych w 2014 roku (wybory do Rady Gminy);*
- *ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;*
- *wielkość funduszu sołeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca.*

sferę gospodarczą:

- *ilość podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2015 roku;*
- *ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;*
- *ilość wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;*

sferę środowiskową:

- zagrożenie ponadnormatywnym hałasem;
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska (odpady zawierające wyroby azbestowe przypadające na 1km² oraz w %;
- składowiska odpadów komunalnych czynne i rekultywowane, stanowiące niebezpieczeństwo dla wód podziemnych;

sferę funkcjonalno – przestrzenną - podstawą wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze przestrzennej było zobrazowanie w przestrzeni gminy wskaźników określających problemy związane z dostępnością w infrastrukturę techniczną i społeczną, poziom obsługi komunikacyjnej, a także jakość terenów publicznych na podstawie wskaźników:

- udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2015 roku;
- udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2015 roku;
- udział ludności korzystającej z sieci gazowej w 2015 roku;
- stan infrastruktury energetycznej;
- dostępność do usług internetowych;
- dostępność komunikacyjna;
- ilość i jakość przestrzeni publicznych w 2015 roku;
- stopień wyposażenia w infrastrukturę sportu i rekreacji w 2015 roku;
- dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji w 2015 roku;

sferę techniczną - podstawą wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze technicznej było wyznaczenie obszarów braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska na podstawie wskaźnika

- budynki według stopnia niefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności.

Porównanie sytuacji w sołectwach w oparciu o wymienione kryteria pozwoliło wyodrębnić obszary, w obrębie których występuje najwięcej problemów. Przyjęto założenie, iż obszary gminy, na których można zauważyć gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych – zostały zakwalifikowane jako obszary zdegradowane w gminie Lubartów.

Sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji.

Kluczowym elementem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej (ankieta dla mieszkańców, dla przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Lubartów).

2.2. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wielokryterialna (wskaźnikowa)

Analiza wielokryterialna (*wskaźnikowa*) była kluczowym narzędziem umożliwiającym delimitację obszarów dysfunkcyjnych/problemowych w gminie Lubartów. Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczo-przestrzennych w podziale na jednostki analityczne (sołectwa) gminy Lubartów.

2.2.1. Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego - jest jednym z najważniejszych wskaźników delimitacji obszarów kryzysowych. Uzależnienie od pomocy społecznej jest niewątpliwie jedną z cech występujących na obszarze kryzysowym. Z zasiłków pomocy społecznej korzystają osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej: dotknięte ubóstwem, bezrobociem, ciężką chorobą, niepełnosprawnością. Są to osoby, które bez pomocy z zewnątrz nie potrafią przezwyciężyć kryzysu. Właśnie takim osobom dedykowana jest rewitalizacja, będąca procesem skoncentrowanym na działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób w najtrudniejszej sytuacji. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie. Z zasiłków pomocy społecznej korzystają osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej: dotknięte ubóstwem, bezrobociem, ciężką chorobą, niepełnosprawnością. Są to osoby, które bez pomocy z zewnątrz nie potrafią przezwyciężyć kryzysu. Właśnie takim osobom dedykowana jest rewitalizacja, będąca procesem skoncentrowanym na działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób w najtrudniejszej sytuacji. W ramach obszaru problemowego, badanego na podstawie wskaźników opisujących poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, w największym stopniu zagrożeni są mieszkańcy następujących sołectw:

- Brzeziny, Mieczysławka, Skrobów, Skrobów Kolonia, Trójnia oraz Wólka Rokicka Kolonia – z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 6 obszarach;
- Rokitno, Wandzin, Wola Mieczysławska, Wólka Rokicka - z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 5 obszarach badania ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- Annobór i Nowodwór - z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 4 obszarach badania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Tabela 1. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Lubartów w 2015 roku

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwalej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących stopień ubóstwa i wykluczenia społecznego w których występuje sytuacja kryzysowa
Annobór	14,12	9,85	10,44	1,76	3,38	0,88	0	4
Baranówka	5,92	4,28	4,28	0,66	0	0	0,00	0
Brzeziny	16,22	11,37	5,85	7,36	1,00	7,53	1,34	6
Chlewiska	3,64	3,64	2,24	0	0	3,08	0,28	1
Lisów	5,61	3,47	3,37	0,82	2,65	2,24	0,10	1
Łucka	4,88	3,06	0,11	1,25	0,34	1,59	0	0
Łucka – Kolonia	2,42	0,57	0,57	0	0	0,71	0	0
Majdan Kozłowiecki	12,26	6,60	1,89	0	0	5,66	0	3
Mieczysławka	26,22	14,02	19,51	1,22	2,44	4,88	1,22	6
Nowodwór	11,93	8,95	5,18	2,35	1,73	3,30	0	4
Nowodwór – Dzielni	9,95	7,64	7,64	1,85	1,62	3,01	0	3
Rokitno	13,10	8,27	5,15	4,37	2,34	4,68	0,16	5
Skrobów	11,35	3,90	6,38	4,43	3,37	5,32	1,60	6
Skrobów – Kolonia	13,20	8,87	8,56	3,40	1,13	6,29	1,24	6
Szczekarków	7,40	4,03	4,29	0,13	0,39	0	0	0
Trójnia	36,11	36,11	23,61	11,11	19,44	19,44	0	6
Trzciniec	5,22	3,48	2,39	0,43	1,09	1,09	0,22	0
Wandzin	13,92	13,66	11,34	3,61	2,84	2,84	1,80	5
Wincentów	2,72	2,72	2,72	0	0,68	0	0	0
Wola Lisowska	9,91	3,27	4,73	3,64	3,27	0	0	3
Wola Mieczysławska	15,27	5,91	9,85	6,40	0	7,88	0,49	5
Wólka Rokicka	12,15	8,10	5,61	4,67	4,05	1,56	0	5
Wólka Rokicka Kolonia	15,36	11,79	9,29	6,79	1,43	6,43	1,07	6
gmina Lubartów	9,90	6,51	5,48	2,44	1,67	3,08	0,42	

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Poziom bezrobocie - dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Bezrobocie jest problemem, który dotyka każdą gminę w Polsce, stąd gmina Lubartów nie jest wyjątkiem. Zawsze znajdują się osoby, które z przyczyn od siebie niezależnych lub z własnej winy nie mogą podjąć zatrudnienia. Jest to przyczyna problemów społecznych takich jak: ubóstwo, patologie, przestępczość, marazm. W celu zminimalizowania problemu bezrobocia należy podjąć wszelkie działania zmierzające do poprawy warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji bezrobotnych mieszkańców. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Tabela 2. Poziom bezrobocie w rozbiciu na wykształcenie i wiek w poszczególnych sołectwach gminy

Sołectwo	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych [%]	Liczba bezrobotnych w liczbie ości w wieku produkcyjnym bez kwalifikacji (wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne)	Udział bezrobotnych w średnich kwalifikacjach (wykształcenie średnie zawodowe i ogólnokształcące)	Udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (wyższe wykształcenie) w liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat	Liczba bezrobotnych w obszarach problemowych	opisujących poziom bezrobocia, w których występuje sytuacja kryzysowa
Annobór	6,62	55,56	10,34	33,33	37,78	4,44	17,78	6
Baranówka	7,24	45,45	11,11	18,18	36,36	18,18	4,55	4
Brzeziny	6,69	67,50	10,78	30,00	17,50	7,50	22,50	5
Chlewiska	6,16	54,55	9,57	31,82	31,82	9,09	27,27	4
Lisów	4,80	51,06	7,59	21,28	36,17	10,64	12,77	2
Łucka	6,02	47,17	9,81	18,87	35,85	15,09	11,32	4
Łucka – Kolonia	5,27	45,95	8,39	21,62	37,84	16,22	13,51	2
Majdan Kozłowiecki	2,83	66,67	4,29	0,00	33,33	0,00	0,00	1
Mieczysławka	9,15	46,67	14,29	33,33	35,00	6,67	13,33	3
Nowodwór	4,08	50,00	6,77	23,80	38,46	15,38	19,23	4
Nowodwór – Piaski	5,56	45,83	8,66	16,67	20,83	20,83	12,50	1
Rokitno	5,30	58,82	8,54	50,00	26,47	5,88	14,71	2
Skrobów	3,90	63,64	6,32	9,09	36,36	13,64	0,00	3
Skrobów – Kolonia	5,15	60,00	8,24	16,00	32,00	12,00	18,00	3
Szczekarków	5,58	53,49	8,62	20,93	55,81	2,33	6,98	1
Trójnia	2,78	50,00	5,26	50,00	0,00	0,00	0,00	1
Trzcinię	5,43	52,00	8,42	16,00	44,00	16,00	8,00	2
Wandzin	6,44	72,00	9,88	20,00	20,00	10,00	36,00	4
Wincentów	5,78	41,18	8,37	5,88	52,94	11,76	5,88	3
Wola Lisowska	8,36	86,96	12,50	43,48	36,09	0,00	26,09	6
Wola Mieczysławska	5,91	41,67	9,60	25,00	41,67	0,00	16,67	5
Wólka Rokicka	7,17	60,87	11,17	21,74	43,48	13,04	13,04	5
Wólka Rokicka Kolonia	6,43	55,56	10,23	16,67	38,89	0,00	11,11	4
gmina Lubartów	5,67	55,41	8,97	23,73	35,19	10,35	14,81	

*kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie

Poziom bezrobocia na terenie gminy jest zróżnicowany. Są sołectwa na terenie których pojedyncze osoby są zarejestrowane jako osoby bezrobotne i są to: Majdan Kozłowiecki (3 osoby) i Trójnia (2 osoby). Najwięcej bezrobotnych zamieszkuje sołectwa: Mieczysławka oraz Wola Lisowska, dla których wskaźnik opisujący poziom bezrobocia przekracza blisko 2-krotnie średnią dla gminy.

Struktura bezrobocia na obszarze objętym analizą wykazała, iż w wielu sołectwach gminy, odsetek osób długotrwale bezrobotnych przekracza 60% bezrobotnych, wskazując obszary o najwyższej koncentracji osób wymagających szczególnego wsparcia z powodu długotrwałego braku pracy. Są to sołectwa: Brzeziny, Majdan Kozłowiecki, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wandzin, Wola Lisowska oraz Wólka Rokicka.

Istotnym wskaźnikiem jest liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najmniej korzystna wielkość cechuje sołectwo Mieczysławka, dla którego analizowany wskaźnik przekracza blisko 2-krotnie średnią dla gminy.

Niepokojącym zjawiskiem w strukturze osób bezrobotnych są ich kwalifikacje. Po pierwsze brak kwalifikacji u bezrobotnych - wysoki ich udział cechuje sołectwa: Szczekarków oraz Wincentów. Po drugie wysokie kwalifikacje u bezrobotnych – wysoki ich udział cechuje sołectwa: Baranówka, Łucka, Łucka Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Trzciniec. Osoby z wysokim wykształceniem odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Niedostatecznie wykorzystany potencjał osób starszych cechuje sołectwa: Brzeziny, Chlewiska, Nowodwór, Skrobów kolonia, Wandzin oraz Wola Lisowska.

Z uwagi na koncentrację problemów związanych z bezrobociem, o czym ilustruje ilość wskaźników w poszczególnych sołectwach przekraczających średnią dla gminy, cechują się sołectwa: Annobór, Wola Lisowska, Brzeziny, Wola Mieczysławka, Wola Rokicka, Baranówka, Chlewiska, Łucka, Nowodwór oraz Wola Rokicka Kolonia, z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w min. 4 obszarach (z 7 wskaźników) badania poziomu bezrobocia.

Wskaźnik obciążenia demograficznego – opisujący stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjny) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik identyfikuje przyszłe zmiany w obciążeniu demograficznym ludności poszczególnych sołectw gminy Lubartów. Duże znaczenie dla rozwoju całej gminy ma liczba osób w wieku produkcyjnym (tj. 18 -64 lat dla mężczyzn oraz 18-59 lat dla kobiet), czyli osób zdolnych do pracy i w pełni uczestniczących w życiu społecznym. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią filar społeczności gminy i ich niewielki udział w ogólnej liczbie ludności nie jest korzystnym wskaźnikiem. Kolejnym wskaźnikiem poddanym analizie jest udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, którego wysokie wartości świadczą o starości demograficznej ludności zamieszkującej dane sołectwo. Osoby w podeszłym wieku są zazwyczaj mniej zaangażowane w sprawy społeczności, w związku z czym bardzo ważne są działania aktywizujące tą grupę osób, aby jak najdłużej czuli się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, zarówno w skali sołectwa, gminy, jak i regionu.

Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	wskaźnik obciążenia demograficznego (wiek pozaprodukcyjny/produkcyjny)
1	2	3	4	5
Annobór	134	435	111	56,32
Baranówka	59	198	47	53,54
Brzeziny	117	371	110	61,19
Chlewiska	62	230	65	55,22
Lisów	220	619	141	58,32
Łucka	172	540	168	62,96
Łucka – Kolonia	140	441	122	59,41
Majdan Kozłowiecki	17	70	19	51,43
Mieczysława	37	105	22	56,19
Nowodwór	163	384	90	65,89
Nowodwór – Piaski	85	277	70	55,96
Rokitno	140	398	103	61,06
Skrobów	144	348	71	61,78
Skrobów – Kolonia	236	607	127	59,80
Szczekarków	177	499	95	54,51
Trójnia	21	38	13	89,47
Trzciniec	85	297	78	54,88
Wandzin	76	253	59	53,36
Wincentów	51	203	40	44,83
Wola Lisowska	65	184	26	59,46
Wola Mieczysławska	44	125	34	62,40
Wólka Rokicka	62	206	53	55,83
Wólka Rokicka Kolonia	64	176	40	59,09
gmina Lubartów	2371	7004	1704	58,18

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Wysokie wartości tego wskaźnika, korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa (długie trwanie życia), są jednak niekorzystne z punktu widzenia finansów publicznych (mała liczba osób płacących podatki przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia itp.). Przy obecnie występującym w całym kraju niskim poziomie urodzeń i długim czasie trwania życia, wskaźnik obciążenia demograficznego będzie coraz wyższy. Wysoki wskaźnik obciążenia jest zdecydowanie niekorzystny z gospodarczego punktu widzenia –wymaga podjęcia, z odpowiednim wyprzedzeniem działań w zakresie ochrony zdrowia oraz edukacji. Duże obciążenie demograficzne cechuje sołectwo Trójnia, w którym na 100 osób w wieku

produkcyjnym przypada aż 89 osób w wieku nieprodukcyjnym, a także sołectwo Nowodwór – 65 osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Pozostałe sołectwa, dla których obliczony wskaźnik przewyższa średnią dla gminy to: Brzeziny, Lisów, Łucka, Łucka Kolonia, Rokitno, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska oraz Wólka Rokicka Kolonia.

Przyrost naturalny – wskaźnik opisujący wielkość przyrostu naturalnego obliczony został na podstawie danych dotyczących liczby urodzeń i liczby zgonów pozyskanych z Urzędu Gminy w Lubartowie. Jako wskaźnik wyznaczający przyrost naturalny przyjęto: liczba urodzin - liczba zgonów dzielona przez liczbę mieszkańców sołectwa/gminy x 1000.

Tabela 4. Współczynnik przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Sołectwo	przyrost naturalny [‰]
Annobór	-5,88
Baranówka	-6,58
Brzeziny	-16,72
Chlewiska	2,80
Lisów	-4,08
Łucka	-6,81
Łucka – Kolonia	0,00
Majdan Kozłowiecki	0,00
Mieczysławska	-12,20
Nowodwór	0,00
Nowodwór – Piaski	-18,52
Rokitno	1,56
Skrobów	-7,09
Skrobów – Kolonia	-3,09
Szczekarków	3,90
Trójnia	27,78
Trzciniac	-15,22
Wandzin	10,31
Wincentów	3,40
Wola Lisowska	-7,27
Wola Mieczysławska	-19,70
Wólka Rokicka	-3,12
Wólka Rokicka Kolonia	0,00
gmina Lubartów	-4,06

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Bardzo istotną cechą jest potencjał demograficzny obszaru przejawiający się dużą liczbą dzieci i osób młodych. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią kapitał, w który należy inwestować aby stały się odpowiedzialnymi dorosłymi osobami, poważnie podchodzącymi do

życia i dbającymi o środowisko z którego wyrosły. Niezwykle istotne są również działania przeciwdziałające emigracji i przyczyniające się do zatrzymania w gminie młodych ludzi. Jednakże w 2015 roku przyrost naturalny w gminie Lubartów był ujemny. Najniższa wartość wskaźnika cechowała sołectwa: Brzeziny, Mieczysławka, Nowodwór - Piaski, Trzciniec oraz Wola Mieczysławska. Starzenie się społeczeństwa oraz ujemna wartość przyrostu naturalnego nie gwarantuje w przyszłości zastępowalności pokoleń, co może pogłębić zjawisko recesji liczby ludności.

Poziom nauczania – określono posługując się skalą staninową opisującą wynik sprawdzianu przeprowadzanego w VI klasie szkoły podstawowej - dotyczy pierwszego etapu edukacji szkolnej. Skala ta jest stosowana w pomiarze dydaktycznym i odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje szkoła na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację.

Tabela 5. Poziom nauczania w gminie Lubartów

Szkoła Podstawowa	stanin w roku szkolnym 2015/2016	rejonizacja	liczba uczniów powtarzających klasę w roku szkolnym 2015/2016	ilość obszarów problemowych opisujących poziom nauki w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2	3	4	5
Szkoła Podstawowa w Annoborze	6	wyżej średni	Annobór,	
Szkoła Podstawowa w Brzezinach	6	wyżej średni	Brzeziny, Lisów; Trójnia	
Szkoła Podstawowa w Łucce	6	wyżej średni	Baranówka, Łucka, Łucka Kolonia, Majdan Kozłowiecki; Trzciniec, Wandzin,	
Szkoła Podstawowa w Mieczysławce	4	niżej średni	Mieczysławka, Wincentów, Wola Lisowska	1
Szkoła Podstawowa w Nowodworze	4	niżej średni	Nowodwór, Nowodwór Piaski;	2
Szkoła Podstawowa w Skrobowie	6	wyżej średni	Skrobów; Skrobów Kolonia; Wola Mieczysławska	1
Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie	7	wysoki	Chlewiska; Szczekarków;	
Szkoła Podstawowa w Wólce Rokickiej	5	średni	Rokitno; Wólka Rokicka, Wólka Rokicka Kolonia	
GMINA OGÓŁEM	5	średni		

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W grupie sołectw o wyniku sprawdzianu VI klasy podstawowej poniżej wartości przeciętnej dla gminy opisanej w skali staninowej wynoszącej 4 (średni) wymienia się: Nowodwór i Nowodwór - Piaski (Szkoła Podstawowa w Nowodworze), Mieczysławka, Wincentów oraz Wola Lisowska (Szkoła Podstawowa w Mieczysławce). W Szkołach Podstawowych w

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Nowodworze oraz w Skrobowie, zaistniało zjawisko powtarzania przez uczniów klas podstawowych.

Poziom przestępczości i naruszeń prawa - dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Występowanie patologii społecznych, w tym przemocy w rodzinie to również jedna z najważniejszych cech obszaru będącego w sytuacji kryzysowej. Osoby dopuszczające się przemocy na swoich najbliższych to osoby nie radzące sobie z sytuacją w której się znajdują: z biedą, bezrobociem, alkoholizmem. Zadaniem władz gminy jest pomoc takim osobom poprzez wsparcie przejawiające się różnymi działaniami. Najprostszym sposobem jest wsparcie finansowe, jednak ono często nie wystarcza, dlatego konieczne jest opracowanie wieloletniego planu wyprowadzenia tych osób z sytuacji kryzysowej. Mogą to być działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości, ponieważ znalezienie stałej pracy poprawi sytuację rodziny w dłuższym okresie niż doraźne zasiłki. Istotne jest również stworzenie odpowiedniej przestrzeni sprzyjającej integracji oraz zorganizowanie zajęć rozwijających pasje i zainteresowania.

Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto liczbę przestępstw, interwencji domowych, przestępstw kryminalnych oraz ilość założonych „Niebieskich Kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

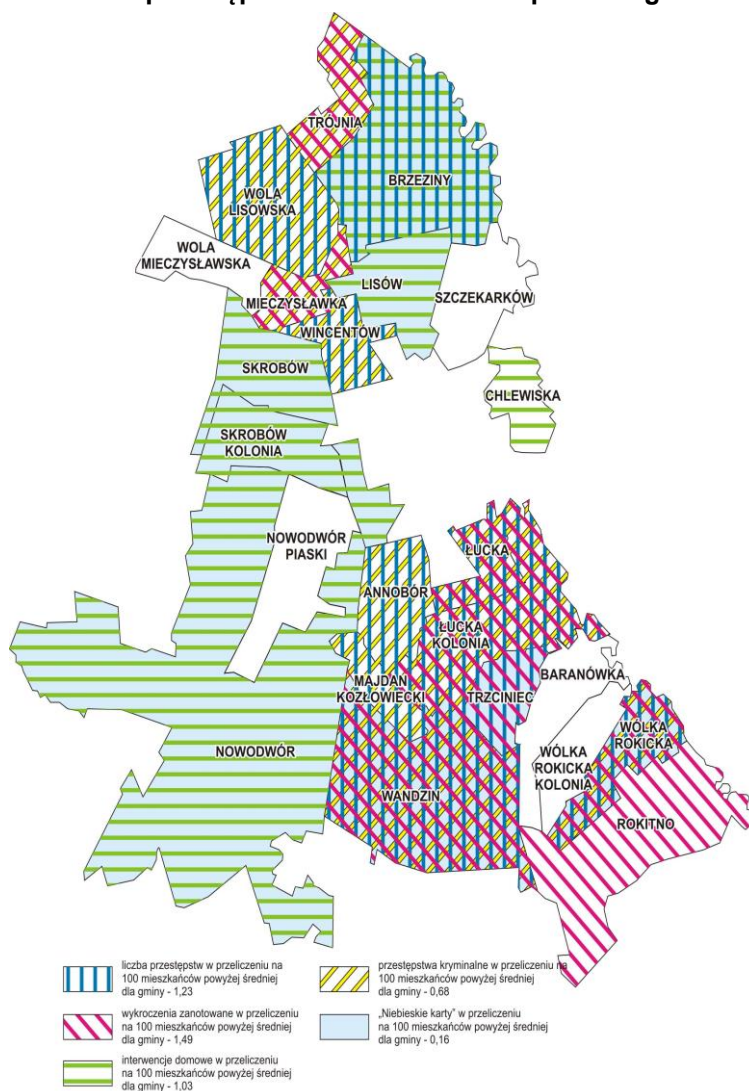
Tabela 6. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów

Sołectwo	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wykroczenia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących poziom nauki w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2		4	5	6	
Annobór	2,06	1,03	0,88	1,47	0,00	2
Baranówka	0,33	0,66	0,00	0,33	0,00	0
Brzeziny	1,00	0,67	1,67	0,84	0,33	3
Chlewiska	1,12	1,40	1,12	0,56	0,00	1
Lisów	0,71	1,02	1,53	0,51	0,20	2
Łucka	1,47	2,38	0,34	0,79	0,11	3
Łucka – Kolonia	1,42	1,85	0,43	0,71	0,14	3
Majdan Kozłowiecki	1,89	0,94	0,00	0,94	0,00	2
Mieczysławka	3,66	6,10	0,61	0,61	0,00	2
Nowodwór	0,78	1,10	2,35	0,47	0,16	2
Nowodwór – Piaski	0,93	0,93	0,69	0,46	0,00	0
Rokitno	0,47	1,72	0,47	0,00	0,00	1
Skrobów	1,06	1,24	1,95	0,53	0,71	2
Skrobów – Kolonia	1,03	1,03	2,16	0,62	0,31	2
Szczekarków	1,17	1,43	0,91	0,52	0,00	0
Trójnia	2,78	4,17	0,00	0,00	0,00	2
Trzciniec	1,09	1,74	0,65	0,87	0,43	3

Wandzin	3,35	3,87	0,77	1,80	0,26	4
Wincentów	1,70	1,36	0,68	1,02	0,00	2
Wola Lisowska	1,82	0,73	0,36	0,73	0,00	2
Wola Mieczysławska	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wólka Rokicka	1,25	2,80	0,31	0,93	0,31	4
Wólka Rokicka Kolonia	0,36	0,36	0,71	0,36	0,00	0
gmina Lubartów	1,23	1,49	1,03	0,68	0,16	

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 1. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów

Analiza szczegółowych danych dotyczących stanu bezpieczeństwa wskazała na koncentrację zjawiska przestępczości w sołectwach: Wandzin oraz Wólka Rokicka. Oprócz wymienionych sołectw duże zagrożenie przestępczością występuje w sołectwach: Brzeziny, Łucka, Łucka - Kolonia, Trzciniec. Brak poczucia bezpieczeństwa ludności z uwagi na występowanie naruszeń prawa cechuje mieszkańców sołectw: Annobór, Lisów, Majdan Kozłowiecki,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Mieczysławka, Nowodwór, Skrobów, Skrobów - Kolonia, Trójnia, Wincentów oraz Wola Lisowska. O zagrożeniu przestępczością świadczy także ilość wydanych „Niebieskich Kart”, które są sporządzane w trakcie przeprowadzanych w miejscach zamieszkania interwencji i świadczą o przemocy w rodzinie. Wskaźnik opisujący ilość wydanych kart na 100 mieszkańców szczególnie wysoki jest w sołectwach: Skrobów (przekraczający ponad 4-krotnie średnią dla gminy), Trzciniec (ponad 2,5 krotnie) oraz Brzeziny, Skrobów - Kolonia i Wólka Rokicka (2-krotnie).

Poziom kapitału społecznego - określa sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Najdogodniejszą miarą kapitału jest frekwencja w wyborach. Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów, to udział mieszkańców w wyborach samorządowych. Kolejny wskaźnik to liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie każdego sołectwa przeliczeniu na 100 mieszkańców. Bardzo dobrym barometrem zaangażowania władz w sprawy lokalnych społeczności jest wielkość funduszu sołectkiego. W celu oszacowania poziomu aktywności społecznej w gminie Lubartów, posłużono się wskaźnikiem opisującym poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa, a więc kwotą pozyskanych środków z funduszu sołectkiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa.

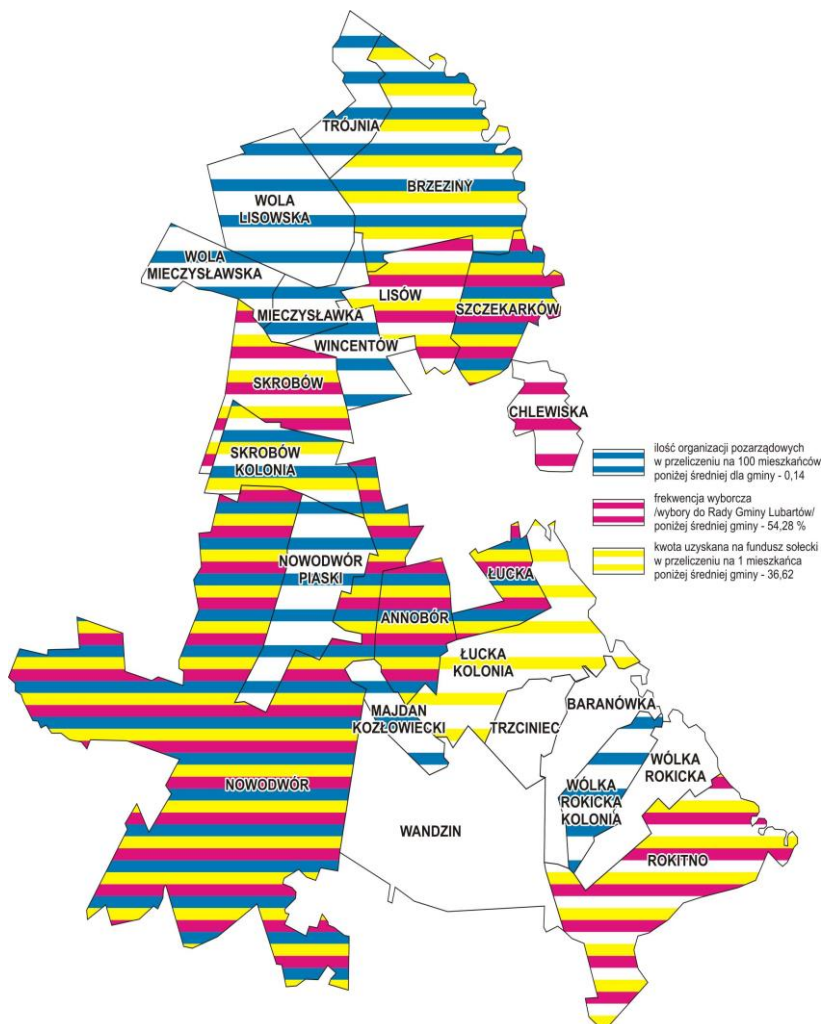
Tabela 7. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

sołectwo	frekwencja wyborcza wybory do Rady Gminy Lubartów	ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	kwota uzyskana na fundusz sołectki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	ilość obszarów problemowych opisujących poziom kapitału społecznego, w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2	4	5	6
Annobór	53,59	0,00	34,92	3
Baranówka	57,77	0,33	44,98	0
Brzeziny	54,98	0,00	36,10	2
Chlewiska	52	0,28	42,23	1
Lisów	50,07	0,31	27,47	2
Łucka	51,02	0,00	30,55	3
Łucka – Kolonia	57,77	0,28	28,49	1
Majdan Kozłowiecki	64,76	0,00	78,47	1
Mieczysławka	59,16	0,00	61,55	1
Nowodwór	44,06	0,00	34,82	3
Nowodwór – Piaski	55,56	0,00	39,13	1
Rokitno	51,19	0,47	35,78	2
Skrobów	49,31	0,53	36,37	2
Skrobów – Kolonia	55,79	0,00	27,75	2
Szczekarków	51,96	0,00	33,81	3
Trójnia	54,98	0,00	100,95	1
Trzciniec	64,76	0,22	38,27	0
Wandzin	64,76	0,26	39,55	0
Wincentów	59,16	0,00	44,59	1
Wola Lisowska	59,16	0,00	46,30	1
Wola Mieczysławska	49,31	0,00	53,44	2

Wólka Rokicka	57,86	0,31	43,02	1
Wólka Rokicka Kolonia	57,86	0,00	47,01	1
gmina Lubartów	54,28	0,14	36,62	

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 2. Poziom kapitał społeczny w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lubartów w 2014 roku wynosiła 56,28%. Frekwencja poniżej średniej odnotowana została w 9 obwodach wyborczych, z których najniższą frekwencją (poniżej 45%) charakteryzował się obwód wyborczy nr 8, w którym uprawnionymi do głosowania byli mieszkańcy sołectwa Nowodwór. Kolejnym kryterium, przy pomocy którego oceniono poziom kapitału społecznego, to wskaźniki opisujące funkcjonowanie na terenie sołectw organizacji pozarządowych. W tym miejscu należy stwierdzić, iż w większości sołectw brak jest organizacji pozarządowych.

Ostatnim wskaźnikiem, którym posłużono się przy ocenie poziomu kapitału społecznego, jest udział środków wydatkowanych w ramach funduszu społecznego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najniższym zaangażowaniem w sprawy społeczne, z uwagi na analizowany wskaźnik, cechowały się sołectwa: Annobór, Brzeziny, Lisów, Łucka, Łucka - Kolonia, Nowodwór, Rokitno, Skrobów, Skrobów- Kolonia oraz Szczekarków.

Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał społeczny, stąd też została przeprowadzona analiza pozwalająca wskazać sołectwa, w których poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej odbiega znacznie od oczekiwanej. Są to sołectwa: Annobór, Łucka, Nowodwór oraz Szczekarków, dla których na 3 analizowane wskaźniki, wszystkie były zdecydowanie gorsze aniżeli średnio dla gminy.

Tabela 8. Zbiornicze zestawienie wskaźników społecznych służących wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z różnych powodów							Poziom bezrobocie w tym bezrobocie długotrwałe Struktura bezrobocia z uwagi na wykształcenie i wiek							wskaźnik obciążenia demograficzne go (wiek pozaprodukcyjny/produkcyjny)	Współczynnik przyrostu naturalnego [‰]	poziom nauczania		stopień przestępczości					poziom kapitału społecznego		ilość obszarów problemowych opisujących sytuację kryzysową w sferze społecznej	
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wieloletniości w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział osób długotrwałe bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych [%]	liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	udział bezrobotnych bez kwalifikacji (wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych o średnich kwalifikacjach (wykształcenie średnie zawodowe oraz ogólnokształcące) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (wykształcenie wyższe) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w liczbie bezrobotnych			stanin w roku szkolnym 2015/2016	uczniowie powtarzający klasę w roku szkolnym 2015/2016	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	frekwencja wyborcza (wybory do Rady Gminy Lubartów)	ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców		kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Annobór	14,12	9,85	10,44	1,76	3,38	0,88	0	6,62	55,56	10,34	33,33	37,78	4,44	17,78	56,32	-5,88	6- wyżej średni		2,06	1,03	0,88	1,47	0,00	53,59	0,00	34,92	16
Baranówka	5,92	4,28	4,28	0,66	0	0	0,0	7,24	45,45	11,11	18,18	36,36	18,18	4,55	53,54	-6,58	6- wyżej średni		0,33	0,66	0,00	0,33	0,00	57,77	0,33	44,98	5
Brzeziny	16,22	11,37	5,85	7,36	1,00	7,53	1,34	6,69	67,50	10,78	30,00	17,50	7,50	22,50	61,19	-16,72	6- wyżej średni		1,00	0,67	1,67	0,84	0,33	54,98	0,00	36,10	18
Chlewska	3,64	3,64	2,24	0	0	3,08	0,28	6,16	54,55	9,57	31,82	31,82	9,09	27,27	55,22	2,80	7- wysoki		1,12	1,40	1,12	0,56	0,00	52	0,28	42,23	7
Lisów	5,61	3,47	3,37	0,82	2,65	2,24	0,10	4,80	51,06	7,59	21,28	36,17	10,64	12,77	58,32	-4,08	6- wyżej średni		0,71	1,02	1,53	0,51	0,20	50,07	0,31	27,47	9
Łucka	4,88	3,06	0,11	1,25	0,34	1,59	0	6,02	47,17	9,81	18,87	35,85	15,09	11,32	62,96	-6,81	6- wyżej średni		1,47	2,38	0,34	0,79	0,11	51,02	0,00	30,55	12
Łucka – Kolonia	2,42	0,57	0,57	0	0	0,71	0	5,27	45,95	8,39	21,62	37,84	16,22	13,51	59,41	0,00	6- wyżej średni		1,42	1,85	0,43	0,71	0,14	57,77	0,28	28,49	7
Majdan Kozłowiecki	12,26	6,60	1,89	0	0	5,66	0	2,83	66,67	4,29	0,00	33,33	0,00	0,00	51,43	0,00	6- wyżej średni		1,89	0,94	0,00	0,94	0,00	64,76	0,00	78,47	7
Mieczysławka	26,22	14,02	19,51	1,22	2,44	4,88	1,22	9,15	46,67	14,29	33,33	35,00	6,67	13,33	56,19	-12,20	4- niżej średni		3,66	6,10	0,61	0,61	0,00	59,16	0,00	61,55	14

Nowodwór	11,93	8,95	5,18	2,35	1,72	3,30	0	4,08	50,00	6,77	23,80	38,46	15,38	19,23	65,89	0,00	4- niżej średni	x	0,78	1,10	2,35	0,47	0,16	44,06	0,00	34,82	16
Nowodwór – Piaski	9,95	7,64	7,64	1,85	1,62	3,01	0	5,56	45,83	8,66	16,67	20,83	20,83	12,50	55,96	-18,52	4- niżej średni	x	0,93	0,93	0,69	0,46	0,00	55,56	0,00	39,13	8
Rokitno	13,10	8,27	5,15	4,37	2,34	4,68	0,16	5,30	58,82	8,54	50,00	26,47	5,88	14,71	61,06	1,56	5- średni		0,47	1,72	0,47	0,00	0,00	51,19	0,47	35,78	11
Skrobów	11,35	3,90	6,38	4,43	3,37	5,32	1,60	3,90	63,64	6,32	9,09	36,36	13,64	0,00	61,78	-7,09	6- wyżej średni	x	1,06	1,24	1,95	0,53	0,71	49,31	0,53	36,37	16
Skrobów – Kolonia	13,20	8,87	8,56	3,40	1,13	6,29	1,24	5,15	60,00	8,24	16,00	32,00	12,00	18,00	59,80	-3,09	6- wyżej średni	x	1,03	1,03	2,16	0,62	0,31	55,79	0,00	27,75	15
Szczekarków	7,40	4,03	4,29	0,13	0,39	0	0	5,58	53,49	8,62	20,93	55,81	2,33	6,98	54,51	3,90	7- wysoki		1,17	1,43	0,91	0,52	0,00	51,96	0,00	33,81	4
Trójnia	36,11	36,11	23,61	11,11	19,44	19,44	0	2,78	50,00	5,26	50,00	0,00	0,00	0,00	89,47	27,78	6- wyżej średni		2,78	4,17	0,00	0,00	0,00	54,98	0,00	100,95	11
Trzciniec	5,22	3,48	2,39	0,43	1,09	1,09	0,22	5,43	52,00	8,42	16,00	44,00	16,00	8,00	54,88	-15,22	6- wyżej średni		1,09	1,74	0,65	0,87	0,43	64,76	0,22	38,27	7
Wandzin	13,92	13,66	11,34	3,61	2,84	2,84	1,80	6,44	72,00	9,88	20,00	20,00	10,00	36,00	53,36	10,31	6- wyżej średni		3,35	3,87	0,77	1,80	0,26	64,76	0,26	39,55	14
Wincentów	2,72	2,72	2,72	0	0,68	0	0	5,78	41,18	8,37	5,88	52,94	11,76	5,88	44,83	3,40	4- niżej średni		1,70	1,36	0,68	1,02	0,00	59,16	0,00	44,59	7
Wola Lisowska	9,91	3,27	4,73	3,64	3,27	0	0	8,36	86,96	12,50	43,48	36,09	0,00	26,09	59,46	-7,27	4- niżej średni		1,82	0,73	0,36	0,73	0,00	59,16	0,00	46,30	15
Wola Mieczysławowska	15,27	5,91	9,85	6,40	0	7,88	0,49	5,91	41,67	9,60	25,00	41,67	0,00	16,67	62,40	-19,70	6- wyżej średni	x	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	49,31	0,00	53,44	15
Wółka Rokicka	12,15	8,10	5,61	4,67	4,05	1,56	0	7,17	60,87	11,17	21,74	43,48	13,04	13,04	55,83	-3,12	5- średni		1,25	2,80	0,31	0,93	0,31	57,86	0,31	43,02	14
Wółka Rokicka Kolonia	15,36	11,79	9,29	6,79	1,43	6,43	1,07	6,43	55,56	10,23	16,67	38,89	0,00	11,11	59,09	0,00	5- średni		0,36	0,36	0,71	0,36	0,00	57,86	0,00	47,01	11
gmina Lubartów	9,90	6,51	5,48	2,44	1,67	3,08	0,42	5,67	55,41	8,97	23,73	35,19	10,35	14,81	58,18	-4,06	5- średni		1,23	1,49	1,03	0,68	0,16	54,28	0,14	36,62	

	obszar silnie zdegradowany z uwagi na bardzo duże natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 17 - 18;
	obszar zdegradowany z uwagi na duże natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 15 – 16;
	obszar umiarkowanie zdegradowany z uwagi na niewielkie natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 10 - 14;
	obszar niezdegradowany, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 5 - 9;

Ustawa o rewitalizacji nadała procesowi rewitalizacji nowe znaczenie: jest ona interwencją w kryzys społeczny. Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Analiza objęła 25 wskaźników opisujących zjawiska w sferze społecznej tj.: poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, poziom bezrobocia, wskaźnik obciążenia demograficznego, współczynnik przyrostu naturalnego, poziom nauczania, stopień przestępczości oraz poziom kapitału społecznego. W grupie sołectw, cechujących się sytuacją kryzysową w obrębie sfery społecznej, o czym traktuje ilość wskaźników charakteryzujących dane sołectwo gorszą sytuacją aniżeli średnio w gminie Lubartów zaliczono: Brzeziny (18 wskaźników opisujących sytuację gorszą aniżeli w gminie), Annobór (16), Nowodwór (16), Skrobów (16), Skrobów - Kolonia (15), Wola Lisowska (15) oraz Wola Mieczysławska (15).

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo w sołectwach gminy, zdiagnozować występowanie, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

2.2.2. Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane

Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: **poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw**. Do obliczenia poziomu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach na podstawie danych Banku Danych Lokalnych. Miara, jakkolwiek posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, pozwala w większości przypadków wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu. Podstawę wyznaczenia wskaźnika stanowi przelicznik liczby zarejestrowanych podmiotów na danym obszarze w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Do określenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw posłużono się wskaźnikami opisującymi liczbę podmiotów wyrejestrowanych oraz liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych w 2015 roku w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźniki aktywności gospodarczej jednoznacznie wpisują się w szereg zjawisk (tendencji) identyfikowanych jako niekorzystne dla obszarów problemowych. Relatywnie wysokie dysproporcje pomiędzy średnią wartością wskaźnika przedsiębiorczości w gminie, a sytuacją na wyszczególnionych obszarach to pochodna relatywnie niskiej i malejącej jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Dzięki temu zidentyfikowano jednostki o niskim poziomie aktywności gospodarczej, co w dalszej części pomoże ukierunkować przyszłe działania oraz wskaże obszary podjęcia przyszłych interwencji skoncentrowanych na zwiększenie przedsiębiorczości danej społeczności.

Tabela 9. Poziom aktywności gospodarczej w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w 2015 roku na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących sytuację kryzysową w sferze gospodarczej
1	2	3	4	5	6
1.	Annobór	5,00	1,32	0,74	2
2.	Baranówka	6,25	1,32	1,32	1
3.	Brzeziny	3,51	0,84	0,50	2
4.	Chlewiska	3,64	0,56	0,28	2
5.	Lisów	7,45	0,51	0,61	2
6.	Łucka	6,81	1,36	1,02	1
7.	Łucka – Kolonia	9,12	1,00	0,71	1
8.	Majdan Kozłowiecki	8,49	0,00	0,00	1
9.	Mieczysławka	2,44	0,61	0,00	2
10.	Nowodwór	8,95	1,10	0,78	1
11.	Nowodwór – Piaski	0,00	0,00	0,00	2
12.	Rokitno	4,99	0,47	0,62	3
13.	Skrobów	3,90	0,71	0,53	3
14.	Skrobów – Kolonia	6,19	0,93	0,31	0
15.	Szczekarków	6,36	1,04	0,91	1
16.	Trójnia	5,56	2,78	1,39	2
17.	Trzciniec	6,30	1,52	1,09	1
18.	Wandzin	4,38	0,52	0,26	2
19.	Wincentów	6,12	1,02	0,00	0
20.	Wola Lisowska	3,64	1,09	0,36	1
21.	Wola Mieczysławska	3,94	0,99	0,49	1
22.	Wólka Rokicka	6,23	0,93	0,00	0
23.	Wólka Rokicka Kolonia	6,43	1,43	0,36	0
24.	gmina Lubartów	5,79	0,92	0,59	

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Większość sołectw gminy Lubartów wykazuje cechy kryzysu z punktu widzenia zjawisk gospodarczych. Wyjątkami są sołectwa: Skrobów - Kolonia, Wincentów, Wólka Rokicka oraz Wólka Rokicka - Kolonia, w których nie odnotowano zjawisk kryzysowych dotyczących stopnia przedsiębiorczości a także kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

2.2.3. Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane

Do wyznaczenia sołectw, w obrębie których występują problemy środowiskowe, pozwalające na zakwalifikowanie obszarów kryzysowych jako obszary zdegradowane posłużono się wskaźnikami opisującymi przekroczenia standardów jakości życia (poziom hałasu), a także obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi (ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe oraz obecność składowisk odpadów komunalnych zarówno czynnych jak i rekultywowanych).

Za sołectwa zagrożone ponadnormatywnym hałasem uważa się te, przez które przebiega droga krajowa nr 19. W tym celu posłużono się opracowaniem pn. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż odcinków dróg”.

Tabela 10. Zagrożenie ponadnormatywnym hałasem w gminie Lubartów

L.p	Sołectwo	Odcinek objęty pomiarem hałasu w ramach „Programu...”	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku	Rodzaj zabudowy zagrożonej ponadnormatywnym hałasem	Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_{DWN}		Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_N		
					do 5dB	5 – 10dB	do 5 dB	5 – 10dB	10 – 15dB
1.	Annobór	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
2.	Baranówka	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	148	86	0
3.	Brzeziny	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
4.	Chlewiska	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
5.	Lisów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
6.	Łucka	Lubartów - Łucka	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	8	0	0

7.	Łucka – Kolonia	Lubartów - Łucka	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	8	0	0
8.	Majdan Kozłowiecki	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
9.	Mieczysławka	Firlej - Lubartów	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	0	0	0
10.	Nowodwór	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
11.	Nowodwór – Piaski	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
12.	Rokitno	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
	Skrobów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
14.	Skrobów – Kolonia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
15.	Szczekarków	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
16.	Trójnia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
17.	Trzciniec	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	148	86	0

18.	Wandzin	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	1 4 8	86	0
19.	Wincentów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b. d	b.d	b.d
20.	Wola Lisowska	Firlej - Lubartów	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	0	0	0
21.	Wola Mieczysławska	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b. d	b.d	b.d
22.	Wólka Rokicka	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b. d	b.d	b.d
23.	Wólka Rokicka Kolonia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b. d	b.d	b.d

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W grupie sołectw, w których obserwuje się przekroczenia standardów jakości życia, z uwagi na ponadnormatywne poziomy hałasu wymienia się: Annobór, Baranówka, Łucka, Łucka - Kolonia, Mieczysławska, Nowodwór, Nowodwór - Piaski, Trzciniec, Wandzin oraz Wola Lisowska.

O obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi świadczą wskaźniki opisujące ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w porównaniu z ilością zinwentaryzowaną w poszczególnych sołectwach [%], ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię sołectwa [Mg/km²], a także obecność składowisk odpadów komunalnych zarówno czynnych jak i rekultywowanych, które mogą stwarzać poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych, podłoża gruntowego, a także zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Tabela 11. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi w gminie Lubartów

Sołectwo	odpady zawierające azbest zinventaryzowane [kg]	odpady zawierające azbest pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	odpady zawierające wyroby azbestowe pozostałe do usunięcia [%]	powierzchnia [km ²]	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię [Mg/km ²]	składowiska odpadów komunalnych czynne/ rekultywowane
2	3	4	5	6	7	8
Annobór	215006	214836	99,92	4,17	51,50	
Baranówka	127138	112615	88,58	4,26	26,41	
Brzeziny	459206	438196	95,42	12,93	33,89	
Chlewiska	171611	163153	95,07	2,55	64,10	
Lisów	338965	320800	94,64	4,74	67,66	
Łucka	110792	105297	95,04	2,52	41,82	
Łucka – Kolonia	145472	124161	85,35	8,39	14,80	
Majdan Kozłowiecki	69685	67211	96,45	1,99	33,83	
Mieczysława	84711	75526	89,16	2,25	33,60	
Nowodwór	327514	310170	94,70	42,27	7,34	x
Nowodwór – Piaski	175549	156909	89,38	6,09	25,78	
Rokitno	84986	72856	85,73	11,23	6,49	x
Skrobów	238645	234515	98,27	5,19	45,16	
Skrobów – Kolonia	200080	191906	95,91	4,51	42,59	
Szczekarków	208736	196390	94,09	4,76	41,24	
Trójnia	50600	47430	93,74	3,20	14,80	
Trzciniec	136516	129292	94,71	2,80	46,17	
Wandzin	120450	111161	92,29	14,28	7,78	
Wincentów	101992	98515	96,59	2,98	33,10	
Wola Lisowska	277750	264706	95,30	7,48	35,41	
Wola Mieczysławska	132583	113240	85,41	3,21	35,26	
Wólka Rokicka	102025	92395	90,56	4,02	22,96	x
Wólka Rokicka Kolonia	97570	93070	95,39	3,22	28,87	
gmina Lubartów	3977582	3734350	93,88	156,16	23,91	

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Problemy związane z obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi występują niemalże we wszystkich sołectwach. Wyjątek stanowią sołectwa: Łucka - Kolonia, Rokitno, Trójnia oraz Wandzin.

2.2.4. Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane

Kolejnymi wskaźnikami, potwierdzającymi, iż dane sołectwo kwalifikuje się do uznania jako obszar zdegradowany, są wskaźniki opisujące zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Aby ocenić, czy w danym sołectwie występuje stan kryzysowy, dokonano analizy wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, jej stan techniczny, dostęp do podstawowych usług i ich jakość, poziom obsługi komunikacyjnej, stan, jakość oraz niedobór terenów publicznych.

Tabela 12. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów

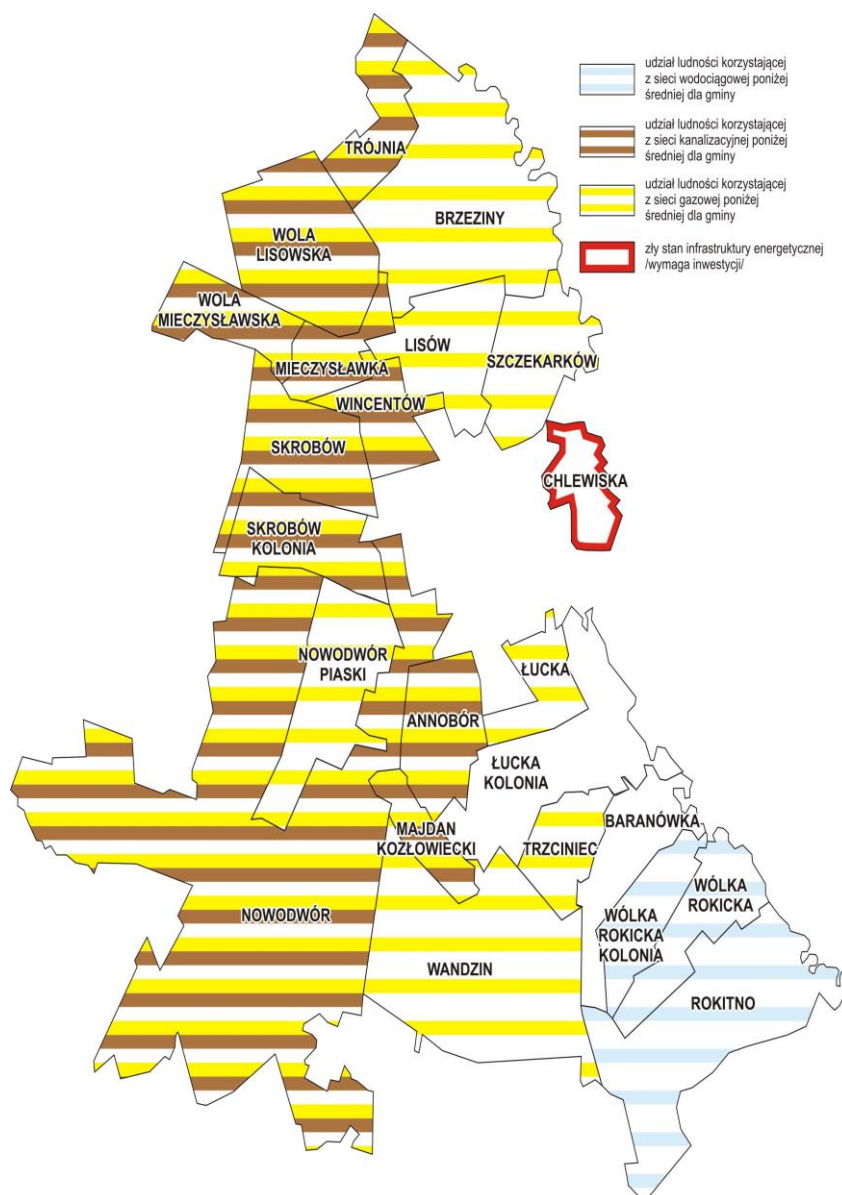
Ip	Sołectwo	liczba ludności korzystająca z infrastruktury wodociągowej	udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	liczba ludności korzystająca z infrastruktury kanalizacyjnej	udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	liczba ludności korzystająca z sieci gazowej	udział ludności korzystającej z sieci gazowej	stan infrastruktury energetycznej: zły (wymaga inwestycji), zadowalający, dobry (nowa lub zmodernizowana)	sieć internetowa i komunikacja DSL /WLAN/ GSM
1.	Annobór	680	100,00	114	16,80	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
2.	Baranówka	304	100,00	287	94,52	183	60,20	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
3.	Brzeziny	598	100,00	440	73,52	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
4.	Chlewiska	357	100,00	256	71,76	0	0,00	zły	DSL, WLAN, GSM
5.	Lisów	980	100,00	775	79,13	90	9,18	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
6.	Łucka	881	100,00	647	73,48	90	10,22	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
7.	Łucka – Kolonia	702	100,00	661	94,19	96	13,68	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
8.	Majdan Kozłowiecki	106	100,00	10	9,80	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
9.	Mieczysławka	164	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
10.	Nowodwór	637	100,00	398	62,50	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
11.	Nowodwór – Piaski	432	100,00	339	78,53	3	0,69	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
12.	Rokitno	546	85,18	613	95,59	480	74,88	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
13.	Skrobów	564	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
14.	Skrobów – Kolonia	970	100,00	578	59,60	33	3,40	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
15.	Szczekarków	770	100,00	488	63,39	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
16.	Trójnia	72	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
17.	Trzciniec	460	100,00	384	83,54	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
18.	Wandzin	388	100,00	312	80,30	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
19.	Wincentów	294	100,00	38	12,95	18	6,12	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

20.	Wola Lisowska	275	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
21.	Wola Mieczysławska	203	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
22.	Wólka Rokicka	309	96,26	315	98,13	249	77,57	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
23.	Wólka Rokicka Kolonia	258	92,14	270	96,43	183	65,36	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
24.	gmina Lubartów	10950	98,84	6927	62,53	1425	12,86		

* kolorem niebieskim oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 3. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów

Niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną ma miejsce w każdym sołectwie, przy czym skala tych problemów jest zróżnicowana. Najgorsza sytuacja pod tym kątem ma

miejsce w sołectwach: Chlewiska, Annobór, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Skrobów, Skrobów – Kolonia, Trójnia, Wincentów, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska.

Tabela 13. Ocena skomunikowania gminy Lubartów

Sołectwo	jakość nawierzchni (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	komunikacja publiczna (jest/nie ma; połączenia W - wystarczające bądź NW - niewystarczające)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Annobór	Z	M	Jest, NW	Brak
Baranówka	D	D	jest NW	brak
Brzeziny	ZD	M	jest NW	brak
Chlewiska	Z	U	Jest NW	brak
Lisów	D	D	Jest W	brak
Łucka	D	U	jest W	brak
Łucka – Kolonia	ZD	U	jest W	brak
Majdan Kozłowiecki	Z	U	jest NW	brak
Mieczysławka	ZD	U	jest W	brak
Nowodwór	ZD	U	jest NW	brak
Nowodwór – Piaski	ZD	U	jest NW	brak
Rokitno	D	D	jest NW	brak
Skrobów	Z	M	jest NW	brak
Skrobów – Kolonia	ZD	M	jest NW	brak
Szczekarków	Z	M	jest W	brak
Trójnia	ZD	M	jest W	brak
Trzciniec	D	U	jest W	brak
Wandzin	D	U	jest NW	brak
Wincentów	Z	M	jest W	brak
Wola Lisowska	Z	M	nie ma NW	brak
Wola Mieczysławska	Z	M	jest NW	brak
Wólka Rokicka	D	D	jest NW	brak
Wólka Rokicka Kolonia	ZD	U	jest NW	brak
gmina Lubartów				

Skomunikowanie ocenia się jako mocną stronę, świadczącą o atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania. Natomiast bolączką i największą słabością gminy jest niezadowalająca komunikacja publiczna. Na tym tle gminy najgorzej wypada sołectwo Wola Lisowska, w której brak jest komunikacji publicznej. Niezadowalająca komunikacja publiczna sprawia, iż większość mieszkańców korzysta z indywidualnego transportu samochodowego,

co wpływa niekorzystnie także na środowisko naturalne powodując wzrost emisji gazów cieplarnianych.

Istotnym problemem w gminie jest niedostateczne wyposażenie w ścieżki rowerowe. Wprowadzie w gminie istnieją ścieżki, lecz nie stanowią powiązanego ze sobą ciągu. Sieć ścieżek rowerowych wymaga uzupełnienia, by stanowiły spójny i nieprzerwany ciąg umożliwiający także komunikację z sąsiednimi gminami. Odpowiedzią na ten problem ma być realizacja przedsięwzięcia służącego poprawie mobilności transportowej i niskoemisyjności w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym (w tym w gminie Lubartów) m.in. poprzez rozbudowę sieci komunikacji publicznej połączonej z budową węzłów przesiadkowych i infrastruktury im towarzyszącej, w tym ścieżek rowerowych.

Tabela 14. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania

Sołectwo	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (parki, zieleńce, miejsca spotkań mieszkańców)	Jakość przestrzeni publicznych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D -dobra)	konieczność prac modernizacyjnych rewitalizacyjnych (tak/ nie)
1	2	3	4
Annobór	1	Z	tak
Baranówka	1	D	nie
Brzeziny	1	ZD	tak
Chlewiska	1	ZD	tak
Lisów	1	D	nie
Łucka	0	Z	nie
Łucka – Kolonia	0	Z	nie
Majdan Kozłowiecki	0	Z	nie
Mieczysławka	0	Z	nie
Nowodwór	0	Z	tak
Nowodwór – Piaski	0	Z	tak
Rokitno	1	ZD	nie
Skrobów	0	Z	tak
Skrobów – Kolonia	0	Z	tak
Szczekarków	1	Z	tak
Trójnia	0	Z	nie
Trzciniec	0	Z	tak
Wandzin	1	Z	tak
Wincentów	0	Z	nie
Wola Lisowska	1	Z	tak
Wola Mieczysławka	0	Z	tak
Wólka Rokicka	0	Z	nie
Wólka Rokicka Kolonia	1	ZD	nie
gmina Lubartów			

W gminie Lubartów brak jest urządzonych parków i terenów zielonych, stanowiących przestrzenie publiczne. W związku z tym w powyższym zestawieniu wskazano jedynie budynki publiczne pełniące funkcję miejsc spotkań mieszkańców gminy. Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż wpływ na pogłębianie się zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych. Jakość i stopień

zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, jest niezadowalający.

Podobna sytuacja dotyczy również stopnia wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji jest, o czym świadczą ogromne braki w tym obszarze.

Tabela 15. Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji

Sołectwo	boisko	orlik	plac zabaw	remizo - świetlice OSP
Annobór	x		x	x
Baranówka			x	x
Brzeziny			x	x
Chlewiska			x	x
Lisów	x		x	x
Łucka			x	
Łucka – Kolonia			x	
Majdan Kozłowiecki			x	
Mieczysława			x	
Nowodwór	x		x	
Nowodwór – Piaski			x	
Rokitno	x		x	x
Skrobów		x		
Skrobów – Kolonia			x	
Szczekarków	x			x
Trójnia				
Trzciniec			x	
Wandzin			x	x
Wincentów				
Wola Lisowska			x	x
Wola Mieczysławska			x	
Wólka Rokicka			x	
Wólka Rokicka Kolonia				x
gmina Lubartów				

Tabela 16. Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji

Sołectwo	oddziały przedszkolne	oddziały szkół podstawowych	oddziały gimnazjum	urządzenia rekreacyjno - sportowe					wypożyczenie		
				boisko do piłki nożnej	boisko do siatkówki	boisko do piłki ręcznej	skocznia	bieżnia	sala gimnastyczna	świetlica	stołówka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Annobór	1	5		x	x				1	0	1
Baranówka											
Brzeziny	1,5	5		x	x				1	1	1
Chlewiska											
Lisów											
Łucka	2	10	6	x	x	x	x	x	1	1	1
Łucka – Kolonia											
Majdan Kozłowiecki											
Mieczysławka	0,5	5		x		x		x	1	0	0
Nowodwór	1,5	7,5		x		x			1	0	1
Nowodwór – Piaski											
Rokitno											
Skrobów	3	11	6	x	x		x	x	1	1	0
Skrobów – Kolonia											
Szczekarków	1,5	5		x	x	x	x		1	0	1
Trójnia											
Trzciniec											
Wandzin											
Wincentów											
Wola Lisowska											
Wola Mieczysławska											
Wólka Rokicka	2	8		x	x	x	x	x	1	0	1
Wólka Rokicka Kolonia											
gmina Lubartów	13	56,5	12	8	6	4	4	4	8	3	6

* kolor oznacza odpowiednią rejonizację szkół

Edukacja jest istotnym elementem polityki społecznej. Wprawdzie w gminie istnieją dobre warunki zapewniające dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkola, niemniej jednak stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie jest niezadawalający. W gminie odczuwa się brak miejsc opieki nad małym dzieckiem - brak żłobka oraz niewystarczającą liczbę miejsc w oddziałach przedszkolnych znajdujących się przy szkołach podstawowych. Zdecydowanie lepiej wypada dostęp do szkół podstawowych. Stan

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za zadawalający, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji i tworzenia nowych. Ocenia się, iż dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji oraz urządzeń rekreacyjno – sportowych jest najgorszy w szkole podstawowej w Annoborze (sołectwo Annobór) oraz w szkole podstawowej w Mieczysławce (sołectwa: Mieczysławka, Wola Lisowska oraz Wincentów).

2.2.5. Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień nefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niska atrakcyjność przestrzeni, którą potwierdza udział liczby budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków. Są to budynki wymagające termomodernizacji oraz w przeważającej części, likwidacji eternitu jako pokrycia dachowego. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa przyczynia się do obniżenia jakości przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych i nie zachęca do przebywania w niej, zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Na terenie gminy znajdują się przede wszystkim obiekty i budynki, według stopnia nefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Konieczne działania zaradcze to zrealizowanie termomodernizacji w budynku:

- Szkoły Podstawowej w Łucce;
- Gimnazjum oraz sali gimnastycznej w Łucce;
- Szkoły Podstawowej w Skrobowie;
- Gimnazjum oraz sali gimnastycznej w Skrobowie;
- Szkoły Podstawowej w Annoborze;
- szkoły podstawowej oraz sali gimnastycznej w Nowodworze;
- szkoły podstawowej oraz sali gimnastycznej w Wólce Rokickiej;
- szkoły podstawowej w Wandzinie.

Jak wcześniej wspomniano, rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Mając na uwadze przeprowadzoną gruntowną analizę uwarunkowań wewnętrznych, czynników kryzysowych oraz zasięgów problemów występujących w gminie Lubartów, jako obszary zdegradowane wskazuje się 7 sołectw, które cechują się nagromadzeniem zjawisk i problemów społecznych, w których zaobserwowano zdecydowanie niższe niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym. Są to sołectwa: Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Skrobów - Kolonia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławka.

Tabela 17. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w gminie Lubartów

lp.	Sołectwa	Wskaźniki społeczne	Wskaźniki gospodarcze	Wskaźniki środowiskowe	Wskaźniki funkcjonalno - przestrzenne	Wskaźniki techniczne	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy	
1	Annobór						6,14	2,67	
2	Baranówka						2,74	2,73	
3	Brzeziny						5,40	8,28	
4	Chlewiska						3,22	1,63	
5	Lisów						8,85	3,04	
6	Łucka						7,95	1,61	
7	Łucka – Kolonia						6,34	5,37	
8	Majdan Kozłowiecki						0,96	1,27	
9	Mieczysławka						1,48	1,44	
10	Nowodwór						5,75	27,07	
11	Nowodwór – Piaski						3,90	3,90	
12	Rokitno						5,79	7,19	
13	Skrobów						5,09	3,33	
14	Skrobów – Kolonia						8,76	2,89	
15	Szczekarków						6,95	3,05	
16	Trójnia						0,65	2,05	
17	Trzciniec						4,15	1,79	
18	Wandzin						3,50	9,15	
19	Wincentów						2,65	1,91	
20	Wola Lisowska						2,48	4,79	
21	Wola Mieczysławska						1,83	2,06	
22	Wólka Rokicka						2,90	2,58	
23	Wólka Rokicka Kolonia						2,53	2,06	
24	gmina Lubartów								
sfera społeczna		sfera gospodarcza		sfera środowiskowa		sfera funkcjonalno-przestrzenna		sfera techniczna	
obszar silnie zdegradowany		występują problemy gospodarcze		występują problemy środowiskowe		występują problemy funkcjonalno - przestrzenne		występują problemy techniczne	
obszar zdegradowany									
obszar umiarkowanie zdegradowany									
obszar niezdegradowany									

Rycina 4. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w poszczególnych sołectwach w gminie Lubartów

źródło: opracowanie własne

Dokonana analiza wskaźników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno – przestrzennych i technicznych wskazała obszary, w których występuje kumulacja negatywnych zjawisk, co umożliwiło wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy, który swoim zasięgiem obejmuje 1 podobszar składający się z 7 sołectw, znajdujących się w północnej i zachodniej części obszaru gminy: Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Skrobów - Kolonia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska. Podobszar zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności gminy oraz zajmuje powierzchnię 51,09%.

Tabela 18. Obszary zdegradowane w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwa	Wskaźniki społeczne	Wskaźniki gospodarcze	Wskaźniki środowiskowe	Wskaźniki funkcjonalno - przestrzenne	Wskaźniki techniczne	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
1.	Annobór						6,14	2,67
2.	Brzeziny						5,40	8,28
3.	Nowodwór						5,75	27,07
4.	Skrobów						5,09	3,33
5.	Skrobów Kolonia						8,76	2,89
6.	Wola Lisowska						2,48	4,79
7.	Wola Mieczysławska						1,83	2,06
obszary zdegradowane							35,45	51,09

- kolorem niebieskim zaznaczono obszar kryzysowy z uwagi na koncentrację niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych

Cały wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową obszar zdegradowany, stanowi 51,09% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności ogółem. Cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w różnych sferach. Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w trzech sferach:

- przestrzennej – poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy, uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia.

2.3. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najbardziej niekorzystna sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Ze względu na fakt, iż **wyznaczony obszar zdegradowany, stanowi 51,09% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności ogółem** (w myśl

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

ustawy o rewitalizacji zostały przekroczone warunki brzegowe), niezbędne było przeprowadzenie dalszej analizy, celem wyodrębnienia obszarów rewitalizacji.

Z uwagi na ograniczenia wynikające z ustawy i wytycznych traktujących o rewitalizacji, dotyczące liczby ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji uznano, iż sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano nagromadzenie zjawisk kryzysowych społecznych i na którą nawarstwia się największa liczba pozostałych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji. Spośród obszarów zdegradowanych największa liczba zdiagnozowanych problemów ma miejsce w sołectwach: Brzeziny, Annobór, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska.

Z uwagi na ograniczenia związane z wielkością obszaru do rewitalizacji, uznanie całego obszaru zdegradowanego sołectwa Nowodwór jako obszaru wskazanego do rewitalizacji, jest niemożliwe z uwagi na fakt, iż to sołectwo zajmuje ponad 27% powierzchni gminy. Należy zauważyć, że znaczna część powierzchni sołectwa stanowi kompleks leśny wchodzący w skład Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, jak również część sołectwa w części obejmującej b. m. Lubartów nie jest zamieszkała przez ludność. Są to tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz tereny rolne. Mając powyższe na uwadze, jako obszar rewitalizacji uznano teren sołectwa Nowodwór z wyłączeniem obszarów leśnych, obszarów wskazanych do zalesienia oraz obszaru b. m. Lubartów. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji sołectwa Nowodwór zajmuje powierzchnię równą 639 ha, co stanowi 4,1% powierzchni gminy.

W odniesieniu do sołectwa Wola Mieczysławska uznano, iż obszarem rewitalizacji jest powierzchnia sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Wola Mieczysławska zajmuje powierzchnię równą 207 ha, co stanowi 1,3% powierzchni gminy.

W sołectwie Wola Lisowska jako obszar wskazany do rewitalizacji wytypowano powierzchnię sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Wola Lisowska zajmuje powierzchnię równą 529 ha, co stanowi 3,4% powierzchni gminy.

W sołectwie Annobór jako obszar wskazany do rewitalizacji wytypowano powierzchnię sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Annobór zajmuje powierzchnię równą 369 ha, co stanowi 2,4% powierzchni gminy.

W sołectwie Brzeziny jako obszar wskazany do rewitalizacji wyodrębniono powierzchnię sołectwa z wyłączeniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów leśnych w południowo – zachodniej części sołectwa. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Brzeziny zajmuje powierzchnię równą 437 ha, co stanowi 2,8% powierzchni gminy.

Podczas konsultacji społecznych Wójt Gminy Lubartów oraz Przewodniczący Rady Gminy Lubartów zgłosili wniosek dotyczący powiększenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o obszar w sołectwie Nowodwór – Piaski, obejmujący wyrobisko po eksploatacji piasków i żwirów o powierzchni 20 ha. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, w skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym wydobywcze), wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane w nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji. Jak wykazała wielokryterialna analiza, przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w gminie brak jest miejsc spędzania wolnego czasu i organizacji imprez integracyjnych dla mieszkańców. Dodatkowo, za uznaniem terenu jako obszaru zdegradowanego i rewitalizacji przemawia fakt, iż w badaniu ankietowym, zdecydowana większość respondentów wskazało sołectwo Nowodwór – Piaski jako obszar zdegradowany, wymagający pilnych działań rewitalizacyjnych. Wskazany obszar odpowiednio zagospodarowany i zrewitalizowany ma szansę stać się wizytówką gminy, jako miejsce do uprawiania dyscyplin sportowych

wymagających ponadprzeciętnych umiejętności i odwagi (quady, motocykle), co niewątpliwie przyczyni się do stworzenia warunków sprzyjającym czynnemu wypoczynkowi nie tylko okolicznych mieszkańców, ale także turystów, co przełoży się na podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej gminy. Należy sądzić, iż efektem uzyskanym dzięki procesowi rewitalizacji wnioskowanego obszaru, będzie odczuwalna poprawa jakości (warunków) życia mieszkańców, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Mając na uwadze powyższe, uwaga dotycząca rozszerzenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o teren znajdujący się w sołectwie Nowodwór – Piaski (bezpośrednio przyległy do obszaru rewitalizacji – sołectwo Nowodwór) została uwzględniona bez przekraczania warunków brzegowych dla programów rewitalizacji.

Wyznaczony obszar rewitalizacji objął 3 podobszary nie mające ze sobą części wspólnej, a mianowicie:

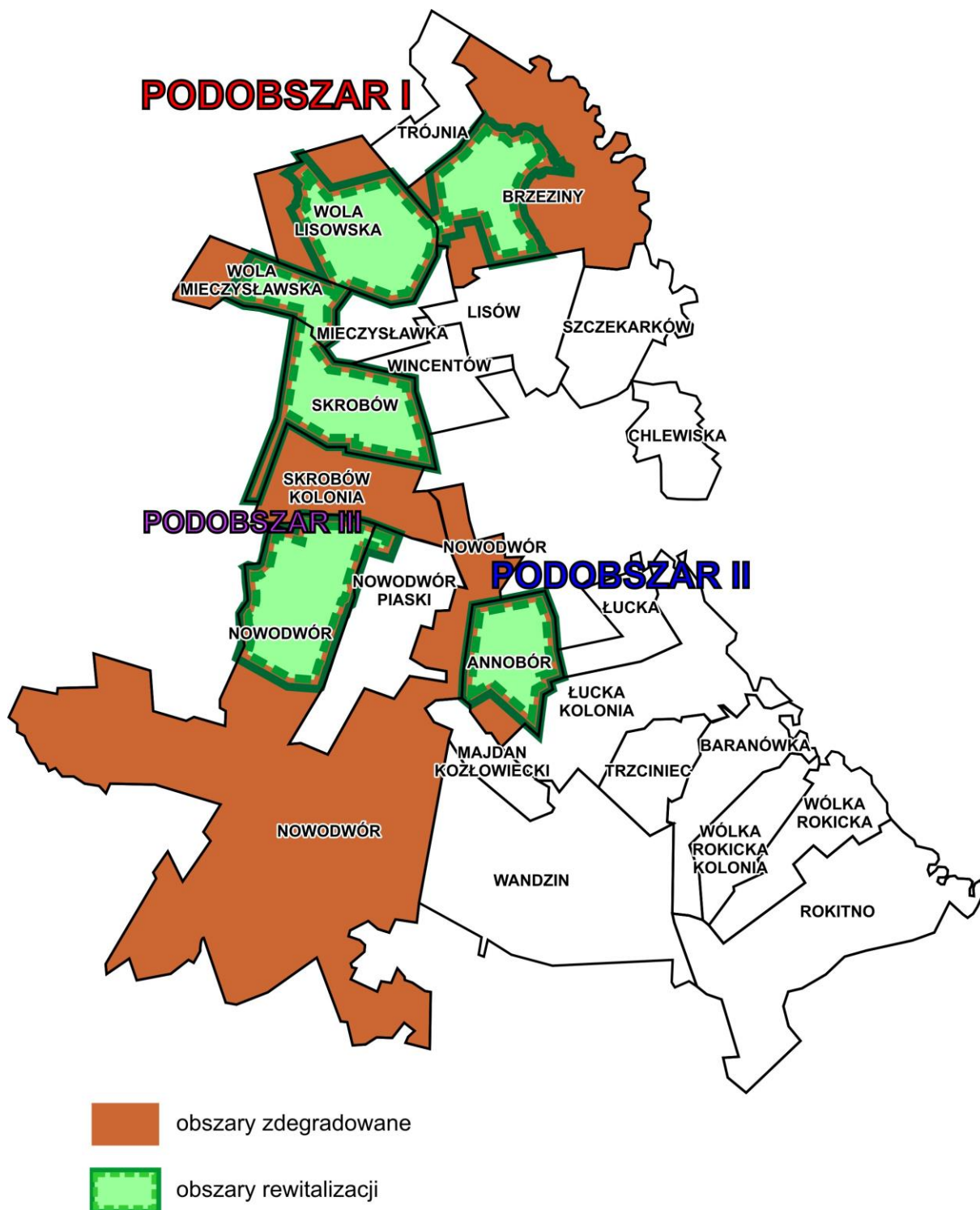
- **podobszar I**, obejmujący 4 sołectwa: Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska oraz Skrobów, zajmuje 10,83% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 14,8% mieszkańców gminy,
- **podobszar II**, obejmujący część sołectwa Nowodwór oraz Nowodwór - Piaski, który zajmuje 4,23% powierzchni gminy i zamieszkuje go 5,75% ludności gminy;
- **podobszar III**, obejmujący sołectwo Annobór, który zajmuje 2,4% powierzchni gminy i zamieszkuje go 6,14% ludności gminy;

Tabela 19. Obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

Sołectwa	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
PODOBSZAR I		
Brzeziny	5,40	2,8
Wola Lisowska	2,48	3,4
Wola Mieczysławska	1,83	1,3
Skrobów	5,09	3,3
OGÓŁEM	14,8	10,8
PODOBSZAR II		
Nowodwór	5,75	4,1
Nowodwór - Piaski	-	0,13
PODOBSZAR III		
Annobór	6,14	2,4
Łącznie	26,69	17,43

Obszar rewitalizacji na terenie gminy Lubartów jest zamieszkiwany przez 2957, stanowiąc 26,69% ludności gminy. Powierzchnia jaką zajmuje obszar rewitalizacji wynosi 2722 ha, co stanowi 17,43% powierzchni gminy.

Rycina 5. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

źródło: opracowanie własne

2.4. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji obejmuje 3 podobszary, nie mające ze sobą części wspólnej, tj. podobszar I, obejmujący 4 sołectwa: Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska oraz Skrobów; podobszar II, obejmujący część sołectwa Nowodwór oraz Nowodwór – Piaski; podobszar III, obejmujący sołectwo Annobór. W szczegółowej diagnozie obszaru rekomendowanego do rewitalizacji wykorzystano:

- a) analizę wskaźnikową;
- b) dokumentację fotograficzną z wizji terenowej, prowadzoną na etapie sporządzania projektu GPR.

Należy podkreślić, iż wskazany obszar rewitalizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji nie obejmuje wszystkich zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych, które były efektem sporządzonej delimitacji. Wyznaczony obszar rewitalizacji wyróżnia się kumulacją problemów społecznych i innych negatywnych zjawisk, przez co ograniczona jest jego dotychczasowa funkcja i w wyniku pogłębiającego się kryzysu nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez lokalną społeczność. Działania rewitalizacyjne we wszystkich sferach równocześnie, posłużą odzyskaniu i wykreowaniu nowych funkcji, zgodnych z aktualnymi potrzebami mieszkańców.

PODOBSZAR I

BRZEZINY

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 437ha (2,8% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 598 osób (5,40% populacji gminy).

Sfera społeczna

Na omawianym terenie nawarstwia się szereg niekorzystnych zjawisk, świadczących o sytuacji kryzysowej występującej w tym obszarze. Należy tu podkreślić niekorzystne trendy demograficzne, w tym struktura wieku ludności (starość demograficzna), wskaźnik przyrostu naturalnego, wskaźnik obciążenia demograficznego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, zaawansowane bezrobocie, przemoc w rodzinie, przestępczość i naruszenia prawa oraz niski kapitał społeczny.

Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem wskazuje na zaawansowane zjawisko starzenia się społeczeństwa, o czym świadczy wyższy niż średnia dla gminy (15,38%) udział ludności w wieku poprodukcyjnym (starość demograficzna - 18,39%). Zjawisko to pogłębia fakt, iż udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, który stanowi 19,6% jest niższy od średniej dla gminy, która kształtuje się na poziomie 21,4%. Niekorzystne zjawiska demograficzne obrazuje także wielkość wskaźnika obciążenia demograficznego (61,2 osób/100M; średnia dla gminy – 58,2 osób/100M). W obszarze rewitalizacji odnotowano ujemny przyrost naturalny. Wskaźnik przyrostu naturalnego był zdecydowanie niższy niż średnia dla gminy (-4,06‰) i stanowił (-16,72‰). Biorąc pod uwagę analizy danych za lata 2010 – 2015 oraz prognozy demograficzne można stwierdzić, że w następnych latach będzie pogłębiać się tendencja wzrostowa liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy, co przy zaniechaniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych może spowodować wyludnianie się obszaru.

O skali problemów społecznych w obszarze rekomendowanym do rewitalizacji świadczy liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Skalę zjawiska potwierdza wskaźnik opisujący poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, który w obszarze rewitalizacji kształtuje się na poziomie 16,22 osób/100M korzystających z pomocy społecznej, znacznie przewyższając średnią dla gminy (9,90). Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb pomocy społecznej związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej. Występowanie wielu problemów społecznych istotnie wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji, było ubóstwo i wykluczenie, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, wielodzietność oraz alkoholizm.

Występujący niski stopień przedsiębiorczości skutkuje wysokim udziałem osób bezrobotnych, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych. Zjawisko to przybierało zdecydowanie wyższe wielkości aniżeli średnio w gminie i kształtowało się na poziomie 6,69 osób bezrobotnych/100M, przy średniej dla gminy – 5,67. Należy tu wyraźnie zauważyć, iż wskaźnik ten, w porównaniu do roku 2010 wykazuje tendencję wzrostową. Szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną są osoby długotrwale bezrobotne. W obszarze przewidzianym do rewitalizacji, udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem stanowił niemal 67,5%, przy średniej dla gminy 55,41%. Obszar ten cechuje wyższy, aniżeli średnio w gminie udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który kształtuje się na poziomie 10,78%, przy średniej dla gminy 8,97%. Jedną z przyczyn dużego bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji jest niski poziom wykształcenia. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, w 2015 roku stanowiła niemal 1/3 osób posiadających status osób bezrobotnych. Gospodarka rynkowa stawia obecnie ogromne wymagania odnośnie kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Niedostosowanie się do tych wymagań powoduje niedopasowanie do rynku pracy, co staje się barierą w znalezieniu zatrudnienia. W obszarze rewitalizacji bezrobocie dotyczy głównie ludzi starszych, powyżej 55 roku życia. W związku z powyższym szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 55+, a także osób długotrwale bezrobotnych.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, a określa go m.in. liczba interwencji domowych, świadcząca o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych oraz przestępczość i naruszenia prawa. W obszarze rewitalizacji obserwuje się duże zagrożenie przestępczością i naruszeń prawa. Omawiany obszar cechuje się wyższą niż w gminie liczbą założonych „Niebieskich Kart” - 0,33/100M (gmina 0,16/100M), liczbą interwencji domowych – 1,67/100M (gmina 1,03/100M) oraz liczbą przestępstw kryminalnych – 0,84/100M (gmina 0,68/100M).

Kluczowym obszarem analizy zjawisk w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji jest poziom kapitału społecznego, do którego zalicza się działalność organizacji pozarządowych, pożytku publicznego oraz klubów sportowych wspomagających rozwój społeczności lokalnej, ich aktywizację i integrację. W sołectwie brak jest organizacji tego typu, stąd też ocena poziomu kapitału społecznego jest bardzo niska.

Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji zidentyfikowany został jako jednostka o niskim poziomie aktywności gospodarczej. W 2015 roku wskaźnik aktywności gospodarczej był niższy aniżeli średnio w gminie, co jednoznacznie wpisało się w szereg niekorzystnych zjawisk. Funkcjonowało 21 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada

3,5 podmiotom gospodarczym/100M (średnia dla gminy 5,79). Zdecydowana większość przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Obszar rewitalizacji wypada niekorzystnie pod kątem analizy wskaźnika opisującego liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych, który stanowił 0,84 podm./100M, co jest wartością niższą od średniej dla gminy (0,92), a zatem obserwuje malejący poziom przedsiębiorczości. Stosunkowo wysoki jest udział rolnictwa w strukturze sektorów gospodarczych i rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co nie przekłada się na uzyskiwanie wysokiej dochodowości.

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi zamieszkujących obszary rewitalizacji są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na km², kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy. W 2015 roku wskaźnik ten stanowił 33,89 Mg/km², przy średniej dla gminy 23,91 Mg/km² i wymaga podjęcia dalszych intensywnych działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych.

Jak wiadomo jakość środowiska, w tym powietrza atmosferycznego wpływa na komfort zamieszkania. W obszarze rewitalizacji stopień zanieczyszczenia powietrza rakotwórczymi i mutagennymi zanieczyszczeniami benzo/a/pirenu, przekracza dopuszczalne poziomy, co spowodowane jest głównie emisją niską, a więc zanieczyszczeniami pochodzącymi z palenisk domowych, gdzie spalanie odbywa się w sposób nieefektywny, co istotnie wpływa na jakość powietrza atmosferycznego. Stąd też wskazuje się na podejmowanie działań mające na celu ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych, zwiększenie efektywności energetycznej dzięki wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję.

W obszarze rewitalizacji znajduje się udokumentowane złoż piasków i żwirów Brzeziny I, które w 2015 roku było eksploatowane. Zasoby kopaliny spełniają kryterium przemysłowości. Złożę posiada wyznaczony obszar i teren górniczy, dla którego koncesja jest ważna do 31 grudnia 2025 roku. Poza wymienionym złożem w Brzezinach znajdują się 3 udokumentowane złoża piasków i żwirów o zasobach rozpoznanych szczegółowo i są to: Brzeziny II, Brzeziny III, Brzeziny IV oraz 2 złoża piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych o zasobach rozpoznanych wstępnie (Brzeziny) oraz szczegółowo (Brzeziny I). Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk po eksploatacji kopalni, jest bardzo istotna z uwagi na potencjalne zagrożenie dla środowiska naturalnego.

Sfera funkcjonalno - przestrzenna

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełni droga powiatowa nr 1539L oraz drogi gminne nr 1033680L, 103366L. Parametry techniczne i użytkowe drogi powiatowej oraz dróg gminnych nie odpowiadają standardom i wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto brak oświetlenia dróg (szczególnie w niebezpiecznych i newralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych.

Ważnym obszarem jest przestrzeń publiczna. Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. W omawianym obszarze brak jest parków i terenów zielonych pełniących funkcję przestrzeni publicznych. Do obszarów przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji zalicza się tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej tj.:

- obiekt kultury - budynek remizo - świetlicy OSP, w którym koncentruje się życie kulturalne, integrujące społeczność lokalną - stan budynku ocenia się jako zadowalający. Zarówno budynek, jak i jego najbliższe otoczenie wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych, zagospodarowania otoczenia, urządzenia małej architektury, wykonania nasadzeń zieleni, przyczyniając się do zwiększenia użyteczności świetlicy, jako miejsca spotkań, a także do podniesienia standardu życia mieszkańców, rozwoju kultury lokalnej oraz zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych, co wpłynie na uatrakcyjnienie sołectwa;

- teren sportu i rekreacji stanowi plac zabaw, którego stan zagospodarowania ocenia się jako zadowalający.

Na terenie wskazanym do rewitalizacji są świadczone usługi w zakresie wychowania przedszkolnego i oświaty. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w oddziałach przedszkolnych (1,5) w Szkole Podstawowej w Brzezinach. W roku szkolnym 2015/2016 do oddziałów przedszkolnych w obszarze rewitalizacji uczęszczało 18 dzieci będących w wieku przedszkolnym. W porównaniu do roku szkolnego 2012/2013 miał miejsce spadek liczby dzieci w wieku przedszkolnym o 10 dzieci. W oddziale przedszkolnym dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych, bezpłatnych zajęciach rozwijających m.in. język angielski czy też naukę rytmiki i tańca. Wyposażenie oddziału przedszkolnego spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego. Należy podkreślić, iż w ostatnich latach zrealizowano inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury przedszkolnej, w tym bieżące remonty pomieszczeń przedszkolnych oraz doposażenie oddziałów przedszkolnych w pomoce edukacyjne i inne nowoczesne wyposażenie, co było efektem uczestnictwa w latach 2014 – 2015 w projekcie systemowym „Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych” w ramach Podziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Pomieszczenia zajmowane przez oddziały przedszkolne do 2019 roku muszą być dostosowane do nowych przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej zapewniające bezpieczne warunki realizacji przez przedszkole zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz pobytu dzieci i innych osób przebywających na terenie przedszkola. Ponadto od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku od 3 do 5 lat mają mieć zapewnione miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo, zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność obszaru rewitalizacji jest placówka szkolno – oświatowa, która zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców. Przy szkole znajduje się baza sportowo – rekreacyjna, którą stanowią: sala gimnastyczna, boisko do siatkówki oraz boisko do piłki nożnej w dobrym stanie. Pomimo prowadzonych na bieżąco remontów, stan techniczny budynku Szkoły w dalszym ciągu wymaga modernizacji i adaptacji pomieszczeń, co przyczyni się do poprawy jakości usług edukacyjnych poprzez poprawę warunków lokalowych tych placówek.

Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się punkt biblioteczny, prowadzony przez osobę prywatną mieszczący się w mieszkaniu prywatnym.

Jednostka OSP Brzeziny włączona jest do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.

Obszar rewitalizacji zalicza się do obszarów, w których występują największe potrzeby w modernizacji sieci średniego i niskiego napięcia, w grupie których kluczowe znaczenie posiada: rozbudowa linii kablowych i napowietrznych Sn i nN, budowa stacji transformatorowej oraz przyłączanie nowych odbiorców. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie mają możliwości podłączenia swoich gospodarstwa do sieci gazowej.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych.

W Brzezinach zlokalizowany jest Dom Nauczyciela, stanowiący zasób gminny. Stan techniczny budynku jest dobry. Ściany fundamentowe murowane z cegły, ściany konstrukcyjne nadziemne murowane, ściany działowe z cegły pełnej. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, wodociagową, kanalizacyjną, stolarka okienna i drzwiowa PCV.

W granicach obszaru rekomendowanego do rewitalizacji znajdują się obiekty i obszary o wartościach kulturowo - historycznych, tworzących dziedzictwo kulturowe tego obszaru. Charakterystyczne dla tego obszar jest bardzo dużo zabytków archeologicznych. Znajduje się tu grodzisko tzw. „Góra Tatarska” wpisane do rejestru „C” zabytków archeologicznych województwa lubelskiego pod nr rejestru C/5 - stożkowy gródek datowany na XIV w.

WOLA LISOWSKA

Jako obszar kryzysowy i obszar rewitalizacji wskazany został obszar sołectwa Wola Lisowska z powierzchnią 529ha (3,4% powierzchni gminy) i ludnością zamieszkałą przez 275 osób (2,48% populacji gminy).

Sfera społeczna

Na obszarze wskazywanym do rewitalizacji ujawniono niekorzystne zjawiska społeczne, takie jak: niekorzystne trendy demograficzne, w tym ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, wysokie bezrobocie, przestępczość i naruszenia prawa oraz niski kapitał społeczny.

Niekorzystne zjawiska demograficzne opisuje wielkość wskaźnika obciążenia demograficznego (59,4 osób/100M). Odnotowano także ujemny przyrost naturalny, który był prawie dwukrotnie niższy niż średnia dla gminy (-4,06‰) i stanowił (-7,27‰). Dzieci zamieszkujące obszar rewitalizacji uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Mieczysławce. Poziom nauczania mierzony skalą staninową wskazuje, iż jest on nieco niższy aniżeli średnio w gminie, o czym świadczy średnia wielkość staninu z lat 2010 – 2015 wynosząca poniżej 7.

Z zestawień statystycznych wynika, że na 100 osób zamieszkujących sołectwo 9,91 osób ubiegało się o pomoc społeczną z pomocy społecznej. Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji było ubóstwo długotrwałe i ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Zidentyfikowanym problemem jest wysoki poziom bezrobocia, który jest jednym z istotniejszych wskaźników warunkujących jakość życia. Zjawisko to przybierało zdecydowanie wyższe wielkości aniżeli średnio w gminie i kształtowało się na poziomie 8,36 osób bezrobotnych/100M, przy średniej dla gminy – 5,6. Szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną są osoby długotrwale bezrobotne. Długotrwałe bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo dziedziczenia ubóstwa, a zarazem stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców. W obszarze rewitalizacji, udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem stanowił 87%, przy średniej dla gminy 55,41%. Obszar rekomendowany do rewitalizacji cechuje wyższy, aniżeli średnio w gminie udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który kształtuje się na poziomie 12,5%, przy średniej dla gminy 8,97%. Jedną z przyczyn dużego bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji jest ich niski poziom wykształcenia. Liczba bezrobotnych bez kwalifikacji cechowała 43,48% posiadających status osób bezrobotnych, niemal dwukrotnie przewyższając średnią dla gminy. Gospodarka rynkowa stawia obecnie ogromne wymagania odnośnie kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Niedostosowanie się do tych wymagań powoduje niedopasowanie do rynku pracy, co staje się barierą w znalezieniu zatrudnienia. W obszarze rewitalizacji bezrobocie dotyczy głównie ludzi starszych, powyżej 55 roku życia. W związku z powyższym szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 55+, a także osób długotrwale bezrobotnych.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, a określa go m.in. liczba interwencji domowych, świadcząca o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych. Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj współwystępuje ze zjawiskami uzależnienia od alkoholu, problemów socjalno-bytowych, rozpadu związku lub małżeństwa, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zaburzeń lub chorób psychicznych. Omawiany obszar cechuje się wyższą niż w gminie liczbą interwencji domowych - 0,73/100M (gmina 0,16/100M). Dlatego też wskazuje się potrzebę realizacji działań mających na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą poprzez wyprowadzenia

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

tych osób z sytuacji kryzysowej. Mogą to być działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości, ponieważ znalezienie stałej pracy poprawi sytuację rodziny w dłuższym okresie niż doraźne zasiłki. Istotne jest również stworzenie odpowiedniej przestrzeni sprzyjającej integracji.

Kluczowym obszarem analizy zjawisk w sferze społecznej jest poziom kapitału społecznego, zaś wskaźnikiem obrazującym jego jakość jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, pożytku publicznego oraz klubów sportowych, których zadaniem jest działalność wspomagająca rozwój społeczności lokalnej, ich aktywizacja i integracja. W omawianym obszarze brak jest tego typu organizacji, co przejawia się słabą aktywnością mieszkańców, która prowadzi do marazmu i dbania wyłącznie o własne problemy. Dlatego też ważne jest tworzenie odpowiednich warunków do powstawania organizacji społecznych zgodnie z aktualnymi potrzebami mieszkańców.

Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji zidentyfikowany został jako jednostka o niskim poziomie aktywności gospodarczej. W Woli Lisowskiej w 2015 roku funkcjonowało zaledwie 10 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada 3,64 podmiotom gospodarczym (średnia dla gminy 5,79 podmiotów/100M). Zdecydowana większość przedsiębiorstw zarejestrowanych to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników.

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi zamieszkujących obszar rewitalizacji są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na km², kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy. W 2015 roku wskaźnik ten stanowił 35,41 Mg/km², przy średniej dla gminy 23,91 Mg/km². Stąd też, wskazuje się na potrzebę intensyfikacji działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych.

Jakość środowiska, w tym powietrza atmosferycznego wpływa na komfort zamieszkania. W obszarze rewitalizacji stopień zanieczyszczenia powietrza rakotwórczymi i mutagennymi zanieczyszczeniami benzo/a/pirenu, przekracza dopuszczalne poziomy w południowej części obszaru sołectwa Wola Lisowska, co spowodowane jest głównie emisją niską, a więc zanieczyszczeniami pochodzącymi z pieców domowych, gdzie spalanie odbywa się w sposób nieefektywny, obniżając jakość powietrza atmosferycznego. W związku z powyższym wskazana byłaby intensyfikacja działań mająca na celu ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych, zwiększenie efektywności energetycznej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i zastosowanie technologii ograniczających emisję.

Obszar rewitalizacji narażony jest na przekroczenia standardów życia, z uwagi na ponadnormatywne poziomy hałasu, na co ma wpływ przebieg drogi krajowej nr 19 przez centralną część obszaru. W zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB znajduje się pierwsza linia zabudowa. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz na terenach o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych.

Sfera funkcjonalno – przestrzenna

Ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełni droga krajowa nr 19 przebiegająca przez centralną część sołectwa na kierunku północ- południe. Wewnętrzny układ uzupełniają drogi gminne 103348 oraz 103380. Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych nie odpowiadają standardom i wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielenia ciągów

pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto brak oświetlenia dróg (szczególnie w niebezpiecznych i newralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych. Brak dostępu mieszkańców do komunikacji publicznej powoduje zwiększone korzystanie z samochodów osobowych, co przyczynia się do większego zanieczyszczenia powietrza. Z uwagi na fakt, iż nie każdy mieszkaniec dysponuje własnym środkiem transportu, brak komunikacji publicznej powoduje izolację przestrzenną tych osób.

W Woli Lisowskiej brak jest sieci kanalizacyjnej, co wymaga uzbrojenia obszaru w zbiorczą sieć kanalizacyjną, a tym samym sprzyjać będzie poprawie warunków bytowych mieszkańców. Również w obszarze rewitalizacji brak jest możliwości podłączenia się do sieci gazowej.

Ważnym obszarem jest przestrzeń publiczna. Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. W omawianym obszarze brak jest parków i terenów zielonych pełniących funkcję przestrzeni publicznych. Do obszarów przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji zalicza się tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej tj.:

- obiekt kultury - budynek remizo - świetlicy OSP, w którym koncentruje się życie kulturalne, integrujące społeczność lokalną - stan budynku ocenia się jako zły. W zdegradowanym budynku świetlicy nie ma możliwości prowadzenia zajęć profilaktycznych, dydaktycznych, wychowawczych dla dzieci i młodzieży. Zarówno budynek, jak i jego najbliższe otoczenie wymaga przeprowadzenia pilnych prac modernizacyjnych, zagospodarowania otoczenia, urządzenia małej architektury, wykonania nasadzeń zieleni, przyczyniając się do zwiększenia użyteczności świetlicy, jako miejsca spotkań, a także do podniesienia standardu życia mieszkańców, rozwoju kultury lokalnej oraz zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturowych, co wpłynie na uatrakcyjnienie sołectwa.

Świetlica wiejska w Woli Lisowskiej

Plac zabaw przy świetlicy w Woli Lisowskiej

- w obszarze rewitalizacji funkcję sportową i rekreacyjną spełnia plac zabaw, którego stan zagospodarowania ocenia się jako zadowalający.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa przyczynia się do obniżenia jakości przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych i nie zachęca do przebywania w niej, zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Na terenie sołectwa znajdują się przede wszystkim obiekty i budynki, według stopnia nefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Stąd też, konieczne są działania dotyczące termomodernizacji budynków.

WOLA MIECZYŚLAWSKA

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 207 ha (1,3% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 203 osób (1,83% populacji gminy).

Sfera techniczna

W Woli Mieczysławskiej obserwuje się nawarstwianie się szeregu niekorzystnych zjawisk, świadczących o sytuacji kryzysowej występującej w tym obszarze. Należy tu podkreślić niekorzystne trendy demograficzne, w tym wskaźnik przyrostu naturalnego, wskaźnik obciążenia demograficznego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, zaawansowane bezrobocie oraz niski kapitał społeczny.

Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem wskazuje na zaawansowane zjawisko starzenia się społeczeństwa o czym świadczy wyższy niż średnia dla gminy (15,38%) udział ludności w wieku poprodukcyjnym (starość demograficzna – 16,7%). Niekorzystne zjawiska demograficzne obrazuje także wielkość wskaźnika obciążenia demograficznego (62,4 osób/100M; średnia dla gminy – 58,2 osób/100M). Odnotowano także ujemny przyrost naturalny, gdzie jego wskaźnik był niemal 5-krotnie niższy niż średnia dla gminy (-4,06‰) i stanowił (-19,70‰). Przeprowadzone analizy danych za lata 2010 – 2015 oraz prognozy demograficzne z dużym prawdopodobieństwem należy stwierdzić, że w następnych latach będzie pogłębiać się tendencja wzrostowa liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy, co przy zaniechaniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych może spowodować wyludnianie się obszaru.

O skali problemów społecznych w obszarze rekomendowanym do rewitalizacji świadczy liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Skalę zjawiska potwierdza wskaźnik opisujący poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, który w obszarze rewitalizacji kształtuje się na poziomie 15,27 osób korzystających z pomocy społecznej/100M, znacznie przewyższając średnią dla gminy (9,90). Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb pomocy społecznej związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej. Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców było bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, wielodzietność oraz alkoholizm.

Jednym z istotniejszych wskaźników warunkujących jakość życia jest poziom bezrobocia. Wprawdzie zjawisko to przybierało niewiele wyższe wielkości aniżeli średnio w gminie, kształtując się na poziomie 5,91 osób bezrobotnych/100M, przy średniej dla gminy – 5,67 osób bezrobotnych/100M, jednakże należy mieć na uwadze ten problem. Obszar rewitalizacji cechuje wyższy, aniżeli średnio w gminie udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który kształtuje się na poziomie 9,60%, przy średniej dla

gminy 8,97%. Jedną z przyczyn dużego bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji jest ich niski poziom wykształcenia. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, w 2015 roku stanowiła niemal 1/4 osób posiadających status osób bezrobotnych. Niskie wykształcenie tych osób może być jedną z przyczyn bezrobocia, dlatego ważne jest podjęcie działań w zakresie aktywizacji zawodowej tych osób oraz poprawy ich kwalifikacji, a także działań mających na celu przekwalifikowanie takich osób. W obszarze rewitalizacji bezrobocie dotyczy głównie ludzi starszych, powyżej 55 roku życia, a także ludzi młodych, poniżej 24 roku życia. W związku z powyższym szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 55+ oraz poniżej 24 lat.

Ważnym obszarem analizy zjawisk w sferze społecznej jest poziom kapitału społecznego, który określa zdolność do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. W celu oszacowania ogólnego poziomu aktywności społecznej posłużono się frekwencją w wyborach samorządowych w 2014 roku. Na tle frekwencji gminy Lubartów (54,28%), obszar rewitalizacji cechuje niski poziom aktywności społecznej (49,31%). O niskim poziomie kapitału społecznego w obszarze rewitalizacji świadczy również brak organizacji pozarządowych, pożytku publicznego oraz klubów sportowych, których zadaniem jest działalność wspomagająca rozwój społeczności lokalnej, ich aktywizacja i integracja.

Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji zidentyfikowany został jako jednostka o niskim poziomie aktywności gospodarczej. W 2015 roku w analizowanym obszarze funkcjonowało zaledwie 8 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada 3,94 podmiotom gospodarczym (średnia dla gminy 5,79 podmiotów/100M). Zdecydowana większość przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie obszaru rewitalizacji to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników.

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na km², kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy, gdzie wskaźnik ten w 2015 roku stanowił 35,26 Mg/km², przy średniej dla gminy 23,91 Mg/km². Stąd też niezbędne jest podjęcie działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych.

Sfera funkcjonalno – przestrzenna

Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełnią drogi powiatowe nr 1541L oraz 1540L. Parametry techniczne i użytkowe dróg powiatowych nie odpowiadają standardom i wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielania ciągów pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto brak oświetlenia dróg (szczególnie w niebezpiecznych i newralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych. Dostęp mieszkańców do komunikacji publicznej jest ograniczony.

Brak uzbrojenia w sieć kanalizacyjną Woli Mieczysławskiej wskazuje na potrzebę przeprowadzenia uzbrojenia terenu w zbiorczą sieć kanalizacyjną, co sprzyjać będzie poprawie warunków bytowych mieszkańców. Podobna sytuacja odnosi się do braku możliwości przyłączenia gospodarstw domowych do sieci gazowej.

Ważnym obszarem jest przestrzeń publiczna. Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy

funkcjonalno-przestrzenne. W omawianym obszarze brak jest parków i terenów zielonych pełniących funkcję przestrzeni publicznych. Do obszarów przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji zaliczyć należy plac zabaw, którego stan zagospodarowania ocenia się jako zły wymagający pilnych działań naprawczych.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa przyczynia się do obniżenia jakości przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych i nie zachęca do przebywania w niej, zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Na terenie sołectwa znajdują się przede wszystkim obiekty i budynki, według stopnia nefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Stąd też, konieczne są działania dotyczące termomodernizacji budynków.

SKROBÓW

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 519,3ha (3,33% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 564 osób (5,09% populacji gminy).

Sfera społeczna

Ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar sołectwa Skrobów wymaga wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego. Należy tu zwrócić szczególną uwagę na niekorzystne trendy demograficzne, w tym ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, wysoki poziom bezrobocia, przestępczość i naruszenia prawa oraz niski kapitał społeczny.

Obszar rewitalizacji cechuje się wyższą aniżeli średnio w gminie gęstością zaludnienia, wynoszącą 108,60 osób/km², co może świadczyć, iż rezultatami działań rewitalizacyjnych może zostać objęta większa liczba mieszkańców. Niekorzystne zjawiska demograficzne opisuje wskaźnik obciążenia demograficznego (61,78 osób/100M; średnia dla gminy – 58,2). Odnotowano również ujemny przyrost naturalny, niemal dwukrotnie niższy aniżeli średnio w gminie (-4,06‰) i stanowił (-7,09‰). Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż w następnych latach będzie pogłębiać się tendencja wzrostowa liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy, co przy zaniechaniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych może spowodować wyludnianie się obszaru.

Przeprowadzone analizy wskazują, że obszar dotknięty jest głównymi problemami społecznymi, tj.: bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, wielodzietność oraz alkoholizm. Z zestawień statystycznych wynika, że na 100 osób zamieszkujących sołectwo Skrobów 11,35 osób ubiegało się o pomoc społeczną z powodu ubóstwa i wykluczenia społecznego, tym samym przewyższając średnią dla gminy (9,90). Zidentyfikowanym problemem jest wysoki poziom bezrobocia. Szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną są osoby długotrwale bezrobotne. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem stanowił niemal 64%, przy średniej dla gminy 55,41%. Jednym z powodów bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji jest ich średni poziom wykształcenia. Liczba bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym i ogólnokształcącym w 2015

roku stanowiła ponad 1/3 osób posiadających status osób bezrobotnych. Dodatkowo niepokojącym zjawiskiem, jest duży udział osób o wysokich kwalifikacjach – 13,64%, przy średniej dla gminy 10,35%, co może świadczyć o niedostosowaniu kwalifikacji do istniejących wymagań rynku pracy. W omawianym obszarze bezrobocie dotyczy głównie osób w wieku 25 – 44 lat. Wskazuje się potrzebę podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej tych osób oraz poprawy ich kwalifikacji, a także działań mających na celu ich przekwalifikowanie. Długotrwałe bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo dziedziczenia ubóstwa, a zarazem stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, a określa go m.in. liczba interwencji domowych i wydanych „Niebieskich Kart”, które świadczą o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych oraz przestępczość i naruszenia prawa. Występowanie patologii społecznych, w tym przemocy w rodzinie, to jedna z najważniejszych cech obszaru będącego w sytuacji kryzysowej. Przemoc w rodzinach, objętych procedurą „Niebieskich Kart” bardzo rzadko jest jednorazowym zdarzeniem, a często długofalowym procesem. Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj współwystępuje ze zjawiskami uzależnienia od alkoholu, problemów socjalno-bytowych, rozpadu związku lub małżeństwa, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zaburzeń lub chorób psychicznych. Statystycznie około 90% policyjnych interwencji domowych związanych jest z przemocą w rodzinie, jednak niewielki procent z nich związany jest jednocześnie ze wszczęciem procedury założenia „Niebieskiej Karty”. Liczba interwencji domowych świadczy o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych, którym należy przeciwdziałać. Obszar cechuje się wyższą niż w gminie liczbą założonych „Niebieskich Kart” - 0,71/100M (gmina 0,16) oraz liczbą interwencji domowych – 1,957/100M (gmina 1,03).

Ważnym obszarem zjawisk w sferze społecznej jest poziom kapitału społecznego, który określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. W celu oszacowania ogólnego poziomu aktywności społecznej posłużono się frekwencją w wyborach samorządowych w 2014 roku. Aktywność społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji należy ocenić jako niską, o czym świadczy niska frekwencja (49,31%) , zaś w gminie Lubartów (54,28%).

Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji zidentyfikowany został jako jednostka o niskim poziomie aktywności gospodarczej. W Skrobowie, w 2015 roku funkcjonowały 22 podmioty gospodarcze, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada 3,9 podmiotom gospodarczym/100M (średnia dla gminy 5,79). Zdecydowana większość przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Obszar ten wypada niekorzystnie pod kątem analizy wskaźnika opisującego liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych na 100 mieszkańców, który stanowił 0,71 podm./100M, co jest wartością niższą od średniej dla gminy (0,92 podm./100M) i wskazuje na malejący poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Stosunkowo wysoki jest tu udział rolnictwa w strukturze sektorów gospodarczych i rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz uzyskiwana niska dochodowość, która nie sprzyja rozwojowi tego sektora, co jednoznacznie wpisało się w szereg niekorzystnych wyżej omówionych zjawisk.

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi zamieszkujących obszary rewitalizacji są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na km², kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy, o czym świadczy przekroczenie wskaźnika niemal dwukrotnie dla średniej

gminy (23,91 Mg/km²) i stanowił 45,16 Mg/km². Stąd też wskazuje się na konieczność intensyfikacji działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych w obszarze rewitalizacji.

Jakość środowiska, w tym powietrza atmosferycznego wpływa na komfort zamieszkania. Stopień zanieczyszczenia powietrza rakotwórczymi i mutagennymi zanieczyszczeniami benzo/a/pirenu, przekracza dopuszczalne poziomy, co spowodowane jest głównie emisją niską, a więc zanieczyszczeniami pochodzącymi z pieców domowych, gdzie spalanie odbywa się w sposób nieefektywny ma niekorzystny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego. W związku z powyższym wskazana byłaby intensyfikacja działań mająca na celu ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych, zwiększeniu efektywności energetycznej, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję.

W obszarze rewitalizacji znajdują się udokumentowane złoża piasków i żwirów: Skrobów I i Skrobów II. Złoże Skrobów II w 2015 roku było eksploatowane. Koncesje na wydobywanie kopaliny wygasły odpowiednio: w lutym 2008 roku oraz w lutym 2017 roku. Obszary i tereny górnicze zostały zniesione: Skrobów II – Pole 3 – data likwidacji OG – 10.02.2017, Skrobów II Pole 4 – data likwidacji OG – 27.08.2014, Skrobów II – Pole 1.1a – data likwidacji OG – 27.07.2011, Skrobów II- Pole 2.1a – data likwidacji OG – 30.04.2011; Skrobów I – Pole B – data likwidacji OG – 05.02.2008r. Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk po eksploatacji kopalni, jest bardzo istotna z uwagi na potencjalne zagrożenie dla środowiska naturalnego.

Sfera funkcjonalno - przestrzenna

Obszar rewitalizacji cechuje niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza w odniesieniu do sieci kanalizacyjnej i zaopatrzenia w gaz. Pilnych modernizacji wymaga sieć średniego i niskiego napięcia, w grupie których kluczowe znaczenie posiada: rozbudowa linii kablowych i napowietrznych Sn i nN, budowa stacji transformatorowej oraz przyłączanie nowych odbiorców.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełnią drogi powiatowe: nr 1541L, 1543L oraz droga gminna nr 103370L. Parametry techniczne i użytkowe dróg powiatowych oraz drogi gminnej nie odpowiadają standardom i wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto brak oświetlenia dróg (szczególnie w niebezpiecznych i niewralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych.

Poważnym zagadnieniem w obszarze wskazanym do rewitalizacji jest brak odpowiednio zagospodarowanych i ogólnodostępnych miejsc, w tym parków i terenów zielonych, umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnej. Poza tym, brak jest wyodrębnionych i zadbanych przestrzeni publicznych, gdzie koncentrowałoby się życie społeczno – gospodarcze, w tym kulturalne i rekreacyjne. Brak tych przestrzeni skutkuje trudnością w identyfikacji miejsca, a tym samym osłabia możliwość budowania jego tożsamości.

Na terenie wskazanym do rewitalizacji są świadczone usługi w zakresie wychowania przedszkolnego i oświaty. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w 3 oddziałach przedszkolnych przy Szkole Podstawowej w Skrobowie. W roku szkolnym 2015/2016 do oddziałów przedszkolnych w obszarze rewitalizacji uczęszczało najwięcej, bo aż 62 dzieci będących w wieku przedszkolnym. W porównaniu do roku szkolnego 2009/2010, zwiększyła się zarówno liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych, jak i ich liczba odpowiednio o 12 dzieci oraz 1 oddział przedszkolny. W oddziale przedszkolnym dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych, bezpłatnych zajęciach rozwijających m.in. język angielski czy też naukę rytmiki i tańca. Wyposażenie oddziału przedszkolnego spełnia

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego. Należy podkreślić, iż w ostatnich latach zrealizowano inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury przedszkolnej, w tym bieżące remonty pomieszczeń przedszkolnych oraz doposażenie oddziałów przedszkolnych w pomoce edukacyjne i inne nowoczesne wyposażenie, co było efektem uczestnictwa w latach 2014 – 2015 w projekcie systemowym „Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych” w ramach Poddziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Pomieszczenia zajmowane przez oddziały przedszkolne do 2019 roku muszą być dostosowane do nowych przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej zapewniające bezpieczne warunki realizacji przez przedszkole zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz pobytu dzieci i innych osób przebywających na terenie przedszkola. Ponadto od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku od 3 do 5 lat mają mieć zapewnione miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo, zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego. Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność obszaru rewitalizacji jest placówka szkolno – oświatowa, która zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców. W roku szkolnym 2014/2015 do szkoły uczęszczało 216 dzieci, o 10 dzieci więcej aniżeli w roku szkolnym 2012/2013. Przy szkole znajduje się baza sportowo – rekreacyjna, którą stanowią: boisko do piłki siatkowej („Orlik”), do piłki nożnej („Orlik”), bieżnie proste („Orlik”) oraz skocznia. Stan techniczny i funkcjonalność budynku oświatowego oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych remontów i modernizacji.

Pomimo dobrze rozbudowanej bazy sportowo – rekreacyjnej przy szkole, w obszarze rewitalizacji zauważa się braki w postaci placów zabaw dla najmłodszych.

Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się punkt biblioteczny, znajdujący się w Szkole Podstawowej prowadzony przez nauczycieli.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych.

W granicach obszaru rekomendowanego do rewitalizacji znajdują się obiekty i obszary o wartościach kulturowo - historycznych, tworzących dziedzictwo kulturowe tego obszaru. Znajduje się tu budynek folwarczny z II połowy XIX wieku, wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków, którego stan ocenia się jako zadowalający.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji położony jest w bliskim sąsiedztwa Kozłówki, gdzie zachował się folwark gospodarczy Ordynacji Kozłowieckiej i jest on ściśle powiązany z byłym folwarkiem ordynackim, w którym zachowały się rządcówka i budynek dla robotników rolnych z ok. 1900 r. W związku z powyższym wskazuje się potrzebę powiązania funkcjonalno - przestrzennego obszaru rewitalizacji z Kozłówką m.in. poprzez prowadzenie zabiegów kompozycyjnych m.in. w zakresie dróg poprzez uczynienie dojazdu do d. rządcówki i powiązań przestrzennych: rządcówka – zespół folwarczny z domem dla robotników.

Na uwagę zasługuje także zdewastowany i znajdujący się w stanie postępującej degradacji cmentarz jeńców sowieckich wymagający rewitalizacji poprzez uporządkowanie, zabezpieczenie i zagospodarowanie, by uchronić przed zniszczeniem.

źródło: <https://pomniki.wordpress.com/2010/01/>

PODOBSZAR II

NOWODWÓR

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 639ha (4,1% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 637 osób (5,75% populacji gminy).

Sfera społeczna

Sołectwo Nowodwór jest obszarem koncentracji różnych zjawisk kryzysowych, w tym zwłaszcza problemów o charakterze społecznym. Wśród determinant określających obszar należy podkreślić: niekorzystne trendy demograficzne, w tym ujemny przyrost naturalny, wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, zaawansowane bezrobocie, przestępczość i naruszenia prawa oraz niski kapitał społeczny. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem wskazuje na wyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym (starość demograficzna) niż średnia dla gminy, jak również wyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Tendencje spadkowe dotyczące zjawisk demograficznych obrazuje wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego (65,89 osób/100M; średnia dla gminy – 58,2 osób/100M), świadczący o niekorzystnej strukturze wieku mieszkańców. O skali problemów społecznych w obszarze rekomendowanym do rewitalizacji świadczy liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Skalę zjawiska potwierdza wskaźnik opisujący poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, który w obszarze rewitalizacji kształtuje się na poziomie 11,93 osób korzystających z pomocy społecznej/100M, przewyższając średnią dla gminy (9,90). Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji było: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz wielodzietność.

Jednym z istotniejszych wskaźników warunkujących jakość życia jest poziom bezrobocia. W obszarze analizy, istotnym problemem jest brak kwalifikacji i umiejętności zawodowych, z uwagi na zbyt niskie wykształcenie (blisko 1/3 osób bezrobotnych), ale również znaczny udział osób z wykształceniem wyższym, zarejestrowane jako bezrobotne (blisko 1/6 osób bezrobotnych), co może świadczyć o niedopasowanych umiejętnościach i kwalifikacjach do potrzeb rynku pracy, co staje się barierą w znalezieniu zatrudnienia. W obszarze rewitalizacji bezrobocie dotyczy głównie ludzi starszych, powyżej 55 roku życia (blisko 1/5 osób bezrobotnych). W związku z powyższym szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 55+.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców, a określa go m.in. liczba interwencji domowych, świadcząca o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych oraz ilość założonych „Niebieskich kart”. Występowanie patologii społecznych, w tym przemocy w rodzinie, to jedna z najważniejszych cech obszaru będącego w sytuacji kryzysowej. Przemoc w rodzinach, objętych procedurą „Niebieskich Kart” bardzo rzadko jest jednorazowym zdarzeniem, a często długofalowym procesem. Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj współwystępuje ze zjawiskami uzależnienia od alkoholu, problemów socjalno-bytowych, rozpadu związku lub małżeństwa, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zaburzeń lub chorób psychicznych. Statystycznie około 90% policyjnych interwencji domowych związanych jest z przemocą w rodzinie, jednak niewielki procent z nich związany jest jednocześnie ze wszczęciem procedury założenia „Niebieskiej Karty”. Liczba interwencji domowych świadczy o występowaniu problemów rodzinnych i patologii społecznych, którym należy przeciwdziałać. Obszar cechuje się wyższą niż w gminie liczbą założonych „Niebieskich Kart” - 0,33/100M (gmina 0,16/100M) oraz liczbą interwencji domowych – 1,67/100M (gmina 1,03/100M).

Kluczowym obszarem analizy zjawisk w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji jest poziom kapitału społecznego. Wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego jest brak organizacji pozarządowych, pożytku publicznego oraz klubów sportowych, których zadaniem jest działalność wspomagająca rozwój społeczności lokalnej, ich aktywizacja i integracja.

Sfera gospodarcza

W obszarze rekomendowanym do rewitalizacji w 2015 roku funkcjonowało 57 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada 8,95 podmiotom gospodarczym/100M (średnia dla gminy 5,79 podmiotów/100M). Zdecydowana większość przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie obszaru rewitalizacji to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Pomimo wysokiej przedsiębiorczości, niepokojąca jest kondycja lokalnych przedsiębiorstw, którą opisuje wskaźnik liczby podmiotów wyrejestrowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, który stanowił 0,78 podm./100M, co jest wartością niższą od średniej dla gminy (0,92 podm./100M) i wskazuje na malejący poziom przedsiębiorczości mieszkańców..

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi zamieszkujących obszary rewitalizacji są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe pozostałych do usunięcia, kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy. Wskaźnik obrazujący omawiane zjawisko w 2015 roku stanowił 94,70%, przy średniej dla gminy 93,88%. Wskazuje się potrzebę intensyfikacji działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych w obszarze rewitalizacji.

Przez centrum obszaru rewitalizacji, na kierunku wschód – zachód przepływa rzeka Parysówka, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Ukierunkowanie i odpowiednie skoordynowanie działań jest szansą dla nowej jakości nadrzecznej przestrzeni publicznej i poprawy funkcjonowania dolin rzecznych, co powinno się przysłużyć podwyższeniu jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu potencjału turystycznego.

Obszar rewitalizacji narażony jest na przekroczenia standardów życia, z uwagi na ponadnormatywne poziomy hałasu, na co ma wpływ przebieg drogi krajowej nr 19 przez centralną część obszaru. W zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB znajduje się pierwsza linia zabudowa.

W obszarze rewitalizacji znajdują się 2 udokumentowane złoża piasków i żwirów. Są to: Nowodwór I oraz Nowodwór III, dla których obszary i tereny górnicze zostały zniesione. Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk po eksploatacji kopalin, jest bardzo istotna z uwagi na potencjalne zagrożenie dla środowiska naturalnego.

W obszarze rewitalizacji znajduje się nieczynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które z dniem 31 grudnia 2015 roku zostało zamknięte. Składowisko otacza strefa ochrony sanitarnej, podzielona na dwie części:

- wewnętrzną, tj. pas zieleni izolacyjnej szerokości 30m wzdłuż ogrodzenia składowiska od południa, las sosnowy od północy i zachodu i 5-cio metrowy pas zieleni od strony drogi (na wschodzie),
- zewnętrzną, tzw. sanitarno-produkcyjną, którą stanowią grunty orne i leśne znajdujące się w pasie szerokości do 500m od granic składowiska oraz kopalnie piasku. W strefie tej, na północny-zachód od składowiska, znajduje się zabudowa trzech gospodarstw rolnych, które są odizolowane od składowiska lasem sosnowym.

Kwatera składowiska odpadów w obszarze rewitalizacji Nowodwór

źródło: Projekt rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Nowodwór

źródło: Projekt rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości

Obecnie składowisko poddawane jest procesowi rekultywacji, celem powstrzymania degradacji środowiska wodno – gruntowego, ograniczenia ujemnego wpływu zamykanego składowiska odpadów na powietrze atmosferyczne, ograniczenia dostępu wód opadowych do złoża odpadów. Obszar poddawany rekultywacji stanowi powierzchnię ok. 3,7 ha. Składowisko eksploatowane było od 1991 roku i stanowiło wyrobisko po eksploatacji piasku. Projekt rekultywacji ma na celu odzyskanie równowagi w krajobrazie poprzez umiejętne ukształtowanie powierzchni obiektu oraz wprowadzenie roślinności, mającej za zadanie osiągnięcie efektu spójności obiektu z otoczeniem. Na terenie zrehabilitowanego składowiska obowiązuje zakaz wznoszenia budowli i wykonywania wykopów oraz instalacji nadziemnych i podziemnych, niezwiązanych z funkcjonowaniem składowiska, przez 50 lat od dnia zamknięcia obiektu, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów*. Okres ten może zostać skrócony, jeżeli z ekspertyzy geotechnicznej i sanitarnej dołączonej do wniosku o zmianę decyzji o zgodzie na zamknięcie składowiska wynikać będzie, że prowadzenie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne tych prac nie spowoduje zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Ekspertyza sanitarna powinna być pozytywnie zaopiniowana przez państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Sfera funkcjonalno - przestrzenna

Obszar wskazany do rewitalizacji cechuje się bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą społeczną. Słaby dostęp do infrastruktury społecznej skutkuje trudnością w identyfikacji miejsca, a tym samym osłabia możliwość budowania jego tożsamości.

W centrum obszaru rewitalizacji znajduje się budynek świetlicy wiejskiej i jednocześnie strażnicy OSP pochodzący z lat 50 XX w. Budynek jest w stanie katastrofalnym, co powoduje wyłączenie go z użytkowania. Degradacji uległa również przestrzeń wokół budynku. Na terenie obszaru brakuje więc obiektu zaspakajającego potrzeby społeczno-kulturalne mieszkańców. Prężnie działające w obszarze grupy Seniorów nie mają zapewnionego dostępu do obiektu, w którym mogłyby realizować swoje aktywności. Dzieci i młodzież nie mają zapewnionej równości szans w dostępie do placówek kulturowych, co sprzyja rozwojowi negatywnym procesom marginalizacji społecznej z uwagi na brak alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu. Dorośli mieszkańcy nie mają możliwości korzystania z biblioteki, która obecnie funkcjonuje przy szkole podstawowej,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

a dodatkowym utrudnieniem z jej korzystania są godziny pracy dostosowane do godzin otwarcia placówki szkolnej. Na chwilę obecną zarówno obiekt i jego otoczenie wymaga podjęcia pilnych prac rewitalizacyjnych. Obszar cechuje się nieodpowiednim zagospodarowaniem terenów zielonych mogących pełnić funkcję przestrzeni publicznych. Zdegradowane otoczenie budynku wymaga zagospodarowania, urządzenia małej architektury, wykonania nasadzeń zieleni, wygospodarowania placu zabaw dla dzieci i stworzenia miejsca, w którym można byłoby organizować spotkania, imprezy integracyjne dla ogółu społeczności lokalnej.

Na terenie wskazanym do rewitalizacji są świadczone usługi w zakresie wychowania przedszkolnego i oświaty. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w oddziałach przedszkolnych (1,5) przy Szkole Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nowodworze. W roku szkolnym 2015/2016 do oddziałów przedszkolnych w obszarze rewitalizacji uczęszczało 25 dzieci będących w wieku przedszkolnym. W porównaniu do roku szkolnego 2019/2020 miał miejsce spadek liczby dzieci w wieku przedszkolnym, a także liczby oddziałów, odpowiednio o 5 dzieci oraz 0,5 oddziału. W oddziale przedszkolnym dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych, bezpłatnych zajęciach rozwijających m.in. język angielski czy też naukę rytmiki i tańca. Wyposażenie oddziału przedszkolnego spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego. Należy podkreślić, iż w ostatnich latach zrealizowano inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury przedszkolnej, w tym bieżące remonty pomieszczeń przedszkolnych oraz doposażenie oddziałów przedszkolnych w pomoce edukacyjne i inne nowoczesne wyposażenie, co było efektem uczestnictwa w latach 2014 – 2015 w projekcie systemowym „Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych” w ramach Poddziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Pomieszczenia zajmowane przez oddziały przedszkolne do 2019 roku muszą być dostosowane do nowych przepisów

w zakresie ochrony przeciwpożarowej zapewniające bezpieczne warunki realizacji przez przedszkole zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz pobytu dzieci i innych osób przebywających na terenie przedszkola. Ponadto od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku od 3 do 5 lat mają mieć zapewnione miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo, zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność obszaru rewitalizacji jest placówka szkolno – oświatowa, która zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców. W roku szkolnym 2014/2015 do szkoły uczęszczało 90 dzieci, o 10 dzieci mniej aniżeli w roku szkolnym 2009/2010. Przy szkole znajduje się baza sportowo – rekreacyjna, którą stanowi jedynie boisko do piłki nożnej. Pomimo prowadzonych na bieżąco remontów, stan techniczny budynku Szkoły w dalszym ciągu wymaga modernizacji i adaptacji pomieszczeń, co przyczyni się do poprawy jakości usług edukacyjnych poprzez poprawę warunków lokalowych tych placówek.

W obszarze rewitalizacji znajduje się jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, mająca swą siedzibę w budynku wymagającym pilnych i kompleksowych działań naprawczych.

Obszar sołectwa cechuje niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza w odniesieniu do sieci kanalizacyjnej i zaopatrzenia w gaz. Pilnych modernizacji wymaga sieć średniego i niskiego napięcia, w grupie których kluczowe znaczenie posiada: rozbudowa linii kablowych i napowietrznych Sn i nn., budowa stacji transformatorowej oraz przyłączanie nowych odbiorców. Poprawie jakości życia mieszkańców w obszarze rewitalizacji służyć będzie uzbrojenie całego obszaru rewitalizacji w infrastrukturę kanalizacyjną oraz gazową.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełnią: droga powiatowa nr 1545L oraz drogi gminne: nr 103351L, 103372L, 103351L, 103372L, 103352L, 103350L, 103356L, 103374L, 103373L. Parametry techniczne i użytkowe drogi powiatowej oraz dróg gminnych wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto niewystarczające oświetlenie dróg (szczególnie w niebezpiecznych i niewralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Konieczne jest zrealizowanie termomodernizacji Szkoły Podstawowej wraz z salą gimnastyczną.

W granicach obszaru rekomendowanego do rewitalizacji znajdują się obiekty o wartościach kulturowo - historycznych, tworzących dziedzictwo kulturowe tego obszaru. Są to 3 kapliczki przydrożne z I połowy XX wieku, stanowiące przykład małej architektury sakralnej charakterystycznej dla krajobrazu wiejskiego.

NOWODWÓR -PIASKI

Obszar wskazany do rewitalizacji w sołectwie Nowodwór – Piaski jest niezamieszkały, lecz posiada duży potencjał związany z rozwojem turystycznym, rekreacyjnym i kulturalnym gminy, przez co będzie mieć pozytywny wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy. Powierzchnia obszaru stanowi 20ha, co odpowiada 0,13% powierzchni gminy. W granicach

obszaru rewitalizacji zlokalizowane jest wyrobisko po eksploatacji piasków i żwirów o powierzchni 20 ha.

Na terenie gminy brak jest ogólnodostępnych miejsc spędzania wolnego czasu, organizacji imprez integracyjnych dla mieszkańców oraz miejsc na których można byłoby uprawiać rekreacyjnie i wyczynowo sport. Jednym z przedsięwzięć przyczyniających się do zapewnienia odpowiednich warunków odpoczynku i rekreacji nie tylko dla społeczności lokalnej będzie z pewnością zagospodarowanie terenów wyrobiska po eksploatacji piasków i żwirów. W obszarze tym przewiduje się urządzenie kompleksu sportowo – wypoczynkowo - rekreacyjnego z jednoczesnym wyposażeniem tej przestrzeni w obiekty. Zakwalifikowanie obszaru jako wskazanego do rewitalizacji uzasadnia się tym, iż gmina planuje na tym terenie inwestycje w obszarze społecznym, w efekcie których powstaną odpowiednie warunki do uprawiania rekreacji, wypoczynku i sportu. Obszar wyrobiska odpowiednio zagospodarowany i zrewitalizowany ma szansę stać się wizytówką gminy, jako miejsce do uprawiania dyscyplin sportowych wymagających ponadprzeciętnych umiejętności i odwagi (quady, motocykle), co niewątpliwie przyczyni się do stworzenia warunków sprzyjającym czynnemu wypoczynkowi nie tylko okolicznych mieszkańców, ale także turystów i niewątpliwie przełoży się na podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej gminy. Potencjał drzemiący we wskazanym obszarze powinien być wykorzystywany w kierunku powstania szeregu usług związanych m.in. z obsługą i ruchem turystycznym. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów wpływać będzie na wzrost dostępności do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, co wiąże się z wieloma korzyściami m.in.: wzrost integracji sąsiedzkiej i zwiększenie atrakcyjności terenu, upowszechnienie sportu jako działania przeciw negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym oraz stworzenie miejsc do odpoczynku na świeżym powietrzu.

Pozostawienie publicznych przestrzeni służących wypoczynkowi jako zdegradowanej przestrzeni będzie powodować dalsze utrudnienia w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Zapewnienie możliwości spędzenia wolnego czasu na atrakcyjnie zagospodarowanym terenie, przyczyni się do poprawy jakości życia okolicznych mieszkańców i zwiększenia liczby turystów.

PODOBSZAR III

ANNOBÓR

Jako obszar kryzysowy i obszar rewitalizacji wskazany został teren całego sołectwa. Liczba populacji zamieszkującej sołectwo, które wskazuje się do rewitalizacji stanowi 6,14% ludności gminy, zaś powierzchnia terenów odpowiada 2,4% powierzchni gminy.

Sfera społeczna

Sołectwo Annobór jest obszarem koncentracji różnych zjawisk kryzysowych, w tym zwłaszcza problemów o charakterze społecznym. Wśród determinant określających obszar należy podkreślić: niekorzystne trendy demograficzne, w tym niski wskaźnik przyrostu naturalnego, ubóstwo i wykluczenie społeczne, zaawansowane bezrobocie, przestępczość i naruszenia prawa oraz niski kapitał społeczny.

O problemach społecznych w obszarze rekomendowanym do rewitalizacji świadczy liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Skalę zjawiska potwierdza wskaźnik opisujący poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, który w obszarze rewitalizacji kształtuje się na poziomie 14,12 osób korzystających z pomocy społecznej/100M, znacznie przewyższając średnią dla gminy (9,90). Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji było: ubóstwo, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto odnotowano wysoki poziom długotrwałego bezrobocia. Brak poczucia bezpieczeństwa ludności z uwagi na występowanie naruszeń prawa cechuje mieszkańców sołectwa, o czym świadczy wysoki poziom przestępstw, w tym kryminalnych (wskaźnik wynosił 2,06/100M przy średniej dla gminy 1,26/100M).

Kluczowym obszarem analizy zjawisk w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji jest poziom kapitału społecznego. W sołectwie nie prowadzi działalności żadna organizacja pozarządowa, jak również brak jest organizacji pożytku publicznego oraz klubów sportowych, których zadaniem powinna być działalność wspomagająca rozwój społeczności lokalnej, ich aktywizacja i integracja. Ocenia się, że poziom zaangażowania mieszkańców sołectwa w życie społeczności lokalnej odbiega znacznie od oczekiwanej, co oznacza bardzo niski kapitał społeczny.

Jak wcześniej wspomniano obszar wskazany do rewitalizacji cechuje się bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą społeczną. Biorąc pod uwagę dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji oraz urządzeń rekreacyjno – sportowych w gminie, ocenia się, że najgorsza sytuacja ma miejsce w szkole podstawowej w Annoborze (sołectwo Annobór). Słaby dostęp do infrastruktury społecznej skutkuje trudnością w identyfikacji miejsca, a tym samym osłabia możliwość budowania jego tożsamości.

Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji zidentyfikowany został jako jednostka o niskim poziomie aktywności gospodarczej. W Annoborze w 2015 roku funkcjonowało 13 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców odpowiada 5,00 podmiotom gospodarczym/100M (średnia dla gminy 5,79 podmiotów/100M). Zdecydowana większość przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Poza tym, obszar rewitalizacji wypada niekorzystnie pod kątem analizy wskaźnika opisującego liczbę podmiotów

wyrejestrowanych, który stanowił 0,74 podm./100M (gmina 0,59), co wskazuje na malejący poziom przedsiębiorczości.

Sfera środowiskowa

Zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi zamieszkujących obszary rewitalizacji są odpady zawierające wyroby azbestowe, z uwagi na chorobotwórcze działanie azbestu, a właściwie włókien azbestu zawieszonych w powietrzu. Wskaźnik opisujący ilość odpadów zawierających odpady azbestowe kwalifikuje obszar rewitalizacji jako kryzysowy, co wymaga intensyfikacji działań mających na celu całkowite usunięcie wyrobów azbestowych w obszarze rewitalizacji.

Jakość środowiska, w tym powietrza atmosferycznego wpływa na komfort zamieszkania. W obszarze rewitalizacji stopień zanieczyszczenia powietrza rakotwórczymi i mutagennymi zanieczyszczeniami benzo/a/pirenu, przekracza dopuszczalne poziomy, co spowodowane jest głównie emisją niską, a więc zanieczyszczeniami pochodzącymi z pieców domowych, gdzie spalanie odbywa się w sposób nieefektywny, co istotnie wpływa na jakość powietrza atmosferycznego. Stąd też wskazana jest intensyfikacja działań mająca na celu ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych, zwiększenie efektywności energetycznej dzięki wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję. W sołectwie Annobór odnotowano ponadnormatywny poziom hałasu, co przyczynia się do negatywnego wpływu na poziom życia mieszkańców.

Sfera funkcjonalno - przestrzenna

Obszar rewitalizacji cechuje niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza w odniesieniu do sieci gazowej. Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej sołectwa pełni droga powiatowa nr 1539L oraz drogi gminne nr 1033680L, 103366L. Parametry techniczne i użytkowe drogi powiatowej oraz dróg gminnych nie odpowiadają standardom i wymagają modernizacji i przebudowy. Brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Ponadto brak oświetlenia dróg (szczególnie w niebezpiecznych i newralgicznych miejscach) świadczy o konieczności podjęcia pilnych działań naprawczych. Poprawa stanu dróg przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej zarówno obszaru rewitalizacji jak i całego sołectwa.

Niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do funkcji obszaru, wskazują na potrzebę podejmowania działań, celem wyeliminowania niekorzystnych zjawisk. Brak miejsc spotkań uniemożliwia angażowanie się mieszkańców, a przede wszystkim młodzieży w sprawy społeczności lokalnej m.in. organizację wolnego czasu, podejmowanie inicjatyw dotyczących działalności kulturalno - sportowo - turystycznej. Konieczne jest zatem, zapewnienie odpowiedniej infrastruktury w tej sferze. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów wpływać będzie na wzrost dostępności do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, co wiąże się z wieloma korzyściami m.in.: wzrost integracji sąsiedzkiej i zwiększenie atrakcyjności terenu, upowszechnienie sportu jako działania przeciw negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym oraz stworzenie miejsc do odpoczynku na świeżym powietrzu. Pozostawienie publicznych przestrzeni służących wypoczynkowi jako zdegradowanej przestrzeni powoduje znaczące utrudnienia w rozwoju społeczno-gospodarczym sołectwa Annobór. Zapewnienie możliwości spędzenia wolnego czasu na atrakcyjnie zagospodarowanym terenie, przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Sfera techniczna

Jednym z głównych problemów na terenie obszaru rewitalizacji są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa przyczynia się do obniżenia

jakości przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych i nie zachęca do przebywania w niej, zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Na terenie sołectwa znajdują się przede wszystkim obiekty i budynki, według stopnia nefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Konieczne działania zaradcze to zrealizowanie termomodernizacji przede wszystkim w budynku Szkoły Podstawowej w Annoborze.

Budynek Szkoły Podstawowej w Annoborze

3. POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY LUBARTÓW, POWIATU LUBARTOWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 stanowi interdyscyplinarną płaszczyznę łączącą różne dyscypliny polityk. Jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe. W swych założeniach uwzględnia występujące problemy oraz identyfikuje cele pozwalające na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym. Wobec powyższego, należy podkreślić, iż niniejszy Program jest z jednej strony zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym oraz z drugiej strony, tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu.

Wprowadzie ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, jak i Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 Ministerstwa Rozwoju nie obligują do badania zgodności projektu GPR z dokumentami obowiązującymi na szczeblu regionalnym, niemniej jednak ze względu na położenie gminy Lubartów w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym i Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym, autorzy projektu GPR uznali za zasadne do uwzględnienia tych dokumentów. Poniżej wymieniono najważniejsze dokumenty strategiczne i planistyczne poziomu lokalnego i regionalnego z wyszczególnieniem celów i kierunków działania powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017- 2023. Tak integracyjne podejście zapewni trwałe i efektywne zmiany na określonych obszarach gminy Lubartów. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z wdrożeniem szeregu projektów rewitalizacyjnych integrujących działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki.

Poziom lokalny

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 jest spójny zobowiązującymi dokumentami Gminy.

➤ Program Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020

Wśród wielu problemów dotyczących wszystkich sfer funkcjonowania społeczeństwa zidentyfikowanych w Programie większość została uwzględniona podczas opracowywania GPR. Zasadnicze znaczenie miały problemy związane ze sferą społeczną oraz jej infrastrukturą m.in. bezrobocie i powiązane z nim bezradność oraz ubóstwo, brak stabilności demograficznej, starzejące się społeczeństwo, niski przyrost naturalny, niewielka liczba osób zatrudnionych poza rolnictwem, typowo rolniczy charakter Gminy - brak istotnych pracodawców poza rolnictwem, niedostateczny dostęp do infrastruktury sportowej, brak powiązań niewielkich odcinków ścieżek rowerowych, niewielkie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, braki w sieci gazowej na terenie Gminy, niski stopień skanalizowania Gminy, brak infrastruktury turystycznej związanej z zasobami przyrodniczymi kulturowymi, wciąż zbyt niska aktywność mieszkańców.

Program Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020 jest dokumentem wyznaczającym zasadnicze cele rozwojowe w perspektywie do 2020 r., które przyczynią się do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Realizacja przeważającej części zadań związanych z rozwojem lokalnym znajduje się w kompetencjach władz samorządowych. Zadania niemieszczące się w zakresie ustawowych kompetencji i możliwości władz gminy stanowią platformę do działania dla szerokiego grona aktorów lokalnego rynku.

Misją gminy Lubartów jest tworzenie warunków do wielofunkcyjnego i równoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz dbanie o wysoką jakość warunków życia i wszechstronne możliwości rozwoju mieszkańców.

W Programie Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020 zostały wyróżnione cztery zasadnicze obszary rozwojowe, które zawierają konkretne cele operacyjne stanowiące ich uszczegółowienie tj.:

A. Kapitał ludzki i społeczny

- A.1. Rozwój systemu edukacyjno-wychowawczego oraz rozwijanie kompetencji i talentów mieszkańców gminy
- A.2. Zapewnienie efektywnego wsparcia społecznego dla różnych grup potrzebujących
- A.3. Włączenie społeczeństwa w zarządzanie gminą i budowanie postaw obywatelskich

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

B. Przestrzeń publiczna

- B.1. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej
- B.2. Dbłość o estetykę i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej oraz o tworzenie przyjaznych warunków mieszkaniowych
- B.3. Ochrona środowiska i wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną

C. Lokalna gospodarka

- C.1. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy i pozyskiwanie nowych inwestorów
- C.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez zapewnienie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy
- C.3. Wspieranie rozwoju sektora rolno-spożywczego

D. Rekreacja i turystyka

- D.1. Podniesienie możliwości rozwoju kulturowego i fizycznego mieszkańców oraz przyjezdnych
- D.2. Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy

Realizacja zaproponowanych celów w ramach czterech obszarów rozwojowych doprowadzi nie tylko do zmian społeczno-gospodarczych o charakterze ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym. Cele strategiczne i szczegółowe Programu wpisują się w założenia rewitalizacji we wszystkich sferach, gdyż dotyczą aktywizacji społeczeństwa, niwelowania nierówności społecznych i wykluczenia społecznego, rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców, poprawy jakości usług społecznych i kulturowych, ożywienia gospodarczego, rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, wzrostu partycypacji społecznej oraz udziału w życiu społecznym obywateli, poprawy jakości życia, poprawy infrastruktury i kształtowania postawy przedsiębiorczości społecznej.

➤ **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji niezbędnych na danym obszarze interwencji społecznych, które mają za zadanie wpłynąć na poprawę warunków życia mieszkańców, z wyróżnieniem tych, którzy zagrożeni są marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy w Gminie Lubartów na lata 2014 –2020 jest jednym z dokumentów źródłowych dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów. Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 jest:

Gmina Lubartów gminą silnych rodzin i zintegrowanej społeczności lokalnej, skutecznie przeciwstawiającą się przejawom marginalizacji społecznej.

Realizacja wizji opiera się na realizacji czterech celów strategicznych, którym podporządkowane zostały cele szczegółowe:

I CEL STRATEGICZNY

Zintegrowana polityka społeczna – cel ten ma służyć dalszej integracji współpracy wszystkich instytucji działających w tym obszarze.

Cele szczegółowe

1. Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

2. Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

II CEL STRATEGICZNY

Skuteczny system opieki nad rodziną – gdzie kluczowym zadaniem polityki społecznej w gminie Lubartów jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz przyczynianie się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cele szczegółowe

1. Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

III CEL STRATEGICZNY

Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień – który ma sprzyjać i promować zdrowy tryb życia mieszkańców, a także prowadzenie profilaktyki oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów uzależnień.

Cele szczegółowe

1. Poprawa zdrowia mieszkańców
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

IV CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – polegający na pobudzaniu i wspieraniu aktywności osób niepełnosprawnych, starszych, bezrobotnych, a także zapewnianiu tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

Cele szczegółowe

1. Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
2. Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Wyznaczone cele rewitalizacji są spójne z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ponieważ koncentrują się przede wszystkim na poprawie jakości życia mieszkańców rewitalizowanego obszaru poprzez działania we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

➤ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym i obligatoryjnym dokumentem planistycznym na szczeblu lokalnym. Opisuje ono stan zagospodarowania przestrzeni, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego i wytycza kierunki prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Cele i ustalenia przyjętych rozwiązań w studium definiują polityki przestrzenne przyszłego rozwoju, warunkując w ten sposób możliwości realizacji programów oraz polityk strategiczno-planistycznych w granicach administracyjnych gminy. Dlatego też cele i przedsięwzięcia niniejszego GPR muszą być komplementarne z zapisami studium.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów zostało przyjęte Uchwałą Nr XVIII Rady Gminy Lubartów z dnia 08 maja 2012 r., zmienione Uchwałą Rady Gminy Lubartów Nr V/35/15 z dnia 27 marca 2015r. W 2016 roku

została przeprowadzona oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze gminy, którą przyjęto i Uchwałą Nr XXV/170/17 Rady Gminy Lubartów z dnia 10 stycznia 2017r. W Studium ustalone zostały następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- ⇒ kierunki rozwoju funkcji nierolniczych tj. zabudowy, usług, rekreacji;
- ⇒ zasady ochrony konserwatorskiej obiektów zabytkowych na terenie gminy: obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, zabytków archeologicznych, obszary rehabilitacji i rewaloryzacji kulturowej, zasady ochrony krajobrazu naturalnego;
- ⇒ kierunki rozwoju infrastruktury: akceptacja istniejącego układu drogowego i uzupełnienie go o niezbędne elementy w zakresie komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej, ustalenie zasad zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków (rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej), poprawa zaopatrzenia w gaz (utrzymanie w sprawności istniejącego systemu zaopatrzenia w energię elektryczną oraz budowa urządzeń energetyki odnawialnej przy uwzględnieniu predyspozycji poszczególnych obszarów i zachowaniu wymogów ochrony środowiska, rozwój sieci telekomunikacyjnych przewodowych i bezprzewodowych;
- ⇒ ustalono, że rolnictwo i gospodarka żywnościowa pozostaną główną funkcją rozwojową gminy, w tym celu ustalono zasady modernizacji rolnictwa w powiązaniu z wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich, wyznaczone zostały tereny upraw rolniczych bez prawa zabudowy, tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy, tereny trwałych użytków zielonych, obszary rozwoju gospodarki rybackiej, zasady rozbudowy infrastruktury wiejskiej oraz poprawy obsługi rolnictwa, a także stosowania nowych technologii.

Cele rewitalizacji określone w niniejszym dokumencie są spójne z powyższymi kierunkami, gdyż postulują rozwój przestrzeni w wymiarze społecznym i technicznym (poprawa dostępności do usług publicznych oraz infrastruktury technicznej), funkcjonalnym środowiskowym (poprawa ładu przestrzennego i stanu środowiska przyrodniczego) oraz gospodarczym (wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i przedsiębiorczości mieszkańców gminy).

➤ **Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**

Aktualnie w gminie obowiązuje 28 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obszar gminy posiada pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami praktycznie w 100 %, w związku z powyższym nie została wydawana żadna decyzja o lokalizacji celu publicznego oraz żadna decyzja o ustaleniu warunków zabudowy.

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (wieś Łucka)
Uchwała Nr VIII/49/99 Rady Gminy Lubartów z dnia 17 maja 1999 r. – I etap. Uchwała Nr XVII/94/2000 Rady Gminy Lubartów z dnia 13 marca 2000 r.- II etap – tekst jednolity;
2. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (obręb) Wincentów Uchwała Nr XXXII/161/2001 z dnia 29.08.2001r.
3. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska Uchwała Nr XLII/223/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.08.2002 r.
4. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Nowodwór Piaski) Uchwała Nr XLIV/231/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 09.10.2002

5. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno) Uchwała Nr VIII/39/03 Rady Gminy z dnia 06.06.2003 r.
6. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Wincentów, Lisów, Skrobów, Skrobów-Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno) Uchwała Nr XI/83/03 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2003 r.
7. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Majdan Kozłowiecki) Uchwała Nr XX/142/04 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.09.2004 r.
8. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.04.2005 r.
9. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.04.2005 r.
10. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Annobór Kolonia) Uchwała Nr XXIX/195/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
11. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków) Uchwała Nr XXIX/197/05 Rady gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
12. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka) Uchwała Nr XXXIX/258/06 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.06.2006 r.
13. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów-Kolonia, Łucka-Kolonia) Uchwała Nr IX/54/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.10.2007 r.
14. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka) Uchwała Nr XI/70/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 10.12.2007r.
15. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków) Uchwała Nr XVI/108/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
16. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Lisów, Skrobów-Kolonia, Rokitno) Uchwała Nr XVI/109/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
17. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów) Uchwała Nr XVIII/127/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2008 r.
18. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno) Uchwała Nr XXI/139/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.11.2008 r.
19. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Łucka-Kolonia) Uchwała Nr XXXIII/211/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.12.2009 r.
20. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Lisów, Szczekarków, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór-Piaski, Nowodwór b. m. Lubartów, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Baranówka, Wólka Rokicka, Rokitno) Uchwała Nr XXXI/198/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 30.10.2009 r.

21. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Wola Lisowska, Brzeziny, Wola Mieczysławska Kol. , Mieczysławka, Lisów, Wincentów, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Nowodwór b.m. Lubartów, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka Kolonia) Uchwała Nr IX/55/11 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.07.2011 r'
22. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania gminy Lubartów przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów) Uchwała Nr XXI/144/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
23. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków, Łucka, Wólka Rokicka Kolonia) Uchwała Nr XXI/145/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
24. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno) Uchwała Nr XXII/155/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 18.XII.2012 r.
25. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Mieczysławka, Wincentów, Lisów, Szczekarków, Chlewiska, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Łucka, Łucka Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno) Uchwała Nr XXIX/212/13 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2013 r.
26. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno) Uchwała Nr XXXIII/246/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
27. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów, Nowodwór Piaski, Baranówka, Wólka Rokicka Kolonia, Wólka Rokicka, Rokitno) Uchwała Nr XXXIII/247/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
28. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno) Uchwała Nr VI/42/2015 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.04.2015 r.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące cele Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubartów na lata 2017-2023 będą zgodne z zapisami Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego odpowiadającym miejscu realizacji przedsięwzięć.

➤ **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubartów na lata 2014-2020 (PGN)**

Cele Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubartów ukierunkowane zostały na:

Poprawę jakości powietrza na terenie całej gminy, szczególnie w wyznaczonych obszarach, na których odnotowano przekroczenia, poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń,

zaś cele pośrednie PGN dla Gminy Lubartów:

Wyraźne oszczędności w budżecie, dzięki ograniczeniu i optymalizacji zużycia energii elektrycznej, a także innych mediów poprzez:

- ⇒ udoskonalenie zarządzania energią;
- ⇒ poprawę jakości powietrza poprzez realizację Programu Ochrony Powietrza (POP) dla Strefy Lubelskiej;
- ⇒ redukcję o 7% emisji CO₂ w stosunku do prognozowanego wzrostu emisji CO₂ dla 2020r. w wariantcie braku realizacji działań wspierających gospodarkę niskoemisyjną;
- ⇒ zwiększenie do roku 2020 udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, w tym o 5% z biomasy i geotermii łącznie (dla paliw wykorzystywanych w ciepłownictwie) i do 10% z energii słonecznej (kolektory i ogniwa fotowoltaiczne dla finalnej energii elektrycznej);

⇒ redukcję o 10% zużycia do roku 2020 energii finalnej (z pominięciem finalnej energii elektrycznej) przypadającej na 1 mieszkańca.

Planuje się redukcję zużycia paliw kopalnych na potrzeby ogrzewania/chłodzenia oraz transportu. Redukcja obu komponentów, wpłynie na redukcję zużycia energii finalnej ogółem.

➤ **Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019**

Jako cel główny przyjęto:

Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych

Cele szczegółowe:

1. Promocja rodziny, profilaktyka i edukacja w zakresie wzmacniania rodziny i wypełniania przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej.
2. Rozwój usług i form wsparcia zapewniający rodzinom z dysfunkcjami pomoc w ich przezwyciężaniu oraz ograniczanie negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach.
3. Integracja podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w cel głównych Gminnego Programu Wspierania Rodziny czyli: Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych oraz w wyznaczone cele strategiczne.

➤ **Program rozwoju powiatu lubartowskiego na lata 2015-2022**

Rozwój wspólnoty samorządowej, jaką jest powiat lubartowski powinien być postrzegany jako proces stałego wzrostu jakości życia lokalnych społeczności, oparty na wzajemnie zrównoważonych czynnikach o charakterze społecznym, gospodarczym i ekologicznym. Cele strategiczne sformułowano w obszarach priorytetowych – to jest tych aspektach życia społecznego i gospodarczego, które mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia stanu rzeczy określonego w celu generalnym strategii. Natomiast cele rozwojowe zostały zaprogramowane w oparciu o przeprowadzone konsultacje w formie warsztatowej z przedstawicielami głównych środowisk i instytucji działających na terenie powiatu, reprezentujących sektory: społeczny, publiczny i gospodarczy.

Celem generalnym rozwoju powiatu lubartowskiego jest: *kreowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego zapewniającego odpowiedni poziom i jakość życia mieszkańców w oparciu o potencjał rozwojowy, zasoby i walory powiatu, rozwój infrastruktury oraz partnerską współpracę i efektywną promocję.* Cel generalny Strategii osiągnięty zostanie poprzez realizację celów strategicznych.

Aby cel generalny mógł być zrealizowany, należy podjąć działania w ramach następujących celów strategicznych:

Cel strategiczny 1	Rozwój edukacji publicznej – Kierunki działań: 1. Rozwój infrastruktury oświatowej 2. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców powiatu do potrzeb rynku pracy.
Cel strategiczny 2	Podniesienie jakości usług medycznych oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu – Kierunki działań: 1. Podniesienie jakości usług medycznych 2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.

Cel strategiczny 3	Zapewnienie efektywnej opieki społecznej dla potrzebujących mieszkańców powiatu, w tym osób niepełnosprawnych oraz rozwój skutecznej polityki prorodzinnej – Kierunki działań: 1. Dostosowanie powiatowych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (montaż wind, budowa podjazdów, tworzenie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu) 2. Efektywna informacja o instytucjach pomocowych świadczących usługi skierowane do osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 3. Tworzenie punktów bezpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu 4. Rozwój środowiskowych form wsparcia dla seniorów, osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi 5. Wsparcie dla osób samotnie wychowujących dzieci
Cel strategiczny 4	Rozwój infrastruktury technicznej – Kierunki działań: 1. Poprawa jakości dróg i komunikacji 2. Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnej
Cel strategiczny 5	Zwiększenie atrakcyjności powiatu - Kierunki działań: 1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości 2. Ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego 3. Zwiększenie roli i znaczenia kultury i dziedzictwa historycznego 4. Wzmocnienie potencjału turystycznego powiatu 5. Promocja powiatu oraz współpraca powiatu z gminami, innymi powiatami oraz ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw
Cel strategiczny 6	Podniesie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców powiatu - Kierunki działań: 1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej (chodniki, pobocza, sygnalizacja świetlna) 2. Wyposażenie młodzieży szkolnej w elementy odblaskowe 3. Wsparcie budowy nowej siedziby KP PSP w Lubartowie 4. Budowa systemu skutecznej pomocy w sytuacjach zagrożenia.
Cel strategiczny 7	Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy - Kierunki działań: 1. Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy 2. Podejmowanie działań zmniejszających bezrobocie.
Cel strategiczny 8	Budowa społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców - Kierunki działań: 1. Organizowanie otwartych debat, sympozjów z udziałem mieszkańców gmin i władz powiatu 2. Wspieranie samorządności i przedsiębiorczości i aktywności społecznej młodych ludzi 3. Propagowanie wiedzy na temat praw człowieka i obywatela 4. Wspieranie lub współrealizacja z NGO projektów społecznych poprzez wzmocnienie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie inicjatyw oddolnych na rzecz rozwoju powiatu.

Gmina Lubartów przynależy do powiatu lubartowskiego, a więc cele rewitalizacji GPR powinny być zgodne z celami strategicznymi wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Lubartowskiego na lata 2015-2022. Wyznaczone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy

Lubartów cele koncentrują się na pięciu głównych obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, a zatem wpisują się w powyższe cele strategiczne.

➤ **Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim na lata 2014-2020**

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma służyć harmonijnemu rozwojowi powiatu lubartowskiego oraz poprawie jakości życia. Jednocześnie ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu pewnych grup ludności oraz pomocy w przezwyciężaniu problemów społecznych. Sukces w działaniach na rzecz wdrażania Strategii będzie zapewniony tylko wówczas, gdy zawiązane i realizowane będzie szeroko rozumiane partnerstwo wielu instytucji. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Ma to szczególnie istotne znaczenie w przypadku pozyskiwania środków, gdzie preferowane są zadania na dużą skalę, rozwiązujące problemy zasadnicze dla społeczności.

Cel strategiczny

1. Opieka nad dzieckiem i rodziną

Cele operacyjne

- 1.1. Wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu jej funkcji
- 1.2. Promocja i rozwój pieczy zastępczej
- 1.3. Pomoc w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych
- 1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Cel strategiczny

2. Pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i seniorów

Cele operacyjne

- 2.1. Zwiększanie aktywności społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych i seniorów
- 2.2. Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych i seniorów
- 2.3. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny

3. Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia i ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego

Cele operacyjne

- 3.1. Podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, przygotowanie do podjęcia pracy oraz aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- 3.2. Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy
- 3.3. Promocja przedsiębiorczości
- 3.4. Współpraca z samorządami lokalnymi na rzecz aktywizacji zawodowej

Cel strategiczny

4. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie lubartowskim

Cele operacyjne

- 4.1. Inicjowanie i promocja działań dotyczących zachowań prozdrowotnych
- 4.2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

Cel strategiczny

5. Budowa społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu lubartowskiego

Cele operacyjne

- 5.1. Rozwijanie potencjału organizacji pozarządowych
- 5.2. Wspieranie inicjatyw obywatelskich na terenie powiatu lubartowskiego
- 5.3. Wzmacnianie partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej w powiecie lubartowskim, wzrost przedsiębiorczości na terenie powiatu, w tym przedsiębiorczości społecznej oraz promowanie lokalnej gospodarki

Cel strategiczny

6. Skuteczna edukacja w powiecie lubartowskim.

Cele operacyjne

- 6.1. Przedsiębiorczość kluczem do sukcesu młodzieży na rynku pracy
- 6.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu uczniów

Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów wpisują się we wszystkie cele strategiczne zawarte w Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim na lata 2014-2020.

Poziom regionalny

Najważniejszym dokumentem, będącym bazą dla programowania regionalnego jest:

- **„Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030)” (SRWL).** Strategia wraz z *Planem Zagospodarowania Województwa Lubelskiego* tworzą spójny system planowania strategicznego w regionie. SRWL stanowi dokument określający wizję i cele rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, a także działania służące ich realizacji. Należy podkreślić, że strategia zawiera tylko te kierunki działań, które są ważne z punktu widzenia całości województwa, pomija natomiast te, które są ważne jedynie dla poszczególnych powiatów czy gmin. Będąc głównym narzędziem kształtowania polityki regionalnej, SRWL wskazuje na konieczność wzmacniania i lepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych tkwiących w regionie oraz skumulowanych w wyodrębniających się obszarach funkcjonalnych. Na potencjały te składają się zasoby występujące w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Tym samym osiągnięcie spójności w rozwoju na poziomie regionalnym (spójność terytorialna) uzyskane zostanie poprzez rozwój zrównoważony i spójny gospodarczo, społecznie i ekologicznie. W SRWL wyodrębnione zostały *Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)*, które stanowią przestrzenne odzwierciedlenie potencjałów i problemów rozwojowych, zidentyfikowanych na obszarze województwa. Stanowią one wyznacznik obszarów o szczególnych potencjałach rozwojowych, jak również obszarów problemowych o znaczeniu priorytetowym dla samorządu województwa. Wyróżnionych zostało 7 Obszarów Strategicznej interwencji, z czego do gminy Lubartów można odnieść dwa OSI tj. „*Lubelski Obszar Metropolitalny*” oraz „*Obszary Ochrony i Kształtowania Zasobów Wodnych*”. Zaplanowane działania w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubartów wpisują się w przyjęte strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu tj.:

- wzmacnianie urbanizacji regionu;
- restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich;
- selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu;
- funkcjonalna przestrzennie, społeczna i kulturowa integracja regionu.

- **„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL).** Uwzględniając zapisy SRWL, w Planie wyznaczone zostały obszary funkcjonalne

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

wskazane do integrowania działań przestrzennych zapewniających ich właściwe funkcjonowanie oraz możliwości rozwoju w dłuższej perspektywie. Obszary funkcjonalne w niektórych przypadkach obejmują swym zasięgiem większe obszary niż zasięg OSI wynikający ze SRWL. Wyodrębnione zostały obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i dotyczy to kształtującego się Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM) oraz obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych obejmujących m.in. teren gminy Lubartów, która znajduje się w fazie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi, a także charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu oraz dobrym potencjałem rolniczym wykorzystywanym rynkowo i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa.

W Planie założono rozwój zagospodarowania przestrzennego LOM m.in. poprzez wzmocnienie powiązań funkcjonalno- przestrzennych ośrodków osadniczych i krystalizowanie struktury przestrzennej LOM w kierunku jej optymalizacji funkcjonalnej. Natomiast w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gmina Lubartów położona jest w Lubelskim Obszarze Funkcyjnym (LOF) uczestniczącym w procesie rozwojowym, którego terytorium wpisuje się w Lubelski Obszar Metropolitalny. W odniesieniu do LOF założono, że w dalszym ciągu będzie następować integracja funkcjonalna z ośrodkiem wojewódzkim i zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej. Poza tym zostaną stworzone warunki dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej oraz dywersyfikacji sektorowej gospodarki rolnej.

W odniesieniu do obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym „Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych” jako cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego przyjęto:

- stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami - włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej;
- dywersyfikacja sektorowa gospodarki rolnej.

W PZPWL zamieszczony został wykaz zadań i inwestycji celu publicznego, w odniesieniu do gminy Lubartów, a są to:

1. *budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych, dróg rowerowych oraz obiektów łączności publicznej:*
 - budowa drogi ekspresowej S19 granica województwa –Międzyrzec Podlaski – Lubartów –Lublin –Kraśnik –granica województwa;
 - rozbudowa drogi nr 815 Wisznice –Parczew –Siemień –Lubartów od km 26+662 do km 61+015;
 - rozbudowa drogi nr 829 Łucka –Łęczna –Biskupice od km 0+067 do km 21+962;
2. *budowa, rozbudowa i przebudowa linii kolejowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą*
 - modernizacja linii kolejowej Nr 30 Lubartów –Parczew;
3. *gospodarka odpadami*
 - budowa / rozbudowa instalacji przekształcania odpadów (inwestycja zrealizowana).

Część z wymienionych inwestycji jest obecnie w trakcie realizacji i nie kolidują z planowanymi projektami w obszarach wskazanych do rewitalizacji.

- **„Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020” (RPO WL)** jest dokumentem o charakterze bardziej szczegółowym niż SRWL. Zakres RPO WL jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, ustalone dla województwa lubelskiego zarówno w SRWL i PZPWL, jak i w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 roku* i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. W dokumencie RPO WL wskazane są kwestie dotyczące zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego. Stąd też, w województwie lubelskim realizowane będą inwestycje zapisane w dokumencie *Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)* na obszarze miasta Lublin i jego obszarze funkcjonalnym (LOF). Interwencja RPO WL koncentrować się będzie na obszarach, na których nagromadzenie barier o charakterze infrastrukturalnym, społecznym i ekonomicznym prowadzi do trwałej marginalizacji, a w efekcie do wykluczenia znacznej grupy mieszkańców. Nastąpi koncentracja wsparcia w niektórych osiach priorytetowych wynikająca z kryteriów innych niż terytorialne. Program Rewitalizacji Gminy Lubartów wpisuje się w działania zapisane w RPO WL 2014-2020.
- **„Strategia Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego” (ZIT LOF)** - jest to instrument partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego (JST) miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, które mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z EFRR i EFS.
- **Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie lubelskim do roku 2020**
Wizja określona w Programie zakłada rozwój ekonomii społecznej w województwie lubelskim. Jednym z głównych celów Programu rozwoju ekonomii społecznej jest wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wspieranie rozwoju porozumień i partnerstw lokalnych na rzecz ekonomii społecznej. Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, która przyczyni się do zniesienia lokalnych barier rozwojowych, ułatwi realizację działań zakładanych w w/wym. Programie, takich jak m.in. wspieranie procesów zawiązywania partnerstw lokalnych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej czy wspieranie procesów integracyjnych sektora ekonomii społecznej i zachęcanie do tworzenia sieci współpracy w postaci porozumień.

4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja obszaru rewitalizacji w gminie Lubartów została sformułowana jako zbiór działań, których przebieg warunkuje nie tylko osiągnięcie zakładanych efektów ale również stanowiąc będą podstawę dla długofalowego ożywienia podobszarów poddanych rewitalizacji. W sformułowanej wizji uwzględniono wszystkie niezbędne aspekty rewitalizacji tj. społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Wizja:

W 2023 roku obszary objęte Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023, po przeprowadzeniu zaplanowanych procesów, zostaną efektywnie przeobrażone zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo i uzyskają

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

pierwotną funkcjonalność oraz użyteczność publiczną. Odnowiona zabudowa i wyposażona w niezbędną infrastrukturę przestrzeń gminy wzmocni odczuwaną przez mieszkańców jakość życia oraz korzystnie wpłynie na atrakcyjność osiedleńczą, gospodarczą i turystyczną obszarów zdegradowanych. Na zrewitalizowanych terenach zmniejszy się poziom wykluczenia społecznego, a zjawiska stygmatyzujące środowiska defaworyzowane zastąpi zaradność gospodarcza, silne poczucie wspólnoty lokalnej oraz aktywna postawa obywatelska.

W działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru do rewitalizacji zaangażowane zostaną wszystkie zasoby i potencjały lokalne gminy Lubartów, przede wszystkim te, które zlokalizowane są na terenie objętym programem. Dużą rolę w skutecznej rewitalizacji odegrają przede wszystkim mieszkańcy, którzy wspólnie z lokalnym samorządem będą kreować korzystne zmiany i zwalczać zjawiska kryzysowe oraz przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Proces rewitalizacyjny będzie postępował w sposób zapewniający zrównoważoną odnowę zdegradowanej infrastruktury, jak też poprawę jakości życia i wzrost kapitału społecznego, przy zachowaniu zasad partnerstwa i równości szans. Obszar rewitalizowany stanie się strefą dynamicznych działań społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a efektem rewitalizacji będzie odbudowa więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych oraz wzmocnienie wspólnoty lokalnej. Dzięki dostarczeniu infrastruktury wysokiej jakości, stworzony zostanie mechanizm zachęt do podejmowania wspólnych inicjatyw lokalnych, społecznych i gospodarczych. Wszelkie działania rewitalizacyjne realizowane będą przez mieszkańców i dla mieszkańców, dzięki wdrożonym na szeroką skalę narzędziom partycypacji społecznej i współdecydowania o dalszym rozwoju obszaru rewitalizowanego przez jego użytkowników. Obszar, na którym prowadzona będzie rewitalizacja, zyska nowych mieszkańców oraz lepszy wizerunek. Rozwinie się także pod względem gospodarczym oraz pod względem oferty społecznej. Pojawią się nowi przedsiębiorcy i inwestorzy tworzący nowe miejsca pracy oraz turyści, których przyciągać będzie przyjazna atmosfera, ład architektoniczny oraz bogata, różnorodna oferta tego miejsca. Społeczność lokalna poczuje się silnie zintegrowana wokół miejsc i obiektów, którym – dzięki procesom rewitalizacji – nadane zostaną nowe funkcje. Wzmocniona zostanie spójność społeczna, ograniczone zostanie wykluczenie społeczne oraz ubóstwo. Nastąpi to dzięki aktywizacji mieszkańców oraz rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i tworzeniu nowych miejsc pracy. Szczególna uwaga w procesie rewitalizacji zwrócona będzie na pomoc mieszkańcom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym (osoby niepełnosprawne, ubogie, bezrobotne, starsze i samotne). Ich włączenie społeczne będzie możliwe dzięki poprawie komfortu życia, integracji ze społecznością za pomocą realizacji inicjatyw lokalnych oraz wyrównywania szans. Wzrośnie także liczba inicjatyw lokalnych i partycypacja społeczna w sprawach publicznych. Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego będą zadowoleni z oferty spędzania wolnego czasu, atrakcyjnej przestrzeni publicznej, nowych miejsc spotkań, odpoczynku i rekreacji oraz możliwości szerokiego zaspokojenia potrzeb wspólnoty lokalnej i turystów.

Zakłada się, iż w wyniku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji w gminie Lubartów nastąpi poprawa wskaźników dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, które zdefiniowano w dalszej części dokumentu jako wskaźniki objęte monitoringiem i ewaluacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów do roku 2023.

5. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017 –2023 (zwany dalej GPR) stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby rewitalizacyjne, które zostały zidentyfikowane w trakcie procesu programowania rewitalizacji. Potrzeby i aspiracje społeczności lokalnej zostały uwzględnione w procesie doprecyzowania celów strategicznych Programu. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017 –2023 oparta jest na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania zarówno ze sfery społecznej np. aktywizujące i integrujące mieszkańców jak również ze sfery gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Założono, że partycypacyjny model opracowania Programu Rewitalizacji będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne. GPR zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celu głównego, celów strategicznych, podlegających im celów szczegółowych oraz wiodących kierunków interwencji. Cel główny i cele strategiczne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU REWITALIZACJI

Ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji w gminie Lubartów oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej gminy.

Cel główny realizowany będzie przez trzy cele strategiczne obejmujące wszystkie sfery procesu rewitalizacji. Osiągnięcie celów strategicznych nastąpi z kolei poprzez realizację celów szczegółowych i kierunkowe działania rewitalizacyjne, dzięki którym negatywne zjawiska zostaną znacznie ograniczone lub całkowicie wyeliminowane.

CEL STRATEGICZNY 1

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmocnienie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej

Cel szczegółowy	Wiodące kierunki interwencji
1.1. Wzmocnienie procesu integracji oraz promocja włączenia społecznego	⇒ rozwój systemu wsparcia społecznego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego; ⇒ integracja społeczna, aktywizacja mieszkańców oraz wzrost ich zaangażowania w sprawy lokalne, kulturę, sport i rekreację. ⇒ rozszerzenie zasobu przestrzeni na cele społeczne oraz cele związane z ofertą spędzania czasu wolnego. ⇒ modernizacja i budowa infrastruktury

	wspierającej działania na rzecz osób wykluczonych; ⇒ wzmocnienie działań profilaktycznych na rzecz wsparcia funkcjonowania rodziny; ⇒ aktywizacja społeczno-zawodowa osób z grup defaworyzowanych; ⇒ wzmacnianie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych.
1.2. Zwiększenie aktywnego udziału seniorów w życiu społeczności lokalnej	⇒ rozwijanie i wspieranie funkcjonujących klubów i organizacji seniorskich; ⇒ tworzenie oferty i infrastruktury rekreacyjnej dedykowanej osobom starszym

Cel 1. *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wykorzystanie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej* ma pobudzać zarówno samorząd, różne instytucje, jak i samych mieszkańców do podejmowania aktywności na rzecz swoich wspólnot lokalnych i zauważania problemów, z którymi boryka się część mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Pierwszy cel szczegółowy zachęca do budowania poczucia społecznej odpowiedzialności i udzielania wsparcia osobom, które znalazły się w sytuacjach kryzysowych. To ogromne pole do działania nie tylko dla instytucji samorządowych, ale także szeregu innych, w tym organizacji pozarządowych czy instytucji kościelnych. Ważne także, aby podjąć próbę wypracowania takiego modelu wsparcia i pomocy, aby angażować w te działania bezpośrednich odbiorców wsparcia, tak aby byli oni czynnie zaangażowani w proces zmian, a nie tylko permanentnymi odbiorcami pomocy dostarczanej z zewnątrz. Przedsięwzięcia w ramach tego celu dotyczą m.in. zapobiegania wykluczeniu różnych grup społecznych, w tym osób bezrobotnych borykających się z trudnościami w życiu codziennym, ubogich. Myślą przewodnią wsparcia osób znajdujących się w złej sytuacji życiowej jest „pomoc dla samopomocy”. Oznacza to przeorientowanie modelu uprawiania pracy socjalnej z nastawienia opiekuńczego, wyrażającego się w przejmowaniu odpowiedzialności za podopiecznych, a tym samym pogłębianiu ich bezradności, niewykorzystywania własnej zaradności, na nastawienie pomocowe, polegające na usamodzielnieniu, maksymalnym wykorzystaniu własnej aktywności ludzi potrzebujących pomocy, zapewnieniu ich współdziałania w procesach rozwiązywania swych problemów i zaspokajania potrzeb. Pomoc udzielana przez OPS powinna charakteryzować się systemowym podejściem do rodzin, rozszerzeniem i pogłębieniem pracy socjalnej, aktywizowaniem lokalnego środowiska poprzez ścisłą współpracę z organizacjami, wolontariuszami i wspólnotami sąsiedzkimi. Wsparcie łączące zarówno reintegrację społeczną, jak i uzyskanie zatrudnienia, jest dużo bardziej efektywne i trwałe, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji.

Drugi cel szczegółowy koncentruje się na zwiększeniu aktywnego udziału seniorów w życiu społeczności lokalnej. Problem ten został zasygnalizowany w szczególny sposób i dotyczy on w gruncie rzeczy całego obszaru rewitalizacji, a także obszarów zdegradowanych na terenie gminy. W sposób systematyczny rośnie bowiem liczba osób starszych, a w perspektywie najbliższych lat udział tych osób w całej populacji będzie znaczący. Ponadto w gminie znacząca jest liczba młodych emerytów. Wiele kobiet w wieku 55 lat i wielu mężczyzn w wieku 60 lat korzysta z systemu emerytalnego, część z nich podejmuje aktywność zawodową, pewna grupa angażuje się w pomoc na rzecz własnych rodzin czy też podejmuje działalność społeczną. Istnieje ogromny, niewykorzystany potencjał młodych,

sprawnych pod względem psychofizycznym osób, które pozostając bierne, wyłączają się z życia społecznego, aż czasem tracą zdolność do funkcjonowania w dynamicznie rozwijającym się społeczeństwie. Wśród problemów, z którymi najczęściej borykają się osoby starsze, w trakcie konsultacji społecznych wymieniano: utratę poczucia bezpieczeństwa, co związane jest ze spadkiem dochodów przy stale zwiększających się wydatkach egzystencjonalnych, analfabetyzm techniczny i funkcjonalny, poczucie nieużyteczności, osamotnienie spowodowane rozluźnieniem więzów rodzinnych oraz problemy zdrowotne. Pomoc dla samodzielnych, starszych osób powinna służyć aktywizacji, mobilizowaniu mieszkańców do samoorganizacji i podejmowania inicjatyw oddolnych, podtrzymania umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych. Przede wszystkim poprzez tworzenie systemu wsparcia, w tym organizowanie ośrodków wsparcia dziennego dla osób w podeszłym wieku m.in. świetlice czy kluby seniora. Na rodzinie nadal spoczywa główna odpowiedzialność za opiekę nad osobami starszymi. Międzypokoleniowa więź i zasada wzajemności zapewniają ciągłość tej opieki. Jednakże członkowie rodzin coraz częściej nie są w stanie wypełnić tradycyjnej misji zapewnienia opieki wszystkim swoim członkom. Dlatego tak potrzebne jest formalne wsparcie rodziny, wzmocnienie oficjalnego systemu opieki poprzez wykorzystanie grup samopomocowych czy organizacji pozarządowych.

CEL STRATEGICZNY 2	
Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego	
Cel szczegółowy	Wiodące kierunki interwencji
2.1. Ożywienie lokalnej przedsiębiorczości i rozwój nowej oferty dopasowanej do potrzeb odbiorców oraz budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji	⇒ wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości w tradycyjnych i nowych branżach; ⇒ wspieranie rozwoju gospodarczego opartego na lokalnych potencjałach (krajobraz, przyroda, zasoby i produkt lokalny); ⇒ poprawa mobilności zawodowej mieszkańców, promocja zatrudnienia oraz rozwój oferty kształcenia ustawicznego; ⇒ rozwijanie dialogu samorządu ze środowiskiem przedsiębiorców; ⇒ wdrożenie instrumentów ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji zgodnej z wiodącym profilem turystyczno-rekreacyjnym; ⇒ rozwijanie partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz rozwoju gospodarczego; ⇒ podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia turystyki, jako potencjału tworzenia nowych miejsc pracy; ⇒ aktywizacja zawodowa mieszkańców w oparciu o wiodący profil turystyczno-rekreacyjny.
2.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług wychowawczych i edukacyjnych, jako element tworzenia atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania	⇒ zapewnienie dostępu opieki dla najmłodszych mieszkańców (przedszkola); ⇒ poprawa wyposażenia placówek edukacyjnych;

	⇒ poprawa jakości kształcenia w szkołach na obszarze rewitalizacji (m.in. organizacja zajęć pozalekcyjnych, tworzenie funduszy stypendialnych dla uzdolnionych uczniów); ⇒ promocja przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży; ⇒ wspieranie działań w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania powstawaniu patologii; ⇒ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez podnoszenie świadomości i umiejętności korzystania z nowych narzędzi komunikacji; ⇒ rozwijanie edukacji zawodowej zgodnej z profilem turystyczno-rekreacyjnym.
2.3. Wzmocnienie obecności kultury i wykorzystanie jej potencjału w procesie rewitalizacji	⇒ modernizacja placówek i instytucji kultury; ⇒ rewitalizacja obiektów zabytkowych na cele związane z kulturą; ⇒ wspieranie działań na rzecz pielęgnowania rodzimej tradycji i wielokulturowości; ⇒ poprawa dostępności oraz atrakcyjności oferty i instytucji kultury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; ⇒ rozwijanie mecenatu nad artystami i twórcami lokalnymi.

Cel strategiczny 2. Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego, dotyczy fundamentalnie ważnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji kwestii wykorzystania dostępnych instrumentów i narzędzi rozwojowych do rozwoju gospodarki, dobrej jakości edukacji, która przygotuje mieszkańców do wyzwań rozwojowych.

W ramach pierwszego celu szczegółowego zdefiniowano wiodące kierunki interwencji, które winny przyczynić się do budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji, w tym w szczególności poprzez wzmacnianie dialogu środowisk gospodarczych i samorządowych oraz wdrożenie instrumentów ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji zgodnych z funkcją turystyczną i rekreacyjną. Ważnym aspektem włączania przedsiębiorców (a co za tym idzie także prywatnego kapitału) w procesy rewitalizacyjne jest dostrzeżenie drzemącego potencjału w partnerstwie publiczno-prywatnym, które może zdynamizować procesy rozwojowe w sytuacji mających maleć w nieodległej perspektywie czasowej transferów zewnętrznych płynących do samorządu. Także tutaj znalazły się działania związane z rozwijaniem turystyki, jako tego sektora, który ma duży wpływ na tworzenie nowych, stabilnych miejsc pracy. Zrealizowane projekty dotyczące wsparcia rozwoju przedsiębiorczości oraz udostępnienie infrastruktury, będą stwarzać i przyczyniać się do dywersyfikacji działalności gospodarczej w kierunku pozarolniczym oraz rozwój sektora usługowego i handlowego związanego m.in. z walorami przyrodniczymi, kulturowymi oraz produktami lokalnymi.

Drugi z celów szczegółowych dotyczy kwestii kształcenia rozumianej zarówno jako poprawa infrastruktury kształcenia, ale także poprawa dostępności opieki przedszkolnej, czy rozwijania kształcenia zawodowego. W efekcie przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych

zwiększony zostanie poziom dostępności oraz jakości świadczonych usług publicznych (zwłaszcza wychowawczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystyczno - rekreacyjnych) dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wśród zamierzeń GPR ważne miejsce zajmują inicjatywy dotyczące poprawy dostępności oraz jakości infrastruktury społecznej. W ramach działań zrealizowane zostaną projekty związane z rozwojem placówek wychowania przedszkolnego, co będzie sprzyjać dostępności opiekunów dzieci do usług opiekuńczych i wychowawczych, a tym samym umożliwiać będzie powrót opiekunów na rynek pracy. W wyniku realizowanych działań rewitalizacyjnych zmodernizowana zostanie baza lokalowa instytucji i podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz mieszkańców.

Trzeci z celów szczegółowych artykułuje wzmocnienie obecności kultury i wykorzystaniu jej potencjału w procesie rewitalizacji – jako ważny element wpływający na rozwijanie profilu turystycznego, a w konsekwencji stwarzanie atrakcyjnego rynku pracy dla mieszkańców. Stąd tak ważna jest na obszarze rewitalizacji modernizacja ważnych placówek i instytucji kultury czy rewitalizacja obiektów zabytkowych na cele związane z kulturą. Bardzo ważne – w procesie odbudowywania wzajemnego zaufania wewnątrz wspólnoty lokalnej, ale też tworzenia wspólnej tożsamości obszarów objętych kryzysem jest pielęgnowanie rodzimej tradycji i wielokulturowości.

CEL STRATEGICZNY 3	
Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów	
Cel szczegółowy	Wiodące kierunki interwencji
3.1. Kształtowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców oraz poprawa jakości środowiska	⇒ poprawa estetyki otoczenia miejsc atrakcyjnych turystycznie; ⇒ wdrożenie instrumentów porządkujących zagospodarowanie przestrzeni publicznej; ⇒ przywrócenie do życia obiektów ważnych dla lokalnej społeczności i nadanie im nowych funkcji; ⇒ poprawa dbałości o jakość środowiska naturalnego w gminie (zmniejszenie tzw. „niskiej emisji”, zapobieganie nadmiernemu hałasowi i emisji komunikacyjnej) wraz z poprawą świadomości ekologicznej; ⇒ poprawa jakości powietrza; ⇒ termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej; ⇒ tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej; ⇒ działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców oraz propagowanie działań przyjaznych środowisku; ⇒ działania służące ochronie środowiska oraz lepszemu wykorzystaniu potencjału krajobrazowego i kulturowego obszaru rewitalizowanego.

3.2. Poprawa jakości życia na obszarach rewitalizowanych	⇒ odnowa zasobu mieszkaniowego; ⇒ odbudowa relacji społecznych; ⇒ rewitalizacja przestrzeni publicznych służących nawiązywaniu relacji społecznych (parki, skwery, zieleńce, przestrzenie spotkań, place zabaw); ⇒ rozwijanie i wzbogacanie różnorodnych form opieki nad dzieckiem w różnym wieku i uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego; ⇒ współdziałanie organizacji pozarządowych z samorządem na rzecz rozwijania usług opiekuńczych dla osób starszych i samotnych; ⇒ rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej poprawie jakości życia; ⇒ budowa i rozwój sieci dróg i ścieżek rowerowych oraz pieszych; ⇒ poprawa jakości życia mieszkańców poprzez umożliwienie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej na obszarze rewitalizacji; ⇒ poprawa bezpieczeństwa pożarowego, przeciwpowodziowego i komunikacyjnego (chodniki, oświetlenie) i dostępności komunikacyjnej obszarów zdegradowanych.
---	---

Cel strategiczny 3.

Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów zakłada działania rewitalizacyjne dostosowane do specyfiki i potrzeb obszarów poddanych rewitalizacji.

Działania zapisane w ramach celu szczegółowego 1 w większym stopniu dotyczą porządkowania i modernizacji przestrzeni publicznych. To w ramach tego celu przewidziano wdrożenie instrumentów porządkujących zagospodarowanie przestrzeni publicznej, a także działania dla wzmocnienia funkcji turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej. Istotą działań jest wykorzystanie potencjału. Dbłość o ożywienie przestrzeni publicznych, w tym porządkowanie przestrzeni i jej nowoczesną aranżację powinna być takim elementem, który, przełoży się na wzrost konkurencyjności gminy, a mieszkańcom dostarczy trwałych i atrakcyjnych miejsc pracy, czyniąc z gminy Lubartów dobre miejsce do życia. Realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na zachowanie i poprawę stanu środowiska naturalnego (m.in. poprzez rekultywację terenów zdegradowanych) i sensowne jego użytkowanie dla potrzeb społecznych powinna wywrzeć korzystny wpływ na jakość środowiska. Ponadto podejmowane przedsięwzięcia termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej winny sprzyjać poprawie jakości powietrza atmosferycznego w skali lokalnej, jak również poprawie efektywności energetycznej.

Drugi z celów szczegółowych dotyczy ważnych problemów i relacji społecznych, które zachodzą na obszarze rewitalizacji. W wiodących kierunkach interwencji zdefiniowano zarówno potrzebę odnowy zasobu mieszkaniowego, jak i odbudowy relacji społecznych wśród społeczności lokalnej. Ważną kwestią jest tutaj zauważenie zmian demograficznych, które zachodzą wśród mieszkańców. Oznacza to z jednej strony świadome tworzenie infrastruktury i oferty, co uczyni te miejsca atrakcyjnymi do zamieszkania (m.in. dostępność miejsc opieki dla najmłodszych mieszkańców), z drugiej zauważanie dużej liczby osób

starszych, często samotnych i wymagających wsparcia, dla których powinno się rozbudowywać infrastrukturę i ofertę opieki, ale także takich systemów, które zapewnią im poczucie bezpieczeństwa w ich własnych domach. To także doskonałe pole do współdziałania organizacji pozarządowych z samorządem na rzecz rozwijania różnorodnej oferty wsparcia dla seniorów i wspierania tym samym przez samorząd procesów wzmacniających trzeci sektor. Zaplanowane w ramach celu 2 działania, winne w dłuższej perspektywie czasu doprowadzić do przełamania poczucia marginalizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji i stworzenia atrakcyjnej przestrzeni do życia i rozwoju społeczno-ekonomicznego. Stąd ważna jest zarówno rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, jak i modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej sprzyjającej integracji mieszkańców tych obszarów. Niezwykle ważna z punktu widzenia odczuć mieszkańców jest poprawa bezpieczeństwa zarówno przeciwpożarowego, przeciwpowodziowego i komunikacyjnego (chodniki, oświetlenie), jak i dostępności komunikacyjnej, tak aby możliwe było podejmowanie aktywności zawodowej w miejscu. Ważnym jest też wsparcie mieszkańców tych obszarów w rozwijaniu lokalnej gospodarki w oparciu i z wykorzystaniem potencjałów tego obszaru, w tym unikatowej przyrody, walorów krajobrazowych. Tereny o znaczącym potencjale przyrodniczym zostaną wypromowane jako miejsca atrakcyjne dla turystyki aktywnej i wypoczynkowej, z przygotowanymi i odpowiednio oznakowanymi szlakami rowerowymi i pieszymi, zapleczem gastronomicznym oraz bazą noclegową oraz miejscami do uprawiania wędkarstwa.

6. LISTA PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH WRAZ Z ICH OPISAMI

Na podstawie wyznaczonych celów oraz w procesie konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy określono listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji. Projekty i przedsięwzięcia odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są:

- ⇒ S – Sprecyzowane –zawierają sprecyzowany zakres planowanych do realizacji zadań oraz odnoszą się do konkretnego miejsca w gminie;
- ⇒ M –Mierzalne –możliwe do zmierzenia;
- ⇒ A –Osiągalne –technicznie wykonalne;
- ⇒ R –Realistyczne –projekty i przedsięwzięcia zostały zweryfikowane w kontekście realności ich zrealizowania;
- ⇒ T –Terminowe –zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania GPR Gminy Lubartów na lata 2017-2023.

Zidentyfikowane przedsięwzięcia wyrażają podstawowe interwencje mające w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczynić się do rewitalizacji obszaru gminy Lubartów, wykazując silną zbieżność z celami rewitalizacji. Podstawowym założeniem przy identyfikacji przedsięwzięć było osiągnięcie odpowiedniej synergii dzięki połączeniu oddziaływania interwencji nieinwestycyjnych (miękkich) oraz inwestycyjnych gminy Lubartów na lata 2017-2023. Zamieszczone karty zadań prezentują opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy. W procesie prac nad Programem dokonano wyboru podstawowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji. Projekty te przypisane

są do obszarów rewitalizacyjnych, niemniej jednak należy mieć na uwadze, że ich oddziaływanie będzie znacznie szersze. Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie, komisje i posiedzenia radnych gminy. Wyłonienia i uszeregowania projektów podstawowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców (mieszkańcy dokonali hierarchizacji najważniejszych projektów oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad Programem. Poniżej przedstawiono 21 projektów zgłoszonych przez samorząd i jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i mieszkańców w otwartej procedurze naboru kart zadań do Gminnego Programu Rewitalizacji. Ze zgłoszonych zadań wybrano te, które mają największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym, zaś pozostałe – których charakter jest nieco bardziej lokalny znalazły się na liście zadań uzupełniających (Lista uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych). Należy podkreślić, iż większość projektów podstawowych została zaplanowana do realizacji w latach 2017-2019. Stąd też interesariusze obszaru rewitalizacji wskazali, że w pierwszej kolejności preferowane będą przedsięwzięcia o interdyscyplinarnym charakterze, które pozwolą zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane przede wszystkim w sferze społecznej. Zrealizowane projekty wymiarze społecznym przyczynią się do aktywizacji, a w szczególności do integracji i reintegracji mieszkańców obszarów rewitalizowanych oraz do włączenia mieszkańców w tworzenie przestrzeni na obszarze rewitalizowanym. W odniesieniu do inwestycji infrastrukturalnych założono, że inwestycje te wpływając na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ich bezpieczeństwa (sfera techniczna), jednocześnie będą silnie oddziaływać na poprawę jakości środowiska naturalnego (sfera środowiskowa) oraz na poprawę jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie (sfera przestrzenno-funkcjonalna). Dzięki zrealizowanym projektom nastąpi również poprawa infrastruktury technicznej – budynków i przestrzeni użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych oraz ciągów pieszych. Należy zaznaczyć, że projekt zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. nazwa, podmiot realizujący, zakres projektu, lokalizacja, szacowana wartość, prognozowane rezultaty.

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 1	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Modernizacja infrastruktury szkolnej w gminie Lubartów
Miejsce realizacji	Brzeziny, Nowodwór
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu rewitalizacyjnego jest kompleksowa modernizacja i adaptacja pomieszczeń w budynku Szkoły Podstawowej w Brzezinach i Nowodworze. Realizacja tego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości usług edukacyjnych poprzez poprawę warunków lokalowych tych placówek. Zakres tego projektu obejmował będzie następujące zadania inwestycyjne: ⇒ modernizację i adaptację wybranych pomieszczeń lekcyjnych, w tym: – roboty rozbiórkowe i montażowe: • wymiana podłóg; • malowanie ścian i malowanie sufitów; • wymiana instalacji oświetlenia; • wymiana instalacji komputerowej.

	Projekt przewiduje również zakup niezbędnego wyposażenia, w tym sprzętu audiowizualnego gwarantującego wysoką jakość kształcenia (tablice interaktywne, cyfrowe laboratorium przyrodnicze, wizualizer, laptopy) oraz sprzętu niezbędnego do wyposażenia pracowni językowej i pracowni przyrodniczo-matematycznej.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego I Kapitał ludzki i społeczny; ➤ Strategii ZIT: Cel rozwojowy 1: Podniesienie poziomu i dostępności edukacji, rynku pracy włączenia społecznego oraz Innowacyjności w LOF	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej 2. Poprawa jakości usług edukacyjnych (warunków lokalowych) w wyniku modernizacji budynku.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej 2. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury edukacyjnej (CI35) 3. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Liczba uczniów w szkołach objętych projektem. Liczba uczniów korzystających w ciągu roku z nowo udoskonalonej infrastruktury szkolnej	
Szacunkowa wartość	663 045,87 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020: Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych EFS Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 2	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej
Miejsce realizacji	Annobór, Nowodwór
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest poprawa standardu infrastruktury edukacyjnej – efektywności energetycznej budynków Szkół Podstawowych. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z niewydolności energetycznej. Obiekty te charakteryzują się ponadto negatywnym oddziaływaniem na środowisko wynikającym z niskiej efektywności energetycznej. Planowana do realizacji inwestycja będą obejmować termomodernizację budynków, w tym: ⇒ docieplenie ścian;

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

	⇒ ocieplenie stropodachu; ⇒ wymiana okien i drzwi; ⇒ modernizacja instalacji CO oraz CWU; ⇒ modernizacja kotłowni; ⇒ montaż instalacji fotowoltaicznej. Realizacja powyższego projektu przyczyni się do podniesienia jakości usług edukacyjnych, poprzez poprawę warunków kształcenia.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i> ; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego II Przestrzeń publiczna</i> ;	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 3. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej 4. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych. 5. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 2. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Monitoring i zarządzanie wykorzystaniem energii w budynku objętych projektem. Podstawą pomiaru poszczególnych wskaźników będą wizyty na miejscu prowadzenia prac i protokoły odbioru poszczególnych etapów robót oraz dokumentacja z monitoringu projektu.	
Szacunkowa wartość	2 702 365,89 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego Fundusz Termomodernizacji i Remontów Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera środowiskowa sfera techniczna sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 3	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Modernizacja ujęcia wody w sołectwie Chlewiska wraz z rozbudową sieci wodociągowej

Miejsce realizacji	Brzeziny	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych w Lubartowie	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę w sołectwie Brzeziny, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii. Z uwagi na fakt, iż w sołectwie brak jest ujęcia wody, a najbliższe znajduje się sołectwie Chlewiska, stąd też przewiduje się modernizację ujęcia wody w Chlewiskach. Projekt przewiduje doprowadzenie wody z wymienionego ujęcia wody do potrzeb wodociągu grupowego obejmującego sołectwo Brzeziny. Realizacja projektu pozwoli na dostarczanie mieszkańcom lepszej jakości wody i wyeliminuje okresowe braki w dostawie wody do gospodarstw domowych.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i>; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka</i>; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI18) 3. Wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci. 4. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej 2. Długość przebudowanej sieci wodociągowej
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu (zgodnie z procedurami przewidzianymi w Programie Rewitalizacji)	
Szacunkowa wartość	400 000 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 - 2020 działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20) Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2019 rok

Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera środowiskowa sfera funkcjonalno - przestrzenna
---	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 4		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej – etap I	
Miejsce realizacji	Skrobów	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest budowa systemów zaopatrzenia w wodę, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii. Realizacja projektu pozwoli na dostarczanie mieszkańcom sołectwa wysokiej jakości wody i wyeliminuje okresowe braki w dostawie wody do gospodarstw domowych. Ponadto przedmiotem projektu jest budowa sieci kanalizacyjnej w Skrobowie. Działania w ramach projektu wpłyną będą z korzyścią na podniesienie jakości życia mieszkańców i rozwój działalności gospodarczej, co w konsekwencji przełoży się na przyrost nowych miejsc pracy. Poprzez kompleksowe funkcjonowanie systemu gospodarki ściekowej nastąpi poprawa jakości środowiska przyrodniczego. Zakres rzeczowy proponowanego przedsięwzięcia obejmował będzie następujące działania: ⇒ budowa systemu kanalizacji wodociągowej; ⇒ budowa systemu kanalizacji sanitarnej; ⇒ odtworzenie nawierzchni dróg;	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i>; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka</i>; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (CI18) 3. Wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej. 4. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych systemu oczyszczania ścieków. 5. Przewidywana liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych systemu oczyszczania ścieków. 6. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.

	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej 2. Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	350 000,00 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 5	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę - etap I
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest zakup i instalacja solarnych systemów grzewczych centralnej wody użytkowej. Instalacje solarne zostaną zamontowane na obiektach prywatnych. W ramach projektu zostaną zamontowane również piece na biomasę. Dotychczasowe konwencjonalne źródła energii na potrzeby C.W.U. zostaną zastąpione bezpłatną energią słoneczną oraz biomasą. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz na poprawę stanu środowiska naturalnego.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka</i>; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych(CI34) 2. Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 3. Produkcja energii cieplnej
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30)
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	1 500 000,00 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 6	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę – etap II
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest zakup i instalacja solarnych systemów grzewczych centralnej wody użytkowej. Instalacje solarne zostaną zamontowane na obiektach prywatnych. W ramach projektu zostaną zamontowane również piece na biomasę. Dotychczasowe konwencjonalne źródła energii na potrzeby C.W.U. zostaną zastąpione bezpłatną energią słoneczną oraz biomasą. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz na poprawę stanu środowiska naturalnego.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów ; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka</i> ; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania

	Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych(CI34) 2. Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 3. Produkcja energii cieplnej
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 2. Dodatkowa moc wytwarzania energii odnawialnej 3. Produkcja energii cieplnej
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	1 500 000,00 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 7	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zabezpieczenie przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe województwa lubelskiego poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego
Miejsce realizacji	Brzeziny
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów jako partner projektu/ Partner wiodący – Oddział Wojewódzki Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Lubelskiego
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest zabezpieczenie przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe gminy Lubartów, poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki OSP w Brzezinach. Głównym celem przedsięwzięcia jest zapewnienie ochrony życia, zdrowia ludzi i ich mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi zagrożeniami. Zakup specjalistycznego sprzętu dla OSP, niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii wpłynie pozytywnie. Efektem na poprawę stanu bezpieczeństwa ekologicznego gminy oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego poprzez bardziej efektywne prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczych oraz szybsze i skuteczniejsze usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i technicznych przez jednostki OSP.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska</i>

programów obowiązujących w gminie Lubartów	<i>naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów;</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna;</i> ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów (CI21). 2. Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed skutkami katastrof innych niż pożary i powódzie
	Wskaźniki produktu	1. Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof 2. Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	protokół odbioru, stałe monitorowanie .	
Szacunkowa wartość	717 438,01 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie: 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne Budżet gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2017 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 8	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Strefa rekreacji
Miejsce realizacji	Nowodwór-Piaski
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Na terenie sołectwa i w jego otoczeniu brak jest ogólnodostępnych miejsc, na których można uprawiać rekreacyjnie sport. Stąd też, na terenie rewitalizowanym wskazuje się potrzebę utworzenia tzw. „strefy rekreacji i sportu” – jako nowego produktu turystycznego gminy Lubartów. Projekt obejmuje rewitalizację jednej z ważniejszych lokalizacji w gminie, gdzie możliwe jest zagospodarowanie zaniedbanego terenu na potrzeby pełnienia nowych funkcji. Takim przedsięwzięciem przyczyniającym się do zapewnienia odpowiednich warunków odpoczynku i rekreacji nie tylko dla społeczności lokalnej będzie zagospodarowanie terenów wyrobiska o powierzchni 6,01 ha w sposób zwiększający jego wartość rekreacyjno-wypoczynkową i integracji społecznej. W obszarze tym przewiduje się urządzenie placu sportowo – zabawowego, tak by umożliwiał rozrywkę i rozwój ruchowy dzieciom z wszystkich grup wiekowych, młodzieży i dorosłym, w tym seniorów, a także zapewniał dostęp do urządzeń osobom niepełnosprawnym. Zainstalowane w strefie sportu i rekreacji urządzenia, takie jak: rodeoboard, mini ski, rowerek czy gym flexo, będą pomocne w aktywizacji i wzmacnianiu (fitness) dostosowane dla osób w każdym wieku. W celu zaspokojenia

	potrzeb związanych z udostępnieniem przestrzeni wypoczynkowo-rekreacyjnej dla osób starszych niezbędne będzie stworzenie odpowiedniej infrastruktury, co w efekcie poprawi jakość życia mieszkańców łącząc społeczny wymiar rewitalizacji z infrastrukturalnym. Zakres rzeczowy projektu będzie obejmować m.in.: • budowę: ⇒ toru do motocrossu; ⇒ toru rowerowego; ⇒ góry dla sanek i nauki jazdy na nartach; ⇒ placu grillowo rekreacyjnego z wyznaczonymi miejscami do palenia ognisk i używania grilla; ⇒ wiaty przeciwdeszczowej i przeciwwiatrowej; ⇒ infrastruktury niezbędnej dla potrzeb lotniczego klubu modelarskiego; ⇒ utwardzonego parkingu dla samochodów w miejscu byłego wjazdu ciężkiego sprzętu na kopalnię. Planuje się także: ⇒ utworzenie ścieżki edukacyjno-przyrodniczej wraz z tablicami i gramami; ⇒ ogrodzenia placu do wyprowadzania zwierząt. Realizacja projektu ma na celu rozbudzenie aktywności i kreatywności przede wszystkim młodych ludzi, ukierunkowanie ich energii i pomysłowości w zgodzie z ich zainteresowaniami i preferencjami spędzania wolnego czasu. Celem częstokwim działania jest zagospodarowanie czasu wolnego poprzez zajęcia sportowe, preferując nowe formy zainteresowań i umożliwiając ich prawidłowy rozwój społeczny. Projekt przyczyni się do rozwinięcia współczesnych form aktywności, a odpowiednio ukierunkowany ma szansę być realizowany w kierunkach społecznie użytecznych. Przedmiotowy projekt pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru, pod względem infrastrukturalnym, gospodarczym, a przede wszystkim społecznym. Odpowiednia infrastruktura techniczna umożliwi organizację cyklicznych zajęć sportowych, treningów oraz spotkań sportowych, a tym samym przyczyni się do popularyzacji sportu i zdrowego stylu życia i będzie spełniała funkcję wychowawczą i zapobiegawczą rodzenia się patologii i przestępczości wśród młodego pokolenia. Powstanie miejsce zapewniające integrację międzypokoleniową. Stworzona w ramach niniejszego zadania infrastruktura rekreacyjno-sportowa umożliwi niewątpliwie realizację wielu przedsięwzięć o charakterze miękkim. Projekt rewitalizacji wymienionych obszarów w Nowodworze – Piaski jest przedsięwzięciem o charakterze kompleksowym oraz zintegrowanym, bowiem łączy zadania inwestycyjne z działaniami społecznymi ukierunkowanymi na rozwój kapitału ludzkiego. Ponadto realizacja projektu może wpłynąć pozytywnie zarówno na dalszy proces przekształceń obszaru, jak i jego rozwój gospodarczy. Rozpatrywane przedsięwzięcie z uwagi na swój interdyscyplinarny charakter może się także przyczynić do osiągnięcia innych celów rozwojowych, wśród których należy wymienić poprawę dostępności do wysokiej jakości usług. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przyczyni się do wzrostu aktywności zarówno dla wszystkich mieszkańców gminy jak i gmin sąsiednich, w tym miasta Lublina.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny; Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Rekreacja i turystyka ➤ Projekt realizuje cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy III cel strategiczny Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz IV cel strategiczny Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą

	Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.; ➤ Niezgodność z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy. Należy podkreślić, że w chwili obecnej trwają prace przy zmianie planu miejscowego i obszarowi temu zostanie przypisana nowa funkcja związana z usługami publicznymi (sport, rekreacja, wypoczynek, kultura).	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu. 2. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. 3. Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą. 4. Zwiększenia dostępności do obszarów wypoczynkowo - rekreacyjno - sportowych. 5. Poprawa jakości przestrzeni wypoczynkowo-rekreacyjno - sportowej. 6. Podniesienie stopnia integracji (wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej) mieszkańców gminy, w szczególności osób starszych. 7. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 5. Kompleksowo odnowiona i zagospodarowana przestrzeń wypoczynkowo-rekreacyjna. 6. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 7. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	3 747 085,00 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20) M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 303/2013) Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Program Ochrona powierzchni ziemi (NFOŚiGW) Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna	

się projekt	sfera środowiskowa
PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 9	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Przebudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej dla stworzenia przyjaznego miejsca spotkań miejscowej społeczności - część projektu partnerskiego pn. Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez rewitalizację realizowanego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejsce realizacji	Nowodwór
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów w ramach projektu partnerskiego z Gminami partnerskimi z Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (liderem projektu jest Gmina Jastków, pozostali partnerzy: Gmina Strzyżewice, Gmina Konopnica, Gmina Niedrzwica Duża, Gmina Niemce, Gmina Spiczyn, Gmina Piaski)
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Projekt ma na celu organizację przestrzeni sprzyjającej nawiązywaniu więzi międzyludzkich. Zlokalizowana w sołectwie Nowodwór świetlica wiejska i strażnica OSP jest w złym stanie technicznym. Przedmiotem proponowanego przedsięwzięcia jest gruntowna przebudowa i modernizacja budynku wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia. W ramach przedsięwzięcia planuje się kapitalny remont zdewastowanego budynku z przeznaczeniem na stworzenie przyjaznego miejsca spotkań miejscowej społeczności. W przypadku gdyby okazało się, iż stopień zdegradowania budynku jest bardzo znaczny, co uniemożliwiłoby jego modernizację, przewiduje się wyburzenie i wybudowanie nowego budynku, któremu zostaną nadane nowe funkcje. W planowanym obiekcie będzie mieć swoją siedzibę filia Gminnej Biblioteki Publicznej, świetlica, izba regionalna, sale warsztatowe, sala wielofunkcyjna z zapleczem sanitarnym i technicznym, siedziba OSP z garażem na wóz bojowy. W pomieszczeniu biblioteki udostępnione będą stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz przestrzeń do organizowania zajęć świetlicowych. W ramach zagospodarowania terenu, zakłada się wykonanie niezbędnych robót poprzez urządzenie terenów zielonych (nasadzenia), modernizację ciągów komunikacyjnych, w tym ciągów pieszych, modernizację ogrodzenia, uzupełnienie oświetlenia zewnętrznego i przystosowania obiektu i najbliższego otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Uzupełnieniem projektu jest zagospodarowanie terenu wokół obiektu wraz z wykonaniem podjazdu dla osób niepełnosprawnych, co poprawi jakość prowadzonej przez nią działalności kulturalnej, jak również wykonanie elementów małej architektury.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej</i> i Celem strategicznym 2 <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego</i>; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego <i>Kapitał ludzki i społeczny; Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego</i> <i>Rekreacja i turystyka</i>; ➤ Projekt realizuje cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy IV cel strategiczny <i>Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</i>; ➤ Zgodność Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej. 2. Stworzenie funkcjonalnego miejsca integracji lokalnej społeczności i pobudzenie jej aktywności społecznej. 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. 4. Wzrost jakości życia mieszkańców dzięki zwiększonej dostępności i atrakcyjności do oferty edukacyjno - kulturalno-wypoczynkowej. 5. Stworzenie przestrzeni do organizowania imprez kulturalnych i kulturalno-dydaktycznych niezależnie od wieku i sprawności fizycznej. 6. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 2. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 3. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Wszystkie wskaźniki założone na etapie projektu będą sprawdzane na etapie realizacji inwestycji i po jej zakończeniu. Podstawą pomiaru wskaźnika będą wizyty na placu budowy, protokoły odbioru poszczególnych etapów prac, pełna dokumentacja z monitoringu projektu po jego zakończeniu. Częstotliwość dokonywania pomiarów poszczególnych wskaźników uzależniona będzie od okresu realizacji projektu i obowiązków zachowania osiągniętych efektów zrealizowanego projektu (w trakcie i na zakończenie realizacji inwestycji). Dokumentacja z monitoringu projektu.	
Szacunkowa wartość	2.019.104,00 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działania: 13.2. Infrastruktura usług społecznych 13.8. Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 10	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Rewaloryzacja cmentarza wojennego
Miejsce realizacji	Skrobów
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów/ Gminna Biblioteka Publiczna

Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedsięwzięcie dotyczy rewaloryzacji nieczynnego założenia cmentarnego - cmentarza sowieckich jeńców wojennych wpisanego do wojewódzkiej ewidencji zabytków pod nr 392 z 07.04.1984r – karta cmentarza w posiadaniu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie. Celem projektu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Rewaloryzacja cmentarza będzie polegać na przeprowadzeniu następujących prac: ⇒ wymiana ogrodzenia cmentarza poprzez demontaż siatki drucianej wraz ze słupkami stalowymi, podmurówką i bramką wejściową kutą; ⇒ montaż ogrodzenia z siatki ocynkowanej lub paneli ogrodzeniowych stalowych wraz z bramką wejściową zamykaną; ⇒ ułożenie chodnika z płyt chodnikowych na istniejącym dojeździe do pomnika wysypanego grysem; ⇒ skucie okładziny lastrykowej cokołów pomnika i wykonanie cokołów z granitu szlifowanego w celu wkomponowania z płytą granitową na pomniku; ⇒ skucie okładziny lastrykowej obrzeża i słupków narożnych pomnika i obłożenie płytkami granitowymi wraz z połączeniem słupków łańcuchem kowalskim oraz wyłożenie kostką brukową obszaru przestrzeni pomiędzy obrzeżem a pomnikiem; ⇒ odbudowa mogił ziemnych poprzez wymianę obrzeży chodnikowych na nowe, usunięcie darni i wysypanie mogił piaskiem; ⇒ wymiana podniszczonej tablicy informacyjnej z napisem "CMENTARZ JEŃCÓW SOWIECKICH ZMARŁYCH W OBOZIE „LAZARECIE” W SKROBOWIE W LATACH 1941-1944” na identyczną oraz wykonanie 2 szt. tablic kierunkowych oznaczonych miejsce pamięci narodowej. Planowane działania mają spowodować, że cmentarz – obecnie zdewastowany i znajdujący się w stanie postępującej degradacji – zostanie uporządkowany, zabezpieczony i zagospodarowany, a tym samym uchroniony przed zniszczeniem.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz Celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (C19). 2. Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem. 2. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Wszystkie wskaźniki założone na etapie projektu będą sprawdzane na etapie realizacji inwestycji i po jej zakończeniu. Podstawą pomiaru wskaźnika będą wizyty na placu budowy, protokoły odbioru poszczególnych etapów prac, pełna dokumentacja z monitoringu projektu po jego zakończeniu. Dokumentacja z monitoringu projektu.	
Szacunkowa wartość	260 166,00 zł	

Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 7.1. Dziedzictwo kulturowe i naturalne Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program Ochrona Zabytków 2017 Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2017 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 11		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Budowa ścieżek rowerowych	
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów w ramach projektu partnerskiego z Gminami partnerskimi z Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (część projektu partnerskiego pn.:	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Wytyczenie tras rowerowych biegnących w pobliżu miejsc atrakcyjnych turystycznie przez obszar rewitalizacji. Wzdłuż tras powinny znaleźć się takie elementy, jak: wiaty oraz ławki przeznaczone do wypoczynku, altany, samoobsługowe stacje naprawy rowerów, info kioski czy tablice informacyjne. Wybudowanie tras stworzy warunki do odbywania nie tylko jednodniowych rowerowych wycieczek.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej i</i> Celem strategicznym 2 <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego;</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego <i>Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego</i> <i>Rekreacja i turystyka;</i> ➤ Projekt realizuje cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy III cel strategiczny <i>Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień;</i> ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy	Wskaźniki rezultatu	1. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. 2. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla osób starszych. 3. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne

wskaźników	Wskaźniki produktu	1. Długość utworzonych szlaków turystycznych 2. Długość wybudowanych dróg dla rowerów 3. Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i info kiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 5. Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 - 2020 Działanie 7.3 Turystyka przyrodnicza Budżet Gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 12		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Budowa drogi gminnej o długości 0,5km	
Miejsce realizacji	Annobór	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa drogi gminnej (o długości 0,5km) ułatwiającej dojazd do świetlicy wiejskiej oraz szkoły i poprawiającej skomunikowanie miejscowości. Celem projektu jest zapewnienie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców i wzmocnienie bezpieczeństwa. Projekt swym zakresem będzie obejmować opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizację drogi, ciągu pieszego i oświetlenia.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba ludności korzystających z wybudowanej drogi i ciągu pieszego

ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej drogi i ciągu pieszego 2. Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania	
Źródła finansowania	PROW 2014-2020 Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa sfera techniczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 13	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Przebudowa i modernizacja budynku świetlicy dla stworzenia przyjaznego miejsca spotkań społeczności lokalnej wraz z zagospodarowaniem otoczenia obiektu
Miejsce realizacji	Wola Lisowska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem przedsięwzięcia jest gruntowna przebudowa i modernizacja świetlicy pełniącej funkcje społeczne wraz z zakupem wyposażenia, a także zagospodarowaniem jej najbliższego otoczenia, co przyczyni się do stworzenia funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej, integrującej społeczność lokalną, w większym niż dotychczas stopniu. Modernizacja zdewastowanego obiektu świetlicy wiejskiej i zdegradowanych i niezagospodarowanych wokół nich przestrzeni umożliwi korzystanie ze wykonanej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej (boiska sportowego, placu zabaw dla dzieci, siłowni zewnętrznej) sprzyjającego zarówno integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców dotychczas mniej skłonnych do angażowania się w życie lokalnej społeczności. Efektem zrealizowanej inwestycji będzie zapewnienie korzystania z usług kulturalnych mieszkańców, w tym osobom starszym i niepełnosprawnym właściwego dostępu do tych usług, a tym samym będą wzmacniać się postawy integrujące osoby niepełnosprawne.
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej</i> i Celem strategicznym 2 <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego;</i> strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i Przestrzeń publiczna ; ➤ Projekt realizuje cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

	II cel strategiczny Skuteczny system opieki nad rodziną; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Wyrównanie braków i zaległości szkolnych. 2. Poprawa relacji z rówieśnikami, rodzicami (opiekunami). 3. Zwiększenie zainteresowania zdobywaniem wiedzy i nauką. 4. Podnoszenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie i grupie. 5. Rozwinięcie indywidualnych pasji i zainteresowań.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób korzystających z zajęć organizowanych w świetlicy 2. Liczba zmodernizowanych pomieszczeń. 3. Liczba wyposażenia zakupionego w ramach projektu.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 14	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Utworzenie świetlicy środowiskowej w budynku Szkoły Podstawowej
Miejsce realizacji	Brzeziny
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gminna Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	W budynku Szkoły Podstawowej nie ma możliwości prowadzenia dodatkowych zajęć dydaktycznych, jak również zajęć profilaktycznych, wychowawczych dla dzieci i młodzieży. Przedmiotem proponowanego przedsięwzięcia jest modernizacja pomieszczeń na potrzeby świetlicy środowiskowej, zakup niezbędnego wyposażenia. W ramach przedsięwzięcia planuje się: ⇒ prowadzenie zajęć profilaktycznych, dydaktycznych, wychowawczych dla dzieci i młodzieży polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego w ramach świetlicy środowiskowej, w tym: • pomoc w nauce i w uzupełnianiu zaległości edukacyjnych; • organizowanie czasu wolnego – prowadzenie zajęć tematycznych w placówce i poza nią umożliwiających dziecku opanowanie zdrowego stylu życia;

	• rozwijanie zainteresowań; • rozwój umiejętności interpersonalnych; • rozpoznanie sytuacji dziecka w kontekście jego sytuacji rodzinnej; • opracowanie szczegółowych planów pracy, na podstawie diagnozy wewnętrznej; • prowadzenie pracy z grupą tak aby mogła stać się konstruktywną grupą rówieśniczą, poprzedzone planowaniem pracy w zespole pracowników; • indywidualne spotkania z dziećmi organizowane poza pracą z grupą; • stała i systematyczna współpraca z rodziną (nawiązywanie kontaktów z rodzicami lub opiekunami dziecka, prowadzenie rozmów indywidualnych i zajęć grupowych, zachęcanie rodziców do działań na rzecz dzieci i świetlicy); • prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem i grupą.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej</i> i Celem strategicznym 2 <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego;</i> strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i Przestrzeń publiczna; ➤ Projekt realizuje cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy II cel strategiczny Skuteczny system opieki nad rodziną; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Wyrównanie braków i zaległości szkolnych. 2. Poprawa relacji z rówieśnikami , rodzicami (opiekunami). 3. Zwiększenie zainteresowania zdobywaniem wiedzy i nauką. 4. Podnoszenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie i grupie. 5. Rozwinięcie indywidualnych pasji i zainteresowań.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób korzystających z zajęć organizowanych w świetlicy 2. Liczba zmodernizowanych pomieszczeń. 3. Liczba wyposażenia zakupionego w ramach projektu. 4. Liczba warsztatów.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2020 rok

Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera funkcjonalno - przestrzenna
---	--

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 15		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej – w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszanie się i komunikowanie	
Miejsce realizacji	Brzeziny	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z faktu występowania licznych ograniczeń architektonicznych/komunikacyjnych na zewnątrz i wewnątrz budynku Szkoły. Stąd istotnym jest, aby ograniczanie tego rodzaju barier miało wymiar zintegrowany i zaplanowany. Zakres inwestycji obejmuje prace: ⇒ rozebranie istniejących schodów; ⇒ wykonanie podjazdu i schodów; ⇒ wymiana istniejących drzwi wewnętrznych pojedynczych przedsionka na drzwi dwuskrzydłowe wraz z malowaniem; ⇒ przystosowanie pomieszczeń łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej oraz celem strategicznym 2</i> <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno – ekonomicznego;</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny oraz Przestrzeń publiczna;</i> ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 IV cel strategiczny <i>Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;</i> ➤ Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019 ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej będącej przedmiotem projektu
	Wskaźniki produktu	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	52 045,55 zł	

Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działania: 13.2 Infrastruktura usług społecznych 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich Budżet gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2017 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 16		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Edukacja na 5+	
Miejsce realizacji	Brzeziny, Nowodwór	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem proponowanego przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu do dobrej jakości kształcenia, w szczególności poprzez organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy (ICT, matematyczno- przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa), jak również tworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego i indywidualizację pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Podniesienie jakości usług edukacyjnych związane jest z zapewnieniem dzieciom i młodzieży, w tym w szczególności dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami, warunków kształcenia odpowiednio do rozpoznanych indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz ich możliwości psychofizycznych. Zakres rzeczowy będzie obejmował: ⇒ tworzenie warunków do nauczania eksperymentalnego oraz stosowania TIK w nauczaniu różnych przedmiotów, dzięki szkoleniom dla nauczycieli oraz wyposażeniu pracowni matematycznych, przyrodniczych i ICT; ⇒ organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa); ⇒ poprawę kompetencji i umiejętności stosowania TIK wśród uczniów i nauczycieli.; ⇒ szkolenia dla nauczycieli w zakresie nowoczesnych metod nauczania oraz kompetencji w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno – ekonomicznego; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny</i>;	

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 3. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 4. Liczba uczniów, którzy zrealizowali swoje cele rozwojowe po opuszczeniu programu
	Wskaźniki produktu	1. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie 2. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w Programie 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	2 332 735,34 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020 Działania: 12.2. Kształcenie ogólne 13.7. Infrastruktura szkolna Środki własne Gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 17	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	„Książka moim drogowskazem”
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie we współpracy z Fundacją My Evergreen
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem projektu jest wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa, zarówno poprzez dofinansowywanie innowacyjnych szeroko zakrojonych programów promujących powszechne praktyki czytelnicze, jak i poprzez wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej. Dzięki przedsięwzięciu nastąpi ożywienie przestrzeni publicznej na wsi wokół idei czytelnictwa i współczesnej roli biblioteki, co przyczyni się do włączenia, rozbudzenia ciekawości i zachęcenia młodych użytkowników do udziału w imprezach kształtujących nawyki czytelnicze i uczestnictwo w kulturze. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia będzie obejmował: ⇒ organizację cyklu warsztatów edukacyjnych (muzycznych, produkcji muzycznej, filmowych, aktorskich, dziennikarskich i plastycznych) mających na celu ożywienie przestrzeni publicznej na wsi wokół idei czytelnictwa i współczesnej roli biblioteki. Projekt ten będzie realizowany będzie w 3 nowatorskich cyklach tj. poprzez: ⇒ pokazanie nowych form zainteresowania poezją, efektem czego będzie nagranie

	płyty z rapowanym utworem oraz teledyskiem; ⇒ maraton czytania i selfie z ulubioną książką; ⇒ kopalnia inicjatyw dla młodzieży, w tym diagnoza zainteresowań i wydanie folderu promującego czytelnictwo i książkę.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki; ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 IV cel strategiczny Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	Liczba warsztatów - Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w projekcie
	Wskaźniki produktu	Folder promujący czytelnictwo i książkę Płyta z rapowanym utworem oraz teledyskiem
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	52 650 zł.	
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach priorytetu „Partnerstwo dla książki” 2017 Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 18	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Aktywizacja społeczna osób starszych
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Skrobów, Nowodwór, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów/Gminna Biblioteka Publiczna/GOPS
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem proponowanego przedsięwzięcia jest poprawa poziomu i jakości życia osób starszych, a także ich szersza integracja (w wymiarze wewnątrzpokoleniowym i międzypokoleniowym) oraz aktywizacja przez tworzenie infrastruktury i przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb rosnącej liczby osób w podeszłym wieku. Zakres rzeczowy tego zadania obejmował będzie m.in. następujące działania:

	⇒ odnowa przestrzeni publicznych służących integracji wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej osób starszych; ⇒ niwelowanie różnego rodzaju barier architektonicznych i przestrzennych; ⇒ tworzenie stref rekreacji, wypoczynku i aktywności dla osób starszych; ⇒ aktywizacja społeczna osób starszych poprzez organizację zajęć edukacyjnych oraz kulturalnych, wyjazdy kulturalne i turystyczne.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej</i> oraz celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny, Przestrzeń publiczna oraz Rekreacja i turystyka</i> ; ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 IV cel strategiczny <i>Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</i> ; ➤ Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Poprawa poziomu i jakości życia osób starszych. 2. Integracja i aktywizacja osób starszych. 3. Poprawa dostępności osób starszych do usług społecznych.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach edukacyjnych 2. Liczba osób, które wezmą udział w wyjazdach kulturalno-turystycznych 3. Liczba osób pow. 60 r.ż. objętych wsparciem
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu.	
Szacunkowa wartość	Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 19		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Stop nałogom i przemocy	
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Nowodwór – Piaski, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Projekt przewiduje opracowanie programu edukacyjnego dla rodzin osób dotkniętych problemem alkoholowym i zagrożonych przemocą w rodzinie. Planuje się realizację działań nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej i rówieśniczej oraz uzależnieniom na terenie obszaru rewitalizowanego. Zakłada się, że w ramach projektu zostanie uruchomiony Mobilny Punkt Poradnictwa, organizowane będą kampanie informacyjne, cykliczne spotkania z trenerem – terapeutą uzależnień, szkolenia. W punkcie będą dyżury specjalistów z zakresu terapii uzależnień, psychologii i prawa.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej;</i> ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 III cel strategiczny <i>Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień;</i> ➤ Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Spadek liczby zachowań przemocowych 2. Zwiększenie umiejętności przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego 3. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych od alkoholu 4. Organizacja spotkań edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości osób borykających się z problemem alkoholowym lub przemocą w rodzinie. 5. Organizacja poradnictwa specjalistycznego
	Wskaźniki produktu	Liczba wspartych osób w ramach projektu
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	8000 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Budżet gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 20		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Razem przeciw wykluczeniu!	
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Nowodwór – Piaski, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców i integracja społeczności lokalnych, zamieszkujących obszar rewitalizacji (grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, zagrożone ubóstwem osoby i rodziny wieloprotymowe, osoby niepełnosprawne, osoby zatrudnione i niezatrudnione, będące w wieku aktywności zawodowej, w tym klienci pomocy społecznej) poprzez organizowanie grup wsparcia i grup edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia/kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmocnienie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej oraz celem strategicznym 3</i> <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 w szczególności z IV celem strategicznym <i>Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</i> ➤ Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019	
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Wzmocnienie motywacji do podjęcia pracy przez osoby i rodziny wieloprotymowe, osoby niepełnosprawne. 2. Wzmocnienie motywacji do podjęcia kursów wzmocniających kompetencje osobiste.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. 2. Liczba osób poszukujących pracy po zakończeniu projektu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. 3. Liczba osób pracujących po zakończeniu projektu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. 5. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	340 000 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 -2020 Działanie 9.1 - Aktywizacja zawodowa Działanie 9.2 - Aktywizacja zawodowa – projekty PUP Działanie 9.5 - Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego Działanie 12.2: Kształcenie ogólne Działanie 12.3 Kształcenie zawodowe	

	Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Budżet gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 21	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	„Senior – to brzmi dumnie!”
Miejsce realizacji	Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Nowodwór – Piaski, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępności usług społecznych poprzez aktywizację zdrowotną i społeczną seniorów, w szczególności osób niesamodzielnych poprzez: ⇒ zagospodarowanie czasu wolnego (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań np. zajęcia kulinarne, zajęcia plastyczne, zajęcia z rękodzieła itp.); ⇒ aktywizację uczestników poprzez spotkanie w plenerze, a także wspólne wyjazdy integracyjne; ⇒ zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym; ⇒ działalność prozdrowotną (m.in. edukacja zdrowotna osób niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych, spotkania z lekarzami, zajęcia z rehabilitantem), kulturalna i edukacyjna (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu); ⇒ prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych; ⇒ tworzenie grup samopomocowych, których członkowie będą wzajemnie się wspierać w trudnościach życia codziennego; ⇒ poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu m.in. prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów; ⇒ poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii; ⇒ poradnictwo <i>rodzinne</i> obejmujące funkcjonowanie rodziny (np. może być elementem poradnictwa psychologicznego).

Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej oraz celu strategicznego 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny oraz Rekreacja i turystyka; ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 w szczególności wykazuje zgodność z III celem strategicznym Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz IV celem strategicznym Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; ➤ Gminnym Program Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2019	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Zorganizowanie czasu wolnego osobom starszym. 2. Zwiększenie aktywności seniorów. 3. Wyposażenie seniorów w wiedzę na temat zdrowego stylu życia. 4. Budowanie więzi międzypokoleniowej. 5. Zmniejszenie poczucia osamotnienia i bezradności osób starszych. 6. Umocnienie i zwiększenie zadowolenia z życia.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. 2. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu. 3. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	300 000 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 -2020 działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Budżet JST	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

7. LISTA POZOSTAŁYCH (UZUPEŁNIAJĄCYCH) RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH REALIZUJĄCYCH KIERUNKI DZIAŁAŃ, MAJĄCYCH NA CELU ELIMINACJĘ LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ZJAWISK

Poza przedsięwzięciami podstawowymi wymienionymi w rozdziale 7 Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na obszarze zdegradowanym gminy i poza nim realizowane będą również inne przedsięwzięcia pozwalające na wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego. Oznacza to konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami/projektami rewitalizacyjnymi, przewidzianymi do realizacji na obszarze rewitalizacji jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na wszystkich obszarach nie tylko na zdegradowanych, ale również na pozostałym obszarze gminy. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych sprawi, że które program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno - funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym), a tym samym będzie wpływać kompensująco albo naprawczo na zjawiska zdiagnozowane w gminie Lubartów jako kryzysowe. Pozostałe (uzupełniające) przedsięwzięcia te mają głównie charakter społeczny i infrastrukturalny.

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 1	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Modernizacja infrastruktury szkolnej w gminie Lubartów
Miejsce realizacji	Skrobów – Kolonia, Wólka Rokicka
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem proponowanego projektu rewitalizacyjnego jest kompleksowa modernizacja i adaptacja pomieszczeń w budynku Szkoły Podstawowej. Realizacja tego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości usług edukacyjnych poprzez poprawę warunków lokalowych tej placówki. Zakres tego projektu obejmować będzie następujące zadania inwestycyjne: ⇒ modernizację i adaptację wybranych sal lekcyjnych, w tym: - roboty rozbiórkowe i montażowe; - wymiana podłóg; - malowanie ścian i malowanie sufitów; - wymiana instalacji oświetlenia; - wymiana instalacji komputerowej. Dodatkowo przewiduje się zakup niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia (tablice interaktywne, cyfrowe laboratorium przyrodnicze, wizualizer, laptopy, wyposażenie pracowni językowej, wyposażenie pracowni przyrodniczo-matematycznej).
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności:

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

obowiązujących w gminie Lubartów	obszaru strategicznego I Kapitał ludzki i społeczny; ➤ Strategii ZIT: Cel rozwojowy 1: Podniesienie poziomu i dostępności edukacji, rynku pracy włączenia społecznego oraz Innowacyjności w LOF ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej -
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej 2. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury edukacyjnej (CI35) 3. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Liczba uczniów w szkołach objętych projektem. Liczba uczniów korzystających w ciągu roku z nowo udoskonalonej infrastruktury szkolnej	
Szacunkowa wartość	967 782,82 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020: Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych EFS Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 2	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej i Gimnazjum
Miejsce realizacji	Skrobów – Kolonia, Wandzin
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest poprawa standardu infrastruktury edukacyjnej – efektywności energetycznej – budynku Szkoły Podstawowej i Gimnazjum. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z niewydolności energetycznej. Obiekt ten charakteryzuje się ponadto negatywnym oddziaływaniem na środowisko wynikającym z niskiej efektywności energetycznej. Planowana do realizacji inwestycja będą obejmować termomodernizację budynku, w tym: ⇒ docieplenie ścian; ⇒ ocieplenie stropodachu; ⇒ wymiana okien i drzwi; ⇒ modernizacja instalacji CO oraz CWU; ⇒ modernizacja kotłowni;

	⇒ montaż instalacji fotowoltaicznej.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego II Przestrzeń publiczna</i>; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 3. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej 4. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych 5. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 2. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Monitoring i zarządzanie wykorzystaniem energii w budynku objętych projektem. Podstawą pomiaru poszczególnych wskaźników będą wizyty na miejscu prowadzenia prac i protokoły odbioru poszczególnych etapów robót oraz dokumentacja z monitoringu projektu.	
Szacunkowa wartość	2 599 726,40 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego Fundusz Termomodernizacji i Remontów Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera techniczna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 3	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Budowa przedszkola gminnego
Miejsce realizacji	Skrobow - Kolonia
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów
Zakres	Podstawowym dążeniem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności, a także jakości

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

rzeczowy wraz z opisem projektu	świadczonych usług edukacyjnych przez budowę budynku przedszkola. W celu realizacji tego projektu niezbędne jest wykonanie następujących zadań inwestycyjnych: ⇒ budowę budynku przedszkola; ⇒ wykonanie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i elektroenergetycznej oraz wyposażenie obiektu przedszkola w instalacje teletechniczne i alarmowe (instalacja alarmowa); ⇒ wykonanie oświetlenia budynku oraz instalacja systemu monitoringu pomieszczeń i otoczenia przedszkola; ⇒ zagospodarowanie terenu poprzez nowe nasadzenia i wykonanie elementów małej architektury, (urządzenie placu zabaw); ⇒ zakup niezbędnego wyposażenia i sprzętu gwarantującego wysoką jakość świadczonych usług; ⇒ dostosowanie pomieszczeń do potrzeb dzieci niepełnosprawnych; ⇒ wykonanie dojazdów, parkingu (20 miejsc postojowych przy drodze powiatowej nr 1531L) oraz ogrodzenie terenu.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej oraz celu strategicznego 2</i> <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno -ekonomicznego</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego <i>Kapitał ludzki i społeczny oraz Przestrzeń publiczna</i>; ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 w szczególności wykazuje zgodność z II celem strategicznym <i>Skuteczny system opieki nad rodziną</i>; ➤ Gminnym Program Wsparcia Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2020; ➤ Zgodność z Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej 2. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka. 3. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru wsparcia.
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej. 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb dzieci i osób z niepełnosprawnościami. 3. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi. 4. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem.
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu (zgodnie z procedurami przewidzianymi w Programie Rewitalizacji)	
Szacunkowa wartość	3 796 170,01 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi Środki własne	

Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 4		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Przedszkolaki w Gminie Lubartów	
Miejsce realizacji	Skrobów - Kolonia	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem proponowanego przedsięwzięcia jest wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości. Zakres rzeczowy tego zadania obejmował będzie m.in. następujące działania: ⇒ Zakup elementów placu zabaw, wyposażenia przedszkola w meble i pomoce dydaktyczne – na cele organizacji i funkcjonowania oddziału przedszkolnego dla dzieci 3 - 4 letnich; ⇒ prowadzenie zajęć edukacyjnych i dodatkowych w nowo utworzonym oddziale dla dzieci 3 - 4 letnich – zajęcia edukacyjne zgodnie z podstawą programową edukacji przedszkolnej, zajęcia dodatkowe w zakresie kompetencji społecznych i wyrównywania deficytów; ⇒ zajęcia specjalistyczne – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci uczęszczających do przedszkola w Skrobowie-Kolonii.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej oraz celu strategicznego 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Kapitał ludzki i społeczny oraz Przestrzeń publiczną; ➤ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów na lata 2014-2020 w szczególności wykazuje zgodność z II celem strategicznym <i>Skuteczny system opieki nad rodziną;</i> ➤ Gminnym Program Wspierania Rodziny dla Gminy Lubartów na lata 2017-2020	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	Nie dotyczy
	Wskaźniki produktu	1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie

Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	426 274,72 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 12.1 .Edukacja przedszkolna Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera funkcjonalno - przestrzenna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 5		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej – etap I	
Miejsce realizacji	Skrobów - Kolonia	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest budowa systemów zaopatrzenia w wodę, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii. Realizacja projektu pozwoli na dostarczanie mieszkańcom sołectwa wysokiej jakości wody i wyeliminuje okresowe braki w dostawie wody do gospodarstw domowych. Ponadto przedmiotem projektu jest budowa sieci kanalizacyjnej w Skrobowie. Działania w ramach projektu wpływać będą z korzyścią na podniesienie jakości życia mieszkańców i rozwój działalności gospodarczej, co w konsekwencji przełoży się na przyrost nowych miejsc pracy. Poprzez kompleksowe funkcjonowanie systemu gospodarki ściekowej nastąpi poprawa jakości środowiska przyrodniczego.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka</i>; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI18) 3. Wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej 4. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków 5. Przewidywana liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków 6. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej 2. Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	1 694 220,93 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2018 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa sfera techniczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 6	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Modernizacja ujęć wody w miejscowości Chlewiska wraz z rozbudową sieci wodociągowej
Miejsce realizacji	Chlewiska, Lisów , Szczekarków
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych w Lubartowie
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem przedsięwzięcia jest budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii. Przewiduje się modernizację ujęcia wody w Chlewiskach. Projekt przewiduje doprowadzenie wody z wymienionego ujęcia wody do potrzeb wodociągu grupowego obejmującego sołectwa: Chlewiska, Szczekarków, Lisów. Realizacja projektu pozwoli na dostarczanie mieszkańcom lepszej jakości wody i wyeliminuje okresowe braki w dostawie wody do gospodarstw domowych

Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 3 <i>Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów;</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: <i>obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka;</i> ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI18) 3. Wydajność dobową zmodernizowanych ujęć wody. 4. Wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci. 5. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.
	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej 2. Długość przebudowanej sieci wodociągowej 3. Liczba wspartych stacji uzdatniania wody
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	Monitoring i zarządzanie wykorzystaniem energii w budynku objętych projektem. Podstawą pomiaru poszczególnych wskaźników będą wizyty na miejscu prowadzenia prac i protokoły odbioru poszczególnych etapów robót oraz dokumentacja z monitoringu projektu.	
Szacunkowa wartość	3 709 630,38 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 7	
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Edukacja na 5+
Miejsce realizacji	Skrobów – Kolonia, Wólka Rokicka
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów, Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie

Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem proponowanego przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu do dobrej jakości kształcenia, w szczególności poprzez organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy (ICT, matematyczno- przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa) , jak również tworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego i indywidualizację pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Podniesienie jakości usług edukacyjnych związane jest z zapewnieniem dzieciom i młodzieży, w tym w szczególności dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami, warunków kształcenia odpowiednio do rozpoznanych indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz ich możliwości psychofizycznych. Zakres rzeczowy będzie obejmował: ⇒ tworzenie warunków do nauczania eksperymentalnego oraz stosowania TIK w nauczaniu różnych przedmiotów, dzięki szkoleniom dla nauczycieli oraz doposażeniu pracowni matematycznych, przyrodniczych i ICT; ⇒ organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa); ⇒ poprawę kompetencji i umiejętności stosowania TIK wśród uczniów i nauczycieli.; ⇒ szkolenia dla nauczycieli w zakresie nowoczesnych metod nauczania oraz kompetencji w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 1 <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej</i> oraz celu strategicznego 2 <i>Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego</i> ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego <i>Kapitał ludzki i społeczny</i>;	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu. 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 3. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 4. Liczba uczniów, którzy zrealizowali swoje cele rozwojowe po opuszczeniu programu
	Wskaźniki produktu	1. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie 2. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w Programie 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	2 157 055,34 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014 – 2020 działania: 12.2. Kształcenie ogólne 13.7. Infrastruktura szkolna Środki własne Gminy	
Przewidywany harmonogram	Termin rozpoczęcia	2018 rok

realizacji projektu	Termin zakończenia	2020 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 8		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę etap I	
Miejsce realizacji	Pozostały obszar gminy	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest zakup i instalacja solarnych systemów grzewczych centralnej wody użytkowej. Instalacje solarne zostaną zamontowane na obiektach prywatnych. W ramach projektu zostanie zamontowanych również pieców na biomasę. Dotychczasowe konwencjonalne źródła energii na potrzeby C.W.U. zostaną zastąpione bezpłatną energią słoneczną oraz biomasą. Realizacja celów szczegółowych wpłynie pośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz bezpośrednio na poprawę stanu środowiska naturalnego.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych(CI34) 2. Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 3. Produkcja energii cieplnej
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30)
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	3 086 834,89 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy	

Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna środowiskowa sfera techniczna	

PRZEDSIĘWZIĘCIE REALIZACYJNE 9		
Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę – etap II	
Miejsce realizacji	Pozostały obszar	
Wnioskodawcy/ Partnerzy	Gmina Lubartów	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest zakup i instalacja solarnych systemów grzewczych centralnej wody użytkowej. Instalacje solarne zostaną zamontowane na obiektach prywatnych. W ramach projektu zostaną zamontowane również piece na biomasę. Dotychczasowe konwencjonalne źródła energii na potrzeby C.W.U. zostaną zastąpione bezpłatną energią słoneczną oraz biomasą. Realizacja celów szczegółowych wpłynie pośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz bezpośrednio na poprawę stanu środowiska naturalnego.	
Odniesienie do celów programu rewitalizacji innych planów i programów obowiązujących w gminie Lubartów	Projekt przyczynia się do realizacji celów: ➤ Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów, w szczególności wykazuje zgodność z Celem strategicznym 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i celem strategicznym 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów; ➤ Programu Rozwoju Gminy Lubartów na lata 2015-2020, w szczególności: obszaru strategicznego Przestrzeń publiczna oraz obszaru strategicznego Lokalna gospodarka; ➤ Zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia przy pomocy wskaźników	Wskaźniki rezultatu	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych(CI34) - 2. Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 3. Produkcja energii cieplnej
	Wskaźniki produktu	1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30)
Sposób pomiaru i oceny rezultatów projektu	stałe monitorowanie, opracowanie raportów z monitoringu, sporządzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programu	
Szacunkowa wartość	4 649 593,44 zł	
Źródła finansowania	RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	

	Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017 rok
	Termin zakończenia	2019 rok
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	sfera społeczna sfera gospodarcza sfera funkcjonalno – przestrzenna sfera środowiskowa sfera techniczna	

Przedsięwzięcia te skierowane są do szerokiego grona odbiorców z terenu Gminy Lubartów w tym przede wszystkim do mieszkańców obszarów zdegradowanych. Dodatkowo poza zdefiniowanymi przedsięwzięciami do ograniczenia negatywnych zjawisk na obszarze gminy przyczynią się przedsięwzięcia wskazane jako kierunki działań wymienione w rozdziale 6 przypisane do poszczególnych celów operacyjnych.

8. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA TERENIE GMINY

Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektów społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego, związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Układ wzajemnie uzupełniających się celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia ożywienia obszarów objętych kryzysem, a także wielość zadań zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu, gwarantują komplementarność działań podejmowanych na obszarze gminy Lubartów. Program złożony jest z różnorodnych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, co jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia kompleksowej interwencji na obszarze zdegradowanym. Koncentracja interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, a obejmują obszary dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja Programu obejmuje wiele różnych obiektów i przestrzeni, których dysponenti deklarują realizację przedsięwzięć, a które z jednej strony poprawiają sytuację na obszarze rewitalizacji, z drugiej – poprzez efekt synergii - wpływają na ożywienie i rozwój całej gminy, przyczyniając się w ten sposób do budowy pozycji konkurencyjnej gminy Lubartów. Działania ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji obejmują zasięgiem całość obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych.

Głównym celem zapewnienia powiązań pomiędzy poszczególnymi zadaniami, projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi jest efektywniejsze wykorzystanie potencjału przestrzeni rewitalizowanej oraz przede wszystkim potencjału społeczności, mieszkańców, którzy są użytkownikami tej przestrzeni. Komplementarność jest jednym

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

z nadrzędnych aspektów Gminnego Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkuje lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Warto zwrócić uwagę jak wiele zadań i projektów zdefiniowanych na poziomie listy zadań dodatkowych wpisuje się w więcej niż jeden cel Gminnego Programu Rewitalizacji, co jest potwierdzeniem ich przekrojowości i szerokiego oddziaływania na szereg zjawisk związanych z rozwojem gminy. Komplementarność ma doprowadzić do efektu synergii również w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym, tj. zarządzania wdrażaniem programu rewitalizacji oraz w wymiarze finansowym, tj. lepszym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Zapisy *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju jako wymóg konieczny przy opracowaniu programów rewitalizacji, stawiają zapewnienie komplementarności projektów i szerzej – przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenna – oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, przewidzianymi do realizacji na obszarze rewitalizacji jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na wszystkich obszarach zdegradowanych, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru całej gminy, jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy. Kluczem do definiowania działań i projektów było to, aby się wzajemnie dopełniały i aby ich rozkład przestrzenny nie pomijał żadnego obszaru zdegradowanego, co mogłoby powodować pogłębianie się sytuacji kryzysowej w określonej jednostce urbanistycznej. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji. Narzędziem osiągnięcia komplementarności przestrzennej jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów.

Komplementarność problemowa – oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno - funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym), a tym samym będzie wpływać kompensująco albo naprawczo na zjawiska zdiagnozowane w gminie Lubartów jako kryzysowe. Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został wpisany w struktury Urzędu Gminy w Lubartowie, a także bardzo mocno angażuje czynnik społeczny, co pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych środowisk oraz ich

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

wzajemne uzupełnianie się. W systemie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji zdefiniowano czytelne procedury oraz przypisano zakres odpowiedzialności do poszczególnych organów. Zasadnicze elementy systemu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów oraz jego osadzenie w systemie zarządzania gminą opisano w dalszej części opracowania.

Komplementarność międzyokresowa - dokonując wyboru projektów, ważnym kryterium była ciągłość programowa. Zdefiniowane projekty są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć realizowanych przez samorząd Lubartowa, partnerów społecznych i instytucjonalnych na przestrzeni ostatnich lat, w tym z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Doświadczenie zdobyte podczas realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie środków finansowych. Stąd też projekty zaplanowane w GPR są komplementarne wobec przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Działania te dotyczą przede wszystkim walki z bezrobociem, ubóstwem, negatywnym zjawiskiem patologii, wspieraniem przedsiębiorczości - poprzez organizację kursów doszkalających dla mieszkańców. W zakresie środowiska naturalnego programy są związane z termomodernizacją budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej, dofinansowania do wymiany kotłów na niskoemisyjne. W zakresie sfery technicznej oraz działań mających na celu poprawę funkcjonalności przestrzeni publicznej, wymienić należy: inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej poprawiająca mobilność mieszkańców, połączeń do infrastruktury kanalizacyjnej oraz wodociągowej, poprawa jakości przestrzeni publicznych. Projekty rewitalizacyjne wpisują się w długoterminowe plany strategiczne gminy, których celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców.

Komplementarność źródeł finansowania - zróżnicowanie tematyczne projektów wpisanych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 przewidzianych do realizacji ze wsparciem UE, będzie skutkowało (pod warunkiem uzyskania dofinansowania) połączeniem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ze wsparciem z Europejskiego Funduszu Społecznego lub Funduszu Spójności. Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020 oznacza, że projekty rewitalizacyjne, a wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków UE z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu

9. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga zapewnienia zdywersyfikowanych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę różnorodność zaplanowanych celów interwencji oraz określonych rezultatów, ma to kluczowe znaczenie dla efektywnej realizacji GPR. Montaż finansowy zakłada możliwość pozyskania środków pochodzących ze wszystkich możliwych do wykorzystania źródeł. Szansą jest tutaj zaangażowanie podmiotów prywatnych i publicznych. Kluczową rolę odgrywać tu będą zdolności administracyjne i gotowość do absorpcji środków, a także ich dostępność. Podstawowym źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł Unii Europejskiej, a dedykowane wprost na przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji lub inne możliwe do wykorzystania na jej rzecz. Biorąc jednak pod uwagę ograniczoność tych środków, dużą konkurencję podczas procedur konkursowych oraz ograniczony czas możliwości ich pozyskiwania, głównym wyzwaniem będzie zaangażowanie środków pochodzących ze źródeł prywatnych i partnerstwa publiczno - prywatnego (PPP). Mogą one stanowić istotne

dopełnienie i wpłynąć na przyspieszenie procesu rewitalizacji, bazującego na potencjale endogennym. Istotne znaczenie dla zapewnienia finansowania procesu rewitalizacji będzie miała koordynacja zapewniona ze strony Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Lubartów. W ramach prac Zespołu prowadzony będzie stały monitoring możliwych do wykorzystania źródeł finansowania, a także włączanie różnorodnych interesariuszy do udziału w montażu finansowym.

Środki publiczne UE

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ze względu na swój kompleksowy oraz interdyscyplinarny charakter mogą być wdrażane przy wsparciu ze strony wielu różnych źródeł finansowania, obejmujących fundusze zagraniczne, a także krajowe. Poniżej szczegółowo zaprezentowano potencjalne źródła finansowania działań zaproponowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubartów. Informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania projektów o charakterze rewitalizacyjnym odnoszą się do polityk Unii Europejskiej w okresie programowania 2014 – 2020 oraz aktualnie realizowanych programów krajowych.

Głównym źródłem finansowania realizacji Programu Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przewidziane w **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020**. Projekty rewitalizacyjne wspierane będą w toku wdrażania osi priorytetowych:

- **Oś priorytetowa 4** Energia przyjazna środowisku *Działanie 4.1. Wsparcie wykorzystania OZE* - działanie to ukierunkowane jest na stworzenie konkurencyjnego rynku energii odnawialnej, który stać się ma jednym z elementów zrównoważonego rozwoju regionu oraz zaspokojenia rosnących potrzeb energetycznych lokalnej gospodarki. Wspierane działania mają zapewnić dywersyfikację dostaw energii, oraz zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne regionu, przy wykorzystaniu jego naturalnych uwarunkowań i potencjałów, zgodnie z programem wojewódzkim dot. wsparcia OZE, realizującym założenia Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko;
- **Oś priorytetowa 5** Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna *Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego*. Dofinansowywane będą w szczególności projekty dotyczące:
 - zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii;
 - budowa i przebudowa instalacji OZE (o ile wynika to z przeprowadzonego audytu energetycznego).

Jako element powyższych typów projektów możliwa będzie realizacja działań zakładających ograniczenie wytwarzania odpadów w celu ich ponownego wykorzystania w procesie produkcyjnym. Oczekuje się, że interwencja w ramach priorytetu będzie przyczyniać się do zaspokojenia potrzeb sektora w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej oraz do rozwoju sektora poprzez zmniejszenie kosztów funkcjonowania.

- **Oś Priorytetowa 6:** Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów *Działanie 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne oraz Działanie 6.4 Gospodarka wodno – ściekowa*. Wspierane będą inwestycje ukierunkowane na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami, a także inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie. W odniesieniu do gminy Lubartów wsparcie w ramach priorytetów będzie polegać na:

- realizacji projektów zgodnych z dokumentami dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego oraz przyczyniających się do rozwoju systemu zarządzania ryzykiem powodziowym z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań (jako uzupełniający element wsparcia);
- budowie i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii.

Dodatkowo jako element projektu mogą być także realizowane projekty dotyczące kanalizacji deszczowej. W ramach projektów dotyczących gospodarki ściekowej będą wspierane również działania, zmierzające do wyeliminowania ze ścieków niektórych substancji niebezpiecznych bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz osiągania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażającym ekosystemom wodnym oraz zagospodarowania osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków.

➤ **Oś Priorytetowa 7:** Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego *Działanie 7.1 Dziedzictwo kulturowe i naturalne oraz Działanie 7.3 Turystyka przyrodnicza*. W ramach priorytetu wsparciem objęte będą projekty dotyczące m.in.:

- renowacji, restauracji, rewaloryzacji i zabezpieczenia obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem;
- rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury kultury;
- adaptacji obiektów dla nowych funkcji kulturalnych;
- rozwoju atrakcyjnych turystycznie miejsc dziedzictwa naturalnego.

Wpierane będą także realizowane projekty, które przyczynią się do wzmacniania i wykorzystania potencjału walorów środowiska przyrodniczego a tym samym będą przyczyniały się do kreowania rozwoju gospodarczego w oparciu o nowe formy aktywności gospodarczej. Zostanie to osiągnięte m.in. poprzez zwiększenie liczby osób odwiedzających obszary stanowiące miejsca atrakcyjne turystycznie. Natomiast wzrost liczby odwiedzających przełoży się na kreowanie nowych źródeł dochodów mieszkańców regionu.

➤ **Oś priorytetowa 9:** Rynek pracy *Działanie 9.1 Aktywizacja zawodowa Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP Działanie 9.5 - Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego*. W ramach priorytetów dofinansowaniem objęte będą przedsięwzięcia dotyczące m.in.: skutecznej aktywizacji zawodowej na rzecz grup, będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych oraz niskowkwalifikowanych. Wsparcie aktywizacyjne skierowane będzie do osób po 29 roku życia i zostanie ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości, jak również zwiększenie przeżywalności nowopowstałych przedsiębiorstw.

➤ **Oś Priorytetowa 12:** Edukacja, kwalifikacje i kompetencje *Działanie 12.1. Edukacja przedszkolna*. Zasadniczym celem jest zwiększenie udziału dzieci w wieku przedszkolnym w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. W ramach priorytetu realizowane będą działania wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w wieku przedszkolnym. W ramach planowanego wsparcia dotyczącego wzmacniania roli edukacji przedszkolnej planuje się realizację działań w zakresie zwiększania liczby miejsc wychowania przedszkolnego oraz zmniejszenie barier w dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej. W celu zwiększenia udziału dzieci w wieku 3 – 4 lata

w edukacji przedszkolnej, tworzone będą dla nich nowe miejsca wychowania przedszkolnego. Priorytetem jest zmniejszenie dysproporcji w upowszechnianiu edukacji przedszkolnej na obszarach słabiej rozwiniętych, w tym na terenach wiejskich. Możliwy będzie zakup specjalistycznego sprzętu i pomocy dydaktycznych koniecznych do rozpoznawania potrzeb, wspomagania rozwoju, a także prowadzenia terapii dzieci odbywających edukację przedszkolną. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się także możliwość realizacji szkoleń dla nauczycieli wychowania przedszkolnego. Będą one miały jednak charakter uzupełniający do realizowanych działań, bowiem nauczyciele przedszkoli nie stanowią grupy o znaczeniu priorytetowym w ramach działań ukierunkowanych na ten poziom edukacji. Z *Działania 12.2 Kształcenie ogólne* dofinansowaniem będą wspierane projekty m.in. w zakresie organizacji zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw. Będą wspierane te osoby, które z własnej inicjatywy zainteresowane są zdobyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem wykształcenia ogólnego lub kompetencji kluczowych i kwalifikacji zawodowych w celu dostosowania kompetencji i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Poprzez *Działanie 12.3. Kształcenie ustawiczne w zakresie ITC i języków obcych ma na celu wspieranie szkoleń z zakresu ITC zakończone procesem certyfikacji oraz szkolenia językowe zakończone także procesem certyfikacji.*

➤ **Oś Priorytetowa: 13** Infrastruktura społeczna *Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych.* Wsparcie sektora usług społecznych w ramach priorytetu koncentrować się będzie m.in. wokół:

- wsparcia infrastrukturalnego (m.in. prace remontowo-budowlane, adaptacja pomieszczeń, zakup wyposażenia) na rzecz rozwoju nowych form realizacji usług społecznych dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym dzieci, osób niepełnosprawnych, osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym, osób starszych (m.in. na rzecz rozwoju instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wsparcia, wsparcia dziennego dla osób starszych, szczególnie na terenach wiejskich), placówek wsparcia dziennego, placówek dziennego pobytu i rehabilitacji dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, rozwoju różnorodnych form wsparcia środowiskowego, w tym środowiskowych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, środowiskowych domów samopomocy, ośrodków interwencji kryzysowej, warsztatów terapii zajęciowej, w tym także zwiększeniu dostępności do usług osób niepełnosprawnych;
- inwestycji z zakresu adaptacji mieszkań do potrzeb osób potrzebujących i/lub zakup wyposażenia niezbędnego do świadczenia środowiskowych form wsparcia w miejscu zamieszkania.

Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich. Działania infrastrukturalne obejmowały będą w szczególności:

- przebudowę i adaptację istniejących budynków do celów społecznych, gospodarczych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem;
- uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, gospodarcze, kulturalne, itp.;
- tworzenie warunków lokalowych do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju usług;
- dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji;
- wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw społecznych.

Jako element projektu mogą być finansowane inwestycje dotyczące infrastruktury technicznej oraz dróg lokalnych

Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna Wsparcie działań na rzecz poprawy dostępności do edukacji przedszkolnej celem utworzenia nowych miejsc w przedszkolach lub innych form edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku 3-4 lata na obszarach deficytowych będzie odbywać się poprzez: budowę obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej wraz z zapleczem socjalnym oraz zakup niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia.

Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna Wsparciem będą projekty przyczyniające się do poprawy warunków edukacji ogólnej i do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa).

Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). ZIT jest to narzędzie do wdrażania strategii terytorialnych w sposób zintegrowany i pozwalający na adaptację programów operacyjnych w sposób przekrojowy oraz uzyskiwanie finansowania z różnych osi priorytetowych jednego lub kilku programów operacyjnych, co zapewnia implementację zintegrowanej strategii dla określonego terytorium. W ramach priorytetu wspomagane będą działania inwestycyjne ukierunkowane przede wszystkim na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie społeczne i gospodarcze obszarów zdegradowanych. Projekty rewitalizacyjne muszą mieć charakter kompleksowy oraz dotyczyć wszystkich aspektów procesu rewitalizacji (tj. kwestii społecznych, technicznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych) określonego obszaru zdegradowanego. Wśród przykładowych rodzajów przedsięwzięć, które mogą się ubiegać o wsparcie w ramach wdrażania omawianego priorytetu inwestycyjnego trzeba wymienić działania dotyczące:

- uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- zagospodarowania zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne i/lub gospodarcze (w tym także adaptacja obiektów i budynków na wskazane cele oraz nadawanie obszarom rewitalizowanym nowych funkcji);
- poprawy estetyki przestrzeni gminy oraz udostępniania terenów dla mieszkańców;
- poprawy bezpieczeństwa publicznego;
- dostosowania istniejącej zabudowy publicznej do realizacji celów gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych itp.

Przedsięwzięcia inwestycyjne w gminie Lubartów finansowane w ramach instrumentu ZIT w trybie pozakonkursowym i odnoszą się do działań zamieszczonych poniżej, na które została przeznaczona alokacja środków finansowych na realizację planowanych projektów strategicznych. Umieszczenie projektu na liście, jest warunkową deklaracją jego realizacji oraz związane jest z zarezerwowaniem środków w ramach budżetu RPO WL 2014-2020 tj:

Projekt 9 - Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez rewitalizację.

Celem projektu jest odnowa zdegradowanych przestrzeni położonych na terenie LOF poprzez stworzenie miejsc wspólnej aktywności społecznej, gospodarczej, turystycznej oraz kulturowej.

Zakres rzeczowy obejmuje:

- budowę Wiejskiego Domu Kultury w Nowodworze;
- budowę ścieżek rowerowych w sołectwach: Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska.

Spośród innych Programów Operacyjnych należy wymienić m.in. :

- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko**, w ramach programu nie wyodrębniono działań dedykowanych przedsięwzięciom rewitalizacyjnym, jednak przyjęto rozwiązania promujące tego rodzaju projekty wprowadzając dodatkowe kryteria wyboru. Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych przewidziane zostały w Osi Priorytetowej I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki;
- **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój** –w ramach programu nie wyodrębniono działań dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych, niemniej jednak przedstawione w programie kategorie interwencji pozwalają wzmocnić procesy rewitalizacyjne. Przede wszystkim *Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji* wspiera działania zmierzające do poprawy kapitału ludzkiego i społecznego obszaru rewitalizacji. W ramach tej osi funkcjonuje *Działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych*, którego jednym z celów jest podniesienie jakości działań realizowanych przez publiczne i niepubliczne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych. Kolejne działanie, które może być źródłem finansowania jest *Działanie 2.14 Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie*, które ma na celu zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie oraz zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług z zakresu całonocnego doradztwa edukacyjno-zawodowego. W Programie alokowane są środki Europejskiego Funduszu Społecznego, co umożliwia zaplanowanie i realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej.

ŚRODKI BUDŻETU PAŃSTWA – przewidziane na współfinansowanie projektów, gdzie głównym źródłem finansowania mogą być programy dotacyjne poszczególnych ministerstw:

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020, którego celem jest poprawa poziomu oraz jakości życia osób starszych (tj. osób w wieku powyżej 60 lat) dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program adresowany jest przede wszystkim do instytucji i organizacji prowadzących działalność na rzecz osób starszych (w tym niepełnosprawnych lub o ograniczonej sprawności ruchowej) przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, jak również ścisłej współpracy z jednostkami samorządowymi (placówkami oświatowo-kulturalnymi). W programie wyznaczono 4 Priorytety:

- **Priorytet 1. Edukacja osób starszych** ukierunkowany na zwiększenie różnorodności oraz poprawę jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych. W ramach priorytetu wspierane będą działania obejmujące np. tworzenie oferty zajęć edukacyjnych i warsztatów o aktywnym starzeniu się, kształcenie opiekunów.
- **Priorytet 2. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową**, nawiązujący do tworzenia odpowiednich warunków dla integracji wewnątrzpokoleniowej, a także międzypokoleniowej osób starszych w oparciu o istniejącą infrastrukturę społeczną. Przewidziano tutaj wsparcie dla projektów dotyczących m.in.: aktywności społecznej oraz fizycznej i turystyczno-rekreacyjnej osób starszych, działania angażujące różne pokolenia, przeciwdziałania e-wykluczeniu.
- **Priorytet 3. Partycypacja społeczna osób starszych**, koncentrujący się na rozwoju zróżnicowanych form aktywności społecznej osób starszych, w tym zwłaszcza ich partycypacji w życiu społecznym, procesach decyzyjnych i kształtowaniu polityk publicznych. W ramach tego priorytetu wspierane będą projekty dotyczące m.in.: form

aktywności osób starszych wobec społeczności lokalnych, aktywności wspierających uczestnictwo i integrację w życiu społecznym i publicznym, pomocy obywatelskiej.

- **Priorytet 4. Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne)**, ukierunkowany na zwiększenie poziomu dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych, a także wspieranie różnych działań na rzecz samoorganizacji i samopomocy. W ramach tego priorytetu wspierane będą projekty obejmujące m.in.: szkolenia dla wolontariuszy i opiekunów (z zakresu pomocy osobom starszym), wspieranie różnych form samopomocy, poprawę dostępności osób starszych do różnorodnych usług (m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, doradczych, sportowych i turystycznych).

Wnioskodawcami mogą być: organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, przepisów o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe, towarzystwa jednostek samorządu terytorialnego.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji, których zakres rzeczowy dotyczy ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego mogą być współfinansowane w ramach **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego** źródłem finansowania przedsięwzięć wyznaczonych w GPR Gminy Lubartów mogą być w szczególności następujące programy:

Program Ochrona Zabytków 2017 zakładający wsparcie celem zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. W ramach priorytetu możliwe jest dofinansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. O dofinansowanie w ramach powyższego priorytetu mogą się ubiegać: osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego i inne jednostki organizacyjne, które są właścicielem bądź też posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków (lub posiadają taki zabytek w trwałym zarządzie).

- *Program Promocja czytelnictwa „Partnerstwo dla książki 2017”*, którego celem programu jest wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa, zarówno poprzez dofinansowywanie innowacyjnych szeroko zakrojonych programów promujących powszechne praktyki czytelnicze, jak i poprzez wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

- *Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019*

Strategicznym celem Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 jest poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz zwiększenie dostępności transportowej przez tworzenie spójnej, zrównoważonej i przyjaznej użytkownikowi sieci drogowej w wymiarze lokalnym poprzez wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego eliminujących największe zagrożenia w ruchu drogowym, a tym samym zmniejszenie liczby i skutków wypadków spowodowanych mankamentami infrastruktury drogowej.

Dokonana w ramach Programu przebudowa i rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej oznaczać będzie sieć dróg publicznych gminnych i powiatowych o właściwych dla danej kategorii parametrach technicznych, a co za tym idzie dróg bezpiecznych dla ich

użytkowników. Ponadto zapewnione będzie lepsze powiązanie dróg lokalnych z sobą wzajemnie oraz z drogami wojewódzkimi i krajowymi, poprawa parametrów użytkowych i stanu technicznego dróg.

Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Przedsięwzięcia dotyczące działań termomodernizacyjnych i remontowych, przewidziane do realizacji w GPR, mogą zostać wsparte w ramach Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Celem Programu jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Działania dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, przewidziane do realizacji w ramach niniejszego dokumentu, mogą zostać dofinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W kontekście zadań zaproponowanych w niniejszej Strategii szczególnie istotnymi źródłami finansowania wydaje się być program:

- *Program ochrona powierzchni ziemi (NFOŚiGW)* Zasadniczym celem programu jest ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne m.in. poprzez rekultywację lub remediację terenów zdegradowanych, w tym zamykanych składowisk odpadów oraz podejmowanie niezbędnych działań naprawczych. W ramach programu wspomagane są m.in. przedsięwzięcia dotyczące zamykania i rekultywacji składowisk odpadów, jak również projekty polegające na realizacji działań naprawczych bądź też rekultywacji lub remediacji powierzchni ziemi na obszarach zdegradowanych (w tym terenach zanieczyszczonych przez przemysł). W ramach programu wsparcie udzielane jest w formie dotacji lub pożyczki. Równocześnie beneficjentami wspomaganych działań mogą być m.in.: jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki prawa handlowego i przedsiębiorstwa państwowe.

➤ **Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020**

Działania zaproponowane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubartów, wdrażane na obszarach wiejskich mogą zostać również wsparte ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Przedsięwzięcia mogą być o dofinansowane w ramach dwóch działań, tj.:

Działanie M07 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art.20) (podstawowym celem działania jest poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej i życia mieszkańców obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury wiejskiej, a także odnowę wsi). Przedsięwzięcia mogą zostać dofinansowane w ramach poddziałania 1: *Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym energii odnawialną i oszczędzanie energii*, które obejmuje dwa typy operacji:

- gospodarkę wodno – ściekową – wsparcie obejmuje budowę, przebudowę, modernizację lub wyposażenie obiektów budowlanych służących do zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz zakup i montaż urządzeń kanalizacyjnych oraz urządzeń wodociągowych;
- budowę lub modernizację dróg lokalnych - wsparcie dotyczy budowy lub modernizacji dróg lokalnych i związanych z nimi urządzeń.

Działanie M19. Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER. Podejście LEADER to metoda rozwoju lokalnego (rozwoju obszarów wiejskich), umożliwiająca lokalnym podmiotom rozwijanie określonego obszaru z wykorzystaniem jego endogenicznego potencjału. Podmiotem, jak i przedmiotem polityki rozwoju lokalnego realizowanej w ramach podejścia LEADER są Lokalne Grupy Działania, tj. partnerstwa trójsektorowe składające się z reprezentantów sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Podstawowym zadaniem Lokalnych Grup Działania jest opracowanie i wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju, przyczyniających się do rozwoju obszarów wiejskich (w tym m.in. poprawy jakości życia mieszkańców, tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzmocnienia kapitału społecznego). W perspektywie budżetowej 2014 – 2020 podejście LEADER stanowi komponent Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach mechanizmu LEADER wspierane mogą być przedsięwzięcia ukierunkowane na:

- wzmocnienie kapitału społecznego;
- podejmowanie nowej działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości;
- dywersyfikację źródeł dochodu;
- rozwój kapitału ludzkiego (podnoszenie kompetencji mieszkańców);
- podnoszenie poziomu wiedzy lokalnych społeczności w obszarze innowacji i ochrony środowiska;
- rozwój produktów lokalnych;
- rozwój rynków zbytu;
- zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego;
- rozwój ogólnodostępnej oraz niekomercyjnej infrastruktury społecznej (kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej);
- rozwój infrastruktury drogowej.

Projekty urzeczywistniane za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju wdrażane będą na terenach wiejskich (rozumianych jako całe terytorium kraju, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tysięcy mieszkańców), a ich beneficjentami mogą być: osoby prawne (m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, kółka rolnicze, spółdzielnie, kościoły i związki wyznaniowe), osoby fizyczne, a także jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odpowiednie ustawy przyznają zdolność prawną.

ŚRODKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania

Środki finansowe Gminy Lubartów, przewidziane na prowadzenie inwestycji publicznych na obszarze rewitalizacji, będą kluczowym źródłem finansowania. Gmina będzie miała możliwość angażowania środków jako udziału w prowadzonych inwestycjach oraz w miarę możliwości zapewni wkład własny dla lokalnych interesariuszy.

ŚRODKI PRYWATNE

Możliwość zaangażowania środków pochodzących z sektora biznesu czy osób fizycznych uzależnione jest od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych, np. dostępności środków w ramach programów pomocowych, kondycji finansowej. Zaangażowanie środków pochodzących z sektora biznesu może mieć różnorodną formę określoną w możliwościach prawnych. Środki pochodzące i/lub pozyskane przez organizacje

pozarządowe mogą stanowić istotne dopełnienie działań podejmowanych na obszarze rewitalizacji, co wymaga włączenia przedstawicieli lokalnych organizacji.

Inne środki publiczne to m.in. fundusze celowe, kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

Tabela 20. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 zawierają przedsięwzięcia realizowane do końca obowiązywania dokumentu. Wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych kształtuje się na poziomiezł

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Planowany termin realizacji							Możliwe źródła finansowania z indykatywnym podziałem środków	Potencjalne środki finansowania			kwota
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		publiczne	prywatne	zewnątrzne (w tym unijne)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Przedsięwzięcia podstawowe													
1.	Modernizacja infrastruktury szkolnej w gminie Lubartów								RPO WL 2014-2020: Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych EFS Środki własne				663 045,87
2.	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej								RPO WL 2014-2020 Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego Fundusz Termomodernizacji i Remontów Środki własne				2 702 365,89
3.	Modernizacja ujęcia wody w sołectwie Chlewiska wraz z rozbudową sieci wodociągowej								RPO WL 2014 - 2020 Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20) Środki własne				400 000,00

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
4.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej – etap I								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne				350 000,00
5.	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę - etap I								RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy				1 500 000,00
6.	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę – etap II								RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy				1 500 000,00
7.	Zabezpieczenie przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe województwa lubelskiego poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego								RPO WL 2014-2020 Działanie: 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne Budżet gminy				717 438,01

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
8.	Strefa rekreacji								PO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20) M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013) Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Program Ochrona powierzchni ziemi (NFOŚiGW) Środki własne				3 747 085,00
9.	Budowa świetlicy wiejskiej dla stworzenia przyjaznego miejsca spotkań miejscowej społeczności - część projektu partnerskiego pn. <i>Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez rewitalizację realizowanego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</i>								RPO WL 2014 – 2020: Działania: 13.2. Infrastruktura usług społecznych 13.8. Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne				2.019.104,00

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
10.	Rewaloryzacja cmentarza wojennego								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 7.1. Dziedzictwo kulturowe i naturalne Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program Ochrona Zabytków 2017 Środki własne				260 166,00
11.	Budowa ścieżek rowerowych								RPO WL 2014 - 2020 Działanie 7.3 Turystyka przyrodnicza Budżet Gminy				Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania
12.	Budowa drogi gminnej								PROW 2014-2020 Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej Środki własne				Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
13.	Przebudowa i modernizacja budynku świetlicy dla stworzenia przyjaznego miejsca spotkań społeczności lokalnej wraz z zagospodarowaniem otoczenia obiektu								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne				Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania
14.	Utworzenie świetlicy środowiskowej w budynku Szkoły Podstawowej								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2. Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Środki własne				Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania
15.	Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej - w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszanie się i komunikowanie								RPO WL 2014-2020 Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich Budżet gminy				52 045,55
16.	Edukacja na 5+								RPO WL 2014 – 2020 Działanie 12.2. Kształcenie ogólne Działanie 13.7. Infrastruktura szkolna Środki własne Gminy				2 332 735,34

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
17.	„Książka moim drogowskazem”								Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach priorytetu „Partnerstwo dla książki” 2017 Środki własne				52 650,00
18.	Aktywizacja społeczna osób starszych								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20); Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Środki własne				Z uwagi, iż projekt jest na etapie wstępnego planowania (zarysowania koncepcji), na chwilę obecną nie jest możliwe oszacowanie kosztów realizacji zadania
19.	Stop nałogom i przemocy								RPO WL 2014-2020 Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Budżet gminy				8 000,00
20.	Razem przeciw wykluczeniu!								RPO WL 2014 -2020 Działanie 9.1 - Aktywizacja zawodowa Działanie 9.2 - Aktywizacja zawodowa – projekty PUP Działanie 9.5 - Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego Działanie 12.2: Kształcenie ogólne Działanie 12.3 Kształcenie zawodowe Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Budżet gminy				340 000,00

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
21.	„Senior – to brzmi dumnie!”								RPO WL 2014 -2020 Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 Budżet JST				300 000,00
Przedsięwzięcia uzupełniające													
1.	Modernizacja infrastruktury szkolnej w gminie Lubartów								RPO WL 2014-2020: Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych EFS Środki własne				967 782,82
2.	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej i Gimnazjum								RPO WL 2014-2020 Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego Fundusz Termomodernizacji i Remontów Środki własne				2 599 726,40
3.	Budowa przedszkola gminnego								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi Środki własne				3 796 170,01

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
4.	Przedszkolaki w Gminie Lubartów								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 12.1 .Edukacja przedszkolna Działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna PROW 2014 – 2020: M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi Środki własne				426 274,72
5.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej – etap I								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne				1 694 220,93
6.	Modernizacja ujęć wody w miejscowości Chlewiska wraz z rozbudową sieci wodociągowej								RPO WL 2014 – 2020: Działanie 6.4. Gospodarka wodno-ściekowa PROW 2014 – 2020: M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20). Środki własne				3 709 630,38
7.	Edukacja na 5+								RPO WL 2014 – 2020 Działanie 12.2. Kształcenie ogólne Działanie 13.7. Infrastruktura szkolna Środki własne Gminy				2 157 055,34
8.	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę etap I								RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy				3 086 834,89

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
9.	Czysta energia w Gminie Lubartów – kolektory słoneczne i kotły na biomasę – etap II								RPO WL 2014-2020 Działanie: 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Budżet Gminy				4 649 593,44

10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Jednym z niezbędnych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 jest proces włączenia społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy Lubartów jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenu zdegradowanego. Proces diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Lubartów oraz społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową odbywał się metodą partycypacyjną, której ideą jest włączanie mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Twórcy dokumentu tzn. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu od samego początku kładli nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarze kryzysowym, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji. Warunkiem dobrej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o rewitalizacji, o jej znaczeniu i efektach. Dlatego wiele uwagi poświęcono na dotarcie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Dzięki wykorzystaniu różnych metod i dotarciu do szerokiego grona interesariuszy (dzięki wykorzystaniu różnego rodzaju środków przekazu: strony internetowej, zaproszenia, tablica ogłoszeń Urzędu) ustalenia i wypracowane rozwiązania nie prowadzą do uprzywilejowania części społeczności lokalnej kosztem innych interesariuszy.

Szerokie upowszechnienie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne. Ostatnim etapem były szerokie konsultacje dotyczące listy działań i projektów rewitalizacyjnych. Moderatorom procesu chodziło o to, by w maksymalnie dużym stopniu zaangażować lokalną społeczność w proces współdecydowania o kierunkach podejmowanych działań. Z tego względu zdecydowano się na zamieszczenie na specjalnym formularzu wstępnej listy zadań rewitalizacyjnych z prośbą o:

- wskazanie 5 zadań priorytetowych dla rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych;
- wskazania zadań dodatkowych, ważnych z punktu widzenia respondenta, a nieuwjętych na wstępnej liście.

Działanie to miało na celu zaangażowanie lokalnej społeczności w proces współdecydowania o wyborze najważniejszych zadań i projektów, które będą w jak największym stopniu odpowiadać na społeczne zapotrzebowanie i wpływać na poprawę sytuacji na obszarach uznanych za wymagające rewitalizacji. W ten sposób opracowano listę działań i projektów rewitalizacyjnych, które udało się – w drodze konsultacji – ułożyć w sposób obrazujący priorytety i oczekiwania lokalnej społeczności gminy Lubartów. Podobnie w ten sposób zdefiniowano wizję rewitalizacji, cele strategiczne i wiodące kierunki interwencji, które wynikają ze wszystkich wcześniejszych etapów konsultacji społecznych i są ujęte w formie ostatecznej listy projektów rewitalizacyjnych. W trakcie warsztatów udało się także opracować założenia wiodących projektów rewitalizacyjnych i przekazać je pracownikom Urzędu Gminy w Lubartowie do dalszego (formalnego) opracowania tak, aby mogły być wdrożone w życie w najbliższym czasie (z uwzględnieniem posiadanych środków finansowych).

Tak, jak wcześniej wskazano, partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji gminy Lubartów na każdym etapie tego procesu (opracowania, wdrażania, monitorowania i aktualizacji GPR). W poniższej tabeli zestawiono metody partycypacyjne wykorzystane podczas tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023.

Tabela 21. Zestawienie spotkań i innych metod partycypacji społecznej oraz formy informowania społeczności lokalnej

Nazwa metody	Podstawowe informacje o jej przeprowadzeniu	Efekty spotkania
Ankietyzacja		Ankieta identyfikująca jakość życia mieszkańców i braki na terenie gminy Lubartów i problemów grup interesariuszy.
Zamieszczenie dokumentu pn. „ Diagnoza wyznaczająca obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie gminy Lubartów ” na stronie internetowej gminy, celem zgłaszania uwag do przedmiotowego dokumentu.	07.02.2017 r.	Dokument został zweryfikowany o zgłoszone uwagi
I spotkanie informacyjno – konsultacyjne - dotyczące I etapu sporządzania GPR, jakim jest diagnoza oraz delimitacja obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji	07.03.2017 r.	Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Lubartów. Wstępna prezentacja propozycji wizji oraz celów rozwoju obszarów rewitalizacji w gminie Lubartów. Przeprowadzenie dyskusji metodą Democs.
Zamieszczenie na stronie internetowej gminy Karty projektu rewitalizacyjnego Możliwość zgłoszenia przez mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe propozycji własnych projektów rewitalizacyjnych	07.06.2017 r.	Identyfikacja projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych
II spotkanie informacyjno - konsultacyjne		Dyskusja nad prezentowanymi projektami, w tym podstawowymi i uzupełniającymi. Wybór projektów do realizacji
Konferencja podsumowująca		Konferencja obejmowała podsumowanie

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

końcowy dokument GPR		procesu prac na Gminnym Programem Rewitalizacji
----------------------	--	---

Proces partycypacji społecznej obejmuje również fazę realizacji, monitoringu i aktualizacji GPR dotyczy on okresu do 2023 r. Proces partycypacji sprzyja inicjatywom oddolnym mieszkańców i włączaniu się w realizację zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych. Konieczne jest także podejmowanie stałych działań mających na celu informowanie interesariuszy o zrealizowanych działaniach, w tym wynikach przeprowadzonych analiz oraz konsultacji, opracowanych planów i wizualizacji przestrzennych, harmonogramu realizacji projektów i monitoringu procesu. Poniżej zestawienie działań informacyjnych przeprowadzonych w trakcie opracowywania Programu Rewitalizacji.

Działanie informacyjne	Grupa interesariuszy	Etap realizacji GPR
Informacja na stronach internetowych (strona nt. rewitalizacji i strona główna Urzędu Gminy),	osoby starsze; młodzież; osoby pracujące; osoby bezrobotne; podmioty publiczne i prywatne; organizacje pozarządowe	Na każdym etapie prac nad dokumentem
tablica Urzędu Gminy;	osoby starsze; młodzież; osoby pracujące; osoby bezrobotne; podmioty publiczne i prywatne; organizacje pozarządowe	Na każdym etapie prac nad dokumentem
Plakaty informacyjne	Osoby starsze, Bezrobotne; pozostali mieszkańcy gminy	Na etapie wyznaczania celów i identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Mapa obszaru rewitalizacji	mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz podmioty działające na jego obszarze (przedsiębiorcy, instytucje publiczne)	Na etapie wyznaczania celów i identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Indywidualne zaproszenia	podmioty publiczne i prywatne; organizacje pozarządowe	Na każdym etapie prac nad dokumentem

11. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

11.1. SYSTEM INSTYTUCJONALNY W PROCESIE REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wpisując się w system zarządzania rozwojem lokalnym Gminy Lubartów i stanowi jeden z istotnych elementów procesu zarządzania sprawami publicznymi w gminie. W związku z tym wymaga zintegrowanego systemu wdrażania, który zapewni efektywne łączenie różnych źródeł finansowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz współpracy podmiotów, instytucji i lokalnej społeczności zaangażowanych w cały proces rewitalizacji.

Na czas opracowywania GPR, pracownicy Urzędu Gminy w ramach obowiązków służbowych współpracowali z ekspertami zewnętrznymi i udostępniali materiały diagnostyczne niezbędne do sporządzania dokumentu, również zgłaszali propozycje projektów oraz weryfikowali opracowany projekt dokumentu GPR.

W procesie wdrażania uczestniczyć będzie szeroki krąg interesariuszy. W ramach zarządzania działaniami, zaprojektowanymi w Programie, zostanie powołany przez Wójta Gminy Lubartów zespół programowo-doradczy, tj. Zespół ds. Rewitalizacji – podmiot zarządzający GPR. Zespół ds. Rewitalizacji będzie ciałem doradczym i opiniotwórczym Wójta Gminy Lubartów w zakresie rewitalizacji. Zakłada się, że będą to pracownicy Urzędu Gminy współpracujący we wcześniejszych etapach nad GPR, mający duże doświadczenie w realizacji projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych oraz w zarządzaniu przestrzenią publiczną, jak i doświadczenie we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Ponadto instytucjami wspomagającymi powinny być jednostki organizacyjne Urzędu Gminy (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna i inne). Szczególną rolę we wdrażaniu GPR przypisuje się Radnym Gminy oraz sołtysom, ponieważ to oni jako przedstawiciele społeczności lokalnej znający najważniejsze problemy i potrzeby mieszkańców będą wspierać wszystkie działania mające na celu poprawę jakości życia i wzmocnienie kapitału ludzkiego na obszarze gminy. W związku z powyższym celowe byłoby rozszerzenie składu Zespołu ds. rewitalizacji o sołtysów i radnych, oraz przedstawicieli społeczności lokalnej z obszarów rewitalizacji. Skład osobowy Zespołu ds. rewitalizacji ustalony zostanie Zarządzeniem Wójta Gminy Lubartów, po uchwaleniu dokumentu GPR.

Do głównych kompetencji Zespołu ds. rewitalizacji nadzorowanego przez Wójta Gminy Lubartów należeć będzie:

- Koordynacja wdrażania poszczególnych zadań w całym okresie realizacji GPR;
- Przeprowadzanie monitoringu wdrażania GPR (zbieranie danych dotyczących postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych);
- Przygotowywanie raportów ewaluacyjnych nt. wdrażania GPR;
- Przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu;
- Prowadzenie konsultacji społecznych mających na celu włączenie wszystkich interesariuszy w proces rewitalizacji;
- Prowadzenie działań informacyjnych i publikacja informacji na temat realizacji programu.

Zespół ds. rewitalizacji powinien odbywać cykliczne spotkania, w trakcie których omawiane będą poszczególne etapy prac nad wdrażaniem Programu rewitalizacji. Pracę zespołu wspomagać będzie Urząd Gminy, w szczególności poprzez zapewnienie miejsc do spotkań oraz przygotowanie stosownych informacji, w szczególności o charakterze monitorującym (wskaźniki produktu, rezultatu) jak też ewaluacyjnym. Istotną rolą zespołu będzie przekazywanie informacji uzyskanych w trakcie spotkań środowiskom, które reprezentuje i odwrotnie, przekazywanie Wójtowi Gminy oczekiwań i opinii tych środowisk. Zakłada się więc, że zespół ds. rewitalizacji będzie swoistym łącznikiem pomiędzy Wójtem Gminy, a interesariuszami rewitalizacji.

11.2. ZARZĄDZANIE PROCESEM REWITALIZACJI (SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU)

Zarządzanie rewitalizacją jest procesem, który wdrażany będzie zgodnie z logiką realizacji polityk publicznych – w tym wypadku polityki rewitalizacji stanowiącej istotny wymiar polityki rozwoju lokalnego. Jednocześnie trzeba podkreślić, iż wskazana polityka rewitalizacji obszarów zdegradowanych ma charakter horyzontalny, co przejawia się w jej ponadsektorowości – dotyczy zarówno kwestii społecznych, przestrzennych, technicznych, jak i środowiskowych. Logika interwencji publicznej, zmierzająca do wyprowadzenia

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

obszarów zdegradowanych, o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk, z sytuacji kryzysowej obejmuje, zgodnie z art. 5 ustawy rewitalizacyjnej, następujące etapy: przygotowanie rewitalizacji (etap 1), prowadzenie rewitalizacji (etap 2), ocenę rewitalizacji (etap 3).

Realizacja poszczególnych (dotychczasowych) etapów rewitalizacji w Gminie Lubartów wiązała się z podejmowaniem szeregu działań mających na celu właściwą identyfikację problemów oraz środków zaradczych, które będą owe problemy niwelowały.

Etap pierwszy

Główne działania jakie zostały podjęte w ramach tego etapu związane były z właściwym rozpoznaniem sytuacji problemowej, występujących potrzeb (diagnozowanie) oraz ich osadzeniem przestrzennym. Ten pakiet działań pozwolił dokonać właściwej delimitacji obszarów zdegradowanych oraz tych, które zostaną poddane rewitalizacji, tak aby interwencja publiczna była kierowana do właściwych środowisk z uwzględnieniem ich rozmieszczenia przestrzennego. Na tym etapie dokonano także pogłębionej analizy występujących problemów. Interesariusze obszaru rewitalizacji (rozumiani zarówno jako podmioty/osoby realizujące w przyszłości przedsięwzięcia rewitalizacyjne, jak i jako beneficjenci tych przedsięwzięć), zostali włączeni na wskazanym etapie z wykorzystaniem form odpowiadających szerokiej partycypacji społecznej, poprzez udział w konsultacjach społecznych oraz warsztacie poświęconym pogłębionej analizie problemów i potrzeb interesariuszy rewitalizacji. Uczestnicy zaproponowanych form partycypacji społecznej współdecydowali o uwzględnianych w diagnozie i delimitacji problemach i potrzebach. Mieli także wpływ na delimitację obszaru zdegradowanego i rewitalizacji poprzez zgłaszanie wniosków i propozycji zmian. Przeprowadzona ankietyzacja pomogła określić skalę problemów. Znajomość problemów i potrzeb oraz grup docelowych dała podstawę do formułowania wizji i celów rewitalizacji, które znalazły swoje odzwierciedlenie w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych (programowanie rewitalizacji). Równie istotne na tym etapie było określenie ram organizacyjnych oraz finansowych, które przyczynią się do sprawności realizacji rewitalizacji. Materiałnym efektem wskazanego pakietu działań jest opracowanie oraz uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji. Na tym etapie wykorzystano liczne formy szerokiej partycypacji społecznej. Interesariusze rewitalizacji mieli okazję aktywnie kształtować opracowany GPR, czyli:

- ⇒ sformułować założenia do wizji rewitalizacji (warsztat rewitalizacyjny);
- ⇒ określić cele rewitalizacji oraz kierunki działania (warsztat rewitalizacyjny);
- ⇒ zaproponować katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych („fiszka projektowa”);
- ⇒ odnieść się do projektu GPR (np. złożyć wnioski, uwagi zapytania) – zamieszczonych tam celów, kierunków działania oraz przedsięwzięć (konsultacje społeczne, spacer studyjne, spotkania konsultacyjne, ankietyzacja mieszkańców).

Etap drugi

Istotnym 2 etapem realizacji rewitalizacji będzie wdrażanie przyjętych założeń (celów, kierunków działania, przedsięwzięć). Na tym etapie szczególną rolę do odegrania mają wnioskodawcy, którzy będą realizować przedsięwzięcia bezpośrednio wpisane do GPR i/lub komplementarne z jego założeniami. Niezbędnym działaniem uzupełniającym, prowadzonym przez operatora rewitalizacji oraz właściwe merytorycznie podmioty, będzie polityka

informacyjna oraz aktywizacja interesariuszy rewitalizacji. Ta ostatnia, rozumiana jako działania animacyjne ukierunkowane na podnoszenie zaangażowania zarówno wnioskodawców/potencjalnych wnioskodawców, jak i beneficjentów. W ramach opisywanego etapu niezbędne będzie prowadzenie monitoringu postępów rewitalizacji (osiągania zakładanych celów i kierunków działania oraz opisujących je wskaźników). Informacje płynące z monitoringu, będące efektem prowadzonych prac analitycznych z wykorzystaniem narzędzi właściwych do prowadzenia badań nad wdrażaniem polityk publicznych, ukazywały będą postępy rewitalizacji, bądź też identyfikowały przeszkody w implementacji. Monitoring GPR będzie realizowany w cyklu co najmniej trzyletnim. Wdrażanie GPR będzie miało charakter partycypacyjny. Także ankietyzacja interesariuszy prowadzona w ramach tego etapu przysłuży się lepszemu organizowaniu systemu wdrażania rewitalizacji. Szerokiej partycypacji przysłużą się także mechanizmy włączania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji, które będą oddziaływały zarówno na poziomie informacyjno - edukacyjnym (np. aktywna polityka informacyjna, wsparcie nawiązywania partnerstw projektowych), na poziomie oddziaływania instytucjonalnego (np. roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, inicjatywa lokalna) czy w sposób bezpośredni, polegający na realizacji projektów (np. w ramach inicjatywy lokalnej) czy poprzez realny wpływ na władze lokalne (np. budżet partycypacyjny).

Etap trzeci

Trzeci etap wdrażania GPR to przede wszystkim prowadzenie stałego monitoringu i ewaluacji realizowanych przedsięwzięć oraz analiza ich wpływu na otoczenie (efekty ich realizacji). Monitoring, jako zbiór określonych czynności będzie stanowił element etapu 2 rewitalizacji. Z drugiej jednak strony, efektem prowadzonego monitoringu będzie raportowanie rewitalizacji w cyklu co najmniej trzyletnim, co przyczyni się do oceny rewitalizacji. Proces monitoringu będzie miał charakter partycypacyjny, także w kontekście dokonywania oceny rewitalizacji. W sytuacji wystąpienia istotnych zmian w otoczeniu gminy, jak i postępów wdrażania GPR, skutkujących modyfikacją celów rewitalizacji czy innymi istotnymi odstępstwami od obecnego kształtu programu, przeprowadzona będzie ewaluacja ex-post. Ocena ta będzie zasilona informacjami pochodzącymi od interesariuszy rewitalizacji (ankietyzacja interesariuszy), co przyczyni się do uspołecznienia wskazanego etapu z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej. Szczegółowe wytyczne dotyczące monitoringu oraz oceny (ewaluacji) znajdują się w kolejnym rozdziale GPR.

11.3. SYSTEM BUDOWANIA I WSPIERANIA PARTNERSTWA

Dla powodzenia wdrożenia programu rewitalizacji należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracy poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, zakładającą na prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy Lubartów, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- ❖ prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności;
- ❖ budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy Lubartów, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji;
- ❖ kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,

- ❖ poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- ❖ prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych;
- ❖ współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- ❖ tworzenia warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji,
- ❖ wdrażania programu rewitalizacji.

Określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy rewitalizacji jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej na etapie konsultacji społecznych. Ponadto istotne jest ograniczenie występowania potencjalnych konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, co jest podstawą do tworzenia współczesnych form samoświadomości społecznej. Współpraca międzysektorowa, podczas wdrażania GPR, odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

- ❖ *merytorycznym* – poprzez współuczestnictwo w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów przy wdrażaniu GPR; podmiot wykonawczy cyklicznie będzie organizował spotkania z przedstawicielami sektora gospodarczego i społecznego;
- ❖ *organizacyjnym* – poprzez angażowanie zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- ❖ *finansowym* – poprzez współudział finansowy partnerów i zapewnienie wkładu własnego (w przypadku projektu partnerskiego, w tym wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego).

Inicjatorem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest Wójt Gminy Lubartów wraz z Zespołem ds. rewitalizacji, których zadaniem jest zachęcenie do współpracy jak największej liczby partnerów. Będzie to możliwe dzięki organizacji naborów na partnera przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Dodatkowo zostanie wdrożony system zachęt pozwalający na zidentyfikowanie osób zaangażowanych w życie społeczności lokalnej (tzw. lokalni liderzy) i będą w stanie pozyskać dla procesu rewitalizacji szerokie poparcie wśród interesariuszy. Partnerstwa zostaną sformalizowane stosowymi porozumieniami, umowami lub listami intencyjnymi, co pozwoli na określenie zakresu obowiązku poszczególnych partnerów i terminów wykonywanych zadań.

Współpraca pomiędzy partnerami GPR ma na celu:

- ❖ wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- ❖ optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- ❖ wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

12. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEMU WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 jest dokumentem otwartym, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. W związku z czym niezbędne jest systematyczne zbieranie oraz analiza i wykorzystanie informacji o przebiegu wdrażania założeń GPR.

12.1. MONITOROWANIE EFEKTÓW DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

System monitorowania oraz oceny Programu rewitalizacji jest niezwykle istotny z punktu widzenia weryfikacji skuteczności podejmowanych działań, określonych w ramach celów strategicznych i szczegółowych oraz odpowiadających im kierunków działań. Monitorowanie GPR to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Stąd też szczególnie ważnym elementem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele rewitalizacji są osiąmane oraz w jakim stopniu. Pozwoli to również na dokładne monitorowanie postępów GPR i ewentualne korygowanie niedociągnięć. Poza tym istotne jest zachowanie trwałości podejmowanych działań, a nie skupianie się na rozwiązaniach tymczasowych i nietrwałych.

Podmiotem odpowiedzialnym za nadzór nad monitoringiem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów jest Wójt Gminy. Za monitoring bezpośrednio odpowiedzialny jest Zespół ds. rewitalizacji składający się z pracowników Urzędu Gminy. Do obowiązków Zespołu w zakresie monitoringu GPR należy zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów/przedsięwzięć, następnie ich interpretowanie i raportowanie w postaci okresowych i końcowych sprawozdań z realizacji GPR. Okresowe sprawozdania monitoringowe będą podstawą do sporządzenia okresowych raportów ewaluacyjnych. W 2023 r. zostanie opracowane końcowe sprawozdanie monitoringowe, będące podstawą do przeprowadzenia ewaluacji ex-post. Bardzo istotną rolę w procesie społecznego monitorowania realizacji GPR będą pełnili sołtysi sołectw, w ramach których wyznaczono obszar rewitalizacji. Sołtysi przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Tabela 22. Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów

Cel strategiczny 1		
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju zasobów ludzkich, promocję integracji i włączenia społecznego, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacnianie potencjału do współpracy na rzecz wspólnoty lokalnej		
Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych
1.1. Wzmocnienie procesu integracji oraz promocja włączenia społecznego	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej. Stworzenie funkcjonalnego miejsca integracji lokalnej społeczności i pobudzenie jej aktywności społecznej. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Wzrost jakości życia mieszkańców dzięki zwiększonej dostępności i atrakcyjności do oferty edukacyjno - kulturalno-wypoczynkowej. Stworzenie przestrzeni do organizowania imprez kulturalnych i kulturalno-dydaktycznych niezależnie od wieku i sprawności fizycznej. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla osób starszych.	
1.2. Zwiększenie aktywnego udziału seniorów w życiu społeczności lokalnej		

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne Wyrównanie braków i zaległości szkolnych. Poprawa relacji z rówieśnikami , rodzicami (opiekunami). Zwiększenie zainteresowania zdobywaniem wiedzy i nauką. Podnoszenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie i grupie. Rozwinięcie indywidualnych pasji i zainteresowań.	
Cel strategiczny 2 Wykorzystanie potencjałów obszaru dla zdynamizowania rozwoju społeczno - ekonomicznego		
Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych
2.1. Ożywienie lokalnej przedsiębiorczości i rozwój nowej oferty dopasowanej do potrzeb odbiorców oraz budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji	liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej poprawa jakości usług edukacyjnych Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach.	
2.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług wychowawczych i edukacyjnych, jako element tworzenia atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania	Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą. Zwiększenia dostępności do obszarów wypoczynkowo - rekreacyjno - sportowych.	
2.3. Wzmocnienie obecności kultury i wykorzystanie jej potencjału w procesie rewitalizacji	Poprawa jakości przestrzeni wypoczynkowo-rekreacyjno - sportowej. Podniesienie stopnia integracji (wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej) mieszkańców gminy, w szczególności osób starszych. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI9). Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Poprawa dostępności oferty usług sportowo-rekreacyjnych dla osób starszych. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	
Cel strategiczny 3 Rozwój infrastrukturalno-przestrzenny przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz poprawa środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji gminy Lubartów		
Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych
3.1. Kształtowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców oraz poprawa jakości środowiska	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych.	
3.2. Poprawa jakości życia na obszarach rewitalizowanych	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI18) Wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci. Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów (CI21). Liczba ludności odnoszących korzyści ze	

	środków ochrony przed skutkami katastrof innych niż pożary i powodzie Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą. Zwiększenia dostępności do obszarów wypoczynkowo - rekreacyjno - sportowych. Poprawa jakości przestrzeni wypoczynkowo-rekreacyjno - sportowej. Podniesienie stopnia integracji (wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej) mieszkańców gminy, w szczególności osób starszych. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI9). Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem. Liczba ludności korzystających z wybudowanej drogi i ciągu pieszego Wyrównanie braków i zaległości szkolnych. Poprawa relacji z rówieśnikami , rodzicami (opiekunami). Zwiększenie zainteresowania zdobywaniem wiedzy i nauką. Podnoszenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie i grupie. Rozwinięcie indywidualnych pasji i zainteresowań. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy przy zastosowaniu klauzul społecznych podczas ogłaszania przetargów na roboty przy obiekcie co będzie stwarzać możliwość zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu gminy Lubartów w firmach wyłonionych w przetargu.	
--	---	--

Monitoring i ewaluacja powinny wykorzystywać możliwie wiele trafnych i stosunkowo łatwo dostępnych wskaźników sytuacji gminy. W procesie monitoringu i ewaluacji należy poddawać ocenie również użyteczność zaproponowanych wskaźników (wartość informacyjną). Wskaźniki o stosunkowo niskiej wartości informacyjnej należy usuwać, a w razie potrzeby katalog wskaźników uzupełniać nowymi. Wskaźniki te dotyczą obszaru rewitalizowanego oraz odnoszą się również do wielkości dla całej gminy. Poniższa lista obejmuje wskaźniki ze wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Należy pamiętać również, że każdy z projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w niniejszym programie, szczególnie znajdujących się na liście projektów podstawowych, zawiera swój szczegółowy zestaw wskaźników realizacji.

Tabela 23. Lista rekomendowanych wskaźników w procesie monitoringu i ewaluacji wdrażania GPR

Sfera	Wskaźnik delimitacyjny
Sfera społeczna	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
	Procentowy i liczbowy udział osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu mieszkańców gminy w gminie i na obszarze rewitalizowanym
	Liczba osób bezrobotnych (ogółem, podział na płeć, uprawnionych do zasiłku, długotrwale bezrobotnych)
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w% w gminie i na obszarze rewitalizowanym
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem na 100 mieszkańców

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych
	Liczba imprez publicznych zorganizowanych na obszarze rewitalizowanym dla mieszkańców, w tym dla dzieci, młodzieży i seniorów
	Liczba „Niebieskich kart” (rodzin patologicznych, w których występuje przemoc) na 100 mieszkańców
	Liczba interwencji domowych na 100 mieszkańców
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Sfera gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
	Liczba podmiotów wyrejestrowanych na 100 mieszkańców
	Liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą (ze środków PUP i ogółem w gminie)
Sfera środowiskowa	Ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 km ² ;
	Udział odpadów wyselekcjonowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych
	Udział budynków z węglowymi kotłami w ogólnej liczbie budynków
Sfera funkcjonalno-przestrzenna	Liczba miejsc/ przestrzeni i budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych
	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji
	Długość nowej i zmodernizowanej infrastruktury komunikacyjnej m.in. dróg, chodników, ścieżek rowerowych
	Liczba przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom na obszarze rewitalizowanym np. place zabaw, skwery / tereny zielone z ławkami
	Liczba obiektów kulturowych na 100 mieszkańców
	Udział budynków bez kanalizacji w ogólnej liczbie budynków
	Udział budynków bez dostępu do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków
Sfera techniczna	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków [%]
	Ilość budynków do remontu na 1 km ²

12.2. ZASADY, TRYB I METODY PRZEPROWADZENIA EWALUACJI

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów określonych w GPR.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

- 1) **skuteczność** (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
- 2) **efektywność** (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
- 3) **użyteczność** (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.

- 4) **trafność** (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
- 5) **trwałość** (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- ❖ **ex-ante** (przed realizacją programu) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji, listę podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych kart projektów);
- ❖ **on-going** (w trakcie realizacji GPR) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR, co najmniej raz na 2 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- ❖ **ex-post** (po zakończeniu realizacji GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach Programu z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie. W 2023r., sporządzony zostanie końcowy raport ewaluacyjny celem weryfikacji założonych celów rewitalizacji, wskaźnika oddziaływania i wskaźników rezultatu,

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w dokumencie, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne będą sporządzane przez Zespół ds. rewitalizacji i adresowane do Wójta Gminy Lubartów. Ewaluacja on-going będzie podstawą do rozpoczęcia procesu aktualizacji GPR, natomiast po przeprowadzeniu ewaluacji ex-post wszelkie rozbieżności pomiędzy pierwotnymi ustaleniami GPR, a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione.

12.3. ZASADY I TRYB AKTUALIZACJI PROGRAMU

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia okoliczności istotnie wpływających na GPR.

Do podjęcia okresowych działań naprawczych i aktualizacji GPR podstawą będzie system monitorowania i ewaluacji. Okresowa aktualizacja będzie przeprowadzana w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zmiany harmonogramu realizacji projektów, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Do GPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli dołączyć dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących). Preferowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Biorąc pod uwagę czas obowiązywania dokumentu (2017-2023), może zająć konieczność aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, dlatego GPR będzie posiadać formułę otwartą. W przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów, zmian w otoczeniu oraz potrzeby utworzenia nowych projektów – będzie on aktualizowany. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych będą determinować nowych odbiorców i zakres nowych projektów. Informacje o stanie realizacji GPR oraz ewentualnych zamierzeniach aktualizujących dokument będą publicznie udostępniane. Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej Uchwały przez Radę Gminy, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w dokumencie będą musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące czynności:

1. Zainteresowane podmioty publiczne i prywatne, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach GPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności w trybie ciągłym zgłaszają swoje propozycje w zakresie zmiany GPR w formie pisemnej do Urzędu Gminy lub w formie karty projektu umieszczonej na stronie internetowej gminy, jeżeli propozycja dotyczy wprowadzenia nowego projektu rewitalizacyjnego.

Tabela 24. Wzór karty projektu rewitalizacyjnego

Podmiot, który będzie realizował projekt np. gmina, powiat, przedsiębiorstwo, stowarzyszenie, spółdzielnia, szkoła, podmiot leczniczy, itp.	
Nazwa projektu:	
Opis projektu:	
Zadania planowane do realizacji w ramach projektu:	
Miejsce realizacji projektu:	
Szacowana wartość projektu:	
Planowany okres realizacji: (mm/rrrr –mm/rrrr)	
Źródło finansowania: (fundusze UE, środki gminy, środki prywatne):	
Rezultaty planowanego projektu: (znaczenie dla obszaru, wpływ na redukcję problemów, oddziaływanie na otoczenie):	

2. Podczas przeprowadzania ewaluacji on-going (w 2019 i 2021r.) Wójt Gminy Lubartów wraz z Zespołem ds. rewitalizacji dokona weryfikacji zgłoszonych propozycji i wyda opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego projektu bądź innej proponowanej zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji,
3. Jeżeli przeprowadzona ewaluacja skuteczności dotychczasowych działań i propozycje interesariuszy spowodują konieczność włączenia do GPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy Lubartów wraz z Zespołem ds. rewitalizacji

podejmuje decyzję o przystąpieniu do okresowej aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji,

4. Dokument GPR zostaje uaktualniony zgodnie z proponowanymi zmianami, a następnie poddany konsultacjom społecznym,
5. Zaktualizowany GPR, poddany będzie konsultacjom społecznym poprzez bezpośrednie konsultacje z mieszkańcami w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.
6. GPR po konsultacjach z mieszkańcami, jest ponownie uchwalany przez Radę Gminy Lubartów,
7. W celu przejrzystości GPR dla wszystkich zaangażowanych podmiotów (w tym IŻ RPO WL) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian,
8. Zaktualizowany GPR po przyjęciu przez Radę Gminy jest zgłaszany do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego.

W przypadku, gdy do GPR zgłoszone zostaną wyjątkowo istotne dla społeczności lokalnej projekty, a termin okresowej aktualizacji jest stosunkowo odległy lub gdy zaistnieją istotne zmiany w otoczeniu wpływające na GPR, Wójt Gminy ma możliwość przystąpienia do procesu nadzwyczajnej aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Do 31 grudnia 2023 r., Gmina Lubartów będzie realizować działania rewitalizacyjne w oparciu o niniejszy Gminny Program Rewitalizacji okresowo poddawany aktualizacji. W aktualizowanym Programie szczególną uwagę zwraca się na uzyskanie równowagi pomiędzy inwestycjami infrastrukturalnymi i działaniami „miękkimi”, by było możliwe uzyskanie stabilnych efektów procesu rewitalizacyjnego, co będzie przedkładać się na trwałą poprawę sytuacji obszaru rewitalizacyjnego i jego mieszkańców.

Systematyczny monitoring, ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych i jasny system wprowadzania modyfikacji w Gminnym Programie Rewitalizacji w reakcji na zmiany w otoczeniu umożliwi dostosowywanie jego założeń do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań, mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

13. ZMIANY I PRZEPISY PRZEJŚCIOWE W UCHWAŁACH OBOWIĄZUJĄCYCH W GMINIE

13.1. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINNYM I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Lubartowa 2017-2023 nie przewiduje się zmian w „Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Lubartów na lata 2013 – 2017”.

13.2. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE, O KTÓREJ MOWA W ART. 7 UST. 3 USTAWY Z DNIA 3 LISTOPADA 2015 R. O REWITALIZACJI

Komitet Rewitalizacji zgodnie z art. 7 ust. 1 stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy. Komitet Rewitalizacji zgodnie z art. 7 ust.3 zostanie powołany do 3 miesięcy od daty uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów.

13.3. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE, O KTÓREJ MOWA W ART. 15 UST. 1 USTAWY Z DNIA 3 LISTOPADA 2015 R. O REWITALIZACJI

Gmina Lubartów przystępując do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji ustaliła, iż nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji /SSR/. Jeżeli w terminie późniejszym zajdzie konieczność utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji wprowadzana ona zostanie w drodze uchwały, będącej aktem prawa miejscowego, która obowiązywać będzie przez okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

14. SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

14.1. ZAKRES ZMIAN W DOKUMENCIE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LUBARTÓW

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubartów uchwalonym Uchwałą Nr XXX/152/2001 Rady gminy Lubartów z dnia 18 czerwca 2001 r. z późn.zm., aktualizowane Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dn. 8 maja 2012 r.

14.2. ZAKRES ZMIAN W MIEJSCOWYM PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LUBARTÓW

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 przewiduje się wprowadzenie zmian i uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji, którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dotyczyć to będzie obszarów, gdzie przewiduje się wykonanie przedsięwzięcia pn. „Strefa rekreacji w Nowodworze-Piaski”, która realizowana będzie w obrębie wyrobiska piasku, dla którego studium ustala zagospodarowanie z dostosowaniem do funkcji sportu i rekreacji. Należy podkreślić, że zgodnie z uchwałą Nr XXI/153/16 Rady Gminy Lubartów z dnia 28 października 2016 roku przystąpiono do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów, mającego na celu zmianę przeznaczenia przedmiotowego terenu pod funkcję sportu i rekreacji wraz z obsługą komunikacyjną.

15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubartów nie jest dokumentem planistycznym, o którym mówi art. 46 pkt. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ooś), ani dokumentem sektorowym, które wymienia art. 46 pkt. 2 ustawy ooś. Zatem projekt dokumentu został poddany procedurze zapytania o konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w trybie art. 47 ustawy ooś, który mówi, iż „przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko”. Organem w rozumieniu art. 57 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie. Pismem znak: RDOI.062.1.2017 z dnia 26.06.2017r. Wójt Gminy Lubartów wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023. Odpowiadając na pismo Wójta Gminy Lubartów, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie pismem znak: WOOS.410.97.2017.MH z dnia 24 lipca 2017 roku stwierdził, iż projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 – 2023, nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Na podstawie przeprowadzonej analizy załączonych dokumentów, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy ooś. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdził, iż **dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2016 – 2020, nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.**

16. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA. OPIS I WNIOSKI

SPOTKANIA KONSULTACYJNE

ANKIETYZACJA

Zmiany jakie zostaną wprowadzone w ramach procesu rewitalizacji pomogą rozwiązać problemy społeczne i gospodarcze koncentrujące się na określonym terenie. Istotne jest, aby te zmiany odpowiadały na określone potrzeby mieszkańców. Dlatego też przeprowadzone zostało badanie opinii na temat obecnego stanu gminy. Dzięki temu możliwe było wytyczenie obszarów, na których skoncentrowane są najpoważniejsze problemy. Kształt

kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z punktu rozwoju Gminy. Celem ankiety skierowanej do mieszkańca było przede wszystkim zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców, z tym, że nie w znaczeniu indywidualnych potrzeb, a w formie opinii społeczeństwa jako całości. Ankieta miała charakter anonimowy, co pozwoliło na nieskrępowane wyrażanie opinii respondentów nt. rewitalizacji.

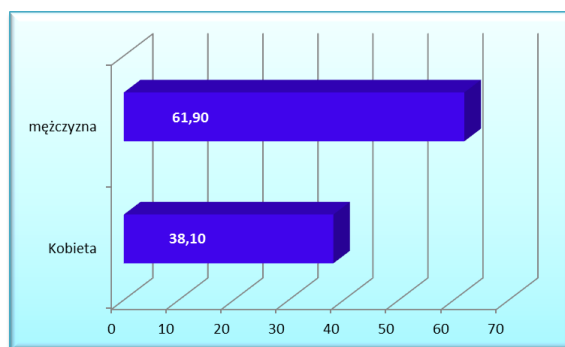
Ankieta identyfikująca obszary i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie Lubartów w latach 2017-2023

W początkowym etapie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji przeprowadzona została ankieta dotycząca m.in. potrzeby sporządzenia dokumentu, zakresu przestrzennego planowanych działań rewitalizacyjnych, określenia problemów w sferze ekonomicznej, społecznej oraz związanych z dostępem do infrastruktury technicznej i jakością przestrzeni publicznych, które należałoby ograniczyć, bądź całkowicie rozwiązać w procesie rewitalizacji, a także wyznaczenia przedsięwzięć, na które w pierwszej kolejności warto wydatkować środki publiczne. Ankietę wypełniło 21 mieszkańców gminy Lubartów, z czego 20 respondentów to mieszkańcy sołectwa Nowodwór – Piaski, a 1 jest mieszkańcem sołectwa Mieczysławka. Do dyspozycji respondentów oddano ankietę, która zawierała 19 pytań związanych z sytuacją społeczno-gospodarczą na terenie Gminy Lubartów, z których 12 było zamkniętych oraz 2 otwarte. W wybranych pytaniach o charakterze zamkniętym uwzględniono odpowiedź „inne”, z możliwością podania informacji, która nie znalazła się w zaproponowanym przez autorów badania katalogu. Dodatkowo w celu identyfikacji grupy respondentów formularze zawierały metryczkę z 6 zagadnieniami. Zadano pytania m.in. o sytuację na rynku pracy, problemu w sferze techniczno-funkcjonalnej, o możliwość planowania przyszłości w gminie oraz sołectwa charakteryzujące się największym natężeniem zjawisk kryzysowych, które powinny zostać poddane rewitalizacji. Szczegółowe pytania dotyczyły problemów technicznych oraz gospodarczo-społecznych na obszarze wymagającym rewitalizacji. Dane pozyskane z badań po wprowadzeniu do arkusza kalkulacyjnego, zostały przeanalizowane. Analiza danych ilustrowana jest wykresami graficznymi, które zamieszczane są poniżej analizowanego zagadnienia. Dane przedstawione są najczęściej w postaci procentowej. Zostały one poddane analizie statystycznej i merytorycznej

Charakterystyka badanych respondentów

Bardzo ważne jest przedstawienie krótkiej charakterystyki grupy poddanej ankietyzacji. Aby tego dokonać konieczna jest analiza metryczki, która zawiera odpowiedź na pytania o przedział wiekowy, miejsce zamieszkania, wykształcenie oraz zatrudnienie mieszkańców biorących udział w ankiecie. W badaniu wzięło udział 21 osób, z czego 38,10% respondentów stanowiły kobiety, a 61,90% mężczyźni.

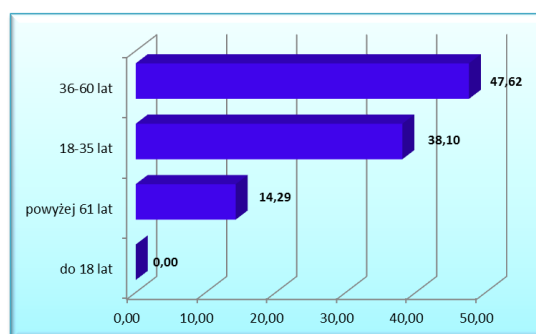
Wykres 1. Struktura płci respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Spośród respondentów uczestniczących w badaniu, największa ich liczba to osoby plasujące się w przedziale wiekowym od 36 do 60 lat (47,62%). Kolejną pod względem liczności grupą były osoby w wieku od 18 do 35 lat – 38,10% ankietowanych. Najmniej zaangażowani okazali się być badani powyżej 61 lat (21,1%), a od respondentów wieku do lat 18-stu nie otrzymano ani jednej ankiety. Jest to niezwykle istotne ze względu na konieczność aktywizacji tych grup społecznych i zwiększenia ich zaangażowania w życie gminy. Niewielka aktywność tych właśnie grup wiekowych jest trendem charakterystycznym nie tylko dla gminy, lecz również dla całego kraju. Badania prowadzone przez Instytut Spraw Publicznych na temat społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego wykazały, że grupy wiekowe poniżej 25 oraz powyżej 61 lat charakteryzują się najmniejszym zaangażowaniem w sprawy otaczającego ich środowiska. W związku z tym istotnym celem działań rewitalizacyjnych winna być aktywizacja społeczna ww. grup. Niezwykle ważne jest wsparcie społeczeństwa obywatelskiego polegające na wzmocnieniu przekonania o wartości i znaczeniu samorządności obywatelskiej, jak również rzeczywistej możliwości zaangażowania w procesy współdecydowania o losach gminy.

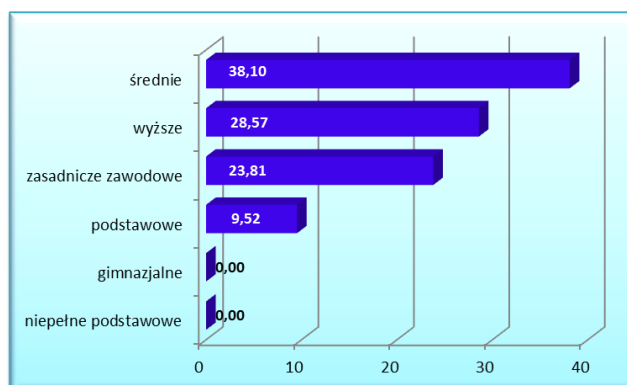
Wykres 2. Struktura wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najwięcej, bo ponad 1/3 wszystkich ankietowanych deklarowało posiadanie średniego wykształcenia – 38,10%. Silnie reprezentowana była także grupa osób z wykształceniem wyższym, – 28,57% oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 23,81%. Ze struktury wykształcenia wynika, że w badaniu nie wzięły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niepełnym podstawowym.

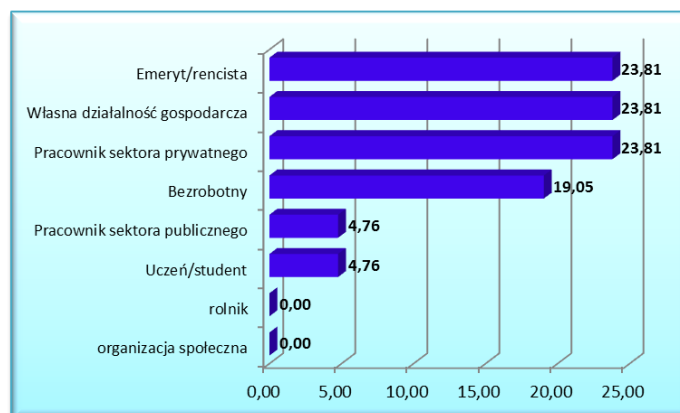
Wykres 3. Struktura wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Trzy najliczniejsze grupy wśród ankietowanych to emeryci i renciści, osoby prowadzące własną działalność gospodarczą oraz osoby pracujące w sektorze publicznym. W ankiecie nie wzięły udziału rolnicy i pracownicy organizacji społecznych.

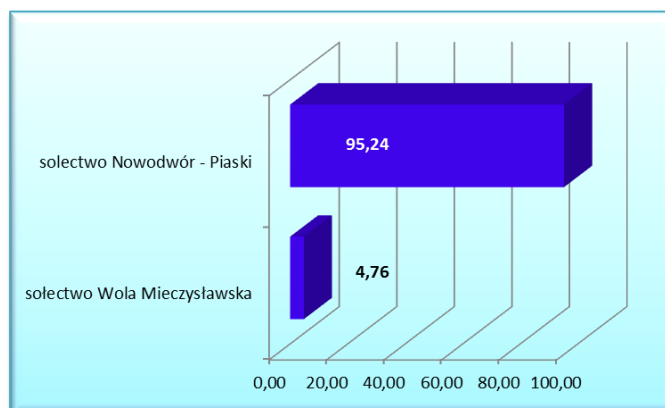
Wykres 4. Struktura zatrudnienia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Ostatnim w ramach sekcji „Metryczka” było pytanie o miejsce zamieszkania. W ankiecie wzięli udział mieszkańcy tylko dwóch sołectw: Nowodwór – Piaski (95,24%) i Mieczysławka (4,76%). Mieszkańcy pozostałych sołectw nie byli zainteresowani ankietyzacją prowadzoną przez Gminę Lubartów.

Wykres 5. Miejsce zamieszkania respondentów

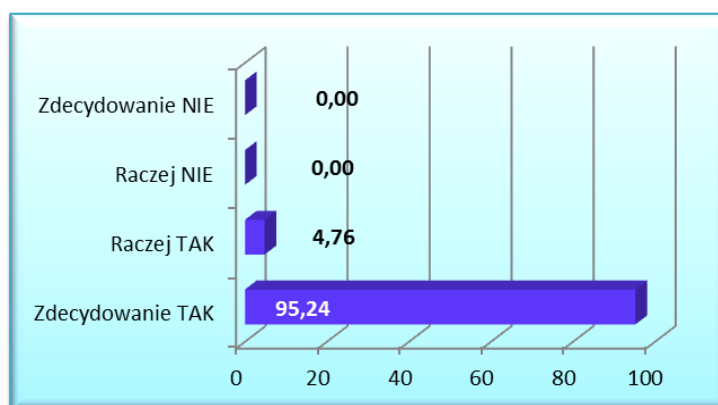
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wyniki badania ankietowego

Autorzy badania uznali za zasadne poznanie opinii respondentów w kwestii potrzeby podjęcia na obszarze Gminy Lubartów kompleksowych i skoordynowanych działań rewitalizacyjnych. W celu przybliżenia tematyki rewitalizacyjnej społeczności lokalnej, na stronie internetowej gminy, zamieszczono prezentację rozpoczynającą cały proces opracowania Lokalnego programu rewitalizacji, w której zaprezentowano informacje na temat podstawowych pojęć związanych z tematyką rewitalizacyjną.

Dla prawidłowości oraz rzetelności sporządzenia programu, a także późniejszej jego skutecznej realizacji, niezwykle ważny jest aspekt jego akceptacji przez społeczeństwo. Stąd istotnym jest zbadanie na samym wstępie, jakie jest podejście do tego tematu mieszkańców, a także czy występuje wśród nich i jaka jest ewentualna skala sprzeciwu wobec tego zagadnienia. Wyniki badań wskazują jednoznacznie, że respondenci opowiadają się za koniecznością przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Lubartów.

Wykres 6. Pytanie 1. Czy Pani/Pana zdaniem Gminie potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy, który będzie realizowany w latach 2017-2023?

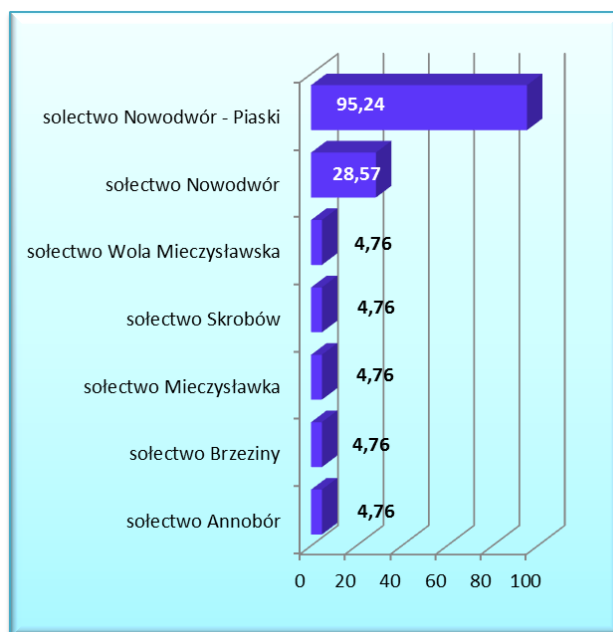

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Kolejne pytania (od 2 do 7) miały na celu pomóc w zidentyfikowaniu obszarów, w których następuje nagromadzenie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczo-przestrzenno-technicznych oraz ich rodzaju i skali natężenia. W ramach pytania 2 należało wskazać sołectwo cechujące się największą koncentracją problemów przestrzennych, infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych. Największa liczba respondentów, opowiedziało się za koniecznością rewitalizacji obrębów tworzących obszar sołectwo Nowodwór - Piaski (95,24%) i sołectwo Nowodwór (28,57%).

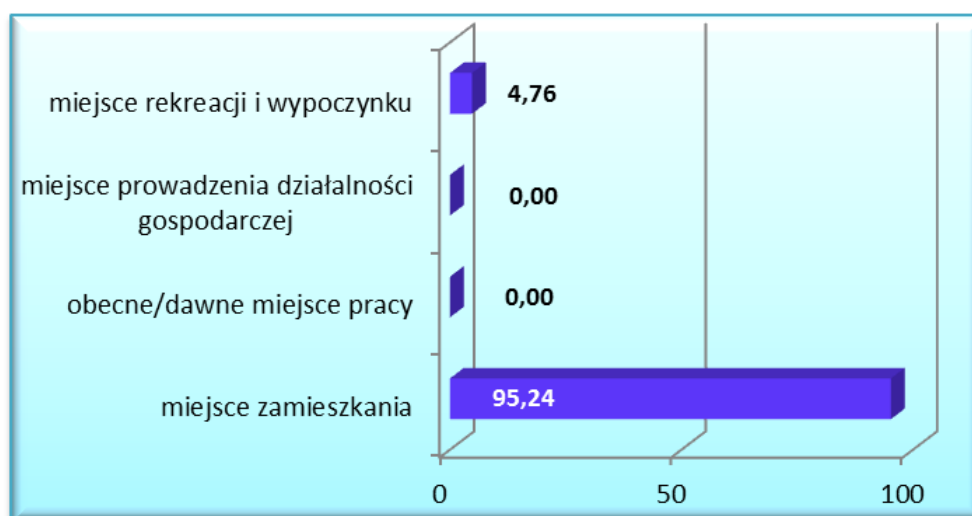
Wykres 7. Pytanie 2. Które sołectwa/obróby Gminy stanowią obszar zdegradowany - w których sołectwach/obróbach Pani/Pana zdaniem jest najwięcej problemów przestrzennych, infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W ramach pytania 3 należało podać związek z obszarem wskazanym jako zdegradowany. W zdecydowanej większości obszar ten stanowi miejsce zamieszkania. Wskazało tak ponad 95% biorących udział w ankietyzacji).

Wykres 8. Pytanie 3. Jaki jest Pani/Pana związek z wyżej wymienionym terenem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Pytanie 4 miało za zadanie zdiagnozowanie najważniejszych problemów sfery przestrzennej i infrastrukturalnej na wybranym przez respondentów obszarze. Do najważniejszych problemów występujących na terenie gminy wskazano: zły stan infrastruktury wokół budynków mieszkalnych (chodniki, ciągi piesze) oraz zły stan techniczny budynków publicznych (po 61,90%), a także zły stan nawierzchni dróg lokalnych i zły stan przestrzeni publicznych i słaba estetyka otoczenia (po 52,38 %).

Wykres 9. Pytanie 4. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W kolejnym pytaniu ankietowani wskazali problemy w sferze społecznej występujące na wskazanym przez nich obszarze. Do najważniejszych problemów zaliczyli: utrudniony dostęp do dobrych szkół, brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych, słaba aktywność społeczna mieszkańców, emigracja z obszaru gminy młodych i dobrze wykształconych osób oraz patologie społeczne.

Wykres 10. Pytanie 5. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze społecznej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

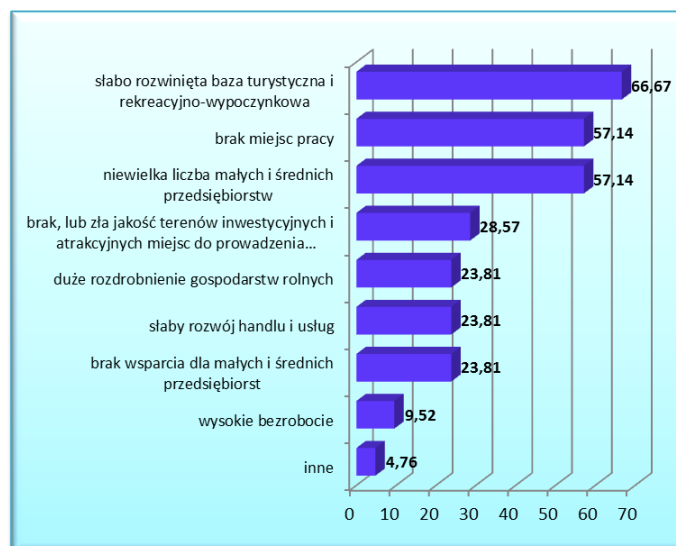

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W pytaniu 6 wskazano problemy gospodarcze. Wg ankietowanych należą do nich: słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa (66,67%), brak miejsc pracy

i niewielka liczba małych i średnich przedsiębiorstw (po 57,14%) a także brak, lub zła jakość terenów inwestycyjnych i atrakcyjnych miejsc do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej (28,57%).

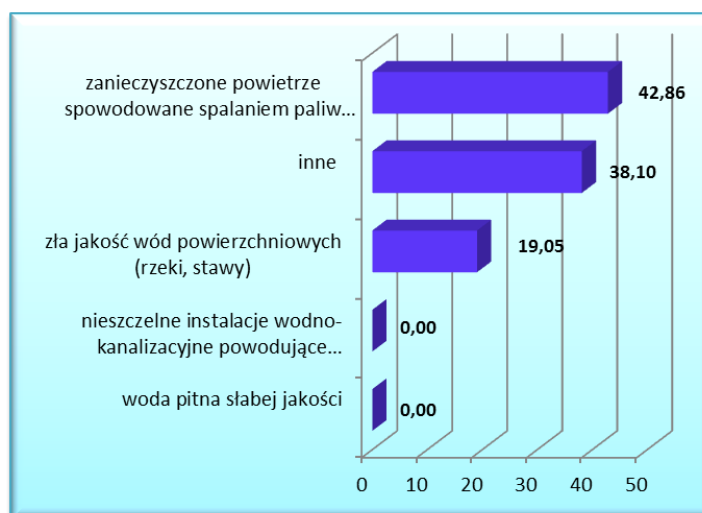
Wykres 11. Pytanie 6. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze gospodarczej występują na obszarze wskazanych sołectw/obróbów?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Do problemów w sferze środowiskowej ankietowani zaliczyli: zanieczyszczone powietrze spowodowane spalaniem paliw kopalnych, inne - brak kanalizacji we wsi, zanieczyszczone powietrze przez zakład utylizacji znajdujący się w Czerwonce - Gozdów, na terenie Gminy Firlej, a także zła jakość wód powierzchniowych (rzeki, stawy).

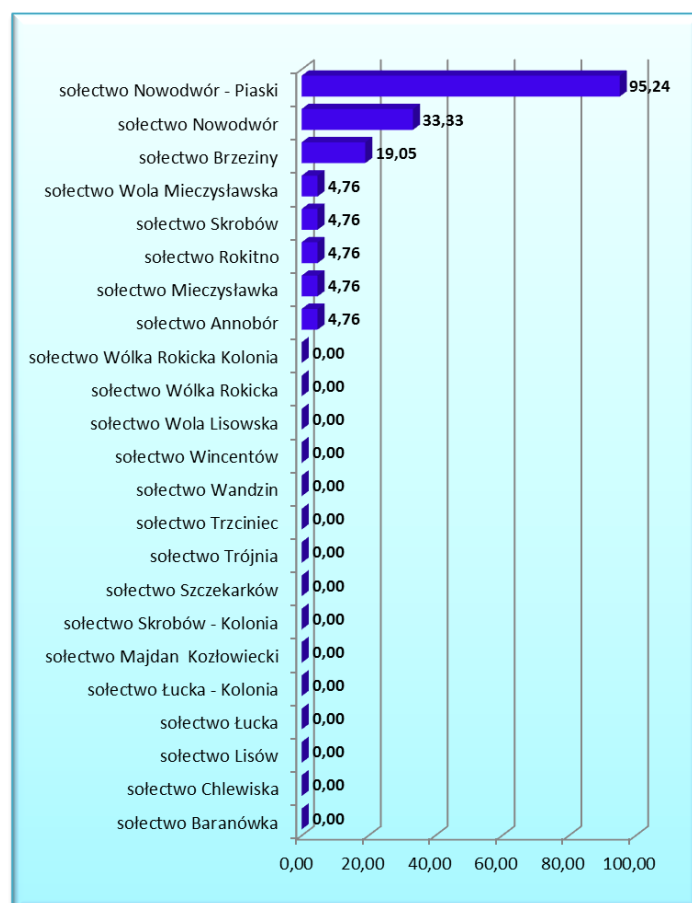
Wykres 12. Pytanie 7. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze środowiskowej występują na obszarze wskazanych sołectw/obróbów?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W kolejnym pytaniu ankietowani wskazali sołectwa, które ich zdaniem powinny być poddane rewitalizacji. Najwięcej bo aż 95,24% wskazało sołectwo Nowodwór - Piaski, następnie sołectwo Nowodwór (33,33%) oraz sołectwo Brzeziny (19,05%)

Wykres 13. Pytanie 8. Które sołectwa/obróby Gminy, spośród wcześniej wskazanych jako zdegradowane, powinny być Pani/Pana zdaniem poddane procesowi rewitalizacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 5 efektów, jakie według nich zostaną osiągnięte w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych. Największa liczba respondentów jest zdania, że proces wpłynie na poprawienie jakości i estetyki otoczenia środowiska naturalnego oraz uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (po 38,10%). Ponad 33% udzielonych odpowiedzi dotyczyło podjęcia działań w celu dostosowania infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych, a 23,81% wspieranie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej 31%.

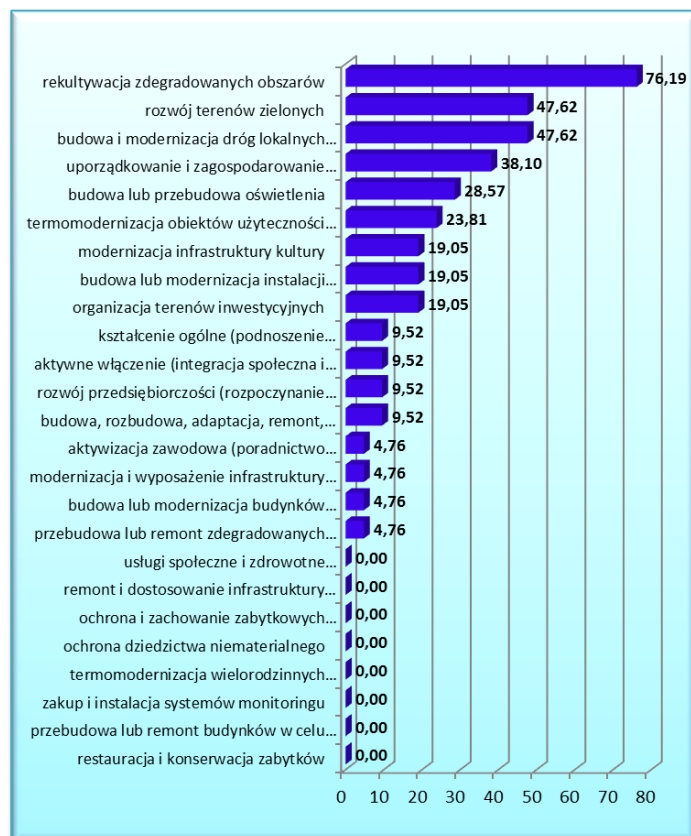
Wykres 14. Jakie kierunki działań należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani na jakie przedsięwzięcia w pierwszej kolejności, warto ich zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji. Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego uważa, że środki publiczne powinny zostać skierowane na rekultywację zdegradowanych obszarów, rozwój terenów zielonych, budowę i modernizację dróg lokalnych (gminnych i powiatowych), uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych a także na budowę lub przebudowę oświetlenia i termomodernizację obiektów użyteczności publicznej..

Wykres 15. Na jakie typy projektów w pierwszej kolejności, warto Pani/Pana zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Reasumując, przeważająca większość ankietowanych wskazuje na niezbędność podjęcia na obszarze Gminy Lubartów działań rewitalizacyjnych służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych.

Jako obszary o kumulacji zjawisk niepożądanych i wymagających podjęcia interwencji wskazano głównie jednostki analityczne tworzących sołectwo Nowodwór-Piaski, Nowodwór i Brzeziny.

Do najbardziej doskwierających problemów sfery społecznej należy zaliczyć: utrudniony dostęp do dobrych szkół, brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych oraz słaba aktywność społeczna mieszkańców.

Do najbardziej doskwierających problemów sfery gospodarczej należy zaliczyć: słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa, brak miejsc pracy oraz niewielka liczba małych i średnich przedsiębiorstw.

Wśród problemów przestrzennych i infrastrukturalnych wymienia się: zły stan infrastruktury wokół budynków mieszkalnych (chodniki, ciągi piesze), zły stan techniczny budynków publicznych, zły stan nawierzchni dróg lokalnych a także zły stan przestrzeni publicznych i słaba estetyka otoczenia.

Ankietowani podkreślają konieczność poniesienia nakładów na infrastrukturę komunikacyjną, zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu poprzez rozwój terenów zielonych oraz budowę, rozbudowę, adaptację, remont i wyposażenie infrastruktury usług społecznych,

a także aktywizację zawodową mieszkańców, w tym także organizację terenów inwestycyjnych przyczyniających się do zwiększenia przedsiębiorczości w gminie Lubartów.

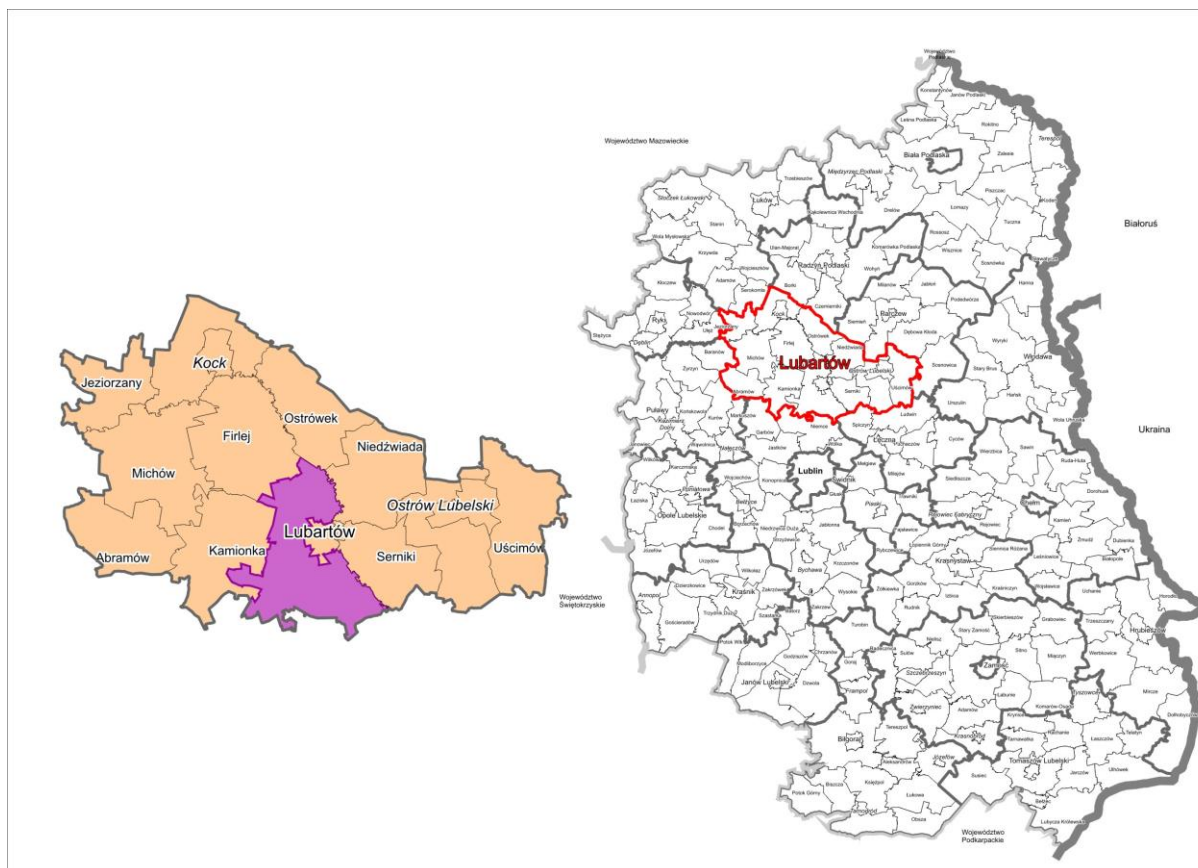
17. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU GMINY LUBARTÓW

17.1. SFERA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I ŚRODOWISKO NATURALNE

17.1.1. Położenie gminy

Gmina Lubartów jest gminą wiejską, okalającą miasto Lubartów, administracyjnie wchodzi w skład powiatu lubartowskiego i położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego. Graniczy: od południa z gminą Spiczyn i Niemce, od wschodu z gminą Niedźwiada i Serniki, od północy z gminami: Firlej i Ostrówek, a od zachodu z gminą Kamionka.

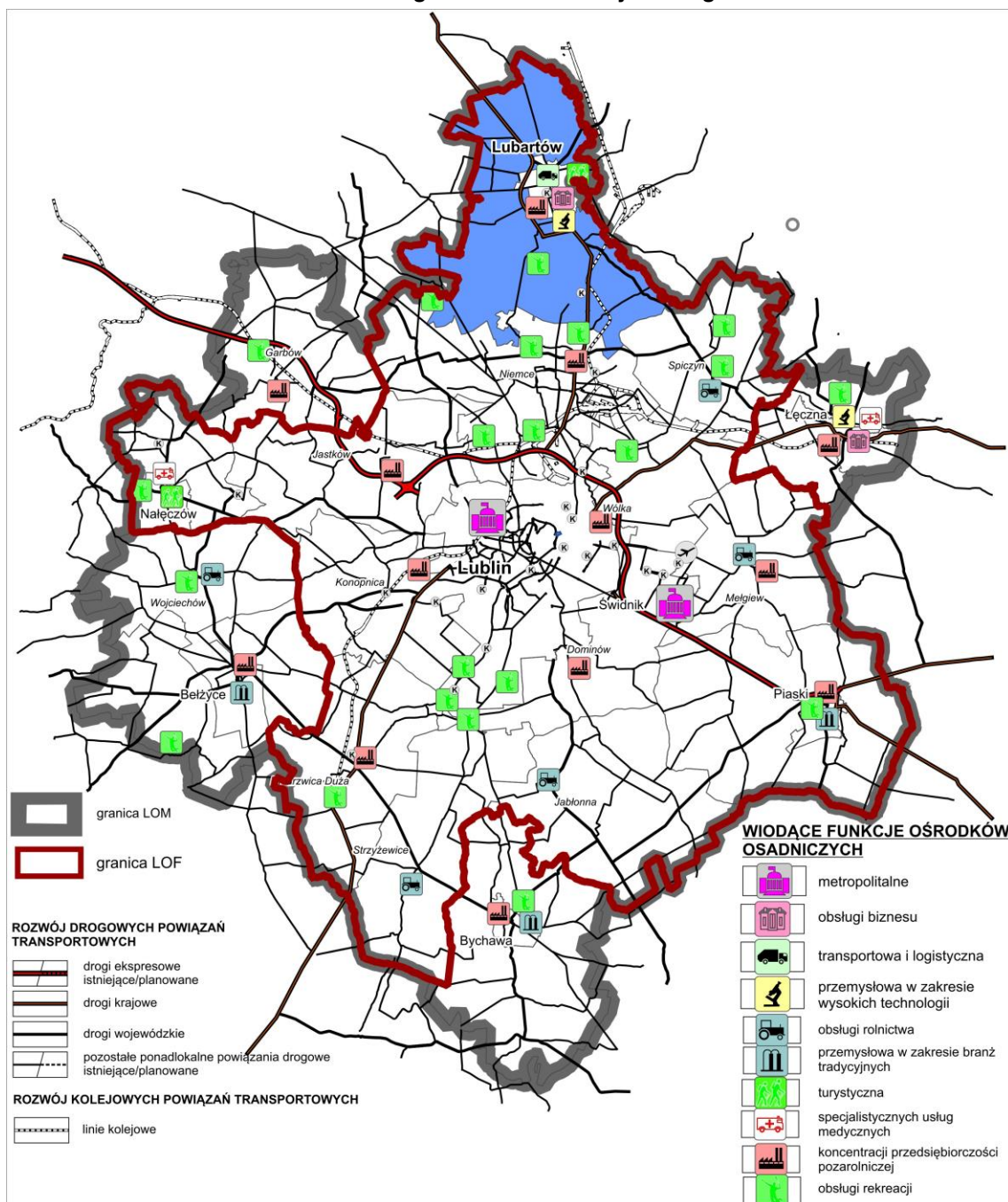
Rycina 6. Położenie gminy Lubartów na tle powiatu lubartowskiego oraz regionu lubelskiego

opracowanie własne

W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej znajduje się w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym (LOF) uczestniczącym w procesie rozwojowym, którego terytorium wpisuje się w Lubelski Obszar Metropolitalny (LOM).

Rycina 7. Gmina Lubartów na tle Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Lubartów jest lokalnym ośrodkiem administracyjnym i zajmuje obszar 158,94 km². Na terenie gminy położone są 24 miejscowości: Annobór, Annobór-Kolonia, Brzeziny, Baranówka, Chlewiska, Lisów, Łucka, Łucka - Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Nowodwór - Piaski, Rokitno, Skrobów, Skrobów - Kolonia, Szczekarków, Trójnia, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka, Wólka Rokicka - Kolonia. Natomiast znajdują się tu 23 sołectwa, gdzie miejscowości Annobór i Annobór-Kolonia stanowią jedno sołectwo. W 2015 roku gmina Lubartów liczyła 11 079 ludności.

Rycina 8. Podział administracyjny gminy Lubartów

Źródło: opracowanie własne

Atrakcyjne położenie gminy w kształtującym się w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym ma duży wpływ na przemieszczanie się zasobów ludzkich, a także stanowi naturalny obszar przepływu towarów, usług i kapitału. Gmina Lubartów cechuje się także korzystnym położeniem na tle systemu (układu) transportowego kraju i regionu, co decyduje o wysokiej dostępności komunikacyjnej. Świadczy o tym przebieg głównych szlaków komunikacji drogowej (droga krajowa nr 19 - S19) relacji Rzeszów – Lublin – Białystok z planowanymi węzłami drogowymi: „Wincentów”; „Niemce” oraz „Lubartów”. Bardzo ważną rolę odgrywają również drogi wojewódzkie: nr 815 – Wisznice – Parczew – Siemień – Lubartów; nr 828 relacji Garbów - Krasienin – Niemce – Jawidz oraz nr 829 relacji Łucka - Łączna – Biskupice. Znaczenie dróg wojewódzkich wzrośnie docelowo - po realizacji drogi ekspresowej S19 poprzez włączenia do drogi ekspresowej w węźle „Wincentów” i w węźle „Niemce”. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na korzystną lokalizację gminy względem Portu Lotniczego Lublin (odległość około 30km). Przez obszar gminy przebiega normalnotorowa linia kolejowa nr 30 relacji Łuków – Lublin Północny (uznana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego) za kolej aglomeracyjną w gminach: Lubartów, Niemce i Lublin, łączącej Lubartów z Lublinem oraz z przystankiem kolejowym w miejscowości Wandzin.

17.1.2. Rys historyczny

Historia ziemi lubartowskiej (gminy i miasta Lubartów) jest nierozdzielnie związana z rodami szlachecko-magnackimi Czartoryskich, Bielińskich, Firlejów, Lubomirskich, Międzyńskich, Potockich, Rawitów, Sanguszków, Weyssenhoffów i Zamoyskich. Tradycja i dziedzictwo kulturowe tych rodzin przetrwało do dnia dzisiejszego w zachowanych zabytkach. Największy rozkwit tych terenów przypada na drugą połowę XVI wieku i związany był z działalnością rodu Firlejów. W 1523 roku wsie wchodzące w skład dóbr lubartowskich tj. Łucka i Szczekarków sprzedane zostały Mikołajowi Firlejowi z Dąbrowicy herbu Lewart. Syn jego Piotr Firlej założył na gruntach tych wsi w 1543 roku miasto Lewartów. Lewartów stał się sławny za czasów Mikołaja Firleja, syna Piotra, kalwina, wodza innowierców małopolskich. Jako wyznawca nauki kalwińskiej kościół katolicki zlokalizowany w mieście przekazał kalwinom. W tej sytuacji katolicy zmuszeni byli uczęszczać na nabożeństwa do wsi Łucka, gdzie znajdowała się kaplica pełniąca funkcję kościoła parafialnego. W 1744 roku książę Paweł Karol Sanguszek zmienił jego nazwę Lewartów na Lubartów. Obszar gminy, początkowo własność Firlejów, a w późniejszym czasie Sanguszków został podzielony w XVIII w. na dobra Lubartowskie i Kozłowieckie z niewielką liczbą wsi. W XIX w. nastąpiło rozdrobnienie większych ośrodków – dóbr z wydzieleniem folwarków gospodarczych o nazwach Jadwinów, Mieczysławka, Wandzin i Wincentów, a także folwarków Nowodwór, Skrobów, Wólka Rokicka i Rokitno, na bazie których, w wyniku parcelacji, powstały kolonie. W późniejszych latach wskutek kolonizacji niemieckich utworzone zostały miejscowości Trójnia, Wola Lisowska i Wola Mieczysławka.

17.2. ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

17.2.1. Położenie i zróżnicowanie fizycznogeograficzne

Gmina Lubartów leży w jednostce fizjograficznej zwanej Wysoczyzną Lubartowską, będącą częścią subregionu Niziny Środkowopolskiej. Krajobrazem naturalnym Wysoczyzny Lubartowskiej jest krajobraz równinny, miejscami przechodzący w falisty i wzgórzowy, będący jednym z gatunków krajobrazu peryglacialnego (A. Richling i A. Dąbrowski 1995). Cechami charakterystycznymi tego krajobrazu są: w hydrosferze - zróżnicowana głębokość wód podziemnych i rzadka sieć wód powierzchniowych (na obszarach wzgórzowych - wody są głębokie, często piętrowe), w pedosferze – dominacja gleb rdzawych i bielcowych, zaś w roślinności potencjalnej – przewaga siedlisk tj.: bory mieszane i sosnowe oraz grądy.

17.2.2. Budowa geologiczna i złoża kopalin

Gmina położona jest w obrębie struktury zwanej niecką mazowiecką i lubelską. Są one fragmentem niecki brzeźnej, zbudowanej z utworów kredowych przykrytych osadami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi. Strop serii skał kredowych i paleoceńskich tworzą osady wykształcone jako margle z przewarstwieniami siwaka, kredy pizającej i jasnoszarych wapieni. Utwory czwartorzędowe złożone zostały na erozyjnej powierzchni utworów kredy górnej lub oligocenu. Miąższość czwartorzędu jest zróżnicowana i waha się od kilku do ok. 20 m. Występują zwartą pokrywą prawie na całym obszarze gminy. Seria osadów czwartorzędowych obejmuje osady plejstoceńskie zlodowacenia południowopolskiego i środkowopolskiego, utwory peryglacialne zlodowacenia bałtyckiego oraz osady holocenne. Dominującym elementem w budowie wysoczyzny morenowej zajmującej środkową i zachodnią część gminy jest glina zwałowa z soczewkami piasku. Budują one falistą, monotonną równinę, urozmaiconą lokalnie pagórkami stanowiącymi pozostałość denudowanych moren czołowych. Miejsca gdzie glina zwałowa występuje na powierzchni

terenu pod cienką pokrywą osadów luźnych cechuje zmniejszona infiltracja opadów atmosferycznych, sprzyjające warunki do występowania spływu wód powierzchniowych oraz rzadka sieć stałych cieków. W obniżeniach o ograniczonym odpływie powierzchniowym istnieją sprzyjające warunki do tworzenia się obszarów stale lub okresowo uwilgoconych. Utwory holocenne: piaski rzeczne, namuły, mady i torfy spotyka się powszechnie w dolinie Wieprza oraz licznych zagłębieniach bezodpływowych. Namuły i torfy tworzą najniższy poziom akumulacji holocennej. W warunkach naturalnych były to obszary stale lub okresowe podmokłe.

Na terenie gminy przeważają grunty korzystne dla budownictwa (piaski lodowcowe, żwiry). Niekorzystne dla zabudowy są utwory holocenne (grunty organiczne, grunty mineralne nieskonsolidowane, często nawodnione). Wypełniają one doliny rzek Wieprza i pozostałych mniejszych cieków wodnych tj.: Parysówka, Stara Rzeka i Czerwonka, a także rozległe obniżenia terenów.

W gminie występuje znaczna ilość złóż piasków i żwirów. Sporządzany corocznie przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie bilans zasobów kopalin informuje o aktualnie udokumentowanych (na dzień 31.12.2015) zasobach złóż i ich eksploatacji. W tabeli poniżej zestawiono złoża surowców zbilansowanych na terenie gminy Lubartów.

Tabela 25. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Lubartów - stan na 31.12.2015 rok

Nazwa złoża Miejscowość	Zasoby geologiczne bilansowe (w tys. ton m ³)	Stan zagospodarowania
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry		
Baranówka II	213	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka V	79	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VI	166	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VII	326	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VIII	231	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka IX	63	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny I	4 937	E – złożo eksploatowane
Brzeziny II	690	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny III	154	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny IV	1 082	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Chlewiska	206	Z – złożo zaniechane
Jacek – Łucka	984	Z – złożo zaniechane
Lisów,	36	Z – złożo zaniechane
Niedźwiada	1	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Niemce – Rokitno II część	1 195	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno	39 438	Z – złożo zaniechane
Niemce – Rokitno 1	826	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno II-NE	12 406	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno II-SW	6 261	Z – złożo zaniechane
Nowodwór	390	Z – złożo zaniechane
Nowodwór I	436	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane
Nowodwór Piaski II	465	E – złożo eksploatowane
Nowodwór Piaski V	255	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Rokitno	92 167	P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie
Rokitno II	8 605	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Rokitno III	504	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Serniki IV-1	164	E – złoża eksploatowane
Skrobów II	53	E – złoża eksploatowane
Trzcinec	4 523	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wandzin	66	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka I	8 629	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka II	668	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka III	722	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka IV	549	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia	149	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia I	2 182	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia II	322	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka V	1 074	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka VI	933	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka VII	1 397	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
złoża piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych		
Brzeziny	2 148,93	P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie
Brzeziny - 1	1 137,25	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej		
Lisów I	-	Z – złoża zaniechane
Wincentów I	-	Z – złoża zaniechane
Wincentów II	44	Z – złoża zaniechane
Wincentów/pole S i N/	35	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wincentów – Krzaki	4	Z – złoża zaniechane

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2015r, PIG.PIB, Warszawa 2016;

Koncentracja udokumentowanych złóż kopalin występuje głównie w południowej części gminy. Spośród 40 udokumentowanych złóż piasków i żwirów, zasoby kopaliny w 9 złożach spełniają kryterium przemysłowości i są to złoża: Baranówka II, Brzeziny I, Niemce Rokitno II część NE dz. 662, Niemce Rokitno 1, Niemce Rokitno II NE, Nowodwór I, Serniki IV – 1, Wólka Rokicka I, Wólka Rokicka Kolonia. W 2015 roku na terenie gminy 11 złóż piasków i żwirów było eksploatowanych. Wydobycie kształtowało się na poziomie 1 183 tys. ton, z czego największe ze złoża Niemce Rokitno II NE, aż 46,5%.

Spośród udokumentowanych złóż kopalin, część posiada wyznaczone obszary i tereny górnicze. Aktualny status obszarów górniczych cechuje złoża: Baranówka V (koncesja ważna do 31.08.2020), Brzeziny I (koncesja ważna do 31.12.2025), Niemce - Rokitno 1 (koncesja ważna do 31.03.2030), Niemce Rokitno II – NE (koncesja ważna do 31.12.2018), Wólka Rokicka III (koncesja ważna do 30.06.2034), Wólka Rokicka IV (koncesja ważna do 31.12.2024), Wólka Rokicka Kolonia I (koncesja ważna do 31.03.2035), Skrobów II (koncesja ważna do 31.03.2017), Baranówka VIII (koncesja ważna do 30.06.2025), Rokitno III (koncesja ważna do 31.07.2025), Wólka Rokicka Kolonia III (koncesja ważna do 31.12.2035), Niemce – Rokitno II część NE dz. 662 (koncesja ważna do 31.12.2018), Wólka Rokicka Kolonia I (koncesja ważna do 31.12.2036), Nowodwór Piaski II (koncesja ważna do 31.12.2023), Wólka Rokicka I (koncesja ważna do 31.12.2035), Wólka Rokicka V (koncesja ważna do 31.07.2026) oraz Baranówka IX (koncesja ważna do 17.02.2026).

17.2.3. Tereny zagrożone ruchami masowymi

Z uwagi na budowę geologiczną i litologię, warunki hydrogeologiczne oraz sposób zagospodarowania terenu zauważa się, iż na terenie gminy występują tereny predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi, które koncentrują się wzdłuż doliny rzeki Wieprz². Należy nadmienić, iż aktualnie dostępne dane, to jedynie wstępne informacje o możliwej predyspozycji obszarów, wynikających z budowy geologicznej i morfologii do rozwoju ruchów masowych, niepotwierdzone jeszcze dokładniejszymi badaniami.

17.2.4. Rzeźba terenu

Rzeźbę terenu tworzy falista, ale dość monotonna wysoczyzna morenowa zbudowana z gliny zwałowej, występuje głównie w środkowej i zachodniej części gminy. Lokalnie jest ona urozmaicona przez pagórki stanowiące pozostałość denudowanych moren czołowych. Obszar gminy wykazuje niewielkie zróżnicowanie hipsometryczne. Najniższy punkt znajduje się w dolinie rzeki Wieprz w okolicy miejscowości Brzeziny. Wysokości względne tylko wyjątkowo przekraczają 20,0 m.

Na terenie gminy występują korzystne warunki fizjograficzne dla posadowienia nowych budynków. Ograniczenia występują na terenach o znacznych spadkach, dotyczy głównie: doliny rzeki Wieprz.

17.2.5. Zasoby glebowe

Pod względem typologicznym na terenie gminy przeważają gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz gleby rdzawe wylugowane. W dolinach i obniżeniach terenu występują gleby hydro morficzne glejowe, murszowo -mineralne, torfowe, murszowo – torfowe oraz mady rzeczne. Na terenie gminy Lubartów znajdują się jedne z najsłabszych gleb w powiecie pod względem przydatności rolniczej.

17.2.6. Zasoby wodne

17.2.6.1. Wody powierzchniowe

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju, obszar gminy Lubartów położony jest w regionie wodnym Wisły Środkowej, w zlewni Wieprza. Sieć wód powierzchniowych tworzą: Wieprz oraz mniejsze ciek wodne: Parysówka, Stara Rzeka i Czerwonka. Rzece Wieprz towarzyszą liczne starorzecza, będące często zbiornikami wody stojącej. Wieprz stanowi naturalną wschodnią granicę administracyjną gminy. Jest rzeką meandrującą, której szerokość koryta (w obrębie gminy) wynosi od 30 do 70 m. Rzeki przepływające przez teren gminy posiadają charakter nizinny (mała prędkość i wielkość przepływów) – mimo to Wieprz jest rzeką o wysokich wahaniami stanów wody, dochodzących nawet do 3 m. Średnie przepływy rzeki Wieprz na wysokości gminy Lubartów wynoszą 22,4 m³/s.

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar opracowania znajduje się w obrębie JCWP, granice których pokrywają się z granicami naturalnymi cieków powierzchniowych. Są to:

² informacje na podstawie mapy poglądowej opracowanej w ramach projektu „System Osłony Przeciwośuwiskowej” sporządzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny

PLRW200017249229 - Minina od źródeł do Ciemięgi, obejmująca południową część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW200019249299 Minina od Ciemięgi do ujścia, obejmująca obrzeża południowo – zachodniej części gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW200017249249 Parysówka, obejmująca południowo - zachodnią część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW2000192479 – Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy, obejmująca wschodnią część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW20001724789 Przerwa, obejmująca północną część gminy. Niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;

PLRW200017249149 Dąbrówka z jeziorami Firlej i Kunów, obejmująca obrzeża północno – zachodniej części gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP.

Priorytetowe działania naprawcze powinny mieć na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych oraz właściwego funkcjonowania rzek, przywrócenia bądź wzmocnienia funkcji przyrodniczych oraz zapewnienia drożności rzek jako korytarza ekologicznego.

17.2.6.2. Wody podziemne

Na terenie gminy zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym w zdecydowanej większości związane są z utworami poziomu kredowego, sporadycznie z utworami poziomu trzeciorzędowego i czwartorzędowego. Zasoby tych wód są wystarczające dla celów gospodarczych i komunalnych.

Pod względem hydrologicznym gmina Lubartów położona jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 406 Niecka Lubelska (Zbiornik Lublin), dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Stopień zagrożenia wód podziemnych, określany jako czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP w południowej części gminy wynosi do 5 lat, co świadczy o dużym zagrożeniu tych wód zanieczyszczeniami. Natomiast wody w obrębie północnej części gminy cechują się średnim stopniem zagrożenia na zanieczyszczenia. Czas pionowej migracji zanieczyszczeń wynosi 5-25 lat.³

Według podziału na jednolite części wód podziemnych obszar gminy położony jest w granicach jednostek subregionu nizinnego Środkowej Wisły o nr 84 (PLGW 230084), która nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

³ Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

17.2.7. Klimat

Gmina Lubartów przynależy do regionu mazowiecko – podlaskiego, cechującym się przewagą wpływów kontynentalnych. Amplitudy temperatur są większe od przeciętnych. Lato wczesne i dość długie, zaś zima jest dłuższa i chłodniejsza. Średnia temperatura roczna (7,4°C), jest niewiele wyższa od średniej dla kraju (6,0°C do 8,5°C). Roczne sumy opadów kształtują się na poziomie 550 mm. Pokrywa śnieżna zalega średnio 60 dni i często ulega tajaniu.

17.2.8. Zbiorowiska roślinne

Pod względem przyrodniczo – leśnym obszar gminy znajduje się w krainie IV Mazowiecko – Podlaskiej w granicach okręgu Równiny Lubartowskiej. Na terenie gminy wyróżnia się kilka podstawowych typów siedlisk przyrodniczych, tj.: zbiorowiska torfowiskowe, łąkowo – pastwiskowe, leśne, wodne, szuwarowe oraz synantropijne.

Grunty leśne w gminie Lubartów zajmują powierzchnię 6 237,51 ha (38,4% powierzchni gminy). Największy kompleks znajduje się w południowej części gminy, tworząc kompleks Lasów Kozłowieckich. Z uwagi na wartości przyrodnicze oraz walory krajobrazowe lasy te uzyskały status Parku Krajobrazowego. Są one najcenniejszymi walorami przyrodniczymi gminy. W strukturze własnościowej dominują lasy publiczne stanowiąc 77,4% ogólnej powierzchni leśnej. Lasy te znajdują się we władaniu Nadleśnictwa Lubartów. Pozostałą część stanowią lasy prywatne (22,6%).

Do zbiorowisk roślinnych wstępujących na terenie gminy należy zaliczyć:

- zbiorowiska leśne i zaroślowe – Lasy Kozłowieckie stanowią największy kompleks leśny w gminie i jednocześnie największą wartość przyrodniczą gminy Lubartów. Duże połacie lasu wykazują skład gatunkowy zbliżony do naturalnego. Ponadto część z nich to drzewostany stare, przeważnie sosnowe z domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i osiki, rzadziej lipy, grabu i świerka. Przeważają bory świeże, bory wilgotne, bory mieszane sosnowo-dębowe ale występują także fragmenty boru bagiennego, świetlistych dąbrów, suchych borów sosnowych.
- zbiorowiska łąkowe – które tworzą: olsy oraz łągi wierzbowo-topolowe i jesionowe. Występują głównie w dolinie Wieprza oraz w dolinie Mininy i Starej Rzeki.
- zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe - występują głównie w dolinach. Roślinność łąkowa i pastwiskowa zajmuje największe powierzchnie we wschodniej części gminy w dolinie rzeki Wieprz. Mniejsze fragmenty tego typu roślinności występują w dolinach cieków i obniżeń pozadolinnych. Największe obszary zajmują wysokoprodukcyjne łąki świeże. Na lekkich wniesieniach w dolinie Wieprza, a także na obrzeżach lasów występują fragmenty łąk suchych. W śródleśnych bagnach w Lasach Kozłowieckich, w obniżeniach w dolinie Wieprza, Mininy, Parysówki, na zmeliorowanych torfowiskach w pobliżu miejscowości Skrobów, Lisów, Brzeziny - występują zbiorowiska z pogranicza torfowisk niskich i łąk;
- naturalne zbiorowiska torfowiskowe (torfowisk niskich i przejściowych) – torfowiska wysokie występują na małych powierzchniach w lasach południowej części gminy, w miejscach lokalnych, bezodpływowych zagłębień terenu. Porośnięte są karłowatym lasem sosnowym, z domieszką brzozy. Występuje tu żurawina błotna, borówka bagienna oraz torfowce związane z uwilgotnionym i zakwaszonym podłożem. Na obrzeżach śródleśnych bagien i torfowisk Starego Tartaku, Majdanu Kozłowieckiego, Nowego Stawu, Wandzina, Wincentowa, Lisowa, Woli Mieczysławskiej, Brzeziny

wykształciły się naturalne zbiorowiska niskotorfowiskowe z dominującym zespołem turzycy siwej;

- zbiorowiska roślinności wodnej występują w stawach, zakolach Wieprza, starorzeczach, Mininie, Krzywej Rzece, Parysówce, rowach melioracyjnych i torfiankach. W zbiorowiskach roślin pływających i zanurzonych znajdują się m.in. skupienia moczarki kanadyjskiej z rdestnicami, z rogatkiem sztywnym, grążelem żółtym lub grzybieniem białym głównie w starorzeczach Wieprza, oczkach wodnych i niektórych rowach melioracyjnych;
- zbiorowiska szuwarowe - występują w stawach, zakolach Wieprza, starorzeczach, Mininie, Krzywej Rzece, Parysówce, rowach melioracyjnych i torfiankach. Zbiorowiska roślinności szuwarowej reprezentują zespoły szuwarów właściwych (trzcina pospolita, mózga trzcinowa, oczeret jeziorny, pałka szerokolistna i wąskolistna) i wielkoturzycowych.;
- zbiorowiska synantropijne – rozwinęły się na terenach zagospodarowanych przez człowieka, w grupie której wyróżnia się zbiorowiska segetalne (zwane też chwastami polnymi właściwymi), które rosną na polach uprawnych wśród roślin okopowych i zbożowych oraz zbiorowiska ruderalne zasiedlające szczególnie środowiska miejskie np. pobocza dróg, rowy czy tory kolejowe.

17.2.9. Fauna

Na terenie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego stwierdzono występowanie, m.in. żółwia błotnego, bociana czarnego, orlika krzykliwego, dzięcioła czarnego, kowalika, słowika szarego i świstunka.

17.3. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Największe predyspozycje do kształtowania powiązań przyrodniczych mają tereny związane z dolinami rzek. W systemie przyrodniczym gminy najważniejszą rolę odgrywają:

- ✓ dolina rzeki Wieprz – obszar o znaczeniu krajowym;
- ✓ lasy Kozłowieckie – o znaczeniu regionalnym.

Lokalne znaczenie posiadają kompleksy leśne, które mimo małych powierzchni, cechują się urozmaiconym składem gatunkowym drzewostanów. W krajobrazie rolniczym, kompleksy leśne stanowią matecznik dla wielu gatunków, a także spełniają rolę obszarów węzłowych, zasilając w gatunki tereny rolne, szczególnie w przypadku jego wzbogacenia przez gatunki wodne. Ponadto doliny rzek Minina, Krzywa Rzeką, Parysówka, stanowią lokalne korytarze ekologiczne. Ukierunkowanie i odpowiednie skoordynowanie działań jest szansą dla nowej jakości nadrzecznej przestrzeni publicznej i poprawy funkcjonowania dolin rzecznych, co powinno się przysłużyć podwyższeniu jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu potencjału turystycznego.

17.4. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE GMINY ORAZ STAN ICH OCHRONY

O walorach przyrodniczych i krajobrazowych decydują czynniki naturalne w postaci rzeźby terenu, elementy pokrycia naturalnego (las i inne formy zieleni) oraz czynniki antropogeniczne, mające swój wyraz w historycznym, a także współczesnym zagospodarowaniu terenu.

Krajobraz gminy Lubartów jest dość zróżnicowany: wschodnią część stanowi szeroka dolina Wieprza z łąkami, pastwiskami i zadrzewieniem łągowym, natomiast środkowa i zachodnia część to bezleśna równina z wyraźnymi pozostałościami działalności lodowca. Południową część tworzy kompleks Lasów Kozłowieckich

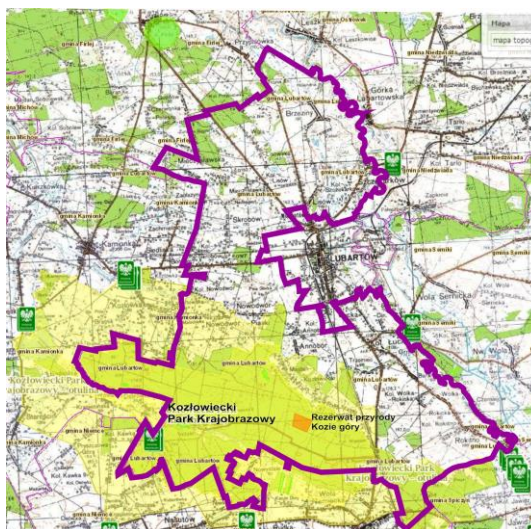
Najwyższym stopniem zachowania naturalnych walorów przyrodniczych cechuje się koryto rzeki Wieprz. O wysokich walorach krajobrazowych decydują liczne meandry Wieprza, starorzecza, zachowane niewielkie kompleksy olsów. Strefa ekspozycji krajobrazowej doliny Wieprza wymaga ochrony przed zabudową uniemożliwiającą wgląd w krajobraz. W wykształconych w dolinach rzecznych zbiorowiskach roślinności wodnej, szuwarowej, torfowiskowej oraz łąk i pastwisk występuje szereg chronionych i rzadkich gatunków roślin.

17.4.1. Zasoby przyrody objęte ochroną przyrody

- rezerwat przyrody „Kozie Góry” powołany celem zachowania fragmentu lasu dębowego, o charakterze naturalnym, z dębem bezszypułkowym, występującym na naturalnym siedlisku, w pobliżu wschodniej granicy zasięgu. Powierzchnia rezerwatu wynosi 41,04 ha. Zajmuje on oddział 144 i część oddziału 143 Leśnictwa Rudka Nadleśnictwa Lubartów;
- Kozłowiecki Park Krajobrazowy utworzony uchwałą Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dnia 26 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 3, poz. 14). Z uwagi na wejście w życie ustawy o ochronie przyrody w 2004 roku, wskazana była aktualizacja dokumentu powołującego obszar chroniony - Rozporządzenie Wojewody Lubelskiego Nr 6 z dnia 23 marca 2005r. w sprawie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego (Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego Nr 73, poz. 1527). Jest to park o typowo leśnym charakterze. Na terenie parku występują lasy sosnowo - dębowe, okresowo podtapiane lasy porośnięte borem wilgotnym i borem bagiennym oraz niewielkie obszary olsów i łągów wierzbowo-topolowych porastających brzegi rzek Mininy i Krzywej Rzeki. Za najcenniejsze jednak uważane są lite drzewostany dębowe z udziałem dębu bezszypułkowego. Park krajobrazowy swoim zasięgiem obejmuje zwarty kompleks Lasów Kozłowieckich w południowej części gminy, bardzo cenny ze względu na duże zróżnicowanie drzewostanu, w tym fragmenty o składzie zbliżonym do naturalnego. Dlatego też głównym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów leśnych. Powierzchnia parku krajobrazowego w granicach gminy wynosi 4 415, ha, stanowiąc ponad 28% powierzchni gminy. Dodatkowo na terenie gminy znajduje się otulina parku o powierzchni 1833 ha;
- użytki ekologiczne o powierzchni ponad 14 ha, obejmujące obszary torfowisk i łąk, utworzone Rozporządzeniem Nr 143 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 80, poz. 1700). W granicach gminy Lubartów są to następujące tereny:
 1. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 1,77 ha w Leśnictwie Okolec, Obręb Kozłówka, Oddział 58 I, 59 d;
 2. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 5,63 ha w Leśnictwie Okolec, Obręb Kozłówka, Oddział 63c, 64c;
 3. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 4,20 ha w Leśnictwie Bratnik, Obręb Kozłówka, Oddział 176 d,f, 177g,h,i,j;
 4. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 2,62 ha w Leśnictwie Bratnik, Obręb Kozłówka, oddział 133 b,c.;
- pomniki przyrody - na terenie gminy znajdowały się 4 pomniki przyrody. Są to:

- ✓ 2 dęby szypułkowe o obwodach 400 i 510 cm w miejscowości Stróżek, w oddziale 244 Leśnictwo Dąbrówka, Nadleśnictwo Lubartów,
- ✓ dąb szypułkowy o obwodzie 850 cm przy bramie Leśniczówki w Starym Tartaku, oddział 232,
- ✓ płat zimoziółu północnego o pow. 0,10 ha w Leśnictwie Okolec, oddział 80 i Nadleśnictwo Lubartów.

Rycina 9. Ochrona obszarów w gminie Lubartów

Źródło: geoservis.gdos.gov.pl

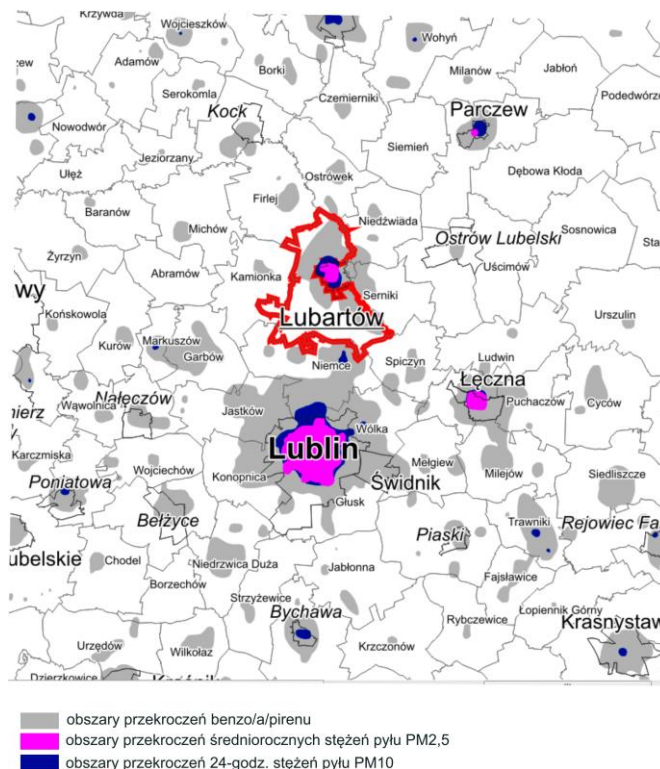
17.5. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

17.5.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego

W zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych dla poszczególnych sołectw m.in. ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza. W związku z tym analiza niniejszego obszaru została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie i zawarte w „Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok” oraz badania i analizy przeprowadzone w ramach opracowania „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubartów”.

Jak wynika z danych WIOŚ w Lublinie, strefę lubelską, według kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy C z uwagi na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀. Główną przyczyną wysokich stężeń tego rodzaju zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami są emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

Rycina 10. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku

źródło: WIOŚ, 2016

Na obszarze gminy nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10 oraz średniorocznych stężeń pyłu PM2,5. Najbliżej zlokalizowanym w stosunku do terenu gminy obszarem, gdzie w 2015 roku zanotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10 oraz średniorocznych stężeń pyłu PM2,5, jest miasto Lubartów. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej ilości miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym także na obszarze Gminy Lubartów. Jak wskazuje pogładowa rycina nr 6, koncentracja emisji zanieczyszczeń występuje w północnej, centralnej oraz wschodniej części gminy obejmującej sołectwa: Brzeziny, Szczekarków, Lisów, Mieczysławka, Wincentów, Skrobów, Skrobów-Kolonia, Annobór, Łucka, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Baranówka, Wólka Rokicka-Kolonia, Wólka Rokicka oraz Rokitno.

Rycina 11. Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w gminie Lubartów w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 r. WIOŚ 2016

Mieszkańcy gminy mają ograniczony dostęp do sieci gazowej. Pod względem zaopatrzenia w gaz wyróżniają się sołectwa: Wólka Rokicka, Rokitno, Wólka Rokicka-Kolonia oraz Baranówka. Zdecydowana większość sołectw nie jest podłączona do sieci gazowej. Zaopatrzenie w ciepło obiektów mieszkalnych odbywa się w sposób indywidualny poprzez lokalne źródła ciepła, zasilające poszczególne obiekty. W większości źródła indywidualne są źródłami o bardzo niskiej sprawności, praktycznie nieposiadające urządzeń ochrony powietrza, oparte na wysokoemisyjnych paliwach stałych. Wielkość emisji z tych źródeł wykazuje dużą zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. W gminie działają również kotłownie budynków użyteczności publicznej, podmiotów handlowych i usługowych wytwarzających ciepło na potrzeby własne. Struktura zużycia nośników energii cieplnej na terenie gminy uwarunkowana jest głównie względami finansowanymi oraz dostępnością danego nośnika. Jako źródło ciepła do ogrzania budynku prawie 80% gospodarstw korzysta z węgla jako głównego źródła opałowego. Ponad 53% używa również drewna lub pozostałych gatunków biomasy. Tylko nieliczni mieszkańcy korzystają z ciepła systemowego (ponad 1%). Indywidualne gospodarstwa domowe oraz lokalne kotłownie są głównie źródłem zanieczyszczeń pochodzących z niskiej emisji. Największa odpowiedzialność za ten stan spoczywa jednak na domach jednorodzinnych. Emitowany z ich kominów dym zawiera niezwykle szkodliwe dla zdrowia substancje. Na obszarze gminy największa emisja zanieczyszczeń do powietrza, związanych głównie ze zużyciem energii cieplnej dla celów komunalno-bytowych w zabudowie mieszkaniowej występuje w sołectwach o największej liczbie gospodarstw domowych, tj. Łucka, Skrobów-Kolonia, Lisów, Annobór oraz Szczekarków.

Oprócz emisji pochodzących z sektora komunalno-bytowego, na jakość powietrza wpływa również emisja liniowa będąca wynikiem spalania paliw płynnych w silnikach spalinowych

pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych. Charakteryzuje się ona koncentracją wzdłuż szlaków komunikacyjnych i nierównomiernością występowania w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów mają wpływ na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Największa emisja z tego rodzaju źródeł występuje w otoczeniu ważnych szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, takich jak: droga krajowa nr 9 Rzeszów – Lublin – Białystok, która stanowi oś rozwojową gminy oraz drogi wojewódzkie nr 829 relacji Łucka – Łęczna – Biskupice, nr 828 relacji Garbów - Krasienin - Niemce - Jawidz oraz nr 815 relacji Wisznice - Parczew - Siemień – Lubartów. Oprócz ww. drogi na sieć dróg publicznych składają się także drogi powiatowe o łącznej długości około 50 km oraz drogi gminne w sumie o długości blisko 90 km.

17.5.2. Stan czystości hydrosfery

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód są zanieczyszczenia zawarte w spływach powierzchniowych z terenów zurbanizowanych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w wiejskich jednostkach osadniczych oraz nieumiejętne nawożenie mineralne i organiczne. Na obszarze gminy, rzekami objętymi stałym monitoringiem jakości wody są rzeki: Wieprz, Minina oraz Parysówka. W przypadku wszystkich monitorowanych rzek punkty pomiarowo – kontrolne znajdowały się poza granicami gminy Lubartów. Ocenę stanu/potencjału ekologicznego dla wymienionych JCWP wykonano w 2014 roku. W obrębie JCWP Minina od źródeł do Ciemięgi (PLRW200017249229) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym: Ciemięga - Dąbrówka (gm. Kamionka). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – słaby, stan - zły.

W obrębie JCWP Minina od Ciemięgi do ujścia (PLRW200019249299) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Minina - Drewnik (gm. Jeziorzany). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – słaby; stan – zły.

W obrębie JCWP Parysówka (PLRW200017249249) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Parysówka - Kierzkówka (gm. Kamionka). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – umiarkowany; stan – zły.

W obrębie JCWP Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy (PLRW2000192479) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Wieprz – Wola Skromowska (gm. Firlej). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – zły; stan – zły.

W *Programie gospodarowania wodami dorzecza Wisły*, JCWP Minina od źródeł do Ciemięgi, JCWP Minina od Ciemięgi do ujścia, JCWP Parysówka oraz JCWP Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy wskazane zostały jako zanieczyszczone i zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Ocena jakości wód podziemnych polega na ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych. Oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Gmina położona jest na terenie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) 84, która obejmuje obszar regionu Środkowej Wisły. Oceny stanu ilościowego oraz chemicznego JCWPd przeprowadzono w 2010 oraz w 2012 roku. Stan ilościowy oraz stan chemiczny oceniono jak dobry. Ocena stanu ilościowego jak

i chemicznego JCWPd 84, według obowiązującego Planu gospodarowania wodami dorzecza Wisły określona została jako niezagrożona osiągnięciem celów środowiskowych.

W 2012 roku w Gminie przeprowadzono badania jakości wód podziemnych, które przeprowadzono w ramach monitoringu regionalnego. Badania przeprowadzono w 1 punkcie pomiarowo - kontrolnym na terenie Gminy, zlokalizowanym w sołectwie Wólka Rokicka. Przebadano wody występujące w obrębie poziomu wodonośnego, związanego z utworami węglanowymi należącymi do kredy górnej. Wyniki analiz wskazywały na naturalny skład wód źródłanych. W składzie chemicznym badanych wód dominowały podwyższone wartości związków azotowych i fosforanów. Stężenia progowe tych wskaźników, określone dla stanu dobrego, nie przekraczały wartości granicznych dla II klasy jakości. Świadczy to o znikomym wpływie zanieczyszczeń antropogenicznych.

Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy nie jest zadowalająca. Zachodzi konieczność eliminacji istniejących źródeł emisji zanieczyszczeń, rewitalizacji cieków wodnych oraz użytkowania i zagospodarowania zlewni z poszanowaniem jakości wód powierzchniowych. Duża zasobność w wody podziemne o dobrej jakości daje możliwość rozwoju mieszkalnictwa i usług. Należy przy tym zaznaczyć, iż brak warstw izolujących zasoby wód podziemnych przed wpływem działalności człowieka, warunkuje określone użytkowanie i zagospodarowanie dla GZWP Nr 406 .

17.5.3. Stan czystości pedosfery

Na terenie gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Z uwagi na wybitnie rolniczy charakter gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb stanowi postępujące zakwaszenie gleb. Odsetek gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych kształtuje się na poziomie 80 - 100% gruntów ornych. Zasobność gleb w składniki chemiczne (tj.: magnez, potas, fosfor) jest istotnym czynnikiem decydującym o jakości gleby omawianego obszaru. Gleby o bardzo niskiej i niskiej zasobności w te składniki mineralne stanowią 41 – 80% gruntów ornych. W grupie czynników istotnie wpływających na stopień zakwaszenia gleby wymienia się czynniki naturalne (rodzaj skały macierzystej, przewaga opadów nad parowaniem) oraz czynniki antropogeniczne (nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin). Nadmierne zakwaszenie gleb jest czynnikiem zmniejszającym efektywność stosowania większości zabiegów agrotechnicznych, a zwłaszcza nawożenia mineralnego, co powoduje znaczne zmniejszenie plonów. Pod względem zawartości metali ciężkich gleby na terenie gminy zalicza się do mało zanieczyszczonych, ponieważ w przeważającej części zanieczyszczenia gleb występowały w granicach naturalnej zawartości metali. Wyjątek stanowią gleby położone w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, które narażone są na wpływ zanieczyszczeń komunikacyjnych. Do takich tras zaliczyć należy: drogę krajową nr 19 oraz dodatkowo drogi wojewódzkie nr 829 i 815.

17.5.4. Jakość klimatu akustycznego

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Duże natężenie ruchu na drogach, określa kierunek codziennego przemieszczania się ludności, co związane jest przede wszystkim z dojazdami do pracy, szkoły, dostępnością usług publicznych i komercyjnych oraz placówek administracji wyższego rzędu. Największe natężenie ruchu w gminie Lubartów występuje przede wszystkim na drodze krajowej nr 19, ale także na drogach wojewódzkich nr 815, 828 i 829. Dane dotyczące natężenia ruchu na drogach monitorowane są przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad dla odcinków dróg krajowych. Aktualnie dostępne dane wykonano w 2010 roku. Na terenie gminy monitorowany jest ruch jedynie na S19 – gdzie

przy wyjeździe z Lublina do gminy Lubartów zanotowano ponad 18 tys. pojazdów w ruchu dziennym, zaś przy wyjeździe z Lubartowa niemal 9 tys. samochodów. Na granicy gminy Niemce i gminy Lubartów zanotowano ponad 17 tys. pojazdów w ruchu dziennym. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80% emituje hałas o poziomie większym niż 80 dB, z czego 40% o poziomie większym do 85 dB. Z uwagi na fakt, iż na przedmiotowym terenie nie ma zlokalizowanych uciążliwych zakładów przemysłowych nie występują tu większe zanieczyszczenia klimatu akustycznego związane z działalnością tego sektora gospodarczego. Poprawa sprawności ruchu wymaga segregacji ruchu, czemu służy układ obwodnicowy zrealizowany na drodze krajowej nr 19.

17.5.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Najpowszechniejszymi sztucznymi źródłami pól elektromagnetycznych występującymi w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Gmina nie została objęta badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Najbliżej zlokalizowanym punktem pomiarowo – kontrolnym, na którym dokonano pomiaru poziomu promieniowania elektromagnetycznego był punkt w Lubartowie, dla którego dokonano pomiaru w 2014 roku. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego wyniosła 0,09 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m.

17.6. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Ponadto dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców.

Gmina posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez jej teren przebiega droga krajowa nr 19 relacji Rzeszów – Lublin – Białystok wraz z obwodnicą miasta Lubartów, stanowiąca bardzo ważny czynnik wpływający na jej rozwój. Przebiegająca przez teren gminy droga krajowa nr 19 projektowana jest jako część sieci kompleksowej w rewizji TEN-T.

Na zewnętrzny układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych w gminie składają się dodatkowo drogi wojewódzkie:

- ✓ droga wojewódzka nr 815 relacji Wisznice - Parczew - Siemień – Lubartów;
- ✓ droga wojewódzka 828 relacji Garbów - Krasienin - Niemce - Jawidz ;
- ✓ droga wojewódzka 829 relacji Łucka – Łączna – Biskupice.

Droga nr 829 obciążona jest bardzo dużym ryzykiem wypadkowym, na której należy podjąć niezbędne działania zmierzające do obniżenia poziomu ryzyka poważnych wypadków.

Wewnętrzny szkielet dróg gminy stanowią drogi gminne oraz powiatowe. Długość dróg gminnych wynosi obecnie blisko 89 km, z czego ok. niespełna 47% posiada nawierzchnię utwardzoną. Należy podkreślić fakt sukcesywnego przyrostu długości dróg gminnych, w tym o nawierzchni twardej, dotychczas charakteryzujących się najniższą jakością techniczną.

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Łączna długość dróg powiatowych wynosi niemal 50 km, z czego ok. 80% posiada nawierzchnię utwardzoną. W 2015 roku wykonano inwestycje drogowe polegające na modernizacji ponad 10 km dróg oraz budowie ponad 3 km chodników m.in.: przebudowano drogę powiatową w Rokitnie, jak również drogi gminne w miejscowościach: Rokitno, Wólka Rokicka-Kolonia, Wola Lisowska, Szczekarków, Nowodwór, Brzeziny, Lisów, Wandzin oraz Majdan Kozłowiecki. Ponadto stopniowo poprawia się bezpieczeństwo ruchu drogowego poprzez budowę oraz utrzymanie bezpiecznej infrastruktury drogowej, w tym oświetlenia i ciągów pieszych. Pomimo stopniowej poprawy standardu dróg, uzyskanie efektu docelowego jest jeszcze odległe, na co ma wpływ ciągle zbyt długi proces inwestycyjny oraz brak wystarczających środków finansowych.

Uzupełnieniem infrastruktury jest linia kolejowa nr 30 relacji Lublin Północny – Lubartów – Łuków. Linia jest niezelektryfikowana, wykorzystywana w niewielkim stopniu w ruchu towarowym, a sezonowo także w ruchu pasażerskim. W miejscowości Wandzin zlokalizowany jest osobowy przystanek kolejowy. Od kwietnia 2013 roku spółka Przewozy Regionalne uruchomiła komunikację szynobusową z Lublina do Lubartowa. Obecnie realizowanych jest osiem połączeń szynobusowych dziennie. Ocenia się, iż na terenie Gminy panują sprzyjające warunki, aby transport kolejowy odgrywał istotną rolę w osobowych przewozach lokalnych. Dlatego też, poczynione zostały działania polegające na modernizacji przystanku kolejowego w Wandzinie, a także na przesunięciu go bliżej zabudowań sołectwa. Obecnie peron kolejowy jest zlokalizowany w odległości blisko 0,5 km od drogi krajowej nr 19, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, co stanowi dogodne uwarunkowania dla rozwoju transportu kolejowego w gminie. Obecnie, transport kolejowy jest wykorzystywany w minimalnym stopniu jako alternatywna i niskoemisyjna gałąź transportu z uwagi na brak infrastruktury powiązanej (tj. parkingu typu park&ride i bike&ride, zły stan techniczny drogi dojazdowej do peronu kolejowego, brak ścieżek rowerowych stanowiących alternatywę transportu, brak oświetlenia). Budowa węzła przesiadkowego w miejscowości Wandzin wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego stanowi szansę na rozwój zintegrowanego transportu łączącego komunikację kolejową i kołową, w tym komunikację prywatną (samochód, skuter, czy też rower). Budowa parkingu typu park&ride, umożliwiłaby zmianę środka transportu, przyczyniając się do rozwoju powiązań transportowych i systemu zintegrowanych przewozów.

Na terenie gminy w przewozach pasażerskich dominuje transport autobusowy. Powiązanie transportem zbiorowym umożliwia komunikacja autobusowa, która obsługiwana jest przez PKS Lublin oraz przewoźników prywatnych. Powiązanie gminy Lubartów z Lublinem należy ocenić jako dość dobre, przy czym standard drogi krajowej jest obecnie dość niski, z uwagi na czas dojazdu, który przekracza 30 minut. Transport odbywa się głównie wzdłuż drogi krajowej. Mieszkańcy sołectw położonych w dalszej odległości od drogi krajowej nr 19 (dotyczy m.in. takich sołectw jak: Trójnia, Brzeziny, Szczekarków i Chlewiska), mają bardzo utrudniony dostęp do komunikacji regionalnej.

17.7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

17.7.1. Zaopatrzenie w wodę

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla potrzeb socjalno - bytowych są wody podziemne. Według danych na koniec 2015 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 139,4 km, pozwalający na doprowadzenie wody do 3163 punktów (przyłącza). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2015 r. na jednego mieszkańca wyniosło 26,5 m³. W porównaniu do 2010 roku wielkość tych wskaźników wzrosła odpowiednio o 2,1 km (o 1,5%) oraz o 322 przyłączy (o 11,3%). W największym stopniu wzrosło zużycie wody, bo aż o 16,2%. W gminie zwodociągowane są wszystkie

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

sołectwa. Z sieci wodociągowej korzystało 98,84% ogólnej liczby mieszkańców gminy⁴, co świadczy o korzystniejszej sytuacji aniżeli w powiecie lubartowskim (93,2%), a tym bardziej w regionie lubelskim (86,7%). Najniższy poziom współczynnika zwodociągowania (poniżej 90%) cechuje sołectwo Rokitno. Dynamika rozbudowy sieci wodociągowej, a co się z tym wiąże, udział ludności korzystających z sieci wodociągowej, jest zadowalająca, o czym świadczą przytoczone wyżej wskaźniki. Źródłem wody pitnej są wody podziemne zalegające w utworach poziomu kredowego. Eksploatowanych jest 5 ujęć wód głębinowych: komunalne ujęcie wody w sołectwie: Nowodwór, Chlewiska, Skrobów, komunalne ujęcie w sołectwie Wandzin oraz komunalne ujęcie w sołectwie Rokitno.

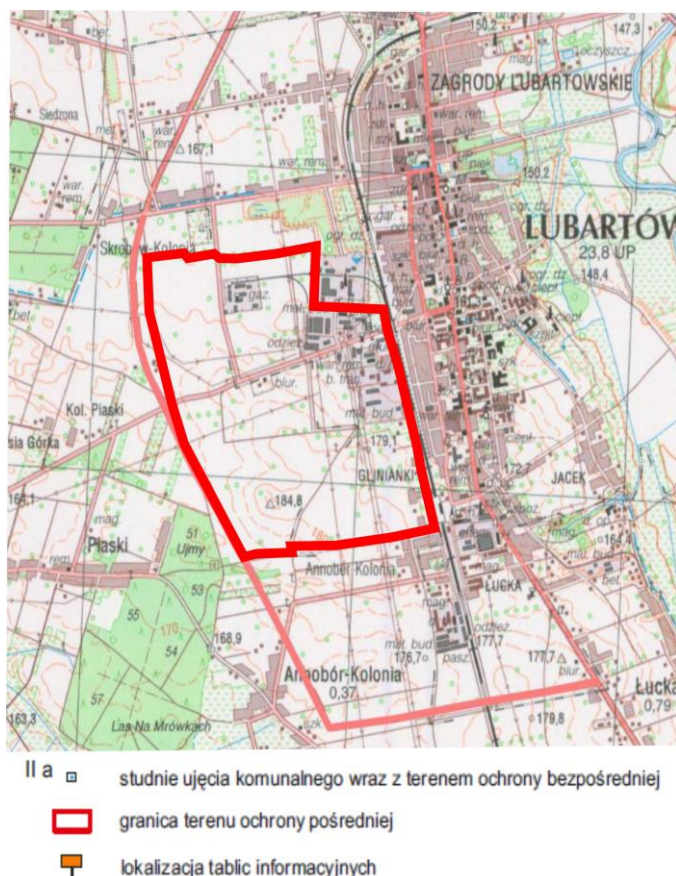
Obsługą sieci wodociągowej oraz ujęcia wody w sołectwie Nowodwór zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Lubartowie, zaś ujęciem wody w Rokitnie – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie.

Wszystkie ujęcia wody posiadają wyznaczone zgodnie z *ustawą Prawo wodne* strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody. Z uwagi na istniejące uwarunkowania hydrogeologiczne, komunalne ujęcie wody w sołectwie Nowodwór posiada dodatkowo wyznaczoną strefę ochronną składającą się z terenu ochrony pośredniej, zgodnie z *Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 25 stycznia 2016 roku w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w Lubartowie (Dz. Urz. Woj. Lub. 2016, poz. 605)*. Teren ochrony pośredniej stanowi obszar o powierzchni 2,95015 km² (ok. 7% powierzchni sołectwa), w obrębie której obowiązują zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów.

Rycina 12. Strefa ochronna komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w gminie Lubartów

⁴

dane otrzymane z Urzędu Gminy Lubartów

źródło: Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 25 stycznia 2016 roku w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w Lubartowie

W gminie Lubartów prowadzone są działania inwestycyjne mające na celu poprawę stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

17.7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

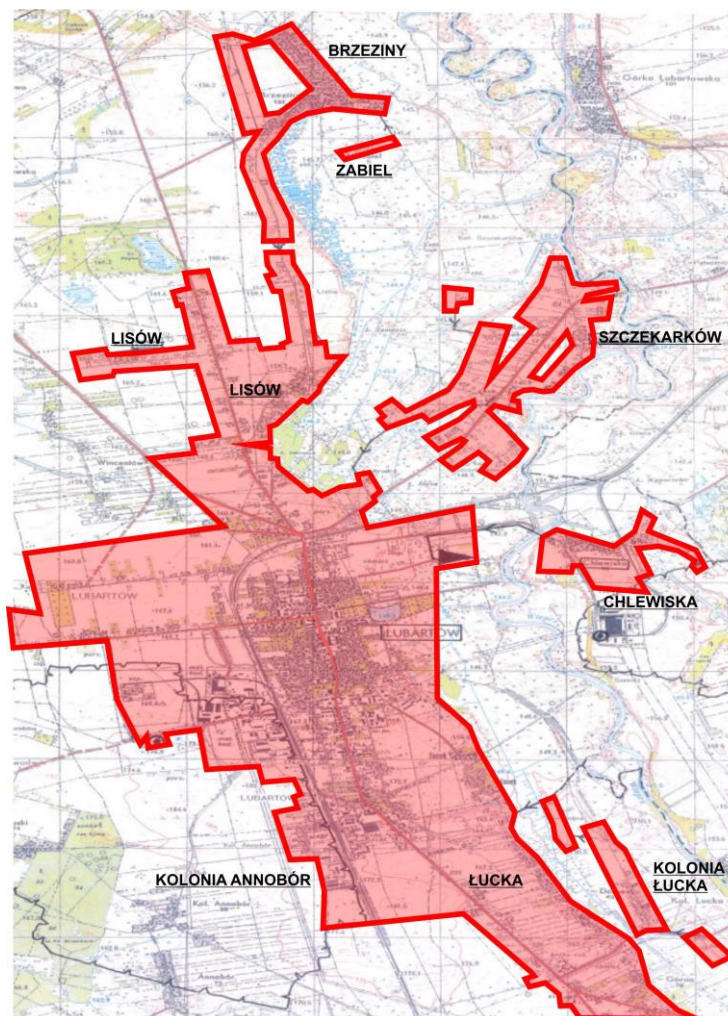
Jednym z elementów infrastrukturalnych niezbędnych do rozwoju oraz w zasadniczy sposób wpływających na ochronę środowiska jest sieć kanalizacyjna, która w gminie Lubartów na tle powiatu lubartowskiego jak i regionu lubelskiego, jest dobrze rozwinięta. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 roku na terenie gminy stanowiła 117,5 km, pozwalając na odprowadzanie ścieków z 2021 przyłączy. W porównaniu do 2010 roku wielkość tych wskaźników wzrosła odpowiednio o 27,2 km (o 30%) oraz o 525 przyłączy (o 35,1%). Stopień skanalizowania gminy określony wskaźnikiem opisującym udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 62,5%, co jest wartością zdecydowanie wyższą zarówno od średniej dla powiatu lubartowskiego (49%) jak i od średniej dla województwa lubelskiego (51,5%). W sieć kanalizacyjną wyposażona jest zdecydowana większość sołectw gminy. Zadowolający stopień skanalizowania obszarów wiejskich cechuje sołectwa: Baranówka, Łucka – Kolonia, Rokitno, Wólka Rokicka oraz Wólka Rokicka-Kolonia, dla których wskaźnik opisujący udział korzystających z sieci kanalizacyjnej przewyższa 90%. Brak sieci kanalizacji sanitarnej cechuje sołectwa: Mieczysławka, Skrobów, Trójnia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska. Ponadto w takich sołectwach jak: Annobór, Majdan Kozłowiecki oraz Wincentów udział ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej znacznie odbiega od średniej dla gminy, nie przekraczając wielkości 17%. W porównaniu do 2010 roku korzystne zmiany w zakresie wyposażenia w sieć kanalizacyjną cechowały sołectwa: Annobór, Nowodwór, Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia oraz Wandzin. Znaczna część ścieków komunalnych z terenu gminy odprowadzana jest do

komunalnej oczyszczalni ścieków w Lubartowie o przepustowości 6100m³/d, dotyczy sołectw: Brzeziny, Szczekarków, części sołectwa Wincentów, Chlewiska, Lisów, Łucka oraz Łucka-Kolonia. W 2015 roku w gminie Lubartów funkcjonowały 2 oczyszczalnie ścieków mechaniczno – biologiczne w sołectwach: Rokitno – o przepustowości 412m³/d (obsługująca sołectwa: Baranówka, Wólka Rokicka, Wólka Rokicka-Kolonia, Rokitno, Trzciniec, Wandzin, część sołectwa Majdan Kozłowiecki) oraz Skrobów-Kolonia o przepustowości 100m³/d (obsługująca część sołectwa Skrobów-Kolonia). W obszarach rozproszonej zabudowy na terenach wiejskich, wobec braku kanalizacji oraz ekonomicznego uzasadnienia jej budowy, stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, które są uzupełnieniem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy w 2015 roku funkcjonowało 116 zbiorników bezodpływowych oraz 16 oczyszczalni przydomowych. *Uchwałą Nr IV/49/2014 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2014 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Lubartów (Dz. Urz. Woj. Lub. 2015, poz. 407)*, wyznaczono aglomerację Lubartów o równoważnej liczbie mieszkańców równej 27 402, wyposażoną w oczyszczalnię ścieków o przepustowości 6100 m³/d na terenie miasta Lubartów. W skład aglomeracji, oprócz miasta Lubartów, weszły częściowo sołectwa z terenu gminy Lubartów tj.: Chlewiska, Lisów, Brzeziny, Łucka, Łucka-Kolonia, Szczekarków oraz Annobór. W ramach ustaleń Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2015 (IV AKPOŚK), obszar aglomeracji Lubartów przyporządkowany został do III priorytetu, tj.: „Aglomeracje, które do dnia 31 grudnia 2015 r. planowały spełnić warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantować wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% – aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% – aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

W ramach ustaleń AKPOŚK, w obrębie aglomeracji Lubartów, po 2015 roku planowane są działania inwestycyjne polegające na modernizacji oczyszczalni ścieków oraz dalszej budowie kanalizacji sanitarnej.

Rycina 13. Aglomeracja Lubartów

Źródło: Uchwała Nr IV/49/2014 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2014 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Lubartów

17.7.3. Elektroenergetyka

Obszar gminy wyróżnia się umiarkowanie korzystnym położeniem względem głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć. Zaopatrzenie w energię elektryczną jest obsługiwane przez LUBZEL Dystrybucja Sp. z o.o. Przez teren gminy na kierunku północ – południe przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV. Energia elektryczna dostarczana jest przez układ linii magistralnych średniego napięcia, powiązanych głównie z GPZ Lubartów, stacji transformatorowej 400/110 kV Lublin Systemowa Rudnik i GPZ Kock. Sieć elektroenergetyczna średniego napięcia SN-15 kV jest generalnie w wykonaniu napowietrznym, tylko na krótkich odcinkach zrealizowana jest w wykonaniu kablowym doziemnym. Energia elektryczna dosyłana jest do indywidualnych odbiorców liniami elektroenergetycznymi niskiego napięcia. Sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia zasilająca i oświetleniowa jest w wykonaniu napowietrznym, tylko w niewielkim procencie w wykonaniu kablowym, doziemnym - są to przeważnie krótkie odcinki linii zrealizowane do zasilania nowych budynków mieszkalnych, letniskowych lub usługowych.

Istniejąca sieć SN jest niedoinwestowana co powoduje duże straty przesyłowe i zwiększoną awaryjność. Przyłączenie nowych odbiorców, związane jest z koniecznością budowy nowych sieci elektroenergetycznych oraz rozbudową i modernizacją istniejących, co może wpłynąć na czas przyłączenia. Gmina Lubartów zalicza się do obszarów, w których występują największe potrzeby w modernizacji sieci średniego i niskiego napięcia, w grupie których kluczowe znaczenie posiada: rozbudowa linii kablowych i napowietrznych Sn i nN, budowa stacji transformatorowej, przyłączanie odbiorców w sołectwach: Łucka, Rokitno, Skrobów, Lisów, Nowodwór oraz Brzeziny⁵. W grupie kluczowych zamierzeń inwestycyjnych, wpływających na poprawę funkcjonowania układu podstawowych powiązań elektroenergetycznych na obszarze gminy Lubartów uznaje się:

- budowę linii 110 kV Lubartów – Lubartów 2,
- budowę linii 110 kV Leszkowice – Lubartów 2,
- budowę stacji Lubartów 2 – wpięcie w linię 110 kV relacji Lublin Systemowa – Parczew.

17.7.4. Infrastruktura gazowa

Poziom wyposażenia gminy w infrastrukturę gazową nie jest zadowalający. Umiarkowanie korzystnie poziom gazyfikacji cechuje jedynie wschodnią i południowo - wschodnią część gminy. Przez gminę, a właściwie sołectwa: Nowodwór oraz Skrobów-Kolonia przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną w sołectwie Skrobów-Kolonia. W 2015 roku długość czynnej sieci ogółem wynosiła ponad 36,5 km, natomiast czynnej sieci rozdzielczej 32,6 km, z liczbą przyłączy rzędu 475 sztuk. W porównaniu do 2010 roku, zwiększyła się długość czynnej sieci gazowej (o 11 km) co umożliwiło zwiększenie ilości czynnych przyłączy gazowych o 131. Poziom wyposażenia gminy w sieć gazową jest niezadowalający, o czym świadczy udział odbiorców korzystających z sieci gazowej, który kształtuje się na poziomie niespełna 12,9%. Pod względem zaopatrzenia w gaz wyróżniają się sołectwa: Wólka Rokicka (77,57%), Rokitno (74,88%), Wólka Rokicka-Kolonia (65,36%) oraz Baranówka (60,20%). Sołectwa tj.: Lisów, Łucka, Łucka-Kolonia, Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia oraz Wincentów cechują się znikomym wyposażeniem w sieć gazową, poniżej 14%. Zdecydowana większość sołectw nie jest podłączona do sieci gazowej. Największy przyrost liczby odbiorców w latach 2010 - 2015 miał miejsce w sołectwach: Lisów (o 30 przyłączy), Łucka i Łucka-Kolonia (po 23) oraz Rokitno (o 22). W gminie nastąpił ponad 1,5 krotny wzrost zużycia gazu, z 85 tys. m³ w 2010 roku do 224 tys. m³ w roku 2015. W 2015 roku zdecydowana większość gazu zużyta została na cel grzewczy, ponad 70%. W 2010 roku udział zużytego gazu na ogrzewanie mieszkań stanowił niewiele ponad 52%. W analizowanym okresie liczba odbiorców wykorzystujących gaz wzrosła z 1 032 osoby do 1 425, tj.: o ponad 38%. Równomierne zaopatrzenie w gaz ziemny odbiorców gminy wymaga sukcesywnej rozbudowy sieci gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych, a także większego wykorzystywania lokalnych zasobów złóż gazu ziemnego.

17.7.5. Gospodarka ciepła

Potrzeby grzewcze pokrywane są w całości przez lokalne kotłownie i indywidualne urządzenia grzewcze. Jako podstawowy nośnik energii wykorzystywany jest węgiel kamienny.

⁵ Program Rozwoju energetyki dla Województwa Lubelskiego, BPP Lublin 2009

17.7.6. Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Lubartów posiada uchwalony Uchwałą Nr XV/95/15 Rady Gminy Lubartów z dnia 29 grudnia 2015 roku, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), który jest jednym ze strategicznych dokumentów Gminy zawierającym działania inwestycyjne i nieinwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020. Uwzględnienie w PGN przedsięwzięć zwiększy szanse władz gminnych, mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację budynków;
- niskoemisyjny transport;
- budowę gazociągów;
- budowę infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE);

W zakresie ograniczenia niskiej emisji, gmina Lubartów jest partnerem projektu Mobilny LOF, w ramach którego przewiduje się poprawę mobilności transportowej i niskoemisyjności w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym, poprzez budowę węzła przesiadkowego w miejscowości Wandzin wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego, co przyczyni się do rozwoju zintegrowanego transportu łączącego komunikację kolejową i kołową.

17.7.7. Energia odnawialna

Gmina dysponuje stosunkowo dużym potencjałem zasobów odnawialnych, jednakże nie jest on wykorzystywany. Przez jej obszar przepływają rzeki, których potencjał hydrologiczny obrazuje poniższa tabela.

Tabela 26. Potencjał hydrologiczny rzek przepływających przez gminę Lubartów

Nazwa rzeki	przepływ średni (Qśr) [m ³ /s]	Teoretyczna moc [MW]	Udokumentowana tech. moc [MW]	Udokumentowana tech. moc z progiem opłacalności [MW]	Roczne teor. zasoby energ. [GWh/rok]	Roczne tech. zasoby energ. [GWh/rok]
Wieprz (Lubartów)	22,4	2,94	1,47*	1,47*	25,79	12,88
OGÓŁEM					25,79	12,88

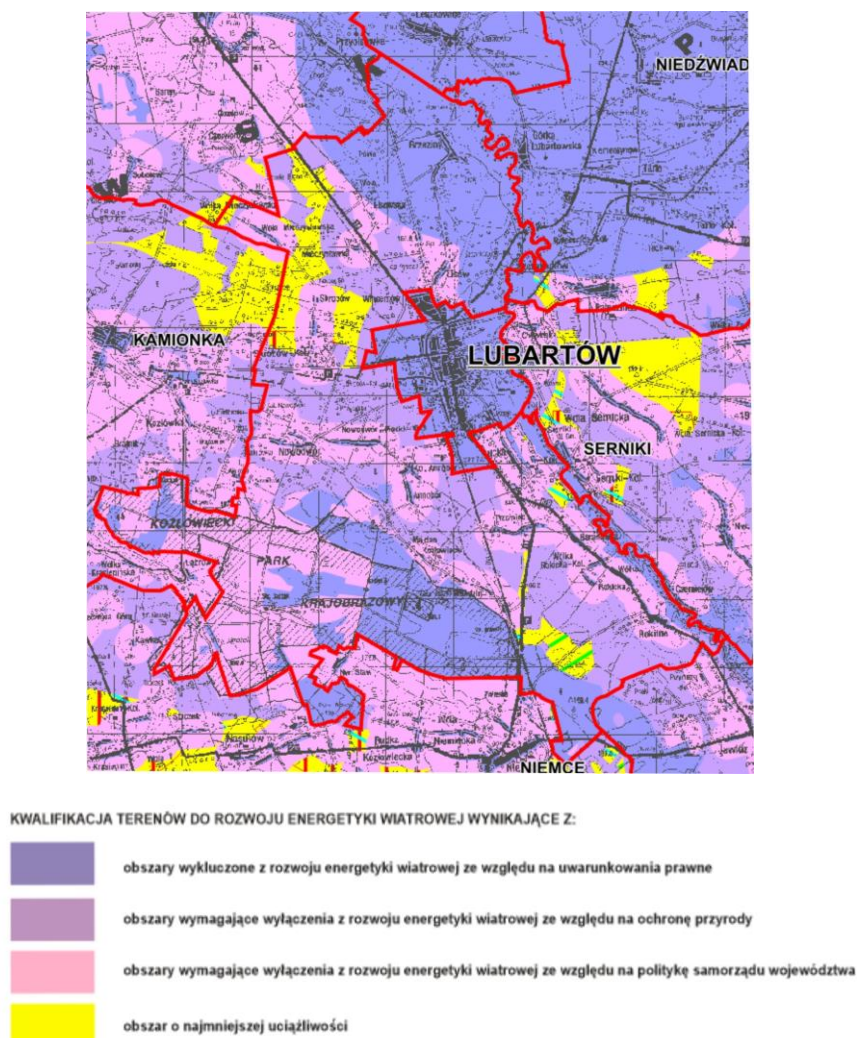
* zasoby techniczne na podstawie: Matuszek W. Stan aktualny i rozwój hydroenergetyki jako źródła OZE. Elektroenergetyka, Nr 1/2005, (52)

Źródło: Stan i perspektywy rozwoju hydroenergetyki w województwie lubelskim, BPP w Lublinie, Lublin 2012;

Potencjalnym źródłem energii wodnej jest rzeka Wieprz, charakteryzująca się znacznymi zasobami hydroenergetycznymi, powyżej 200 kW/m piętrzenia. Teoretyczne zasoby energetyczne rzeki Wieprz, która przepływa przez gminę kształtują się na poziomie 25,79 GWh, zaś roczny potencjał techniczny wynosi zaledwie 12,88 GWh/rok. Dane te świadczą o tym, iż teoretyczne zasoby hydroenergetyczne rzeki Wieprz, mogą być wykorzystane do wytwarzania energii w małych elektrowniach wodnych.

Obszar gminy znajduje się w korzystnej strefie energetycznej wiatru (Lorenc 2004). Według opracowania *Przestrzenne Aspekty Lokalizacji Energetyki Wiatrowej w Województwie Lubelskim* (2009) na terenie gminy wyodrębniono obszary o najmniejszej uciążliwości z uwagi na realizację energetyki wiatrowej. Są to niewielkie tereny wyodrębnione w zachodniej części Gminy, w obrębie sołectw tj.: Mieczysławka, Wola Mieczysławska, Skrobów oraz Skrobów-Kolonia.

Rycina 14. Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Lubartów

Źródło: Przestrzenne aspekty rozwoju energetyki odnawialnej w województwie lubelskim, BPP Lublin, 2009

Z warunków solarnych kluczowe znaczenie w aspekcie możliwości wykorzystania energii posiadają: uśłonecznienie i natężenie promieniowania słonecznego. Uśłonecznienie (czas bezpośredniego dopływu promieniowania słonecznego w ciągu roku do powierzchni ziemi) wynosi 1600 - 1650 h/rok i należy do wysokich w województwie lubelskim. Rocznie promieniowanie całkowite waha się w granicach 3700 - 3800 MJ/m² (MJ- megadżul,

1 kWh=3,5MJ). Parametry te sprawiają, że gmina została zaliczona do obszarów o korzystnych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej, tj. obszarów o potencjalnej energii użytecznej powyżej 950 kWh/m². Gmina nie posiada korzystnych warunków pozyskania energii geotermalnej.

Gmina cechuje się wysokim potencjałem produkcji energii z biomasy, który ocenia się, iż nie do końca jest wykorzystany. Głównymi źródłami pozyskania energii są zasoby siana. Warty podkreślenia jest fakt, iż gmina pod względem potencjalnych zasobów biomasy należy do uprzywilejowanych do rozwoju tego rodzaju energetyki odnawialnej. W sołectwie Rokitno funkcjonuje jedno z największych składowisk odpadów komunalnych. Sprawia to, iż na terenie gminy istnieją potencjalne możliwości wykorzystania biogazu wysypiskowego.

17.7.8. Gospodarka odpadami

Gmina jest członkiem Związku Komunalnego Gmin Ziemi Lubartowskiej (w skład porozumienia wchodzi gminy: Lubartów, miasto Lubartów, Niedźwiada, miasto Ostrów Lubelski, Ostrówek, Serniki).

Na terenie gminy, obowiązki wynikające z *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, w zakresie organizacji systemu zbiórki odpadów, przejął Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej (ZKGZL).

Z dniem 31 grudnia 2015 roku zostało zamknięte składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w sołectwie Nowodwór. Obecnie składowisko poddawane jest procesowi rekultywacji, celem powstrzymania degradacji środowiska wodno – gruntowego, ograniczenia ujemnego wpływu zamykanego składowiska odpadów na powietrze atmosferyczne, ograniczenia dostępu wód opadowych do złoża odpadów. Obszar poddany rekultywacji stanowi powierzchnię ok. 3,7 ha. Składowisko eksploatowane było od 1991 roku i stanowiło wyrobisko po eksploatacji piasku. Projekt rekultywacji ma na celu odzyskanie równowagi w krajobrazie poprzez umiejętne ukształtowanie powierzchni obiektu oraz wprowadzenie roślinności, mającej za zadanie osiągnięcie efektu spójności obiektu z otoczeniem. Zagospodarowując teren składowiska po rekultywacji należy spełnić wymogi prawne, a w szczególności zapis o zakazie wznoszenia budowli i wykonywania wykopów oraz instalacji nadziemnych i podziemnych, niezwiązanych z funkcjonowaniem składowiska, przez 50 lat od dnia zamknięcia obiektu, ujętego w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów*. Okres ten może zostać skrócony, jeżeli z ekspertyzy geotechnicznej i sanitarnej dołączonej do wniosku o zmianę decyzji o zgodzie na zamknięcie składowiska wynikać będzie, że prowadzenie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne tych prac nie spowoduje zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Ekspertyza sanitarna powinna być pozytywnie zaopiniowana przez państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Wytworzone w gminie odpady stanowiły głównie odpady gospodarczo – bytowe (powstające w gospodarstwach domowych) oraz rolne (powstające w gospodarstwach rolniczych). Łączna liczba odpadów komunalnych wytworzona na terenie gminy Lubartów w 2014 r. wyniosła 1 279,82 Mg (megagram). Odsetek niesegregowanych odpadów komunalnych wyniósł ponad 52%, zaś zebrane odpady selektywnie stanowiły niespełna 48%. Strukturę strumienia śmieci prezentuje poniższa tabela.

Tabela 27. Zestawienie poszczególnych frakcji odpadów gminy w 2014 r. (w Mg)

gmina Lubartów	niesegregowane odpady komunalne	szkło	frakcja sucha	odpady ulegające biodegradacji	popiół	wielkogabaryty	inne odpady komunalne	inne frakcje zbierane selektywnie
-------------------	---------------------------------------	-------	------------------	--------------------------------------	--------	----------------	-----------------------------	---

	666,36	141,24	119,58	30,62	214,92	7,98	22,38	76,74
--	--------	--------	--------	-------	--------	------	-------	-------

źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy członkowskich Związku Komunalnego Gmin Ziemi Lubartowskiej za okres 1 lipca 2013 – 31 grudnia 2014 r, ZKGZL 2015

Ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych w przeliczeniu na mieszkańca gminy kształtowała się w 2014 roku na poziomie niemal 110kg/M, co jest wielkością niższą aniżeli średnio w powiecie (117 kg/M), czy też w regionie lubelskim – 141,9 kg/M. Dodatkowo, w porównaniu do 2010 roku wielkość wskaźnika opisującego ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosła, w 2010 roku wskaźnik kształtował się na poziomie 62,9 kg/M. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (DZ.U. z 2012 r. Nr 645)*, gminy są zobowiązane do osiągnięcia w poszczególnych latach określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. W 2014 roku wskaźnik ten stanowił 14% dla odpadów tj.: papier, metal, tworzywa sztuczne oraz szkło. W ZKGZL, a tym samym w gminie Lubartów poziom ten w roku 2014 wyniósł 35,51%, a więc wymagany ustawowo poziom recyklingu został osiągnięty. W przypadku odpadów innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe, poziom recyklingu według Rozporządzenia, na 2014 rok stanowił 38%. W ZKGZL, a tym samym w Gminie, poziom recyklingu osiągnął wielkość 84,85%. Główną metodą zagospodarowania odpadów komunalnych jest ich deponowanie na składowiskach odpadów. Na terenie gminy funkcjonuje jedno z największych w regionie lubelskim, składowisko odpadów komunalnych w Rokitnie. Jest ono administrowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie. Gmina Lubartów, zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego została zakwalifikowana do Regionu Północno – Zachodniego (wg projektu WPGOWL 2021 do Regionu Centralno – Zachodniego). Przy składowisku odpadów w Rokitnie, wybudowany został Zakład Zagospodarowania Odpadów w Wólce Rokickiej, który w grudniu 2016 roku został oddany do użytku. Celem budowy zakładu była redukcja ilości odpadów kierowanych na wysypiska do 50%. Zakłada się, iż zakład będzie w stanie przetworzyć 37 tys. ton odpadów rocznie.

Na terenie Gminy funkcjonuje dobrze zorganizowany system zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, ponadto został rozwiązany problem segregacji odpadów. Na terenie gminy brak jest Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Najbliżej zlokalizowany punkt znajduje się w mieście Lubartów przy ul. Nowodorskiej, gdzie można dostarczać m.in. odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady zielone, budowlano-remontowe, popiół i odpady niebezpieczne. Na terenie gminy funkcjonuje zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz innych źródeł. Usługę odbioru i transportu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy oraz odpadów zgromadzonych w sposób selektywny z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych od 2013 r. świadczy firma P.H.U. Eko – Trans Cezary Kubacki z miejscowości Wielkie (gm. Abramów).

Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej od 2013 roku w ramach projektu „Budowa nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, rekultywacja nieczynnych składowisk oraz usuwanie azbestu na terenie gmin należących do ZKGZL”, prowadzi prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu gmin członkowskich Związku. Projekt współfinansowany jest przez Szwajcarię w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. Według danych uzyskanych z Bazy Azbestowej, prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i stanowiącej jedno z głównych narzędzi do gromadzenia

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a także jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 wynika, iż na terenie Gminy usunięto 236 233 kg wyrobów zawierających azbest, co stanowiło niespełna 6% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest do usunięcia. Najmniejsza ilość wyrobów zawierających odpady azbestowe niezbędne do usunięcia w przeliczeniu na powierzchnię (poniżej 10 kg/km²) cechuje sołectwa: Rokitno, Nowodwór oraz Wandzin. Najgorsza sytuacja w tym kontekście (powyżej 10 kg/km²) ma miejsce w sołectwach: Lisów i Chlewiska.

Tabela 28. Ilość zinwentaryzowanych odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędnych do unieszkodliwienia na terenie gminy Lubartów

L.p.	Sołectwo	odpady zawierające azbest zinwentaryzowane [kg]	odpady zawierające azbest pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	odpady zawierające wyroby azbestowe pozostała do usunięcia [%]	powierzchnia [km ²]	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię [Mg/km ²]
1	2	3	4	5	6	7
1.	Annobór	215006	214836	99,92	4,17	51,50
2.	Baranówka	127138	112615	88,58	4,26	26,41
3.	Brzeziny	459206	438196	95,42	12,93	33,89
4.	Chlewiska	171611	163153	95,07	2,55	64,10
5.	Lisów	338965	320800	94,64	4,74	67,66
6.	Łucka	110792	105297	95,04	2,52	41,82
7.	Łucka – Kolonia	145472	124161	85,35	8,39	14,80
8.	Majdan Kozłowiecki	69685	67211	96,45	1,99	33,83
9.	Mieczysławka	84711	75526	89,16	2,25	33,60
10.	Nowodwór	327514	310170	94,70	42,27	7,34
11.	Nowodwór – Piaski	175549	156909	89,38	6,09	25,78
12.	Rokitno	84986	72856	85,73	11,23	6,49
13.	Skrobów	238645	234515	98,27	5,19	45,16
14.	Skrobów – Kolonia	200080	191906	95,91	4,51	42,59
15.	Szczekarków	208736	196390	94,09	4,76	41,24
16.	Trójnia	50600	47430	93,74	3,20	14,80
17.	Trzciniec	136516	129292	94,71	2,80	46,17

18.	Wandzin	120450	111161	92,29	14,28	7,78
19.	Wincentów	101992	98515	96,59	2,98	33,10
20.	Wola Lisowska	277750	264706	95,30	7,48	35,41
21.	Wola Mieczysławska	132583	113240	85,41	3,21	35,26
22.	Wólka Rokicka	102025	92395	90,56	4,02	22,96
23.	Wólka Rokicka Kolonia	97570	93070	95,39	3,22	28,87
24.	gmina Lubartów	3977582	3734350	93,88	156,16	23,91

Źródło: <http://www.bazaazbestowa.gov.pl/>

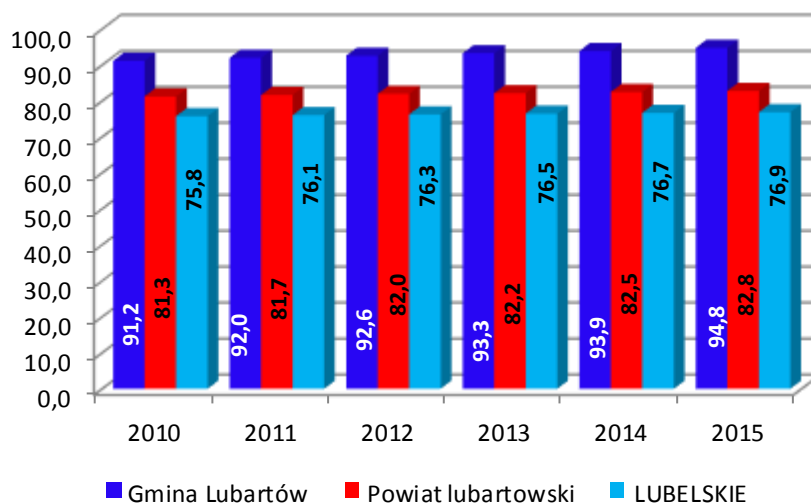
17.7.9. Telekomunikacja

Szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru gminy przypisuje się cyfryzacji rozumianej jako powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu. Cyfryzacja gminy ulega znaczącej poprawie w wyniku realizacji projektu dotyczącego budowy sieci szerokopasmowej pn. „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie”. W ramach projektu „Regionalna Sieć Szerokopasmowa Lublin Północny-Wschód” na terenie gminy Lubartów uruchomiono 17 punktów dostępu do darmowego Internetu bezprzewodowego w sołectwach: Annobór (OSP), Wólka Rokicka-Kolonia (OSP), Trzciniec (OSP/Biblioteka), Brzeziny (Szkoła Podstawowa), Łucka (Szkoła Podstawowa), Mieczysławka (Szkoła Podstawowa), Nowodwór (Szkoła Podstawowa), Skrobów (Szkoła Podstawowa), Wandzin (Szkoła Podstawowa), Wólka-Rokicka (Szkoła Podstawowa), Wola Lisowska (Świetlica), Wola Mieczysławska (Świetlica), Lisów (Świetlica/Biblioteka), Nowodwór - Piaski (Świetlica/Biblioteka), Rokitno (Świetlica/Biblioteka), Skrobów-Kolonia (Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych) oraz Urząd Gminy Lubartów.

17.7.10. Mieszkalnictwo

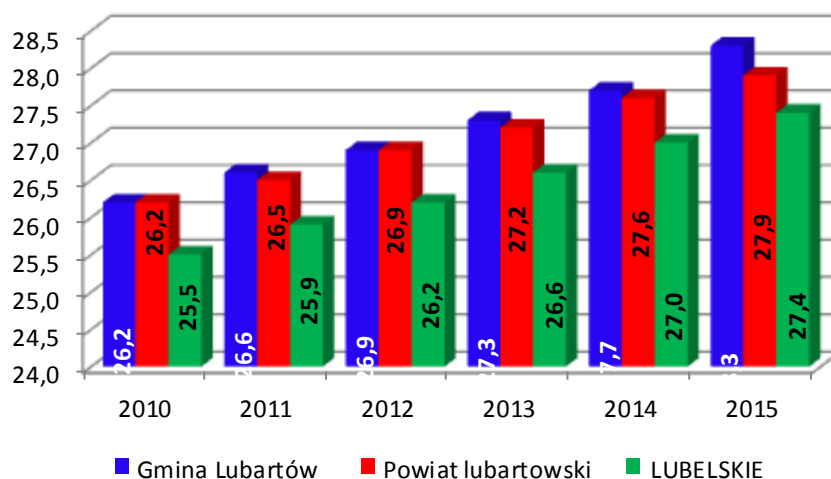
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 roku w gminie funkcjonowało 3366 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 319 139 m². Na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oraz przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę. Obecnie wskaźniki wynoszą odpowiednio 94,8 m² oraz 28,3 m² na 1 osobę i są wyższe od średnich dla powiatu lubartowskiego oraz województwa lubelskiego. W porównaniu do 2010 roku przybyło 260 mieszkań, wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania o 3,4% jak również powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę o 8,0 %. Należy także nadmienić, że zwiększyła się również liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców z 287,7 do 298,6. Największą liczbę mieszkań (63) oddano do użytkowania w 2012 r. W 2015 r. ich liczba była najniższa w całym analizowanym okresie i wyniosła 48. Pod względem łącznej powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania zdecydowanie wyróżniał się 2010 rok – wyniosła ona wówczas 8717 m², a w 2014 r. była już o ponad 25 % niższa.

Wykres 16. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

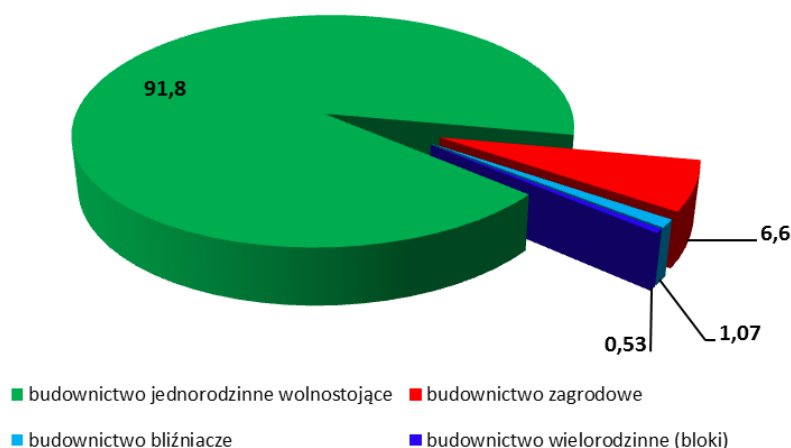
Wykres 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zabudowa mieszkaniowa to w większości obiekty wolnostojące jednorodzinne, które stanowią ponad 90% wszystkich obiektów na terenie gminy. Oprócz zabudowy mieszkaniowej wolnostojącej w gminie występuje zabudowa bliźniacza, która wynosi nieco powyżej ok. 1,0% zabudowy mieszkaniowej ogółem. Niespełna 6,6% - to budownictwo zagrodowe, a wśród obiektów mieszkalnych jedynie 0,53% stanowi budownictwo wielorodzinne – tzw. bloki.

Wykres 18. Formy budownictwa mieszkaniowego w gminie Lubartów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych oraz Planu gospodarki niskoemisyjnej gminy Lubartów

Gmina posiada uchwalony w 2013 roku przez Radę Gminy „Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Lubartów na lata 2013 – 2017”. Zasoby mieszkaniowe gminy znajdowały się w sołectwach: Skrobów – Kolonia, Brzeziny, Nowodwór, Wólka Rokicka. Zasób mieszkaniowy Gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 29. Zasób mieszkaniowy gminy Lubartów

Lp.	Lokalizacja budynku	Ilość lokali mieszkalnych/ lokali socjalnych	Powierzchnia użytkowa m ²	Istniejące przyłącza	Stan techniczny lokali
1.	Skrobów – Kolonia 104B (wspólnota mieszkaniowa)	1 lokal mieszkalny	54,24	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	dobry
2.	Skrobów – Kolonia 104A (wspólnota mieszkaniowa)	3 lokale socjalne	121,29	wodociągowa, elektryczna	dobry
3.	Brzeziny, Nowodwór	9 lokali mieszkalnych	374,88	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	dobry
5.	Wólka Rokicka (budynek szkoły podstawowej)	1 lokal mieszkalny	48,00	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	bardzo dobry

Źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem na lata 2013 – 2017

Od 2013 roku liczba mieszkań komunalnych/socjalnych pozostających w zasobach gminy nie uległa zmianie. Gmina dysponuje 14 lokalami komunalnymi, w tym 3 socjalnymi. Do 2014 roku planowano wybudowanie 3 nowych lokali socjalnych w budynku wspólnoty mieszkaniowej w Skrobowie – Kolonii 104A oraz sprzedaż wszystkich lokali znajdujących się w budynku komunalnym w Nowodworze oraz 1 lokalu mieszkalnego znajdującego się

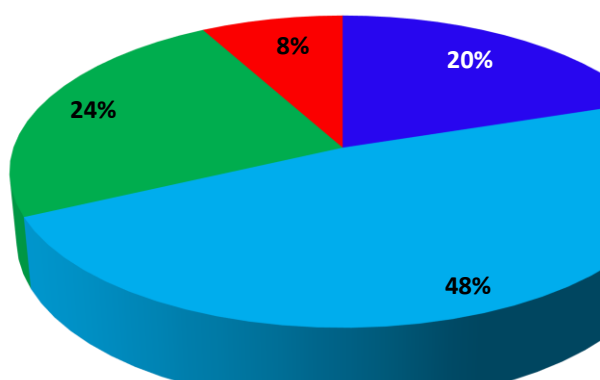
Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

w budynku wspólnoty mieszkaniowej w Skrobowie – Kolonii 104B. Natomiast ustalenia *Programu...* wskazują, że w 2015 roku planowano sprzedaż wszystkich lokali znajdujących się w budynku komunalnym w Brzezinach. Wszystkie lokale mieszkalne, w tym mieszkania socjalne znajdują się w dobrym, bądź bardzo dobrym stanie technicznym. Większość z nich wyposażona jest w podstawowe media: instalację wodociągową, kanalizacyjną i elektryczną. Jedynie w lokalach socjalnych w Skrobowie – Kolonii brak jest kanalizacji sanitarnej.

W gminie od 2013 roku nie wpłynęło ani jedno podanie o przyznanie lokalu mieszkalnego, jak również nie zarejestrowano potrzeb w zakresie pomieszczeń tymczasowych (wskutek egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego orzekającego obowiązek opróżnienia lokalu bez prawa do lokalu socjalnego lub zamiennego).

Bardzo istotną kwestią dotyczącą budownictwa mieszkaniowego jest poprawa efektywności energetycznej dotycząca przede wszystkim gospodarstw domowych, tj. termoizolacja, jak również zużycie energii cieplnej. Stąd też wiek mieszkań, użyte materiały do budowy budynków oraz materiały wykończeniowe mają niebagatelny wpływ na powyższe. Struktura wiekowa mieszkań zamieszkałych kształtuje się następująco: około 20,0% mieszkań z ogółu znajduje się w budynkach wybudowanych przed 1969 rokiem; 48% mieszkań w budynkach wybudowanych pomiędzy 1970 a 1999 rokiem; 24% w latach 2000- 2009, zaś pozostałe po roku 2010.

Wykres 19. Struktura wiekowa mieszkań w gminie Lubartów

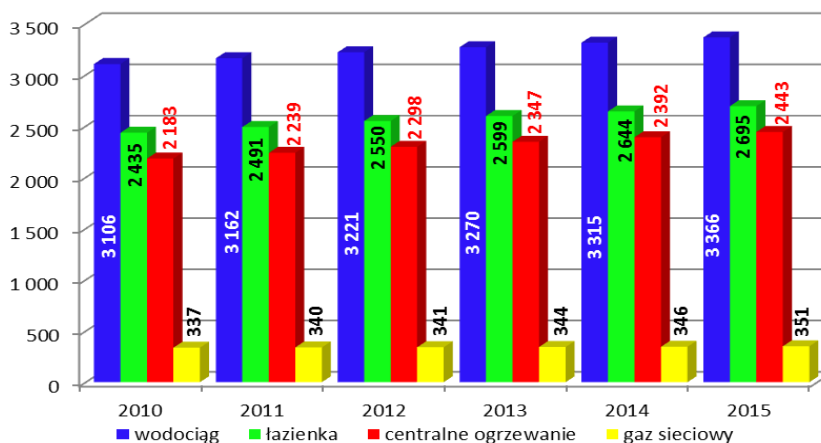

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych oraz Planu gospodarki niskoemisyjnej gminy Lubartów

W gminie ponad 70% budynków mieszkalnych ma okna wykonane z PCV i ponad 66% domów jest ocieplonych. Istotnym czynnikiem kształtującym warunki mieszkaniowe w gminie

jest wyposażenie mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. W ostatnich latach nastąpiła nieznaczna poprawa w zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia komunalne. W 2010 roku instalację wodociągową posiadało 92,1% ogółu mieszkań na terenie gminy. W 2015 roku wyposażenie mieszkań w instalację wodociągową wzrosło o 0,61%. Podobne, bardzo niewielkie zmiany występują w odniesieniu do wyposażenia mieszkań w łazienkę i centralne ogrzewanie (odpowiednio: 1,67% i 2,3%). Pomimo, że ilość mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy wzrosła, jednakże ich udział w zasobach mieszkaniowych ogółem zmalał z 10,85% w 2010 roku do 10,43% w 2015 r.

Wykres 20. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank danych Lokalnych

Tabela 30. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	ilość mieszkań	3 106	3 162	3 221	3 270	3 315	3 366
	[%]	92,11	92,25	92,39	92,51	92,61	92,72
łazienka	ilość mieszkań	2 435	2 491	2 550	2 599	2 644	2 695
	[%]	78,40	78,78	79,17	79,48	79,76	80,07
centralne ogrzewanie	ilość mieszkań	2 183	2 239	2 298	2 347	2 392	2 443
	[%]	70,28	70,81	71,34	71,77	72,16	72,58
gaz sieciowy	ilość mieszkań	337	340	341	344	346	351
	[%]	10,85	10,75	10,59	10,52	10,44	10,43

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Stan techniczny budynków jest bardzo zróżnicowany. Głównym paliwem stosowanym do celów grzewczych w indywidualnych źródłach ciepła w sektorze mieszkaniowym jest w dalszym ciągu węgiel (ponad 80% mieszkań korzysta z węgla jako paliwa spalanego w kotłach węglowych lub piecach). Na uwagę zasługuje coraz większy udział mieszkań w których stosuje się ogrzewanie z alternatywnych źródeł energii cieplnej tj. korzystanie z pomp ciepła, ogrzewanie mieszkań biomasą (w tym drewnem) oraz z paneli słonecznych, jako dodatkowego źródła ciepła (głównie do podgrzania wody).

Na terenie gminy istnieją znaczne rezerwy niezainwestowanych terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod funkcje mieszkaniowe. W celu racjonalnego gospodarowania przestrzenią, rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien odbywać się w zorganizowanych strukturach osadniczych. Przy planowaniu nowych terenów

mieszkaniowych należy uwzględniać możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw itp.).

17.8. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA GMINY

17.8.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Lubartów ze względu na podmiejskie położenie i bliską odległość do stolicy regionu, dobry stan środowiska przyrodniczego i położenie w sąsiedztwie atrakcyjnych terenów przyrodniczych, niewielką wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a także dobre i wciąż rozwijające się uzbrojenie terenów wiejskich, dobrze ukształtowany układ komunikacyjny i planowany, zapewniający powiązania zewnętrzne (krajowe i międzynarodowe) jest obszarem nasilonej presji inwestycyjnej – szczególnie mieszkalnictwa jednorodzinnego.

Podstawowymi dokumentami, w oparciu o które prowadzona jest obecnie gospodarka przestrzenna w gminie Lubartów są⁶:

- ✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów przyjęte Uchwałą Nr XVIII Rady Gminy Lubartów z dnia 08 maja 2012 r., zmienioną uchwałą Rady Gminy Lubartów:
 - Nr V/35/15 z dnia 27 marca 2015r.
- ✓ miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Poniżej przedstawiono wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w gminie Lubartów.

Tabela 31. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Lubartów

Lp.	Tytuł planu	Nr uchwały
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (wieś Łucka)	Uchwała Nr VIII/49/99 Rady Gminy Lubartów z dnia 17 maja 1999 r. – I etap Uchwała Nr XVII/94/2000 Rady Gminy Lubartów z dnia 13 marca 2000 r.- II etap – tekst jednolity
2.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (obwód) Wincentów	Uchwała Nr XXXII/161/2001 z dnia 29.08.2001r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XLII/223/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.08.2002 r.
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Nowodwór Piaski)	Uchwała Nr XLIV/231/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 09.10.2002 r.
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr VIII/39/03 Rady Gminy z dnia 06.06.2003 r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Wincentów,	Uchwała Nr XI/83/03 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2003 r.

⁶ Ocena aktualności studium i planów zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów, styczeń 2017r.

	Lisów, Skrobów, Skrobów-Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno)	
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Majdan Kozłowiecki)	Uchwała Nr XX/142/04 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.09.2004 r.
8.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25 .04.2005 r.
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25 .04.2005 r.
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Annobór Kolonia)	Uchwała Nr XXIX/195/ 05 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
11.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów(Szczekarków)	Uchwała Nr XXIX/197/05 Rady gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka)	Uchwała Nr XXXIX/258/06 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.06.2006 r.
13.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów-Kolonia, Łucka-Kolonia)	Uchwała Nr IX/54/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.10.2007 r.
14.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka)	Uchwała Nr XI/70/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 10.12.2007r.
15.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków)	Uchwała Nr XVI/108/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
16.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Lisów, Skrobów-Kolonia, Rokitno)	Uchwała Nr XVI/109/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
17.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów)	Uchwała Nr XVIII/127/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2008 r.
18.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr XXI/139/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.11.2008 r.
19.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Łucka-Kolonia)	Uchwała Nr XXXIII/211/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.12.2009 r.
20.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Lisów, Szczekarków, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór-Piaski, Nowodwór b. m. Lubartów, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Baranówka, Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXXI/198/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 30.10.2009 r.
21.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Wola Lisowska, Brzeziny, Wola Mieczysławska Kol. , Mieczysławka, Lisów, Wincentów, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Nowodwór b.m. Lubartów, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka Kolonia)	Uchwała Nr IX/55/11 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.07.2011 r.
22.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania gminy Lubartów przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów)	Uchwała Nr XXI/144/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
23.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków, Łucka, Wólka Rokicka Kolonia)	Uchwała Nr XXI/145/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
24.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXII/155/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 18.XII.2012 r.

25.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Mieczysława, Wincentów, Lisów, Szczekarków, Chlewiska, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Łucka, Łucka Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno)	Uchwała Nr XXIX/212/13 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2013 r.
26.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr XXXIII/246/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
27.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów, Nowodwór Piaski, Baranówka, Wólka Rokicka Kolonia, Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXXIII/247/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
28.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała nr VI/42/2015 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.04.2015 r.

Obszar gminy posiada pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami praktycznie w 100 %, w związku z powyższym nie została wydawana żadna decyzja o lokalizacji celu publicznego oraz żadna decyzja o ustalenie warunków zabudowy.

W latach 2010 - 2016 złożono 597 wniosków o zmianę studium/zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zdecydowana większość wniosków (około 90%), to postulaty o zmianę zagospodarowania działek z rolnych na budowlane z przeznaczeniem terenów pod zabudowę zagrodową, jednorodzinna lub letniskową. Niewiele, bo po kilkanaście wniosków odnosiło się do zmiany sposobu zagospodarowania z możliwością rozwoju funkcji: usługowej w tym usług publicznych i turystyki (18 wniosków), usługowo produkcyjnej (2 wnioski), produkcyjnej (9 wniosków), górnictwa odkrywkowego (8 wniosków), tereny lokalizacji odnawialnych źródeł energii (2 wnioski), zalesienie (7 wniosków).

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Lubartów jest uwarunkowane historycznie i ekologicznie⁷. Głównymi determinantami rozwoju osadnictwa na terenie gminy pozostaną czynniki ekofizjograficzne – wykluczające lub ograniczające sytuowanie zabudowy na znacznych obszarach (kompleks Lasów Kozłowieckich objęty ochroną przyrodniczą, dolina Wieprza – regionalny korytarz ekologiczny, z wyznaczonymi obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, suche doliny, tereny podmokłe, łąkowe, dolinki cieków oraz duże obszary udokumentowanych złóż surowców mineralnych, zasoby wód podziemnych). Zapewnienie ochrony bioróżnorodności i stabilności krajobrazu przyrodniczego, w tym ochrona walorów krajobrazowych, klimatycznych i równowagi w stosunkach wodnych, wymaga zachowania dominującej przewagi nad terenami osadniczymi (zainwestowanymi) terenów leśnych, terenów otwartych, w tym kompleksów polnych i wszystkich terenów aktywnych biologicznie. Dlatego w ustalaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w tym przede wszystkim przeznaczenia terenów - uwzględniano ich naturalne predyspozycje, znaczenie w systemie ekologicznym i w układzie antropogenicznym. Przyjęto następujące kierunki zagospodarowania i rozwoju przestrzennego gminy Lubartów:

– osadnictwo:

- do jednostek osadniczych, w których ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną do drogi S19, a zarazem położenie poza zasięgiem jej negatywnych oddziaływań, wyznaczone zostały nowe rozwojowe tereny budowlane, stanowiące kontynuację i uzupełnianie zabudowy sołectw, a także zespoły zabudowy jednorodzinnej

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów zatwierdzone Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 2 maja 2012r., aktualizacja w 2015r. podjęta Uchwałą Nr V/35/2015 Rady gminy Lubartów z dnia 27 marca 2015 r.

- i zagrodowej wymagające planistycznego opracowania kompleksowego, do których należą: Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia, Szczekarków;
- do jednostek osadniczych skomunikowanych „niezależnie” od trasy S19, położone na głównych kierunkach powiązań międzygminnych, w tym lokalnych w strefie podmiejskiej miasta Lubartów należą: Wola Lisowska, Lisów, Brzeziny, Łucka, Łucka-Kolonia, Annobór, Chlewiska;
 - w pozostałych sołectwach: Mieczysławka, Wola Mieczysławska, Baranówka, Wólka Rokicka-Kolonia i Rokitno – adaptuje się tereny budowlane, ich koncentracja i uzupełnianie, wyznaczenie terenów rozwojowych głównie jako kontynuacja ciągów osadniczych wzdłuż dróg publicznych.
W „*Studium...*” założono, że mieszkalnictwo zagrodowe będzie dominującą formą zabudowy sołectw, a także przyjęto i wyznaczono:
 - tereny zabudowy wielorodzinnej do adaptacji, z możliwością rozbudowy, rehabilitacji i dopuszczenia przekształceń;
 - tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej – wskazane do przekształceń na zabudowę letniskową i agroturystyczną;
 - tereny zabudowy zagrodowej i zieleni parkowej – wskazane do adaptacji i rewaloryzacji z zachowaniem warunków ścisłej ochrony konserwatorskiej;
 - tereny zabudowy jednorodzinnej i letniskowej;
 - tereny rozwoju agroturystyki, zabudowy letniskowej i jednorodzinnej;
- przedsiębiorczość, obejmująca przekształcenia i rozwój bazy pozarolniczej w sektorach wykorzystujących zasoby surowców mineralnych oraz inne potencjały gminy, z preferencjami dla sfery usługowo-produkcyjnej. Przewiduje się adaptację istniejących zakładów usługowych i produkcyjnych nie kolidujących z planowaną drogą ekspresową S19 oraz wyznaczono nowe tereny rozwojowe:
- produkcyjno – usługowe (po obu stronach trasy S19) w Woli Lisowskiej;
 - usługowo – mieszkaniowe w Woli Lisowskiej;
 - usługowo – produkcyjne w Skrobowie-Kolonii.
- Wyznaczono ponadto tereny kierunkowego rozwoju przedsiębiorczości w obszarze pomiędzy istniejącym odcinkiem drogi krajowej nr 19, a projektowaną trasą S19 i kolejną na gruntach sołectwa Wandzin i Trzciniec. Natomiast tereny położone między dzielnicą przemysłową miasta Lubartowa a obwodnicą w ciągu drogi S19 w miejscowościach: Nowodwór i Annobór-Kolonia zakwalifikowane zostały jako tereny rozwojowe: usługowo – produkcyjne i przemysłowo – składowe. W systemie osadniczym gminy, tereny produkcyjno –usługowe przewidziane do adaptacji są zlokalizowane w sołectwach: Chlewiska, Skrobów-Kolonia, Wola Lisowska, Łucka-Kolonia, oraz w Wólka Rokicka;
- tereny usług publicznych poprzez adaptację zabudowy, możliwość rozbudowy i uzupełniania zagospodarowania a także w przypadku potrzeb powiększania ich zaplecza terenowego. Zakłada się, modernizację i rozbudowę obiektów usług publicznych oświaty i wychowania, zdrowia i profilaktyki, rehabilitacji i odnowy biologicznej, kultury oraz urządzeń sportu i rekreacji. Niewykorzystane obiekty wraz z zapleczem winny być przeznaczone pod usługi publiczne (rehabilitacja, ochrona zdrowia, kultura, sport, zieleni publiczna, obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej, przestrzenie publiczne). Adaptuje się także obiekty i zespoły sakralne, cmentarze wyznaniowe zgodnie z warunkami określonymi w strefach konserwatorskich;
- tereny usług komercyjnych – jako możliwość sytuowania głównych kierunków rozwoju tej formy działalności przyjęto, że handel detaliczny, gastronomia, usługi bytowe czy rzemiosło usługowe mogą rozwijać się w obiektach wolnostojących lub towarzyszących zabudowie mieszkaniowej, za wyjątkiem lokalizacji obiektów mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;

- turystyka i rekreacja, poprzez aktywizację i rozwój funkcji turystycznej o zróżnicowanych profilach, z bazą dla turystyki weekendowej, stałej i wyspecjalizowanej. Kierunki i formy rozwoju tej gałęzi działalności wyznaczone na terenach o wysokich walorach przyrodniczo – krajobrazowych tj. w rejonie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego (KPK), w strefie doliny Wieprza oraz w strefie polno – leśnej i osadniczej Wysoczyzny Lubartowskiej z uwzględnieniem zasady strefowania walorów przyrodniczo – krajobrazowych. Sołectwa: Majdan Kozłowiecki, Wandzin, Nowodwór-Piaski, Wola Mieczysławska, Trójnia i Brzeziny położone w otulinie KPK, wskazane są do pełnienia funkcji wsi letniskowych. Zakłada się również możliwość przekształcania zabudowy zagrodowej na letniskową we wszystkich sołectwach w gminie;
- bezpieczeństwo ludności i jej mienia, działania ograniczające występujące obecnie i potencjalne zagrożenia:
 - ✓ zagrożenia powodziowe – obszary narażone na wystąpienia powodzi – rzeka Wieprz;
 - ✓ zagrożenia geologiczne – tereny osuwiskowe „Trzecie Pole” – sołectwa: Szczekarków, Trójnia, Brzeziny, Lisów i Chlewiska;
 - ✓ ochrona przed wystąpieniem poważnych awarii;
 - ✓ stref sanitarnych od czynnych cmentarzy;
- rolnictwo, poprzez adaptację i rozwój gospodarki rolnej;
- produkcja rybna i obsługi rybackiej – jako uzupełniające funkcje produkcyjne gminy (kompleks stawów rybnych w Starym Tartaku, Stawy Stróżek i Stawy Wzory), którą należy powiązać z usługami turystycznymi;
- gospodarka leśna, obejmująca ochronę i rozwój terenów leśnych, powiązana z wykorzystaniem zasobów leśnych dla różnych funkcji gospodarczych m.in.: łowiectwa, przedsiębiorczości w branżach drzewnych;
- dziedzictwo przyrodnicze, obejmujące ochronę zasobów i kształtowanie ochrony środowiska, jego bioróżnorodności w powiązaniu z regionalną i krajową polityką ekologiczną;
- dziedzictwo kulturowe, obejmujące ochronę zasobów zabytkowych i wzbogacanie dóbr współczesnych w kształtowaniu atrakcyjnego krajobrazu kulturowego;
- komunikacja i transport, obejmujące przekształcenia dostosowawcze w zakresie parametrów układu drogowego, rozwój systemów komunikacji i funkcji obsługi transportu;
- infrastruktura techniczna, obejmująca poprawę warunków technicznych oraz rozwój i uzupełnienie wyposażenia gminy w infrastrukturę: komunalną, telekomunikacyjną i elektroenergetyczną.

17.8.2. Środowisko kulturowe

Środowisko kulturowe gminy kształtowane jest przez jego historię i zabytki wpisane do rejestru zabytków świadczących o jej historii. Do wykazu zabytków wpisanych do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego⁸ został ujęty zespół dworsko-parkowy tj. dwór z detalem architektonicznym i stolarką, piecami kaflowymi, drewnianymi schodami

⁸ OBWIESZCZENIE NR 1/2016 i Nr 2/2016 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 14 stycznia 2016 r.

z ozdobną balustradą, pozostałości parku (szpalery, fragmenty alej, pojedyncze drzewa i krzewy) w miejscowości Łucka – Kolonia pod nr A/770.

W wykazie zabytków wpisanych do rejestru „C” zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, znajduje się grodzisko tzw. „Góra Tatarska” Brzeziny (Trójnia), nr rejestru C/5.

W ewidencji gminnej zdecydowaną większość stanowią kapliczki i figury przydrożne z przełomu XIX/XX wieku prezentujące różne formy i style. Stanowią one przykład małej architektury sakralnej charakterystycznej dla krajobrazu wsi polskiej, tj.:

- kapliczka w Trzcińcu z II poł. XIX w.;
- kapliczka w Rokitnie z XIX/XX w.;
- kapliczki z I poł. XX w. występujące w sołectwach: Annobór, Chlewiska, Szczekarków (2 kapliczki), Nowodwór (3 kapliczki), Łucka (kapliczka Matki Boskiej), Majdan Kozłowiecki (kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena);
- kapliczka z II poł. XX w. istniejąca w Majdanie Kozłowieckim;
- krzyż przydrożny w Lisowie z XIX/XX w.;
- krzyże przydrożne z XIX w. w Rokitnie i Szczekarkowie.

Najstarsze pochodzą z II połowy XIX wieku oraz z początku XX wieku, a na szczególną uwagę zasługują kapliczki znajdujące się w Rokitnie, Wólce Rokickiej, Lisowie, Nowodworze, Majdanie Kozłowieckim, Skrobowie, Wincentowie, Szczekarkowie, Annoborze, Chlewiskach i Trzcińcu. W niektórych kapliczkach znajdują się rzeźby przedstawiające figury świętych.

Prowadzone na terenie gminy badania archeologiczne potwierdziły istnienie śladów działalności człowieka w okresie neolitu, epoki wczesnego brązu i osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Archeologiczne ślady pradziejowego osadnictwa skupiało się przede wszystkim na skraju wysokiego lewego brzegu doliny Wieprza. Do obszarów o bardzo dużym nasyceniu wartościami archeologicznymi – należą miejscowości: Trójnia, Brzeziny, Lisów, Lubartów, Łucka, Baranówka, Wólka Rokicka i Rokitno oraz Chlewiska. W obszarze gminy udokumentowano 140 stanowisk archeologicznych⁹, najciekawsze znaleziska występują na terenie Brzezin (Trójni), gdzie poza znaleziskami typu pozostałości osadnicze, odkryto stożkowy gródek datowany na XIV w. Ponadto na uwagę zasługuje grób skrzynkowy z V w. p.n.e. odkryty w 1893 r. w Szczekarkowie.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są również zabytki:

- budynek folwarczny w Skrobowie z II poł. XIX w.;
- cegielnia z piecem Hoffmanowskim i kominem w Wincentowie z II poł. XIX w.;
- kurhan tzw. Kopiec Szczekarków z VII-X w.;
- osada wczesnośredniowieczna tzw. Podmłynie w Szczekarkowie VII-X w.

Bogata przeszłość gminy Lubartów spowodowała, iż w jej obszarze znajdują się liczne miejsca pamięci narodowej upamiętniające wydarzenia historyczne zwłaszcza I i II wojny światowej. Do najciekawszych należą:

Cmentarz wojenny jeńców sowieckich z II wojny światowej w Skrobowie Kolonii

Cmentarz wojenny z I i II wojny światowej w Nowodworze Piaskach

⁹

Stan na 2014 rok

Cmentarz w Skrobowie Kolonii

17.8.3. Walory i zasoby rekreacyjno – wypoczynkowe gminy

Walorami sprzyjającymi rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie gminy Lubartów są uwarunkowania przyrodniczo - krajobrazowe i kulturowe, a atrakcyjność rekreacyjna wynika przede wszystkim z położenia w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym (KPK) południowej części obszaru gminy na Równinie Lubartowskiej w niedalekiej odległości od północnej krawędzi Wyżyny Lubelskiej. Bardzo istotne jest również położenie gminy w Pradolinie Wieprza. Walory krajobrazowe doliny dolnego Wieprza opierają się na kompozycji elementów kulturowych i naturalnych, tworzących unikalny krajobraz osiedleńczo nadrzeczny. Dolinę Wieprza cechują wybitne walory krajobrazowe i przyrodnicze. Po rzece Wieprz prowadzi jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w południowo – wschodniej Polsce. Bieg rzeki jest kręty, obfituje w zakola i meandry. Bezpośrednio przy rzece znajdują się liczne starorzecza, częściowo zarośnięte i wypełnione wodą. Należy również podkreślić,

iż przez obszar gminy przepływają inne rzeki jak: Parysówka (Ciemięga), która przebiega przez obszar całej gminy oraz na krótkich odcinkach rzeka Minina (Górna), Krzywa Rzeka, Ciemięga i Czerwonka. Tereny te o atrakcyjnym środowisku przyrodniczym i krajobrazowym, stanowią wyjątkowy potencjał możliwy do wykorzystania pod kątem oferty turystycznej. Nie bez znaczenia są duże kompleksy leśne i walory klimatyczne w południowo-zachodniej, środkowej i północno-zachodniej części gminy, a także zróżnicowanego krajobrazu kulturowego obszaru gminy, zwłaszcza Wysoczyzny Lubartowskiej. Jakość powietrza atmosferycznego w gminie określa się jako dobrą, na co wpływ ma niewątpliwie rolniczy charakter terenu gminy, a także brak przemysłu, który stanowiłby źródło generowania związków zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Tereny podlegające ustawowej ochronie przed hałasem narażone są na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych, dotyczy to zwłaszcza drogi krajowej S19 oraz dróg wojewódzkich 815, 828 i 829. Podobnie sytuacja dotyczy pedosfery. Gleby w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, znajdują się pod wpływem zanieczyszczeń komunikacyjnych. Niemniej ocenia się, iż stopień zanieczyszczenia gleb jest niewielki, nie przekraczający tła naturalnego.

Wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych i zasobów kulturowych, ich ekspozycja oraz udostępnienie atrakcyjnych terenów i obiektów na obszarze gminy mieszkańcom i turystom, z jednoczesnym zabezpieczeniem przed użytkowaniem zagrażającym degradacją jest jednym z zadań polityki przestrzennej. Podstawową zasadą jest harmonizowanie zagospodarowania turystycznego z funkcjami przyrodniczymi obszarów chronionych i systemem ekologicznym. Stąd też, w „*Studium....*” założono, że ze względu na istniejące predyspozycje i zasoby funkcja turystyki i rekreacji stanowić będzie jeden z głównych kierunków rozwoju gminy Lubartów, wzbogacający strukturę gospodarczą praktycznie na całym jej obszarze¹⁰. Odpowiednie zagospodarowanie obszaru gminy, stanowi punkt wyjścia do stworzenia produktów turystycznych zwiększających atrakcyjność gminy Lubartów.

W gminie istnieją bardzo dogodne warunki do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej o zróżnicowanych profilach, z bazą dla turystyki kwalifikowanej (aktywnej), weekendowej, wypoczynkowej (stałej) i sezonowej (wyspecjalizowanej) dla określonych grup użytkowników. Ze względu na uwarunkowania ekologiczne występujące na obszarze gminy winny być preferowane formy turystyki o umiarkowanej intensywności. Istniejące w gminie walory turystyczno-rekreacyjne stwarzają szansę na rozwój:

- turystyki aktywnej (kwalifikowanej) - przykładami turystyki kwalifikowanej mogą być: turystyka rowerowa, żeglarska, wodniacka, kajakowa, piesza (w tym nordic walking), wędkarska, trekkingowa, survivalowa, nurkowa, konna w oparciu o dukty leśne i ścieżki piesze na obszarach o dużych walorach przyrodniczo - krajobrazowych np. ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym (ścieżka „Kopanina” czy też ścieżka „Wandzin – Wólka Niemiecka);
- turystyki krajoznawczej;
- 6. turystyki wypoczynkowej poprzez kameralne formy rekreacji pobytowej w oparciu o stałą bazę noclegową (pensjonaty, domy letniskowe, itp.);
- 7. turystyki weekendowej poprzez wykorzystanie istniejącej bazy rekreacyjno-sportowej dla urlopowiczów weekendowych obejmująca ośrodki rekreacyjno - sportowe, usługi turystyczne, parkingi przyłesne;

¹⁰

UCHWAŁA NR V/35/15 RADY GMINY LUBARTÓW z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów”

8. turystyki zdrowotnej – poprzez wykorzystanie ośrodków (centra) turystyki rehabilitacyjnej i odnowy biologicznej w oparciu o bazę z zapleczem noclegowym, usługami publicznymi, wyposażeniem leczniczo-profilaktycznym;
9. agroturystyki, powiązanej z atrakcyjnymi formami ekoturystyki (niewielkie fermy hodowlane, promocja zdrowej żywności);
10. turystyki tranzytowej (motele, zajazdy z zapleczem gastronomicznym, postojowym i obsługą serwisową).

Do istotnych przedsięwzięć wyposażających materialnie funkcję turystyki i rekreacji należą m.in.

- ośrodek odnowy biologicznej, rehabilitacji, kompleks rekreacyjny APA - dla potrzeb górnictwa (Stary Tartak);
- ośrodek odnowy biologicznej w sołectwie Skrobów (teren dawnego POM);
- przekształcenie d. terenów obsługi rolnictwa z rewitalizacją stawów w sołectwach Wólka Rokicka i Wólka Rokicka - Kolonia na funkcje usług turystyki i zabudowy zagrodowej;
- tereny obsługi turystyki w obszarach przyleśnych w sołectwie Nowodwór (zabudowa pensjonatowa z usługami) i Majdan Kozłowiecki;
- tereny rozwojowe usług turystyki (zabudowa pensjonatowa z usługami turystyki) w Woli Lisowskiej i Trójni.

Do atrakcji turystycznych należą szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe. Przez gminę przebiegają główne rowerowe szlaki turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym tj. Wileńska Trasa Rowerowa i Wiśłana Trasa Rowerowa.¹¹

Rozwijającą się od lat formą turystyki jest turystyka piesza, która w znakomity sposób łączy ze sobą takie typy turystyki jak: turystyka przyrodnicza, kulturowa i agroturystyka. Uprawiana jest głównie przez turystów indywidualnych i grupy młodzieżowe. Wytyczony przez Lokalną Grupę Działania „Doliną Wieprza i leśnym szlakiem” szlak rowerowy jest szlakiem o znaczeniu krajowym w kolorze niebieskim oraz czarnym i stanowi pętlę biegnącą po terenie gmin: Lubartów, Kamionka, Firlej, Kock, Ostrówek, Niedźwiada i Serniki. Szlak ten jest podzielony na:

- odcinek szlaku na zachód od drogi krajowej 19 Łucka Kolonia – Trzcinię – Majdan Kozłowiecki – Wandzin – Kopanina – Stary Tartak w gminie Lubartów oraz w sąsiedztwie gminy poprzez Dąbrówkę – Wólkę Krasienińską - Biadaczkę – Samokłęski – Siedliska – Kamionkę do Firleja. Szlak posiada bardzo dobrą dostępność komunikacyjną. Najlepszym skomunikowaniem odznaczają się punkty startu i mety. Miejsca te ulokowano na terenach przyległych do drogi krajowej 19 (Łucka, Firlej) oraz łącznik szlaku głównego z gminy Lubartów w Kolonii Szczekarków.
- odcinek szlaku na wschód od drogi krajowej 19 Łucka Kolonia (gmina Lubartów) – Serniki – Czerniejów – Nowa Wola – Brzostówka – Brzostówka Kolonia – Nowa Wieś – Wola Sernicka – Chlewiska (gmina Lubartów) – Pałecznicza – Serock do Firleja;
- odcinek szlaku łącznikowego Szczekarków – Lisów – Brzeziny - Trójnia (gmina Lubartów) – Przypisówka – Firlej.

Ponadto przez teren gminy przebiega główny szlak turystyczny rowerowy (czerwony) po Lasach Kozłowieckich. Trasa w całości wytyczona została na terenie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, która pozwala na zapoznanie się z najciekawszymi miejscami takimi jak: rezerwat „Kozie Góry”, osada Stary Tartak czy stawy „Wzory”. Prowadzi leśnymi traktami i ukazuje najbardziej interesujące pod względem przyrodniczo krajobrazowym miejsca

¹¹ UCHWAŁA NR XI/162/2015 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

w Parku. Bogactwo przyrody idealnie uzupełnia przepych dziedzictwa kulturowego, jaki podziwiać można w pobliskim pięknym ogrodzie pałacu – obecnie Muzeum Zamoyskich w Kozłowie.

Przez obszar gminy przebiega historyczny szlak handlowy, szlak architektury sakralnej oraz szlak rezydencji magnackich¹². Celem zagospodarowania zasobów kulturowych dla potrzeb turystyki, należy podjąć działania obejmujące uczytelnienie i zagospodarowanie szlaków historycznych jako szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe.

Jednym z najpopularniejszych sportów jest nordic walking. Osoby uprawiające tę formę aktywności mogą korzystać z wytyczonych przez Lokalną Grupę Działania „Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem” tras na terenie sołectwa Annobór (gmina Lubartów) oraz w sąsiadujących miejscowościach: Firlej, Kamionka, Kock, Leszkowice, Nowa Wola, Pałecznicza.

Doskonałą formą spędzania wolnego czasu jest jazda konna, która ma wiele zalet i zyskuje coraz większe grono sympatyków. W gminie Lubartów funkcjonuje stajnia Stanka w Lisowie, która oferuje naukę jazdy konnej dla początkujących i zaawansowanych jeźdźców. Odbywają się tam również zajęcia z hipoterapii, jednej z metod rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Jak wcześniej podkreślono, po rzece Wieprz prowadzi jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w południowo – wschodniej Polsce. Liczne zakręty, odnogi i piękno przyrody sprawiają, że spływ kajakowy jest niezapomnianą przygodą. Proponowane jednodniowe spływy to trasy: Zawieprzyce – Szczekarków o długości ok. 24 km oraz Szczekarków - Wola Skromowska, o długości 28 km. Turyści mogą skorzystać z funkcjonujących przystani kajakowych i wypożyczalni kajaków zlokalizowanych m.in. w Wólce Rokickiej, Rokitnie, Szczekarkowie.

Należy nadmienić, iż w ostatnich kilku latach obserwuje się aktywizację przedsięwzięć turystycznych, o znaczeniu ponadgminnym polegających na urządzeniu i doposażeniu wcześniej wyznaczonych tras i szlaków turystycznych oraz wyznaczaniu nowych tras tematycznych. Jednakże, z uwagi na walory przyrodniczo – krajobrazowe i zasoby kulturowe niezbędne jest dalsze wzbogacanie infrastruktury turystycznej, przez wytyczenie i rozbudowę ścieżek i szlaków oraz wyznaczenie miejsc służących obsłudze turystyki. W celu ochrony potencjału przyrodniczego warto byłoby podejmować działania prowadzące do zwiększenia ruchu turystycznego, m.in. poprzez dalsze tworzenie ścieżek turystycznych (rowerowych, pieszych, edukacyjnych związanych z historią i przyrodą), zaopatrzonych m.in. w urządzone miejsca do odpoczynku, kosze na odpady. Dodatkowo infrastruktura turystyczna powinna być optymalnie oświetlona, z użyciem energooszczędnych rozwiązań. Na terenie gminy nasilenie ruchu turystycznego będzie występować zwłaszcza w sezonie wiosennym i letnim. Należy zatem rozważyć starania w zakresie przygotowania oferty zimowej, np. biegowych szlaków narciarskich, czy kuligów. W obszarze gminy istnieją uwarunkowania przyrodniczo - krajobrazowe, kulturowe, mentalność oraz zaangażowanie ludności, predestynujące jej teren do tworzenia kompleksowych produktów turystycznych w różnych segmentach rynku turystycznego, uwzględniających konieczność współpracy w tym względzie z sąsiednimi gminami.

Infrastrukturę turystyczną stanowi również baza noclegowa i gastronomiczna. Stacjonarna baza turystyczna stopniowo się rozwija, co wynika z sąsiedztwa miasta Lubartów i bliskości Lublina, z którego pochodzi większość turystów odwiedzających gminę. Na terenie gminy funkcjonuje wiele kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych oferujących miejsca

¹² UCHWAŁA NR XI/162/2015SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

noclegowe¹³. Najwięcej gospodarstw agroturystycznych znajduje się w środkowej części gminy w sołectwie Skrobów-Kolonia (4 gospodarstwa agroturystyczne oraz Ośrodek Wczasów Zdrowotnych BEZETA), w Wincentów (1 gospodarstwo agroturystyczne i Zjazd WINCENTÓW), oraz po jednym gospodarstwie agroturystycznym w sołectwach: Łucka, Łucka-Kolonia, Mieczysławka i Wólka Rokicka. Istnieje możliwość przekształcenia zabudowy zagrodowej - na letniskową - we wszystkich miejscowościach na obszarze gminy. Za korzystne do rozwoju funkcji letniskowych należy uznać uzupełnianie budownictwem letniskowym niezabudowanych działek w terenach zabudowy zagrodowej. Indywidualne formy zagospodarowania rekreacyjnego mogą rozwijać się jako uzupełnianie niezabudowanych działek w ciągach zabudowy wsi: zabudową letniskową lub zagrodową z pokojami gościnnymi (agroturystyka). Preferuje się adaptację tradycyjnego budownictwa oraz translokację obiektów o cechach architektury, zharmonizowanej z krajobrazem kulturowym (rodzime materiały, kolorystyka „wtopiona” w krajobraz, detal). Tereny przewidziane w dokumentach planistycznych pod na rozwój usług obsługi turystyki (m.in. w sołectwie Skrobów, Łucka-Kolonia), tras rowerowych i terenów sportowo-rekreacyjnych (Skrobów, Lisów), w tym obejmujących rekultywację zdegradowanych terenów w sołectwie Nowodwór-Piaski, winny być w dalszym ciągu utrzymane.

Rozwój funkcji turystycznej na obszarze gminy wymaga równoczesnej rozbudowy bazy usług m.in. usług handlu, obsługi komunikacji i gastronomii. Należy podkreślić, iż poza zapleczem obsługi komunikacji stacji paliw w obrębie sołectwa Łucka Kolonia, przy drodze krajowej nr 19, w gminie praktycznie brak jest zaplecza obsługi funkcji tranzytowej. Niezbędne jest urządzenie i doposażenie placówek usługowych, jak też wyznaczenie dodatkowych parkingów dla turystyki m.in. we wskazanych w dokumentach planistycznych miejscach przyleśnych. Urozmaiceniu i wzbogaceniu usług turystyki może służyć przekształcenie na funkcje usługowe (mała gastronomia, handel) niektórych nieczynnych zlewni mleka i innych obiektów znajdujących się na obszarze gminy. Stąd też zgodnie z ustaleniami „*Studium...*” wskazuje się także tereny o wysokiej ekspozycyjności (punkty widokowe, wzgórza ostańcowe), możliwe do wykorzystania na funkcje rekreacyjne bez prawa zabudowy. Przewiduje się urządzenie punktów widokowych (miejsce postoju, mała architektura).

Na terenie gminy Lubartów, w szczególności w sołectwach: Majdan Kozłowiecki i Annobór wielu twórców ludowych kultywuje dawne rzemiosło i obyczaje. Wielu rękodzielników zajmuje się wyrabianiem tzw. galanterii plecionkarskiej, która reprezentowana jest przez kompozycje kwiatowe z zasuszonych roślin, hafty, tkane ręcznie dywaniki, ozdoby choinkowe, szopki, palmy, baranki wielkanocne, lalki, stroiki itp. Żywością do dziś dziedziną twórczości ludowej w gminie jest plastyka zdobnicza.

Na obszarze gminy występują liczne produkty lokalne: ciasta drożdżowe, pierogi, bigos, pączki, smalec wiejski, knedle, pyzy z różnym nadzieniem, flaki, zacierki, placki nadziewane kaszą. Lokalne i regionalne produkty są w niskim stopniu promowane. Rozwój produktów lokalnych byłby korzystny zarówno ze względów środowiskowych (wykorzystywane są naturalne zasoby środowiska), gospodarczych (nowe firmy, dochód dla mieszkańców), jak i społecznych (miejsca pracy, ciekawe zajęcie, realizacja celów życiowych, wzrost poziomu życia i przywiązania do regionu). Rozwój, promocja i sprzedaż produktów lokalnych stworzyłoby szansę poprawy sytuacji ekonomicznej w regionie, zapewniając jednocześnie pozytywne efekty środowiskowe i społeczne. Rozwój produktów lokalnych stałby się regionalnym sposobem na realizację zrównoważonego rozwoju.

Nie w pełni wykorzystane dotąd szanse rozwoju ma turystyka kulturowa. Są to takie formy zwiedzania, gdzie głównym celem turystów jest poznanie obiektów dziedzictwa kulturowego: zabytków architektury, miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami i postaciami

¹³

Wg danych uzyskanych z UG Lubartów

historycznymi czy literackimi, ośrodków kultu religijnego, zespołów budownictwa wiejskiego. Słabo wykorzystany jest także potencjał turystyczny rzeki Wieprz, brak jest podstawowej infrastruktury turystycznej przy rzece, jak również promocji jej walorów i możliwości wykorzystania na cele turystyczno – rekreacyjne. Szansą na rozwój nie tylko gminy, ale także regionu jest stworzenie wspólnej oraz uatrakcyjnienie istniejącej sieci szlaków turystycznych. Rozwój turystyki wiejskiej stanowi nowy kierunek w przemianach społeczno - gospodarczych obszarów wiejskich. Pozwala na wykorzystanie zasobów lokalnych, uzyskanie dodatkowych dochodów, rozwój przedsiębiorczości i ekonomicznego ożywienia terenów wiejskich. W warunkach społeczno-gospodarczych gminy Lubartów, rozwój funkcji turystycznej może stać się czynnikiem aktywizacji obszaru i źródeł dochodów ludności. Z rozwojem turystyki związane jest ożywienie innych gałęzi gospodarki tj.: handel, gastronomia, transport, produkcja zdrowej żywności itp. Potrzeba rozwoju w zakresie turystyki i rekreacji wiąże się ściśle z szansą na poprawę sytuacji na rynku pracy, ale także z koniecznością poprawnego kształtowania ładu przestrzennego oraz niedopuszczenia do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

17.8.4. Powiązania widokowo – przestrzenne, dominanty i strefy ekspozycji¹³

Z punktu widzenia konserwatorskiego w Gminie występują dwa obszary krajobrazu współcześnie zdegradowanego na zasadzie przesądzeń planistycznych. Są to: składowisko odpadów w Rokitnie i zespół byłej garbarni w Chlewiskach. Pierwsze z nich – położone jest poza wyspecyfikowaną strefą ochrony planistycznej i pozbawione urządzeń kubaturowych, nie stwarza więc kolizji konserwatorskich. Zespół przemysłowy w Chlewiskach położony w obrębie dolnej terasy doliny Wieprza wciną się w kwalifikujący się do generalnej ochrony jej naturalny krajobraz. Jest to zatem kolizja z ochroną krajobrazu doliny. Kolizyjność dawnych zakładów garbarni i resztek zabudowy Chlewisk należy rozpatrywać w ramach ochrony prawego brzegu Wieprza (gmina Ostrów). Oprócz inwestycji powstających na zasadzie przesądzeń administracyjno - planistycznych, występujących w przeszłości w obszarze gminy, obserwuje się słabo kontrolowany, spontaniczny rozwój form zagospodarowania terenu, z których kilka ma wymiar antykonserwatorski. Należy tu tendencja do rozluźnionej zabudowy na całej długości głównych drogowych tras komunikacyjnych. Tymczasem dla zachowania ich tożsamości niezbędne jest przestrzeganie niezabudowanej linii demarkacyjnej na styku miejscowości. Jest to szczególnie ważne w gminie Lubartów, gdyż poszczególne pokarczunkowe wsie, o których mowa poniżej niezwykle pięknie wpisują się w krajobraz leśny. Tworzą się wręcz wnętrza zamknięte ścianami lasu, co przekreśla kameralność i tożsamość kulturową. Innym zagrożeniem są prywatne czworoboczne sadzawki bez otoczenia zieleni wysokiej, tworzone na dolnej płaskiej terasie doliny Wieprza. Względnie tworzenie na jej obszarze małych ogródków uprawnych, prowizorycznie wygradzanych, z samorzutnie powstającą slumsową zabudową gospodarczą, prowadzącą do powstawania na obszarze dolnej terasy, w miejscach nie przystosowanych i wyłączonych z budownictwa (zalewowych) – obiektów trwałych, nieestetycznych i przekreślających w konsekwencji strategię ochrony naturalnego krajobrazu doliny (np. w Łucce).

Do nadwieprzańskiej strefy o bardzo dużym nasyceniu wartościami zabytkowymi i kulturowymi należy zaliczyć sołectwa położone na lewym brzegu doliny Wieprza: Trójnia, Brzeziny, Lisów, Lubartów, Łucka, Baranówka, Wólka Rokicka i Rokitno oraz Chlewiska położone na prawym brzegu Wieprza. Wymienione sołectwa posiadają bezpośrednie otwarcie na naturalny krajobraz doliny Wieprza. Dodatkowo dolna terasa doliny Wieprza jest zarazem strefą ekspozycji zespołów zabytkowych położonych na wysokiej krawędzi doliny.

W „*Studium...*”¹⁴ wskazano, że wzdłuż Wieprza występuje strefa krajobrazu kulturowego, z własną tożsamością oraz strefą ekspozycji położoną w obszarze naturalnego krajobrazu doliny Wieprza. Podobna strefa planistycznej ochrony wartości krajobrazu kulturowego i naturalnego wyraźnie ujawnia się wzdłuż doliny rzeki Parysówki w sołectwach: Annobór, Majdan Kozłowiecki i Nowodwór-Piaski, których powstanie tych sołectw datuje się na XIX w. Wymienione sołectwa powstawały na zasadzie karczunku Lasów Kozłowieckich i reprezentują inne wartości kulturowe. Występują tu krótkie pokarczunkowe rozłogi pól, oparte o ścianę lasu, rzadko spotykane nasycenie budownictwem drewnianym, zdobnictwo w drewnie (detale architektoniczne), piękne krzyże z „kapliczkami” i sztuka ludowa wykorzystująca bogactwo miejscowej flory (znane w całym kraju palmiarstwo, z własnymi uprawami potrzebnego materiału roślinnego). Postulowane objęcie ochroną planistyczną tej strefy „ekologicznej” tożsamości krajobrazu kulturowego współgra ze strategią ochrony w szerszym regionie, ponieważ strefa wzdłuż rzeczki Parysówki bądź leży w obrębie otuliny Krajobrazowego Parku Kozłowieckiego, bądź też poszerza się ku północnemu - wschodowi.

W „*Studium...*” sołectwo Skrobów wskazuje się do objęcia strefą ochrony planistycznej ze względu na bardzo bliskie sąsiedztwo Kozłówek, gdzie zachował się folwark gospodarczy Ordynacji Kozłowieckiej, połączony z jej centrum aleją akacjową, jak również architektura folwarczna, stąd też istnieje potrzeba powiązania funkcjonalno - przestrzennego z Kozłówką a nie z pobliską strefą doliny Parysówki. Należy podkreślić, iż związki funkcjonalno-przestrzenne Skrobowa z Kozłówką są ściśle powiązane z byłym folwarkiem ordynackim, z zachowaną rządówką i budynkiem dla robotników rolnych z ok. 1900 r. Folwark połączony był z centrum dóbr w Kozłówece prosto wytyczoną drogą obsadzoną alejowo. Dawna rządówka usytuowana jest na dużej działce, po której brzegach pozostały resztki zadrzewienia parkowego. Od strony dojazdu oraz na wysokości zabytkowego domu dla robotników istnieją rozległe działki bez zabudowy i zadrzewienia. Dom ten włączony był do zespołu budynków służących jako obóz jeniecki w czasie II wojny i po wojnie jako więzienie NKWD dla opozycyjnego podziemia. Reszta budynków nie zabytkowa, substandardowa, ustawiona bezładnie. Zespół podzielony jest na kilka części ogrodzeniami z prefabrykatów betonowych – pozostałość obozu. Jeden z budynków w ostatnich latach przekształcony został na kaplicę, bez związków z obozową przeszłością Skrobowa. Miejsce obozowych pochówków znajduje się obok w lesie, bez trwałego ogrodzenia i odpowiedniego pomnika. Całość cechuje bezład przestrzenny. W miejscowym planie powinno się przeprowadzić zabiegi kompozycyjne: w zakresie dróg przez uczytelnienie dojazdu do d. rządówki i powiązań przestrzennych: rządówka – zespół folwarczny z domem dla robotników. Dwie niezabudowane działki w sąsiedztwie obu zabytków (od strony wjazdu) mogą zostać zabudowane budynkami mieszkalnymi i agroturystycznymi, których forma i sposób sytuowania winien uwzględniać powiązania przestrzenne z rządówką.

Należy podkreślić, iż dziedzictwo kulturowe jest elementem ładu przestrzennego jako dobra publicznego. Tak, jak wcześniej wspomniano, obejmuje ono nie tylko obiekty i ich zespoły objęte ochroną prawną, ale całość krajobrazu kulturowego, którego ochrona jest jednym z koniecznych warunków rozwoju zrównoważonego. Niezbędne jest zatem objęcie obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego skutecznymi działaniami związanymi z ich ochroną i kształtowaniem dziedzictwa kulturowego przed potencjalnymi zagrożeniami. Ochrona winna dotyczyć w szczególności zabytków wpisanych do rejestru zabytków. W celu zapewnienia skuteczności działań związanych z ochroną i kształtowaniem dziedzictwa kulturowego, nieodzowne jest uwzględnienie założeń wynikających zarówno z obowiązujących aktów prawnych oraz opracowań programowych szczebla wojewódzkiego i lokalnego.

¹⁴

UCHWAŁA NR V/35/15 RADY GMINY LUBARTÓW z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów”

17.8.5. Przestrzenie publiczne

Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Dlatego też, za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców.

Obszarami przestrzeni publicznych są m.in. place, tereny zieleni, stanowiące urządzone enklawy zieleni towarzyszącej terenom zurbanizowanym, tereny cmentarzy, drogi publiczne oraz ścieżki rowerowe, jak również stale dostępne budowle i budynki stanowiące własność publiczną. Do obszarów przestrzeni publicznych należą również tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej:

- obiekty zdrowia – przychodnia zdrowia, prywatne gabinety lekarskie,
- obiekty kultu religijnego – kościoły, plebania, itp.,
- obiekty sportowe, tereny sportu i rekreacji,
- tereny usług,
- obiekty kultury,
- obiekty administracji lokalnej,
- obiekty przedszkoli, szkół.

Przestrzeniami publicznymi są też formy krajobrazu przyrodniczego stanowiące własność państwową (np. park narodowy) lub prywatną.

Przestrzenie te podlegają wielu zagrożeniom ze strony silnej presji rozwoju i wzrastających potrzeb rozbudowy struktury dróg ze względu na rosnący ruch drogowy. Zabezpieczenie istniejących zasobów otwartej przestrzeni urbanistycznej oraz zapewnienie nowych obszarów w odpowiedzi na wymagania związane z rozwojem cywilizacyjnym, pozostają istotną częścią strategicznego podejścia do przestrzeni urbanistycznej. Dla terenów zieleni publicznej w formie parków niezbędne jest urządzenie terenów zieleni jako przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych, przyrodniczych, funkcjonalnych i krajobrazowych, wyposażenie w ciągi spacerowe, urządzenia sportu i rekreacji, cieki i zbiorniki wodne, wykluczenie form użytkowania obniżających wartość i wielkość zasobów przyrodniczych oraz nieodzowne jest urządzenie niezbędnych ciągów infrastruktury technicznej. W gminie Lubartów brak jest parków i urządzonych terenów zielonych, stanowiących przestrzenie publiczne. Funkcję przestrzeni publicznych, jako miejsc spotkań mieszkańców gminy pełnią jedynie budynki, zlokalizowane w sołectwach: Annobór, Baranówka, Brzeziny, Chlewiska, Lisów, Rokitno, Szczekarków, Wandzin, Wola Lisowska oraz Wólka Rokicka Kolonia. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, w zdecydowanej większości jest niestety niezadowolający. Jedynie w sołectwach Baranówka oraz Lisów jakość przestrzeni publicznych ocenia się jako dobrą, zaś w sołectwach: Brzeziny, Chlewiska, Rokitno oraz Wólka Rokicka Kolonia jako zadowolającą. Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż jednym z głównych elementów sprzyjających rozwojowi zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych.

17.8.6. Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego

W gminie występuje wiele problemów do rozwiązania w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego. Do głównych problemów w tej sferze należy zaliczyć w szczególności: istnienie terenów predestynowanych do występowania ruchów masowych ziemi, które koncentrują się wzdłuż doliny rzeki Wieprz, jakość wód powierzchniowych na terenie gminy nie jest zadowalająca, rzeki zanieczyszczone i zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, koncentracja emisji zanieczyszczeń w części gminy, zanieczyszczenia powodowane przez ciężki ruch samochodowy na drodze krajowej nr 19, niskie wskaźniki sieci kanalizacyjnej i gazowej, postępujący proces suburbanizacji, związany z sąsiedztwem metropolii, co pozostaje w ścisłym związku z rozpraszaniem powstałej zabudowy mieszkaniowej przy jednoczesnym zanikaniu tradycyjnego wiejskiego charakteru gminy, wysokie koszty doprowadzenia infrastruktury komunalnej do nowopowstałych rozproszonych domostw, brak utwardzenia bitumicznego wielu odcinków dróg gminnych, brak wydzielonych specjalnych ciągów komunikacyjnych dla pieszych i rowerzystów, w części gminy brak jest powiązań komunikacyjnych. Niewykorzystany potencjał dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wymaga stworzenia ścieżek turystycznych (rowerowych, pieszych, edukacyjnych związanych z historią i przyrodą), zaopatrzonych m.in. w urządzone miejsca do odpoczynku.

17.9. SFERA GOSPODARCZA

17.9.1. Zatrudnienie, rynek pracy i bezrobocie

W 2015 roku liczba osób pracujących w gminie Lubartów wyniosła 966 – o 31,1% więcej aniżeli w 2010 r. i o niespełna 1% mniej niż w roku 2014, kiedy liczba pracujących była najwyższa (1004 osób). W 2015 roku pracujący stanowili 14,2% ludności w wieku produkcyjnym i 8,9% ogółu ludności gminy. W układzie PKD 2007 liczbę zatrudnionych obrazuje poniższa tabela:

Tabela 32. Zatrudnienie w układzie PKD2007

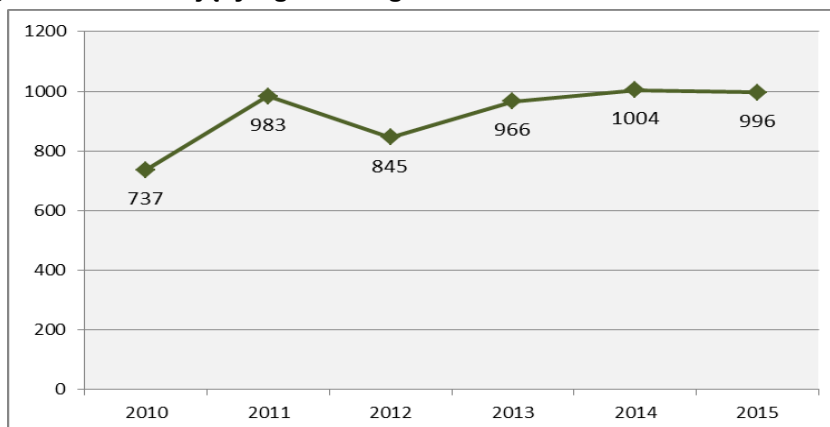
Sektory ekonomiczne wg sekcji PKD 2007	Pracujący		Spadek /wzrost zatrudnienia
	2010 rok	2015 rok	
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	43	62	+ 19
Sekcja B (Górnictwo i wydobywanie), sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe), Sekcja D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją) i sekcja F (Budownictwo)	347	380	+ 33
sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych), sekcja H (transport i gospodarka magazynowa), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) i w sekcji J (informacja i komunikacja),	347	177	- 170

sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) i sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości),	8	Brak danych, dla tych sekcji w 2015r., które zostały przypisane do sekcji wymienionych poniżej ¹⁵	
sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa), sekcja P (Edukacja), Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna), Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), Sekcja S (Pozostała działalność usługowa)	248	377	+ 129
Ogółem	737	996	+ 259

Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia. Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gminy z miastem Lubartów, mieszkańcy gminy korzystają z miejskiego rynku pracy, na niekorzyść obszaru wiejskiego.

¹⁵ Rocznik statystyczny Województwo Lubelskie Podregiony, powiaty, gminy, WUS Lublin 2016

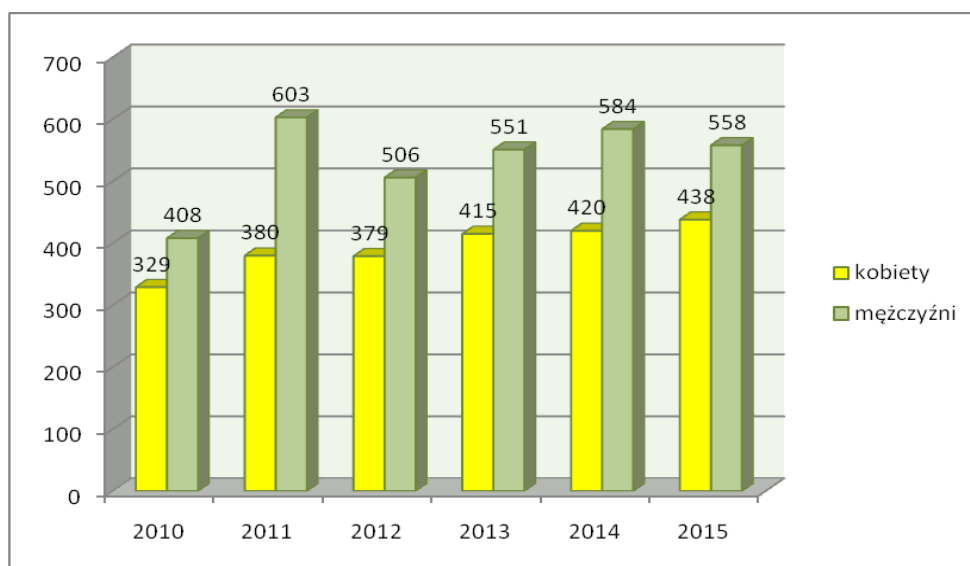
Wykres 21. Pracujący ogółem w gminie Lubartów w latach 2010 - 2015¹⁶

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród pracujących w analizowanych latach dominowali mężczyźni, których udział w ogólnej liczbie pracujących najwyższy był w 2011 roku (61,3%). Od tego roku obserwuje się stopniową tendencję malejącą, jeśli chodzi o udział mężczyzn wśród pracujących, osiągając wielkość 56% w roku 2015. Najmniejsza różnica występowała w 2010 r., kiedy kobiety stanowiły 44,6% pracujących, zaś mężczyźni – ponad 55,4%.

Wykres 22. Pracujący wg płci w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

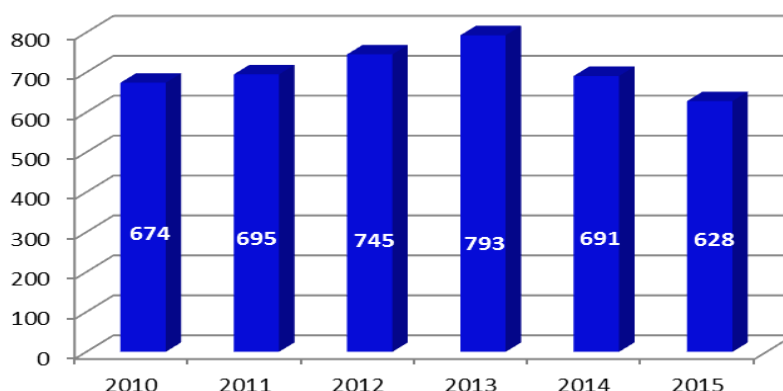

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

¹⁶ Zgodnie z metodologią badań obejmujących podmioty gospodarki narodowej do pracujących zalicza się: osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Gminę Lubartów dotyka problem ukrytego bezrobocia, które cechuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie, co nie jest objęte oficjalną statystyką. Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym, a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Za wskaźnik zastępczy można uznać odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. W latach 2010 - 2013 z roku na rok obserwowano stałą tendencję wzrostu liczby bezrobotnych. Pod koniec 2010r. w urzędzie pracy zarejestrowanych było 674 osoby, a udział bezrobotnych w liczbie osób wieku produkcyjnego wyniósł 9,7%. Do końca 2013 r. zarówno liczba, jak i udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrosła odpowiednio do 793 osób i 11,3%. Od 2014 roku liczba bezrobotnych powoli wykazuje tendencję malejącą. W 2015 roku zarejestrowanych było 628 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności wieku produkcyjnego kształtował się na poziomie 8,9%.

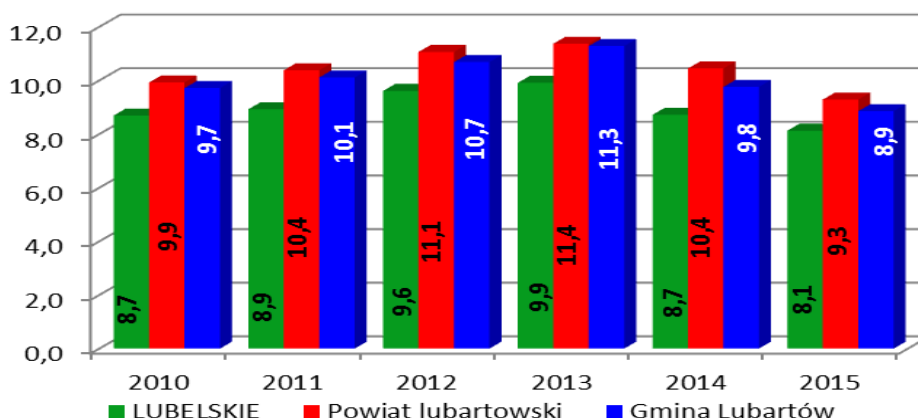
Wykres 23. Liczba bezrobotnych w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 8,9%, był on niższy od wskaźnika dla powiatu lubartowskiego (9,3%) ale wyższy dla województwa lubelskiego (8,1%). Niewątpliwie wpływ na tę sytuację ma bliskie sąsiedztwo miasta Lublina, które zapewnia miejsca pracy części mieszkańcom gminy.

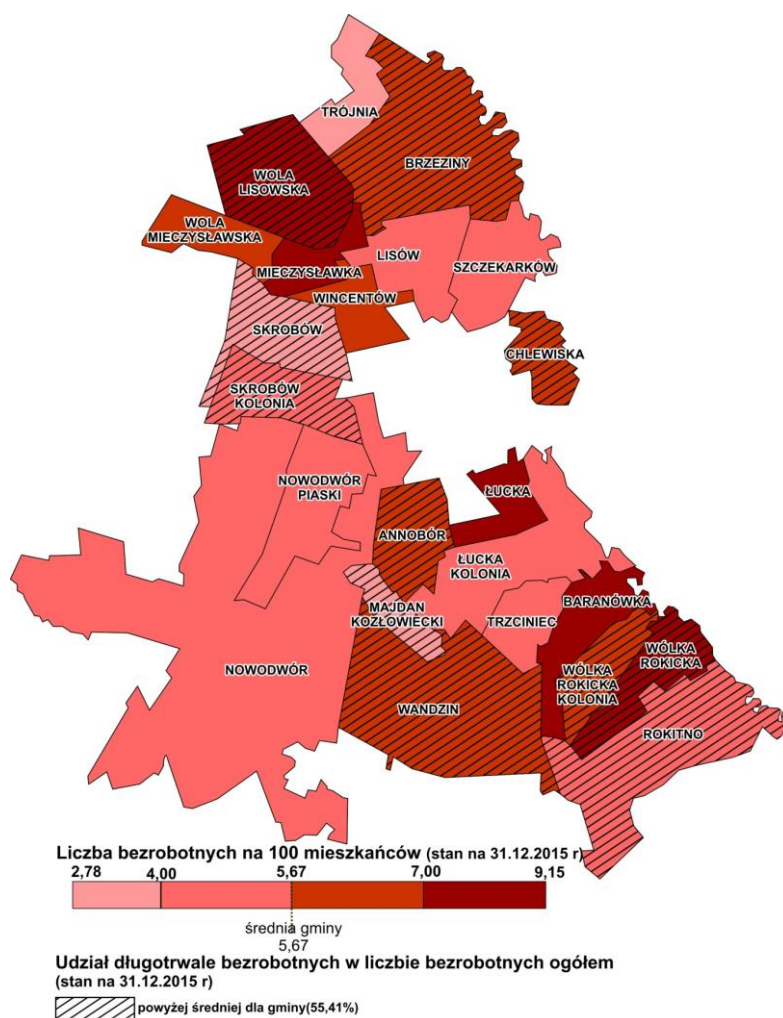
Wykres 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Lubartów, powiecie lubartowskim i województwie lubelskim

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubartowie, ponad 55,4% znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są to osoby długotrwale bezrobotne, które są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną. Zjawisko długotrwałego bezrobocia od 2010 roku pozostało na podobnym poziomie (55,0%).

Rycina 15. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

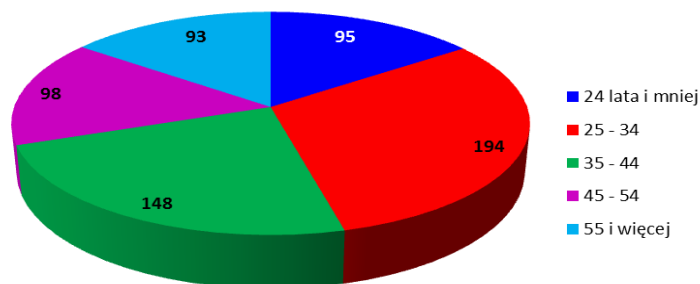
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

W gminie bezrobocie dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. Największy udział osób bezrobotnych charakteryzuje grupę wiekową 25-34 lata. W roku 2015 stanowili oni 31,0% ogółu mieszkańców gminy pozbawionych pracy. Znaczący i systematyczny wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej uwiadcza się od 2010 roku. Ta grupa wiekowa jest również najliczniejsza wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy. Jest to niepokojąca tendencja, gdyż może skłaniać młodych ludzi do migracji w celu poszukiwania pracy. Problemy ze znalezieniem pracy mają również mieszkańcy gminy w przedziale 35 - 44 lata. W roku 2015 grupa ta była drugą co do liczebności i stanowiła 23,6% osób bezrobotnych, jest to zatem kolejna grupa wymagającej wsparcia. Kolejną liczną grupą ludności pozbawionej pracy są osoby w wieku 45 – 54 lata (15,6%).

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

wartości, bo na poziomie 14 – 15% bezrobocia dotyczą ogółu mieszkańców w wieku 24 lata i mniej oraz 55 i więcej. Grupy wiekowe: 45 - 54 lata oraz 55 i więcej są również najliczniejsze wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy.

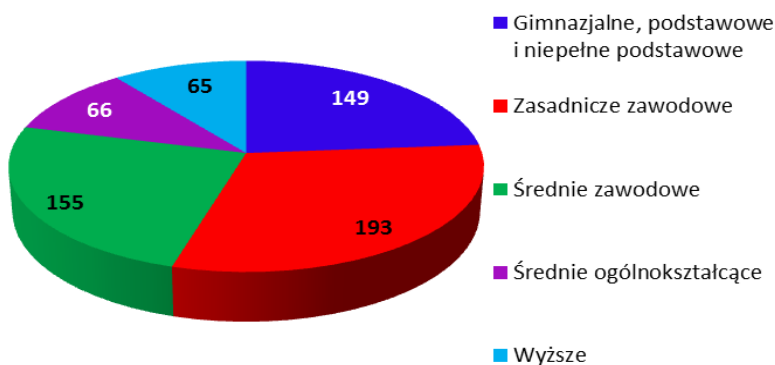
Wykres 25. Struktura bezrobotnych wg wieku w gminie Lubartów – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Kolejna istotna kwestia związana z bezrobociem to wykształcenie osób bezrobotnych. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych często świadczy o niedopasowaniu kompetencji do rynku pracy. Na poniższym wykresie przedstawiono podział osób bezrobotnych w gminie w rozróżnieniu na posiadane wykształcenie.

Wykres 26. Struktura bezrobotnych w gminie Lubartów wg wykształcenia – 2015 rok

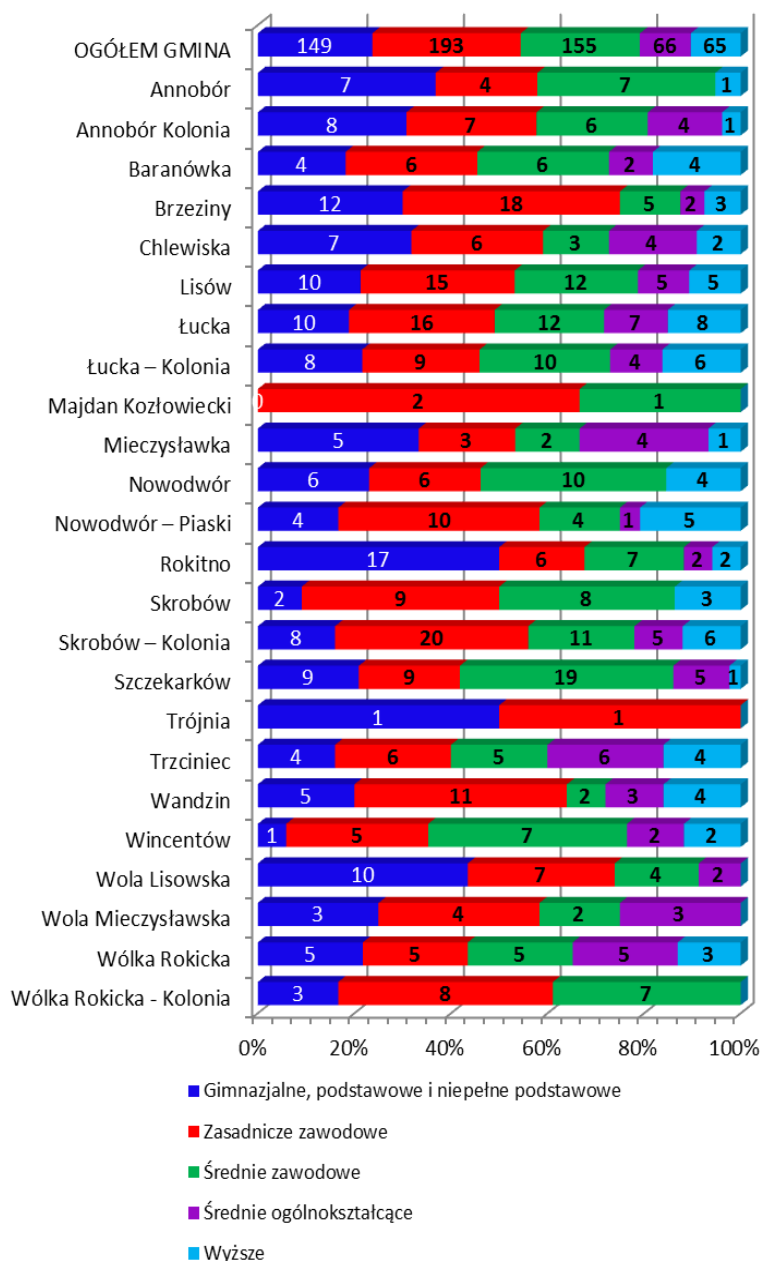
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Z prezentowanych danych wynika, iż w gminie większość osób bezrobotnych rejestrujących się to osoby wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,7% osób bezrobotnych). Stosunkowo wysokie bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym może świadczyć o niedopasowaniu wykształcenia kierunkowego do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy. Następną grupę stanowią osoby bezrobotne posiadające wykształcenie policealne, średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe (35,2% bezrobotnych) oraz 23,7% osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym,

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

podstawowym i niepełnym podstawowym. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrastający i dość wysoki udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (10,4%). Należy zauważyć, że osoby z wykształceniem wyższym w ostatnich latach odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Wykres 27. Struktura bezrobotnych w poszczególnych sołectwach wg wykształcenia – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Reasumując dane dotyczące problemu bezrobocia na terenie gminy Lubartów warto pamiętać o kilku wrażliwych grupach, które mają problemy ze znalezieniem pracy, a więc o osobach o najniższym wykształceniu, osobach nie posiadających doświadczenia zawodowego oraz długotrwale bezrobotnych. Z uwagi na niedostatecznie wykorzystany potencjał osób bezrobotnych, uważa się za niezbędne podejmowanie działań minimalizujących poziom zjawiska bezrobocia prowadzącego do wykluczenia społecznego. W celu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, nieodzowne są działania aktywizujące w stosunku do osób długotrwale bezrobotnych w kierunku udziału w szkoleniach i programach aktywizacji rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu przy udziale potencjalnych pracodawców. Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 25 – 34 lata, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, kobiet i osób z niskimi kwalifikacjami. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

17.9.1.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

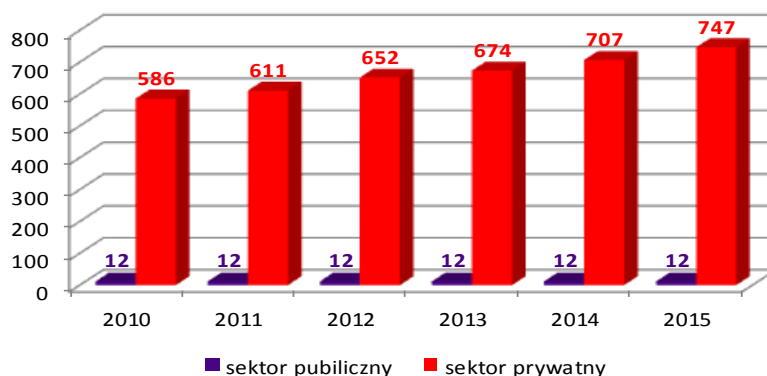
Na potencjał gospodarczy gminy składa się stopień koncentracji podmiotów gospodarczych, ich charakter, branża w której działają, a także otoczenie biznesu służących zaspokojeniu potrzeb wewnętrznych i jej mieszkańców oraz potrzeb zewnętrznych. Procesy kształtujące sferę gospodarczą wpływają na dynamikę rozwoju społeczno - ekonomicznego różnych jednostek osadniczych. Powyższa zależność jest szczególnie zauważalna na szczeblu lokalnym. Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach. Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców gminy, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia. Zagadnienie to jest także ważne dla miasta powiatowego Lubartowa, pełniącego rolę ośrodka usługowo - administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego. Gmina otacza miasto Lubartów pierścieniem o szerokości od 3 do 10 km, co stwarza możliwość rozwoju lokalnych podmiotów gospodarczych w kierunku obsługi strefy miejskiej oraz gwarantuje łatwy dostęp do instytucji i obiektów zlokalizowanych na terenie samego miasta. Dzięki lokalizacji przy drodze krajowej nr 19, posiada dobrą dostępność komunikacyjną w układzie regionalnym i krajowym.

Pomimo, iż gmina ma charakter rolniczy, na przestrzeni ostatnich kilku lat odnotowuje się wysoką dynamikę przyrostu liczby podmiotów gospodarczych, co świadczy o sprzyjających warunkach dla prowadzenia działalności gospodarczej. Według danych Banku Danych Lokalnych w 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 760 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. W porównaniu do 2010 roku ich liczba wzrosła o 162 podmioty. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wynosiła 102 podmioty. Na 1 tys. mieszkańców gminy przypadało 67,4 podmiotów gospodarczych. Poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Lubartów, mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1 tys. mieszkańców, jest o ponad 3,5% wyższy niż średnio w powiecie, natomiast niższy o 16,7% niż w województwie lubelskim. W odniesieniu do wskaźnika podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. ludności, wskaźnik ten jest wyższy o 50,3% niż średnio w powiecie i o 31,5% aniżeli w województwie.

Wśród podmiotów gospodarczych ponad 98% to przedstawiciele sektora prywatnego. Zasoby podmiotów gospodarczych w gminie tworzą przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze oraz firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników. Są to głównie małe, często rodzinne firmy, charakteryzujące się dużą różnorodnością produkcji i usług. W sektorze prywatnym prowadziło działalność 747 podmiotów, zaś w publicznym – 12 podmioty. W obrębie sektora prywatnego najwięcej osób fizycznych, bo aż 641 prowadziło działalność gospodarczą. Wzrosła również liczba

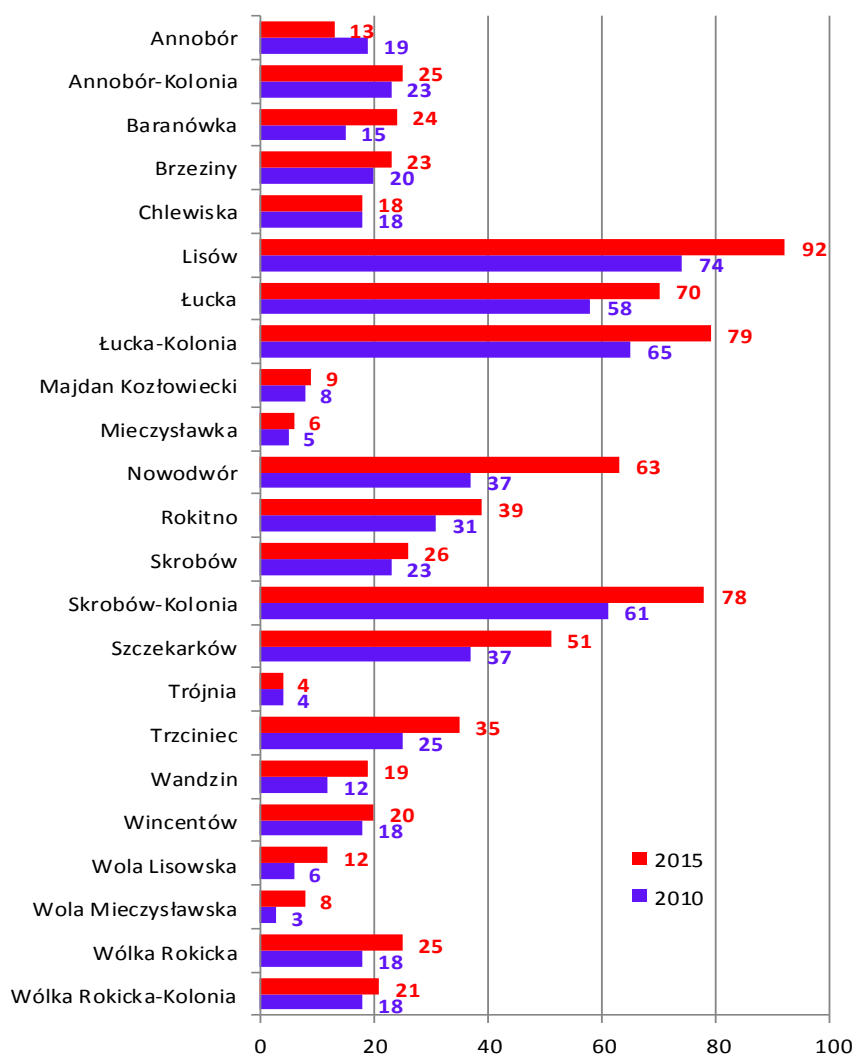
spółek prawa handlowego z 15 w roku 2010 do 19 w 2015 roku. Na koniec 2015 roku działała 1 spółka z udziałem kapitału zagranicznego oraz 38 spółek cywilnych.

Wykres 28. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Lubartów w latach 2011-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

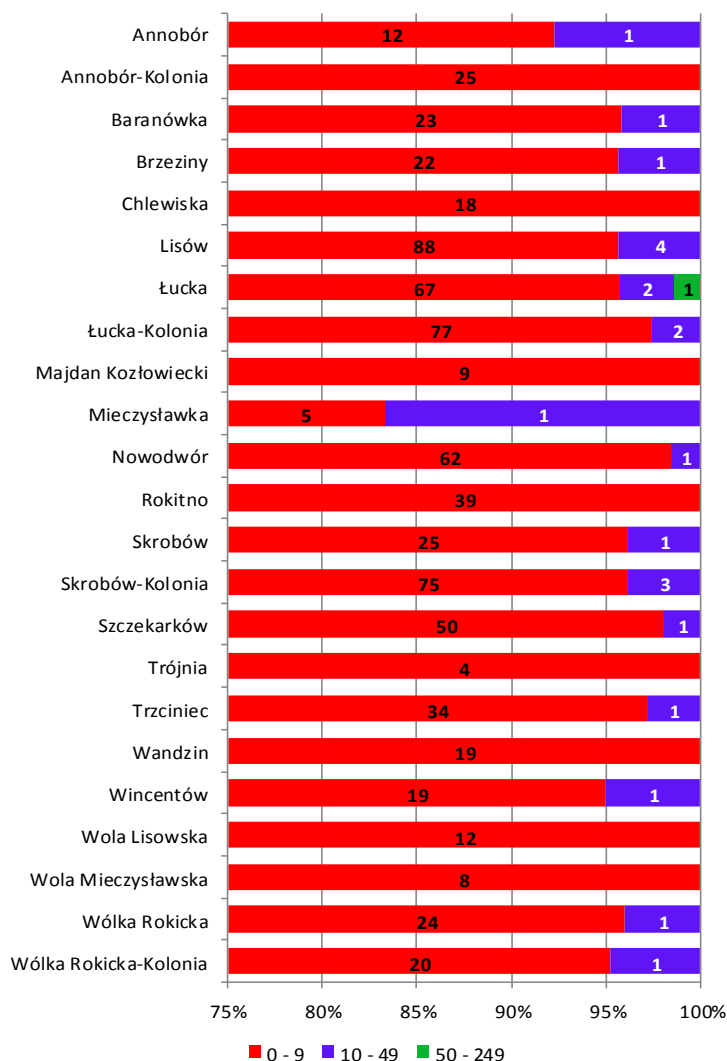
Wykres 29. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

W strukturze przedsiębiorstw wg klas wielkości zdecydowana większość bo aż 97% to przedsiębiorstwa zatrudniające 0 - 9 osób. Na terenie gminy funkcjonowały 22 przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 – 49 pracowników (spadek o 1 firmę), stanowiły one niespełna 3,0% ogółu przedsiębiorstw oraz jedno przedsiębiorstwo w Łucie zatrudniające 50 – 249 osób.

Wykres 30. Struktura przedsiębiorstw wg klas wielkości w sołectwie gminy Lubartów – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę podział na sekcje PKD w gminie wyróżnić można wiodące branże gospodarki. I tak w 2015 roku, ponad 28,0% (218) podmiotów należała do sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Liczba podmiotów w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 35 podmiotów. Największy wzrost podmiotów w tej sekcji nastąpił w sołectwach: Skrobów-Kolonia (10 podmiotów) i Nowodwór (9). Znacząca liczba podmiotów gospodarczych znajduje się w sekcji budownictwo – 139 podmiotów w 2015 roku, co stanowi ponad 18,0% wszystkich podmiotów. Należy podkreślić, iż od 2010 roku nastąpiło zwiększenie ich liczby o 44 tj. o 33,7%. Najwięcej podmiotów zaliczających się do sekcji budownictwo

zlokalizowanych jest w sołectwach: Lisów (17), Łucka (16), Skrobów-Kolonia (14) i Szczekarków (13). Bardzo znacząca jest grupa podmiotów gospodarczych działająca w sekcji przetwórstwo przemysłowe 12,2% (93 w 2015 roku, wzrost o 4,5% w stosunku do 2010 roku), transport i gospodarka magazynowa 5,4% (41 – 2015 roku; wzrost o 36,7%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 4,5% (34 – 2015 roku; wzrost o 88,9%). Wysoki wzrost udziału liczby podmiotów w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna i jej wysoki udział w ogólnej liczbie podmiotów zasługują na szczególną uwagę ze względu na prowadzoną innowacyjną działalność na skalę globalną, o czym będzie mowa w dalszej części diagnozy. Lokalizacja w gminie tego typu firm świadczy o jej atrakcyjności.

Największymi firmami zlokalizowanymi i prowadzącymi działalność na terenie gminy Lubartów są:

- Black Read White – Chlewiska;
- Stella Pack S.A – Skrobów;
- P.H.M POLCOMM – Chlewiska;
- Zakład Wyrobów Betonowych - Wojciech Trykacz – Łucka;
- Zakład Wyrobów Betonowych Lewtak S.C. – Mieczysława;
- ZPHU Piekarnia "Kajzerka" Budzyński Kazimierz i Halina S.J. – Lisów;
- Danuta Jankowska Zakład Handlowo-Produkcyjny "DAJANA" – Trzcinec;
- Firma Produkcyjno - Handlowa "Woźniak" Krzysztof Woźniak – Lisów;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe WOL-MAT Henryk Woliński - Skrobów;
- PPHU „ELDAR” Dariusz Baran - Łucka;
- „ROZKO” Małgorzata Kosiarska - Łucka-Kolonia;
- Sławomir Socha Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „SOMA” - Łucka;
- Wojciech Trykacz - betoniarstwo, kamieniarstwo, produkcja, usługi, transport ciężarowy, usługi budowlane, ślusarskie, stolarskie, hurtowa i detaliczna sprzedaż oraz konfekcjonowanie materiałów ropopochodnych i artykułów przemysłowych – Łucka;
- Eugeniusz Weber, Zakład Usług Specjalistycznych "INTER - DIESEL - SERVICE" - Skrobów;
- Jan Zdzenicki, Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe "AGROMIESZ" - Baranówka;
- Kazimierz Guz, "GiS" (gastronomia, sprzedaż paliw i olejów, dystrybucja gazu propan-butan, usługi noclegowe) - Łucka-Kolonia;
- Zdzisław Małyska „EURO WOOD” – branża drzewna (produkcja wyrobów tartacznych) - Annobór;

Reasumując należy stwierdzić, że pomimo dynamicznego przyrostu nowo rejestrowanych firm i wyższych wskaźników świadczących o wyższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości niż w powiecie (również w województwie lubelskim), nadal obserwuje się znaczącą (wysoką) liczbę osób bezrobotnych oraz osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej. Należy podkreślić, iż na atrakcyjność gminy dla inwestorów niewątpliwie ma jej położenie przy drodze krajowej nr 19 i w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, co gwarantuje m.in. dostęp do instytucji około biznesowych i wysoko wykwalifikowanych kadr czy też do urzędów administracji państwowej. Dla gminy obecność liczących się firm, w znaczący sposób przyczynia się do uaktywnienia lokalnej działalności gospodarczej oraz przede wszystkim jest gwarancją podniesienia dochodów i sukcesywnego obniżania stopy bezrobocia.

17.9.1.2. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Niezbędnym elementem stymulującym rozwój gospodarczy i podniesienie konkurencyjności, jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny. W dokumencie „Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju regionalnych stref przedsiębiorczości w województwie lubelskim, Katalog stref przedsiębiorczości”, wskazuje się 2 planowane strefy przedsiębiorczości: w sołectwie Nowodwór – obszar o powierzchni ok. 10 ha z możliwością powiększenia strefy do ok. 30 ha, położony w sąsiedztwie drogi krajowej nr 19 oraz w odległości ok. 1 km od linii kolejowej nr 30 i ok. 500 m od bocznic kolejowej oraz w sołectwie Chlewiska – obszar o powierzchni ok. 25 ha przy byłej garbarni, położony przy drodze powiatowej nr 1558, w odległości ok. 5 km od drogi krajowej nr 19 oraz ok. 1,5 km od linii kolejowej nr 30.

Planowane strefy przedsiębiorczości mają umocowanie zarówno w obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jak i w planach miejscowych.

Tereny przeznaczone na przemysł, bazy, składy w obowiązujących dokumentach planistycznych gminy:

- Nowodwór (w tzw. części byłe miasto Lubartów) i Annobór-Kolonia - tereny prywatne o powierzchni około 200 ha (ul. Nowodworska i Gazowa), uzbrojenie: wodociąg, komunalny, energia elektryczna - sieć średniego napięcia, gazociąg - w odległości około 1500m, kanalizacja - około 1500m;
- Rokitno - 2 obszary z terenami prywatnymi o powierzchni około 2,5 ha i 2 ha, uzbrojenie: wodociąg komunalny, energia elektryczna - w odległości około 150 m, gazociąg - w odległości około 300m, kanalizacja - około 200m
- Chlewiska - tereny prywatne o powierzchni łącznej około 25ha (przy byłej garbarni), uzbrojenie: wodociąg komunalny, energia elektryczna - sieć średniego napięcia, gazociąg - odległości około 500m, kanalizacja - doprowadzona do obrzeży obszarów inwestycyjnych

Tereny przeznaczone na rzemiosło i usługi publiczne:

- Łucka - tereny prywatne o powierzchni łącznej około 5ha przy obwodnicy, obok przejazdu kolejowego - najbliższe sieci uzbrojenia w odległości 1 - 1.5km;

Tereny przeznaczone na usługi turystyczne:

- Majdan Kozłowiecki - 2 obszary z terenami prywatnymi o powierzchni 2ha i 1 ha, na obrzeżu Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, uzbrojenie: wodociąg komunalny około 200m, energia elektryczna - około 200m, gazociąg i kanalizacja - brak

Obsługą inwestorów zajmuje się Centrum Obsługi Inwestora (COI), którego celem jest wspieranie i stymulowanie napływu inwestycji zewnętrznych oraz udzielanie wsparcia lokalnym przedsiębiorcom. Jest miejscem pierwszego kontaktu dla zainteresowanych inwestowaniem na terenie gminy. Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają ponadto działania władz samorządowych przejawiające się m.in. w stosowaniu zachęt inwestycyjnych w formie ulg podatkowych, rozwijaniu infrastruktury technicznej, tworzeniu stref inwestycyjnych. W celu pozyskiwania nowych inwestorów COI współpracuje m.in. z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PALiZ). Ponadto, przedsiębiorstwa działające na terenie gminy mogą korzystać ze wsparcia oferowanego przez instytucje otoczenia biznesu zlokalizowane w mieście Lubartów. Należy podkreślić, że poprzez swoje położenie w sąsiedztwie miasta Lublina, podmioty gospodarcze zarejestrowane bądź prowadzące działalność na terenie gminy, mają duże możliwości korzystania z usług instytucji otoczenia biznesu. Wiodącą pozycję wśród instytucji otoczenia biznesu w Lublinie ma Lubelska Fundacja Rozwoju, Agencja Rozwoju Lokalnego bądź Polskiego Funduszu Gwarancyjnego

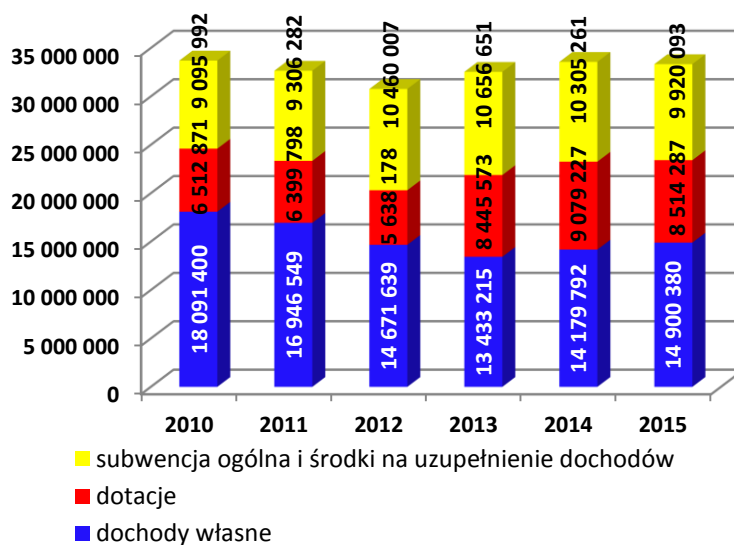
sp. z o. o. utworzonego w ramach Polsko – Brytyjskiego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości. Elementem wspierającym rozwój biznesu jest obsługa bankowa oraz szeroko rozumiana promocja gospodarcza. Promocję gospodarczą tworzą instytucje organizujące imprezy wystawienniczo – promocyjne, giełda towarowa czy specjalistyczne wystawy i targi mające miejsce przede wszystkim w pobliskiej Elizówce w gminie Niemce.

17.9.1.3. Zdolność inwestycyjna gminy

Zrównoważony rozwój stanowi ideę przyświecającą rozwojowi jednostek samorządowych na wszystkich poziomach sfery społeczno - gospodarczej. Budżet jest finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy oraz najważniejszym narzędziem do jej realizacji. Jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy i opiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Oprócz ustalanych i realizowanych corocznie planów budżetowych gmina posiada również Wieloletnią Prognozę Finansową.

W latach 2010 – 2015 odnotowano wahania wysokości dochodów ogółem oraz ich strukturze. W latach 2010 – 2012 nastąpił spadek dochodów o ok. 10% a następnie w latach 2012-2014 ich niewielki wzrost. W 2015 roku nastąpił ponownie niewielki spadek dochodów gminy. Według opublikowanych danych z wykonania budżetów¹⁷ w 2015 r. dochód budżetu gminy wyniósł 33,3 mln zł, dochody były niższe o około 1% niż w 2010 roku. Na strukturę dochodu ogółem składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje. Największy udział miały dochody własne (44,7%), a zdecydowanie mniej subwencje ogólne (29,8%) i dotacje (25,5%)

Wykres 31. Struktura dochodów gminy Lubartów w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

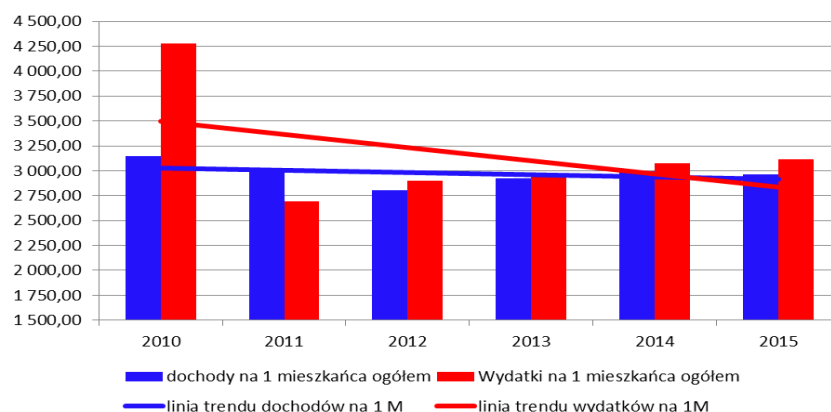
Wg danych BDL w 2015 roku dotacje inwestycyjne stanowiły 30,5% dotacji ogółem i w stosunku do roku 2010 wzrosły ponad 8-krotnie (w roku 2010 stanowiły zaledwie 4,5%). W 2015 r. na obszarze gminy Lubartów¹⁸, średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł tylko 2 960,98 zł i w porównaniu do roku 2010 zmalał o 183,58 zł. Podobne zjawisko

¹⁷ www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

¹⁸ www.gus.stat.pl

odnotowano w przypadku dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które zmalały o ponad 20% i w 2014 r., wyniosły 1323,54 zł (spadek o 364,57 zł)

Wykres 32. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Analizując wydatki gminy w latach 2010 - 2015 można zaobserwować ich spadek o ok. 24%, a w porównaniu do roku poprzedniego wzrost o 1,8% . Wydatki w 2015 r. wyniosły 35,03 mln zł. W strukturze wydatków największy odsetek stanowiły wydatki bieżące – 74,4% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 22,6% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. W 2015 r. wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 3 111,67 zł (o 27,3% mniej aniżeli w 2010 roku). Wartość wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca w 2015 r. wyniosła 701,91 zł (ponad 2,5-krotnie mniej niż w 2010 roku).

Tabela 33. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DOCHODY						
Dochody ogółem	33 700 262,87	32 652 629,38	30 769 824,17	32 523 839,05	33 564 279,08	33 334 760,02
Dochody własne;	18 091 399,85	16 946 549,06	14 671 639,44	13 433 214,58	14 152 862,88	14 900 379,91
dochody na 1 mieszkańca ogółem	3 144,56	3 005,58	2 802,10	2 925,59	2 997,35	2 960,98
WYDATKI						
Wydatki ogółem	45 867 199,62	29 268 114,38	31 832 918,58	32 794 552,26	34 414 648,37	35 031 226,17
wydatki majątkowe	19 121 412,66	2 524 765,71	4 999 965,34	7 176 205,43	5 931 794,64	7 911 976,68
wydatki majątkowe inwestycyjne	19 121 412,66	2 524 765,71	4 999 965,34	7 176 205,43	5 931 794,64	7 911 976,68
wydatki bieżące ogółem	26 745 786,96	26 743 348,67	26 832 953,24	25 618 346,83	28 482 853,73	27 119 249,49
dotacje ogółem	2 329 638,01	2 599 905,54	2 600 944,33	2 799 635,42	3 076 918,56	2 263 973,96
świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 380 743,45	5 252 355,02	5 388 140,23	5 574 498,81	5 470 290,12	5 514 621,01
Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	4 279,85	2 694,05	2 898,91	2 949,95	3 073,29	3 111,67
Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	1771,16	230,40	451,02	643,14	527,51	701,91

Tabela 34. Struktura wydatków gminy

		Wydatki ogółem	z tego przeznaczone na:						
			z tego:						Wydatki majątkowe
			Wydatki bieżące	wynagrodzenia i pochodne	dotacje	obsługę długu	poręczenia i gwarancje	pozostałe wydatki bieżące	
2010	planowane	51 411 205	29 322 884	11 032 433	2 549 460	250 000	30 958	15 460 033	22 088 321
	wykonane	45 867 200	26 745 787	10 107 649	2 329 638	176 116	0	14 132 384	19 121 413
2011	planowane	32 127 193	28 792 973	10 690 691	2 892 200	1 000 000	30 958	14 179 123	3 334 221
	wykonane	29 268 114	26 743 349	10 361 786	2 599 906	692 430	0	13 089 227	2 524 766
2012	planowane	34 517 092	29 105 823	11 214 956	2 551 603	900 000	0	14 439 265	5 411 269
	wykonane	31 832 919	26 832 953	10 929 336	2 491 444	792 538	0	12 619 635	4 999 965
2013	planowane	34 980 448	27 056 511	11 126 127	2 720 485	800 000	73 000	12 336 899	7 923 937
	wykonane	32 794 552	25 618 347	10 900 018	2 706 637	634 623	0	11 377 069	7 176 205
2014	planowane	41 763 907	30 252 919	11 871 808	2 978 563	800 000	0	14 602 548	11 510 987
	wykonane	34 414 648	28 482 854	11 756 495	2 959 169	565 704	0	13 201 486	5 931 795
2015	planowane	39 076 535	29 156 619	12 784 113	2 305 293	500 000	0	13 567 213	9 919 916
	wykonane	35 031 226	27 119 249	12 240 319	2 263 974	435 400	0	12 179 556	7 911 977

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS

Sytuacja finansowa gminy uzależniona jest od wyniku finansowego w poszczególnych latach. W analizowanym okresie, tj. w latach 2010 - 2015, można zaobserwować wahania zarówno w dochodach jak i wydatkach gminy, co skutkowało zazwyczaj ujemnym wynikiem finansowym w poszczególnych latach (za wyjątkiem 2011 roku), co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 35. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015

Rok	Dochody ogółem			Wydatki ogółem			Wynik budżetu		Relacja deficytu/nadwyżki do dochodów	
							(-) deficyt / (+) nadwyżka			
	plan	wykonanie	% wykonania	plan	wykonanie	% wykonania	plan	wykonanie	plan	wykonanie
2010	34 097 216	33 700 263	98,8	51 411 205	45 867 200	89,2	-17 313 989	-12 166 937	-50,78	-36,10
2011	33 127 193	32 652 629	98,6	32 127 193	29 268 114	91,1	1 000 000	3 384 515	3,02	10,37
2012	31 180 825	30 769 824	98,7	30 769 824	31 832 919	103,5	411 001	-1 063 094	1,32	-3,45

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

2013	33 330 530	32 535 439	97,6	34 980 448	32 794 552	93,8	-1 649 918	-259 113	-4,95	-0,80
2014	37 573 171	33 564 279	89,3	41 763 907	34 414 648	82,4	-4 190 735	-850 369	-11,15	-2,53
2015	34 761 048	33 334 760	95,9	39 076 535	35 031 226	89,6	-4 315 487	-1 696 466	-12,41	-5,09

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), wynik budżetowy miał wartość ujemną. Kwota długu wynosiła 15 461 502,09 zł (o 237106,12 mniej w porównaniu do roku poprzedniego). Rocznie gmina przeznaczała ok. 2 182 893,88 zł tytułem rat kapitałowych, kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych.

W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej został sporządzony wykaz przedsięwzięć z okresem realizacji do 2020 r., co określa poniższa tabela.

Tabela 36. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku

Nazwa i cel	Okres realizacji		łączne nakłady finansowe
	od	do	
Projekt „Regionalna sieć szerokopasmowa Lublin północny – wschód”	2008	2018	133 632,38
Realizacja projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim edycja III”	2014	2018	327 675,88
Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Mobilny LOF	2017	2020	361 000,00
Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych „Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej LOF poprzez rewitalizację”	2017	2020	110 000,00
Budowa przedszkola gminnego Skrobów Kolonia	2015	2018	3 800 000,00
Czysta energia w Gminie Lubartów - fotowoltaika	2018	2020	1 278 762,00
Czysta energia w Gminie Lubartów –kolektory słoneczne i kotły na biomasę I	2018	2019	4 586 708,00
Czysta energia w Gminie Lubartów –kolektory słoneczne i kotły na biomasę II	2018	2019	4 649 834,00
Modernizacja ujęć wody w Chlewiskach i Skrobowie Kolonii wraz z przebudową sieci wodociągowej	2018	2019	4 300 000,00
Modernizacja infrastruktury szkolnej w Gminie Lubartów	2016	2018	1 690 000,00
Realizacja Zintegrowanych inwestycji Terytorialnych „Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej LOF poprzez rewitalizację”	2017	2020	1 910 000,00
Budowa basenu krytego	2014	2018	12 711 732,00

Źródło: Załącznik nr 2 do Zarządzenia Wójta Gminy Lubartów nr 161/16 z dnia 10 listopada 2016 r.

17.10. ROLNICTWO

Gmina Lubartów jest położona w obszarze funkcjonalnym Dolny Wieprz¹⁹. Dominująca przewaga gleb w kompleksach żyznych (V, VI, VII) decyduje o niskiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, co ogranicza dobór roślin uprawnych. Charakterystyczną cechą

¹⁹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL) DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO, Lublin, z dnia 29 grudnia 2015 r. poz. 5441 UCHWAŁA NR XI/162/2015 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

tego krajobrazu, a zarazem formą użytkowania terenu, są stawy w pradolinie Wieprza i dolinach jej dopływów.

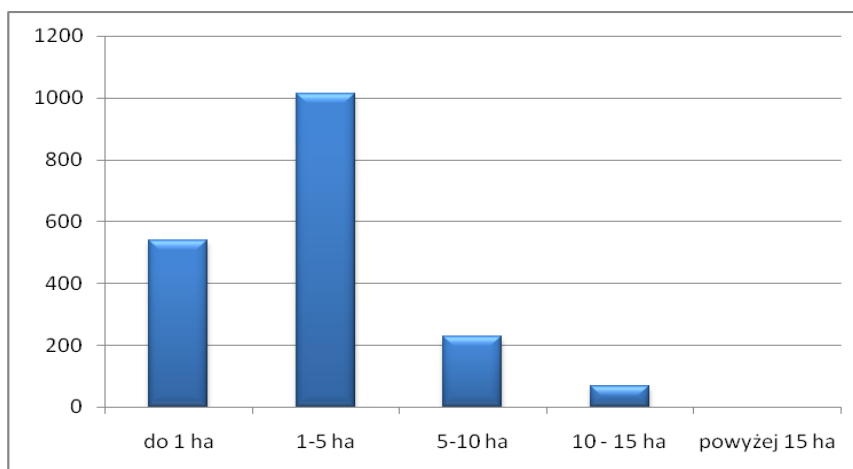
17.10.1. Ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Lubartów posiada niekorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 38,9 pkt. (wg skali IUNG w Puławach) i jest jednym z najniższych wskaźników w powiecie lubartowskim. Na wartość wskaźnika oprócz klimatu, warunków wodnych, rzeźby terenu, wpływ mają gleby, które w środkowej i południowej części gminy charakteryzują się przewagą najwyższych i średnich klas bonitacyjnych. Pod względem przydatności rolniczej – gmina Lubartów posiada jedną z najsłabszych gleb w powiecie lubartowskim. Przewaga gleb średniej i słabej klasy wskazuje na niekorzystne warunki glebowe dla produkcji rolniczej. Uprawia się na nich głównie zboża. Niska jakość gleb stanowi podstawę do produkcji zwierzęcej. Rozdrobnienie gospodarstw, słaba klasa gleb oraz brak rynku zbytu produktów rolnych stanowi jedną z przyczyn niskiej wydajności rolnictwa. Wśród gospodarstw domowych dominują tradycyjne metody produkcji, bez nadmiernego stosowania środków chemicznych, co jest dużym atutem dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i związanego z nim przetwórstwa rolno - spożywczego. Istotnym zasobem rozwoju rolnictwa są użytki zielone, które w dużym stopniu nie są wykorzystane. Warunki naturalne nie stwarzają szczególnych predyspozycji produkcyjnych, zwłaszcza dla intensywnych upraw i sadownictwa.

17.10.2. Struktura agrarna

Czynnikiem wpływającym na stan rolnictwa i intensywność produkcji rolnej jest struktura agrarna, która wg kryterium wielkości gospodarstw, jest bardzo niekorzystna w gminie Lubartów. Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym, w 2010 roku w gminie Lubartów znajdowało się 1 847 gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa rolne, podobnie jak w województwie lubelskim, cechuje duże rozdrobnienie, a co za tym idzie, niska ich efektywność. Analiza struktury gospodarstw pod względem ich powierzchni wskazuje, że 70,9% stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha, z czego 1 241 gospodarstw posiada areał w przedziale od 1 do 10 ha. Na terenie gminy nie występują gospodarstwa o powierzchni większej niż 15 ha, a jedynie 3,7% gospodarstw zajmuje powierzchnię powyżej 10 ha.

Wykres 33. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych [ha]

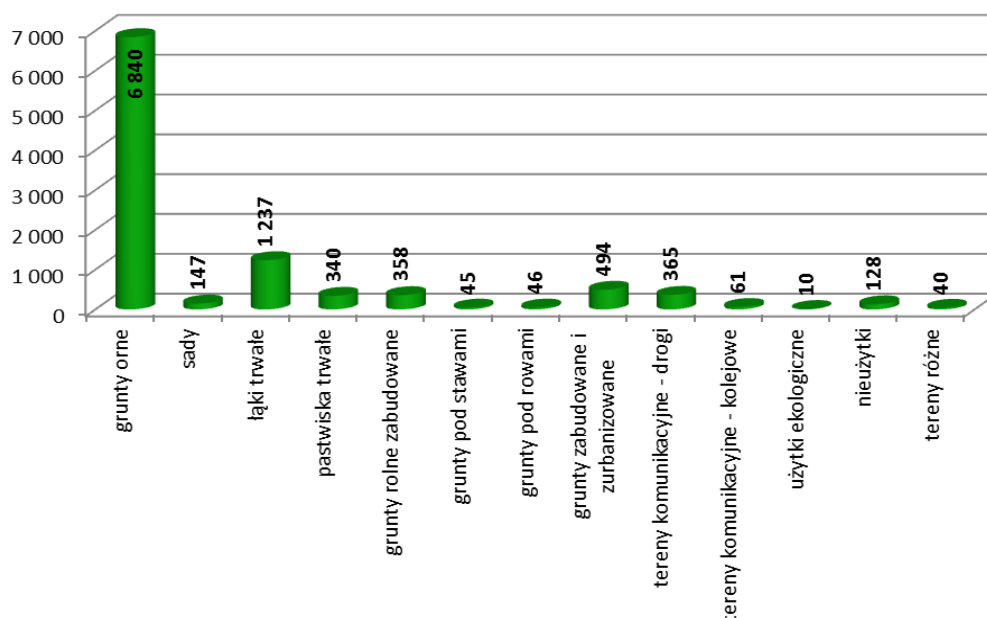

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010

17.10.3. Struktura użytkowania gruntów

W 2014 roku powierzchnia gruntów kwalifikowanych jako użytki rolne zajmowała niemal 56,79% ogólnej powierzchni gminy. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne 6840 ha (75,89%). Pozostałe formy użytkowania gruntów ornych to: łąki trwałe i pastwiska trwałe stanowiące 9,93% (1577ha), sady (0,93%), grunty rolne zabudowane (3,11%), grunty pod stawami (0,28%) oraz grunty pod rowami (0,28%). Zaś pozostałe tereny, w tym grunty zabudowane, drogi, wody, nieużytki zajmują 7,02% powierzchni ogółem, zaś lasy i grunty leśne - 6058 ha (38,17%). W porównaniu do 2010 roku w strukturze użytkowania terenu wzrosła powierzchnia terenów komunikacyjnych, zajmują one ok. 600 ha tj. o około 3,7% więcej oraz terenów osiedlowych do ok. 700 ha (około 4,4 %). Intensywność zaludnienia wynosi przeciętnie ponad 15 osób na 1 ha terenów osadniczych. Powierzchnia gruntów komunalnych na obszarze gminy zajmuje 225,2 ha, w tym grunty przekazane w trwałą zarządkę gminnym jednostkom organizacyjnym - 10,8 ha, zaś przekazane w wieczyste użytkowanie 1,8 ha. Strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Struktura użytkowania gruntów w gminie Lubartów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

17.10.4. Produkcja rolna

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego, głównym elementem struktury produkcji rolnej na obszarze gminy, jest produkcja roślinna. Spośród wszystkich gospodarstw rolnych, niemal 62,7% zajmuje się uprawą roślinną (1158), z czego 1 098 (94,8%) – uprawą zbóż. Dodatkowo uprawą ziemniaków zajmowało się 498, warzyw gruntowych 18 oraz uprawami przemysłowymi 13 gospodarstw. Wskazuje się potrzebę dalszego rozwoju gospodarstw ekologicznych, a także prowadzenia działań służących zapewnieniu rynku zbytu dla wytwarzanych przez te gospodarstwa produktów.

17.10.5. Obsługa rolnictwa

Obsługę rolnictwa sprawują jedynie kółko rolnicze w Nowodworze –Piaskach oraz spółdzielnia kółek rolniczych w Lubartowie (położenie działek: Baranówka). Dotychczasowa baza obsługi rolnictwa (zlewnie mleka, bazy składowo – magazynowe), ulegała degradacji. Ze względu na degradację części obiektów i infrastruktury technicznej, wymagają one modernizacji, wymiany zdekapitalizowanych obiektów i urządzeń. Działalność w zakresie obsługi rolnictwa została ograniczona do działalności uzupełniającej, przy czym część zainwestowania terenu jest niewykorzystywana. Znaczna ilość firm działających na rzecz obsługi gminy funkcjonuje w obrębie miasta Lubartowa.

Na terenie gminy brak jest grup producentów, które pełniłyby istotne funkcje w systemie marketingu produktów rolnych. Znajdują się natomiast obiekty obsługi rolnictwa, w grupie której wymienia się m.in. i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lubartowie jak również Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Lubelski – Lubartów.

17.10.6. Tereny produkcji rybackiej i obsługi produkcji rybackiej

Gmina Lubartów cechuje się niewielkim potencjałem gospodarki rybackiej, grupuje się on w Lasach Kozłowieckich lub w jego bliskim otoczeniu; obejmuje kompleks stawów rybnych w Starym Tartaku (należące do Nadleśnictwa Lubartów), Stawy Stróżek i Stawy Wzory. Oprócz wymienionej bazy, w obszarze występują niewielkie stawy i sadzawki należące do indywidualnych gospodarstw rolnych, zlokalizowane głównie w dolinie Parysówki. Z uwagi na niewielką powierzchnię stawów, gospodarka rybacka należy do uzupełniających funkcji produkcyjnych gminy. Uwzględnia się rozwój gospodarki rybackiej, poprzez rozwój małej retencji, a także w ramach rozwoju gospodarki rybackiej uznaje się za niezbędne utrzymanie w użytkowaniu istniejących obiektów stawowych stawy: Stary Tartak, Wzory, Stróżek.²⁰ Gospodarkę rybacką w dolinach rzek należy powiązać z usługami turystycznymi (wędkarstwo, gastronomia, agroturystyka, wypoczynek nad wodą). Głównym założeniem polityki przestrzennej jest wykorzystanie zasobów gminy w zakresie gospodarki rybackiej, z uwzględnieniem przepisów w zakresie ochrony przyrody.

17.10.7. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

Do głównych problemów w sferze gospodarczej należą m.in. niski wskaźnik zatrudnienia, niezagospodarowane tereny inwestycyjne na terenie gminy, niższe dochody i zadłużenie finansowe samorządu, rozdrobnienie rolnictwa, niekorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa, postępujące zakwaszenie gleb, struktura agrarna.

²⁰ Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Lublin 2015 rok

17.11. SFERA SPOŁECZNA

Transformacja systemowa dokonująca się w Polsce w latach 90. wpłynęła znacząco na podstawowe procesy demograficzne, społeczne oraz strukturę ludności. Dynamika zmian dokonujących się w społeczeństwie stanowi wyzwanie dla gminy w kontekście rosnących aspiracji oraz potrzeb społecznych. Perspektywa rozwoju gminy uzależniona będzie od sytuacji demograficznej, tj. wielkości populacji, jej charakteru (struktura wieku, płci, zawodowa), a także różnego rodzaju trendów demograficznych. Są to kluczowe determinanty świadczące o potencjale rozwojowym i inwestycyjnym. Innymi, równie istotnymi kwestiami są: edukacja, kultura, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, sport i rekreacja oraz aktywność obywatelska mieszkańców. Podjęcie działań ukierunkowanych na wzmocnienie spójności społecznej jest priorytetem z punktu widzenia rozwiązywania powszechnie występującego problemu ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

17.11.1. Struktury i trendy demograficzne

17.11.1.1. Ludność

Biorąc pod uwagę założenia, w które musi wpisywać się Program Rewitalizacji – analiza sytuacji społecznej jest bardzo istotna. Po pierwsze, ze względu na dwutorowy charakter interwencji opierający się o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego oraz po drugie, ze względu na kompleksowość interwencji mającej na celu dokonanie przeobrażenia obszarów zdegradowanych i eliminację identyfikowanych stanów kryzysowych. Stąd też, przemiany demograficzne są niezwykle istotną składową rozwoju społeczno-gospodarczego, bo decydują one m.in. o zmianach udziału ludności w poszczególnych ekonomicznych grupach wieku. Znaczny udział ludności przedprodukcyjnej i produkcyjnej wpływa na obecną i potencjalną wielkość zasobu siły roboczej. Powoduje też określone konsekwencje gospodarcze związane z przedsiębiorczością i aktywizacją rynku pracy, co z kolei przekłada się na wysokość dochodów władz samorządowych. Z drugiej strony wizja kurczenia się zasobów siły roboczej i odpływu wykwalifikowanej ludności zagraża nowym inwestycjom. Podobnie wzrost udziału ludności w wieku nieprodukcyjnym, o czym informują wskaźniki obciążenia demograficznego, to konieczność zwiększenia wydatków socjalnych.

Gmina Lubartów posiada duży potencjał ludnościowy. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, dominuje ludność w wieku produkcyjnym. Liczba ludności zamieszkującej gminę zwiększa się co roku w związku z dodatnim saldem migracji oraz dodatnim przyrostem naturalnym. Korzystna sytuacja demograficzna gminy wyróżnia się wśród innych gmin powiatu lubartowskiego. Według danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Lubartowie, w 2015 roku gmina liczyła 11079²¹ mieszkańców.

Tabela 37. Liczba ludności w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

Sołectwo	Ogółem		M		K	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Annobór i Annobór Kolonia	698	680	339	333	359	347
Baranówka	268	304	129	152	139	152
Brzeziny	608	598	292	288	316	310

21

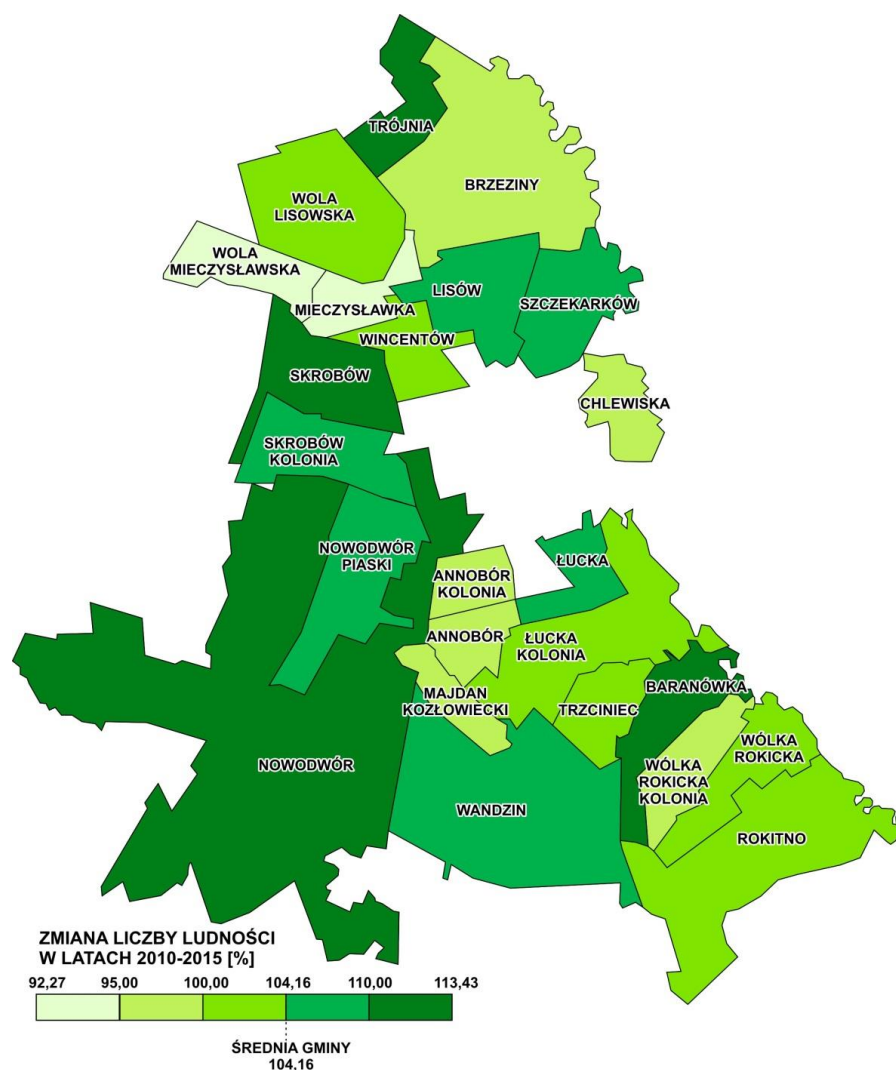
Dane z UG Lubartów

Chlewiska	361	357	176	174	185	183
Lisów	911	980	471	506	440	474
Łucka	827	881	380	412	447	469
Łucka - Kolonia	684	702	338	347	346	355
Majdan Kozłowiecki	110	106	56	53	54	53
Mieczysławka	176	164	88	81	88	83
Nowodwór	572	637	285	313	287	324
Nowodwór Piaski	406	432	200	201	206	231
Rokitno	631	641	310	323	321	318
Skrobów	506	564	245	275	261	289
Skrobów Kolonia	915	970	443	486	472	484
Szczekarków	715	770	364	381	351	389
Trójnia	64	72	29	33	35	39
Trzciniec	449	460	229	237	220	223
Wandzin	352	388	174	193	178	195
Wincentów	287	294	139	146	148	148
Wola Lisowska	274	275	147	144	127	131
Wola Mieczysławska	220	203	109	100	111	103
Wólka Rokicka	317	321	154	160	163	161
Wólka Rokicka - Kolonia	286	280	141	150	145	130
GMINA LUBARTÓW	10637	11079	5238	5488	5399	5591

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

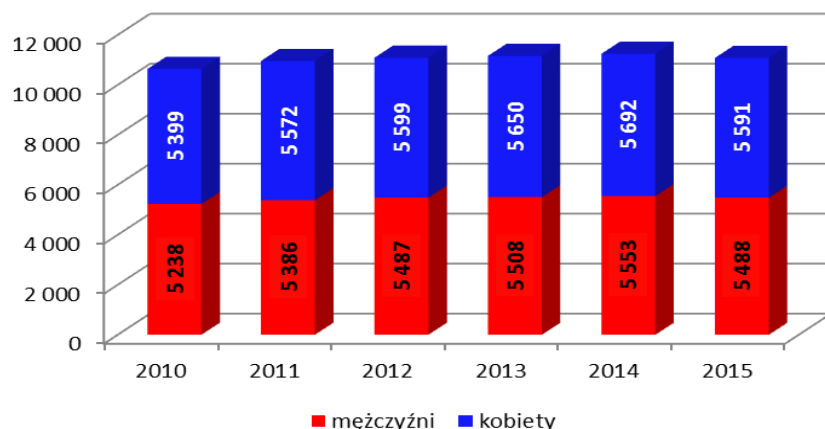
Liczba mieszkańców gminy, w przeciwieństwie do obecnej sytuacji demograficznej powiatu lubelskiego wykazuje systematyczną, aczkolwiek niewielką tendencję wzrostową. W porównaniu do 2010 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 4,2% (442 osoby). Analiza danych wykazała, iż pod względem zaludnienia największymi sołectwami w gminie są: Lisów (980 osób), Skrobów - Kolonia (970), Łucka (881), Szczekarków (770) oraz Łucka – Kolonia (702). Od 2010 roku spadek ludności nastąpił w siedmiu sołectwach: Annobór (o 38 osób), w Woli Mieczysławskiej (o 17), Mieczysławce (o 12) oraz w Brzezinach (o 10 osób). W pozostałych trzech sołectwach odnotowano niewielki spadek liczby ludności, który kształtował się na poziomie 4 - 6 osób. Najwyższy wzrost liczby ludności został odnotowany w Lisowie (o 69 osób), Nowodworze (o 65), Rokitnie (o 58) w Skrobowie – Kolonii i Szczekarkowie (o 55 osób) oraz Łucce (o 54 osoby).

Rycina 16. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Spośród 11 079 mieszkańców zamieszkujących gminę w 2015 roku, 49,5% stanowili mężczyźni (5488), a 50,5% - kobiety (5 591). Średnio na 100 mężczyzn w badanym okresie przypadało 101,9 kobiety, co jest wynikiem zdecydowanie niższym od średniej dla województwa (106) i średniej dla powiatu (104). Od 2010 roku zaobserwowano wzrost współczynnika feminizacji, który wynosił 103,1 kobiety/100 mężczyzn.

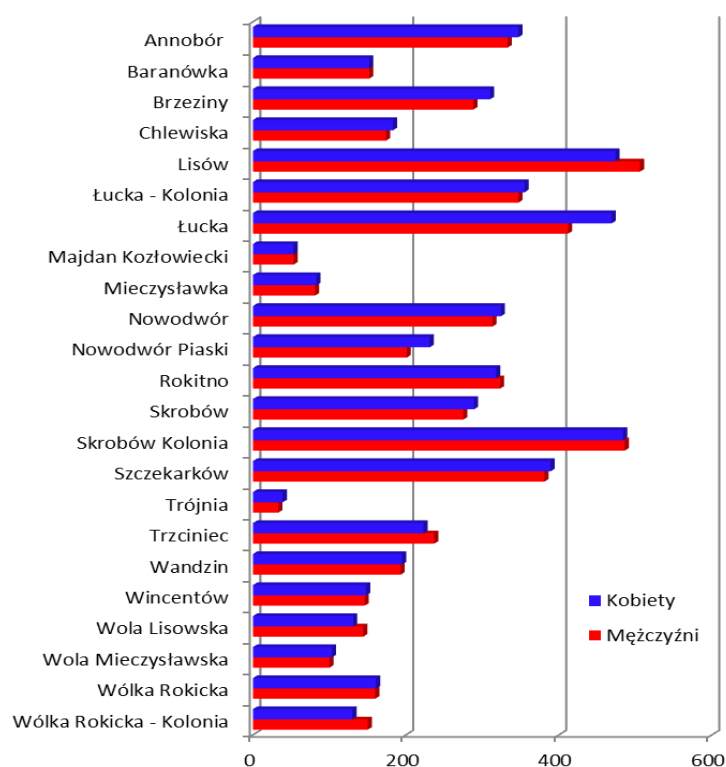
Wykres 35. Ludność wg płci w gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

W większości sołectw w gminie Lubartów wskaźnik feminizacji przekracza znacznie średnią dla gminy. Najwyższe wartości tego wskaźnika obserwuje się w sołectwie: Trójnia (118,2 kobiet/100 mężczyzn), Nowodwór – Piaski (114,9 kobiet/100 mężczyzn), Łucka (113,2 kobiet/100 mężczyzn), Brzeziny (107,6 kobiet/100 mężczyzn), Chlewiska (105,2 kobiet/100 mężczyzn) oraz Skrobów (105,1). Natomiast w sołectwach: Rokitno, Skrobów – Kolonia, Trzcinię, Wola Lisowska i Wólka Rokicka – Kolonia występuje niski współczynnik feminizacji, gdzie odnotowuje się liczebną przewagę mężczyzn nad liczbą kobiet.

Wykres 36. Ludność wg płci w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

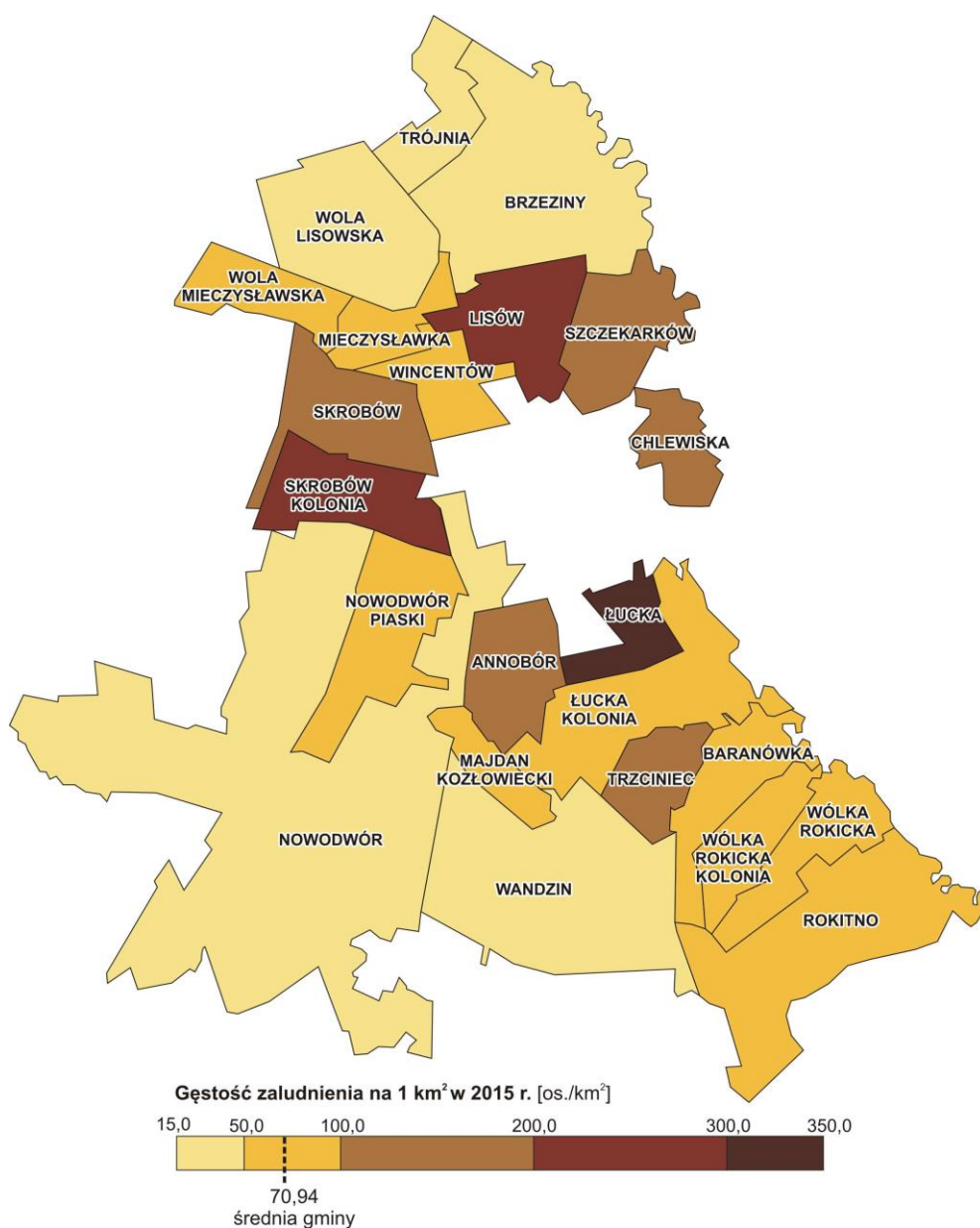

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

17.11.1.2. Gęstość zaludnienia

Gmina Lubartów charakteryzuje się niskim wskaźnikiem gęstości zaludnienia – niespełna 71 osób na 1 km². Oznacza to, że gęstość zaludnienia jest zdecydowanie niższa od średniej dla gmin powiatu lubelskiego (90 osób/km²) i od średniej dla województwa wynoszącej 85 osób/km². Biorąc pod uwagę liczbę ludności tam zamieszkałej w gminie najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzują się sołectwa: Łucka, Skrobów – Kolonia, Lisów, gdzie gęstość zaludnienia wynosiła odpowiednio: 394,91 osób/km²; 215,27 osób/km² i 206,68 osób/km². Najmniej zaludnionym obszarem jest sołectwo Nowodwór, Trójnia, Wandzin, Wola Lisowska, Brzeziny, Majdan Kozłowiecki oraz Rokitno. Wymienione sołectwa cechuje bardzo niska gęstość zaludnienia od 15,07 osób/km² do 63,21 osób/km².

Rycina 17. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Lubartów

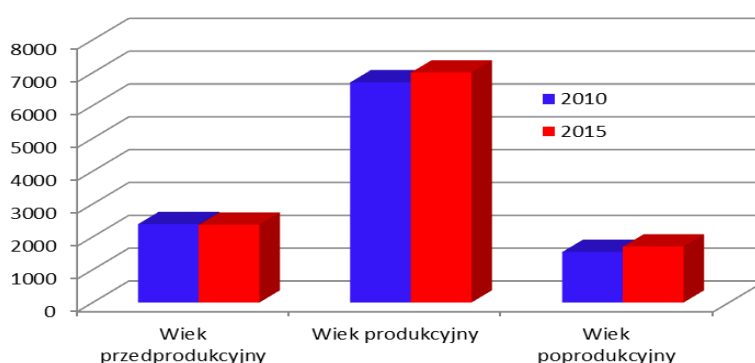
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów
Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

17.11.1.3. Struktura wieku mieszkańców

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrówkowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według biologicznych grup wieku to kategoria mająca szczególne znaczenie społeczne. Wiek ludności w zasadniczy sposób decyduje o strukturze potrzeb społecznych, a więc określa stopień zapotrzebowania mieszkańców na wybrane usługi. W przypadku wysokiego udziału ludności młodej znaczenia nabiera kwestia szkolnictwa, organizacji instytucji opiekuńczo - wychowawczych, terenów sportowo -rekreacyjnych. Z kolei znaczny udział ludności starszej wymaga zwrócenia uwagi na ochronę zdrowia, pomoc społeczną i odpowiednią organizację przestrzeni publicznej.

Należy zwrócić uwagę na sygnały płynące ze struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Obserwuje się wprawdzie niewielki, ale systematyczny, spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym stanowił 21,4% ogółu mieszkańców gminy, co w porównaniu do 2010 roku oznacza spadek o 0,1%. Wzrasta sukcesywnie odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy ekonomicznej w strukturze ludności gminy wynosił 63,2% i tu również nastąpiła niewielka tendencja wzrostowa (zwiększył o 0,3%). Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł bardzo wyraźnie z 14,4% w roku 2010 do 15,3% w 2015 roku.

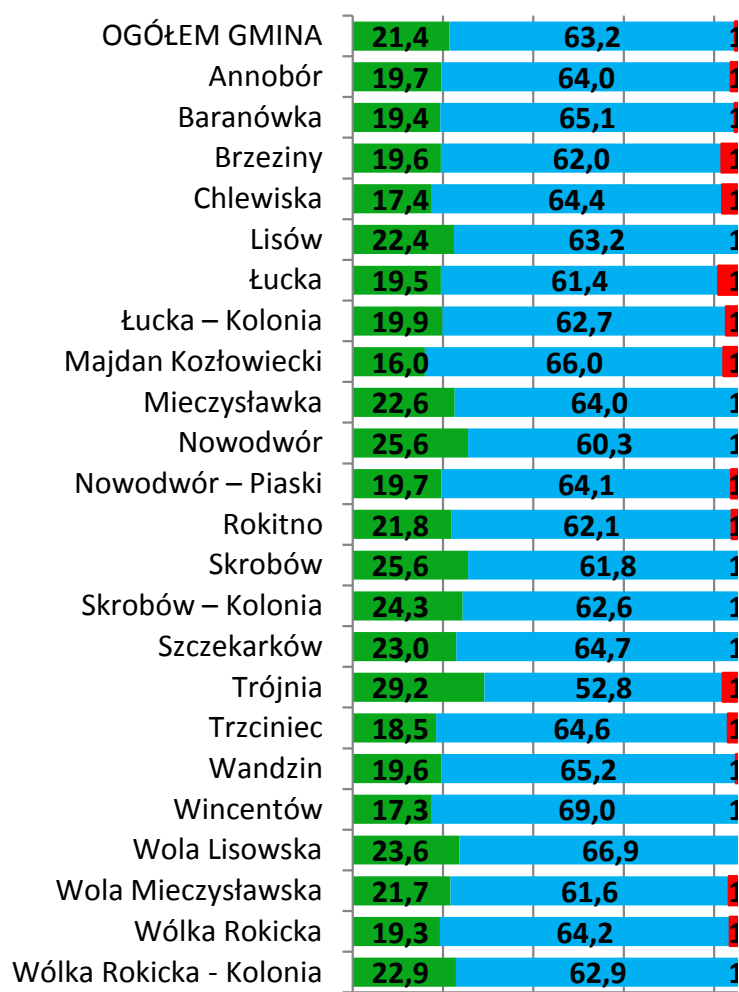
Wykres 37. Zmiana struktury wieku ludności w gminie Lubartów w 2010 i 2015 rok

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

Rozpatrując natomiast strukturę wieku w poszczególnych sołectwach należy stwierdzić, iż najbardziej korzystna struktura wieku ludności ma miejsce w sołectwach: Wola Lisowska, Skrobów, Skrobów - Kolonia i Nowodwór, gdzie występuje znaczny udział w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz najniższy wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym. Najbardziej zaawansowane starzenie społeczeństwa występuje w sołectwach: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska, Brzeziny i Łucka.

Wykres 38. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Lubartów (%) - 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne wg danych z Urzędu Gminy Lubartów

Tabela 38. Struktura wieku mieszkańców gminy wg sołectw w 2010 i 2015 roku (w liczbach bezwzględnych)

OGÓŁEM							
Lp.	Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		2010	2015	2010	2015	2010	2015
1.	Annobór	149	134	445	435	104	111
2.	Baranówka	38	59	189	198	41	47
3.	Brzeziny	129	117	365	371	114	110
4.	Chlewiska	71	62	228	230	62	65
5.	Lisów	218	220	588	619	105	141
6	Łucka	161	172	519	540	147	168
7.	Łucka – Kolonia	157	140	438	441	89	122
8.	Majdan Kozłowiecki	22	17	66	70	22	19
9.	Mieczysławka	50	37	106	105	20	22
10	Nowodwór	145	163	347	384	80	90

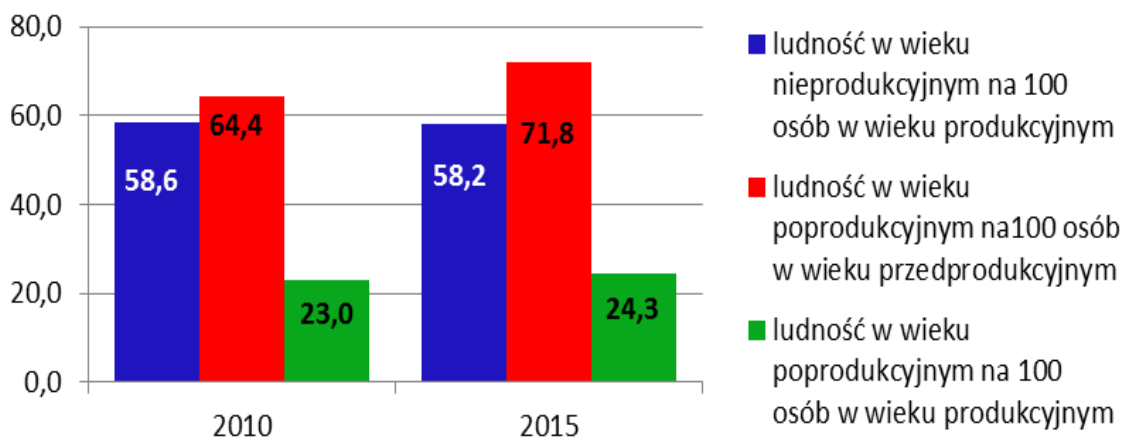
Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

11	Nowodwór – Piaski	94	85	246	277	66	70
12	Rokitno	151	140	371	398	109	103
13	Skrobów	124	144	314	348	68	71
14	Skrobów – Kolonia	236	236	593	607	86	127
15	Szczekarków	170	177	459	499	86	95
16	Trójnia	19	21	33	38	12	13
17	Trzciniec	86	85	291	297	72	78
18	Wandzin	70	76	233	253	49	59
19	Wincentów	54	51	189	203	44	40
20	Wola Lisowska	67	65	182	184	25	26
21	Wola Mieczysławska	51	44	131	125	38	34
22	Wólka Rokicka	65	62	193	206	59	53
23	Wólka Rokicka - Kolonia	63	64	181	176	42	40
OGÓŁEM GMINA		2390	2371	6707	7004	1540	1704

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

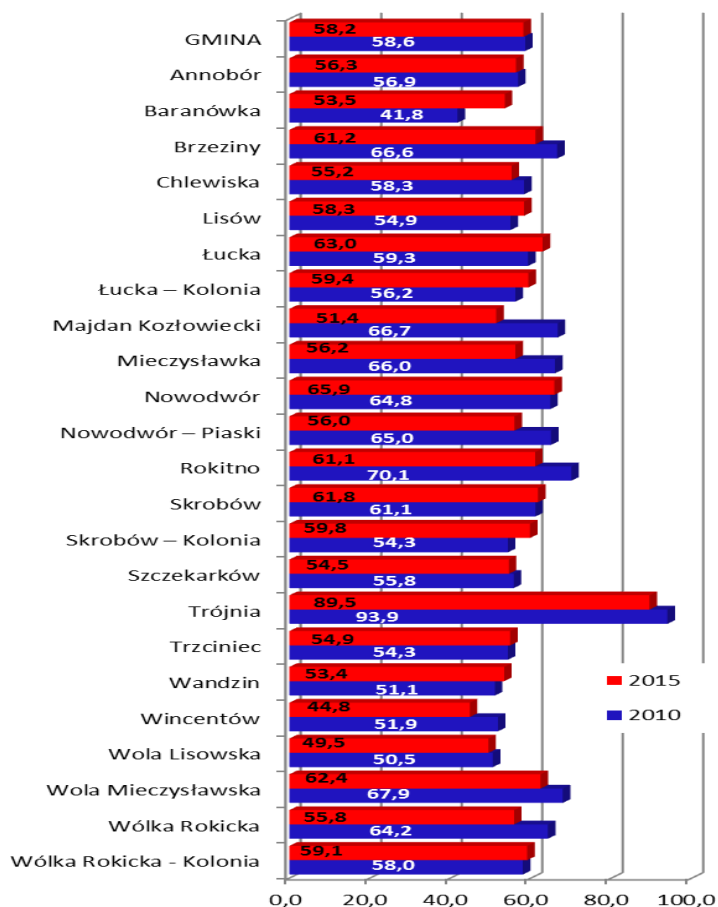
Zmiany w populacji osób w wieku przedprodukcyjnym i wieku produkcyjnym mają swoje odzwierciedlenie w postaci wskaźników obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten wyraża stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58,2 osób w wieku nieprodukcyjnym i praktycznie od 2010 roku wielkość ta pozostała na podobnym poziomie (58,6). Rozpatrywany wskaźnik miał wartość niewiele niższą niż przeciętnie w powiecie (59) i województwie (60). Wzrastający odsetek osób w wieku produkcyjnym świadczy o zaistnieniu zjawiska renty demograficznej – obecnie korzystnie wpływającej na dynamikę rozwoju gospodarczego, ale także wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy. W gminie jednak nie przybiera on jeszcze znaczących rozmiarów, zatem aktualnie nie ma bezpośredniego zagrożenia jego negatywnymi skutkami i zbyt dużego obciążenia demograficznego.

Wykres 39. Wskaźniki obciążenia demograficznego gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Wykres 40. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2010 i 2015 roku wg sołectw gminy Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się w wyniku zbyt małej liczby urodzeń. Dotyczy to przede wszystkim sołectw, w których udział ludności w poszczególnych grupach, czyli w:

- wieku przedprodukcyjnym – jest niższy niż średnia dla gminy: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska, Annobór, Baranówka, Brzeziny, Łucka, Łucka – Kolonia, Nowodwór – Piaski, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka – przy czym należy zauważyć, że w sołectwach: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska i Wincentów – liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym jest niższa o ponad 25% od średniej dla gminy;
- wieku produkcyjnym – jest dużo wyższy niż średnia dla gminy: Annobór, Baranówka, Chlewiska, Nowodwór – Piaski, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wólka Rokicka, Mieczysławka, Szczekarków, Wola Lisowska;
- wieku poprodukcyjnym – jest wyższy niż średnia dla gminy: Annobór, Brzeziny, Chlewiska, Łucka, Łucka – Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Nowodwór – Piaski, Rokitno, Trójnia, Trzciniec, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka - przy czym należy zauważyć, że w sołectwach: Łucka, Brzeziny, Chlewiska, Trójnia - liczba ludności w wieku poprodukcyjnym jest wyższa o ponad 21% od średniej dla gminy.

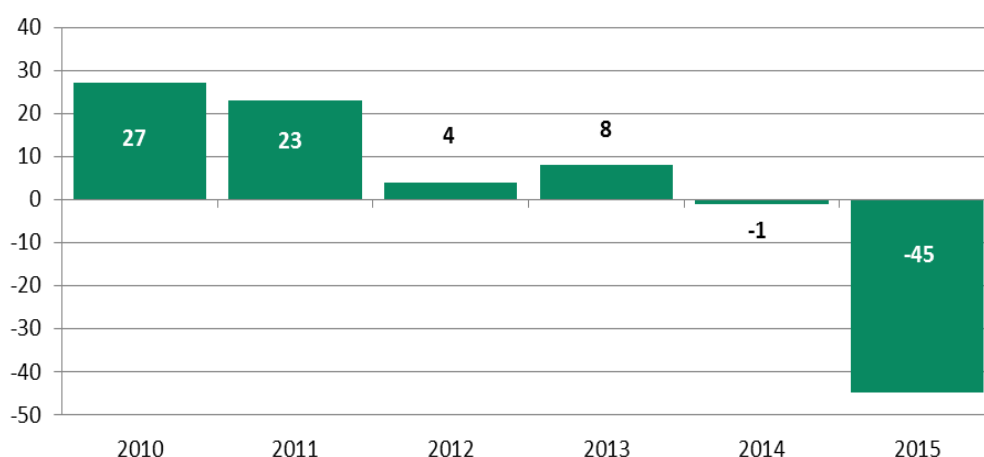
Reasumując, należy stwierdzić, że na przestrzeni lat w gminie zachodziły dość znaczne zmiany zarówno w liczbie, jak też i w strukturze ludności, a głównymi czynnikami powodującymi te zmiany były: zmniejszająca się liczba urodzeń, przesuwanie się roczników wyżowych przez kolejne grupy wieku oraz przedłużanie się przeciętnej długości trwania życia. Oznacza to, że w przyszłości przy zachowanej strukturze, sytuacja gminy pod tym względem będzie ulegać pogorszeniu, tzn. mniej osób będzie wchodzić w wiek produkcyjny, więcej natomiast zasilać będzie grupę osób starszych. Oznacza to naruszenie równowagi pokoleniowej, ponieważ przy zachowaniu dotychczasowych trendów rozwoju będzie coraz mniej dzieci, a tym samym potencjalnych przyszłych pracowników, a coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym.

Prognozy demograficzne GUS dla terenów wiejskich powiatu lubartowskiego zakładają, że w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, wzrost liczby ludności wystąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Należy zaznaczyć, że gmina Lubartów wyróżnia się pod względem struktury wiekowej mieszkańców wśród innych gmin wiejskich powiatu lubartowskiego. Zmiany związane ze stopniowym starzeniem się ludności w gminie Lubartów będą zachodziły wolniej niż w innych gminach powiatu lubartowskiego.

17.11.1.4. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności

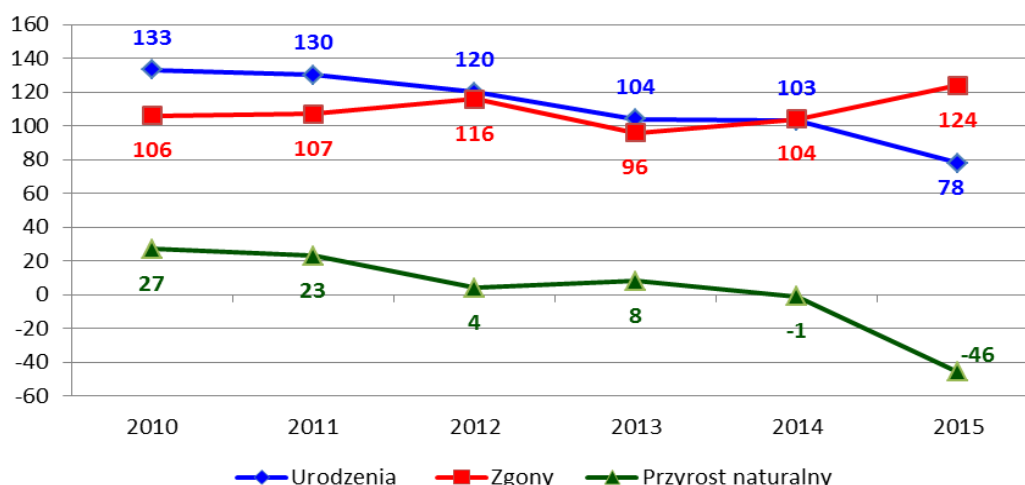
Dynamika zmian liczby ludności kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrówkowego (migracyjnego). Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez urodzenia i zgony. Charakterystyczne dla gminy w latach 2010 – 2014 było utrzymywanie się na dodatnim poziomie saldo przyrostu naturalnego, co oznaczało, iż liczba urodzeń żywych przewyższała w badanym okresie liczbę zgonów. W 2010 roku przyrost naturalny był najwyższy dla gminy Lubartów i wynosił 27, a od 2011 roku zauważono malejący przyrost naturalny, który w 2011 roku wynosił 23, po czym już w 2012 roku wielkość ta wynosiła tylko 4. Od 2014 roku przyrost naturalny w gminie przyjmował już wartości ujemne i kształtował się na poziomie (-1), a w 2015 roku (-45).

Wykres 41. Przyrost naturalny w latach 2010 - 2015 w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

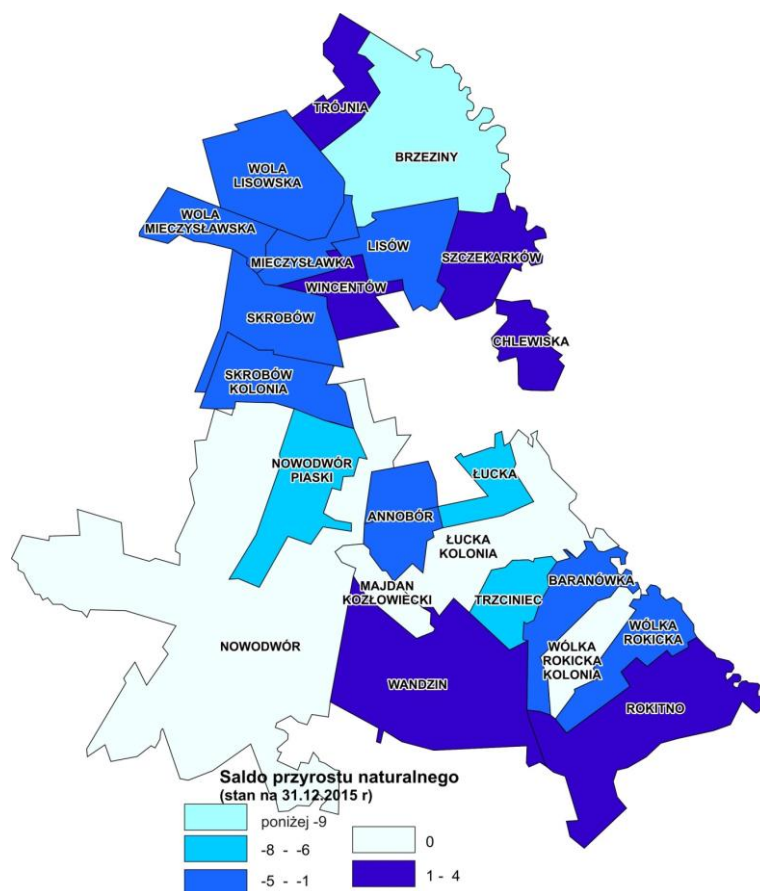
Wykres 42. Urodzenia i zgony w latach 2010 – 2015 w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

W 2015 roku w większości sołectw odnotowano ujemny przyrost naturalny. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie miała miejsce w sołectwie Wola Mieczysławska, Nowodwór-Piaski, Brzeziny, Trzciniec i Mieczysławka, gdzie wskaźnik przyrostu naturalnego na 100 mieszkańców był najniższy i wynosił od (-19,7) do (-12,2). Natomiast dodatnim przyrostem naturalnym charakteryzowało się jedynie sześć sołectw: Trójnia, Wandzin, Szczekarków, Wincentów, Chlewska i Rokitno.

Rycina 18. Saldo przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

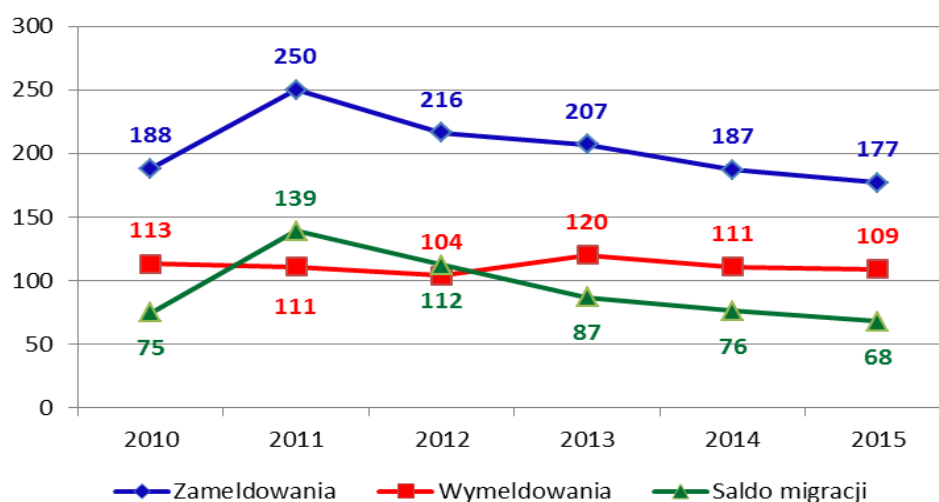

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Od 2010 roku, w gminie Lubartów utrzymuje się stale dodatnie saldo ruchu wędrownego (migracyjnego), co oznacza, iż liczba osób emigrujących na stałe z gminy była zdecydowanie niższa niż liczba osób osiedlających się w jej granicach. Największą liczbę zameldowań w gminie odnotowano w 2012 r. i wyniosła ona 250 osób, przy czym wymeldowało się 111 osób. Od 2012 roku ruch osiedleńczy na teren gminy przybierał już zdecydowanie niższe wartości, by w 2015 roku osiągnąć liczbę 177 osób zameldowanych, przy 109 osobach, które się wymeldowały. Saldo migracji wynosiło więc 68 osób. Obserwacja narastania procesów semiurbanizacyjnych w gminie sprawia, że napływ ludności na teren gminy jest około 38% wyższy aniżeli odpływ.

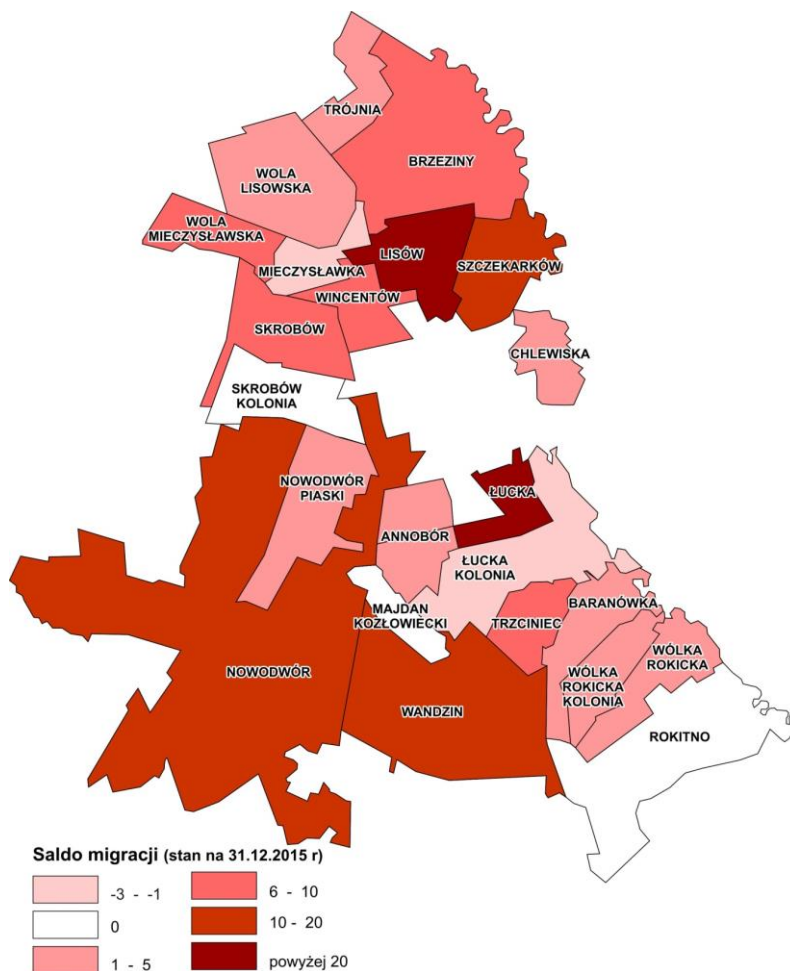
Wykres 43. Migracje ludności w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL i Urzędu Gminy Lubartów

Należy tu podkreślić, że najwyższy napływ ludności miał miejsce w sołectwach: Łucka, gdzie przybyło 29 osób, Lisów (22), Nowodwór (20 osób), Szczekarków i Wandzin (po 14 osób) oraz Brzeziny (10 osób). Niewielkim napływem w granicach 1-10 osób charakteryzowała się większość pozostałych sołectw. W sołectwach: Skrobów – Kolonia, Rokitno i Majdan Kozłowiecki nie odnotowano napływu, stąd saldo migracji wynosiło 0. Jedynie w sołectwach Mieczysławka i Łucka – Kolonia saldo migracji kształtowało się na poziomie od (-3) do (-2). Głównym kierunkiem migracji były miasta, zwłaszcza miasto Lubartów, przy czym zameldowania w gminie mieszkańców pochodzących z miast były wyższe niż wymeldowania mieszkańców z gminy do miast. Najwięcej osób pochodzących z miast zameldowało się w gminie w 2011 r., w tym samym roku do miast wymeldowało się 85 osób. Należy nadmienić, że przytoczone powyżej dane nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę. Nie wszyscy z tych, którzy podjęli decyzję o wyjeździe decydują się na wymeldowanie, niektórzy wykonują pracę w tzw. trybie wahadłowym (część roku spędzają za granicą, część na obszarze zameldowania).

Rycina 19. Saldo migracji w sołectwach gminy Lubartów na 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania w gminie Lubartów sprzyjają osiedlaniu się ludności miejskiej (z Lubartowa bądź Lublina). Do znacznego zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy Lubartów przyczynia się także rozbudowywana infrastruktura techniczna, bardzo dobre połączenia komunikacyjne z Lublinem. Bliskie sąsiedztwo metropolii stwarza możliwość zaspokajania usług wysokospecjalistycznych z zakresu zdrowia oraz potrzeby kulturalne, sportowe i wiele innych.

Rozwój i „otwarcie się” gminy oraz ciągły proces dostosowywania się do nowych warunków otoczenia, pozytywnie wpłynie na kierunek zmian w liczbie ludności. Oznacza to jednak, że dalszy jej rozwój zależeć będzie od podniesienia poziomu atrakcyjności, warunkujących napływ nowych mieszkańców. Z uwagi na młody wiek migrantów, wpłynęłoby to korzystnie zarówno na strukturę wieku, jak też na wielkość przyrostu naturalnego. Dlatego też, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do stworzenia miejsc pracy, warunków mieszkaniowych, opieki nad dziećmi oraz możliwości rozwoju osobistego i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

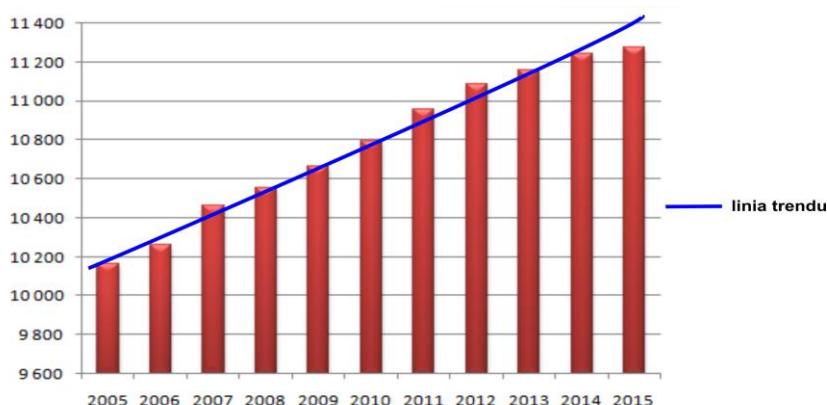
17.11.1.5. Prognoza demograficzna

Prognozy demograficzne stanowią ważne dane wyjściowe, wpływające na planowanie rozwoju gminy. W odniesieniu do danych demograficznych, należy stwierdzić, iż w ostatnich

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

10 latach obserwuje się stały przyrost liczby mieszkańców, który wynikał zarówno z dodatniego salda migracji, jak i dodatniego przyrostu naturalnego.

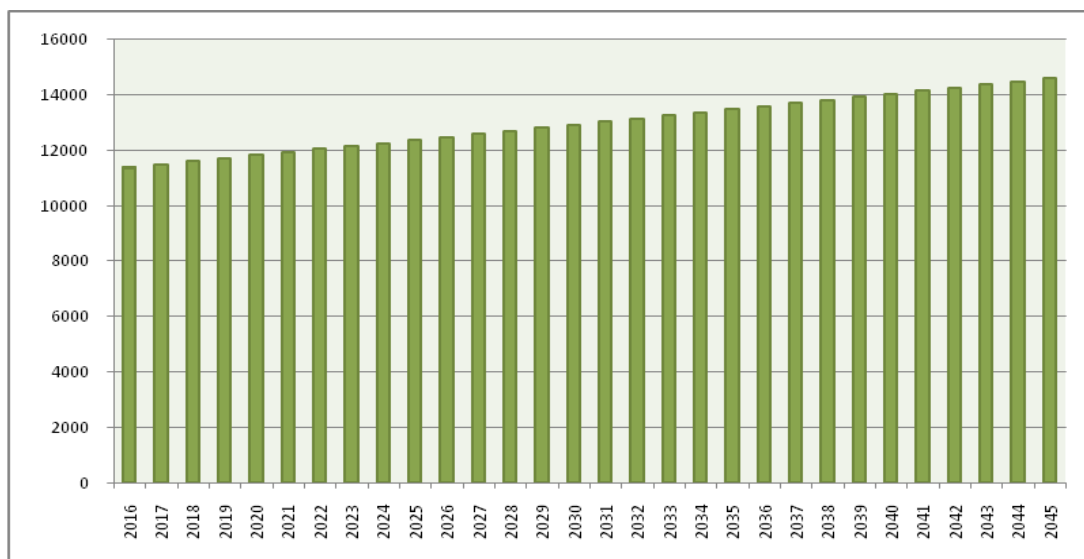
Wykres 44. Linia trendu zmiany liczby ludności w gminie Lubartów w latach 2005 - 2015

Źródło: opracowanie własne

Prognozę demograficzną poddano analizie, rozpatrując ją w wariancie, oszacowanym na podstawie faktycznego przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach. Zgodnie z wyliczeniami przy zachowaniu obecnego trendu narysowanego powyżej, liczba mieszkańców gminy Lubartów będzie stale wzrastać. Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba zwiększy się ok. 3219 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu dotychczasowego trendu liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 14 602. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Lubartów w ciągu kolejnych 30 lat.

Wykres 45. Prognoza demograficzna dla gminy Lubartów na lata 2016 – 2045

Źródło: opracowanie własne

17.11.1.6. Źródła utrzymania ludności

Na składowe rynku pracy składają się: zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie (z punktu widzenia grup wiekowych, wykształcenia, kategorii zdrowotnych), podział

pracowników według pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej (wielkość zatrudnienia), a także wielkość i struktura bezrobocia. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy, są struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie. Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego w gminie istniało 1848 gospodarstw rolnych, z czego 1472 gospodarstwa (79,7%) utrzymywały się z dochodów z działalności rolniczej. Pod względem źródła pozyskiwania dochodów na drugim miejscu znajdowały się gospodarstwa utrzymujące się z pracy najemnej (929), zaś 506 gospodarstw otrzymywało dochody z niezarobkowych źródeł (emerytury, renty, świadczenia z pomocy społecznej). Według danych BDL GUS średnie wynagrodzenie w powiecie lubartowskim w 2015 r. wynosiło 3144,77 zł brutto, w relacji do średniej krajowej wartość ta stanowiła 80,6%. Wartość wynagrodzenia od 2010 r. wzrosła jedynie o 398 zł brutto.

17.11.2. Wykluczenie społeczne

17.11.2.1. Pomoc społeczna

Wraz z rozwojem życia społecznego zaistniały mechanizmy społeczne i kulturowe sprzyjające wykluczeniu jednostek, tj. stawianiem ich poza nawiasem życia społecznego. Zjawisko to ujawniło się w postaci marginalizacji, polaryzacji życia społecznego, bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. Proces wykluczenia zachodzi w sposób dynamiczny, a niekorzystne sytuacje, np. brak pracy, powodujący pierwotnie wykluczenie z rynku pracy, może stać się przyczyną kolejnych trudności i głębokiego wykluczenia społecznego. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

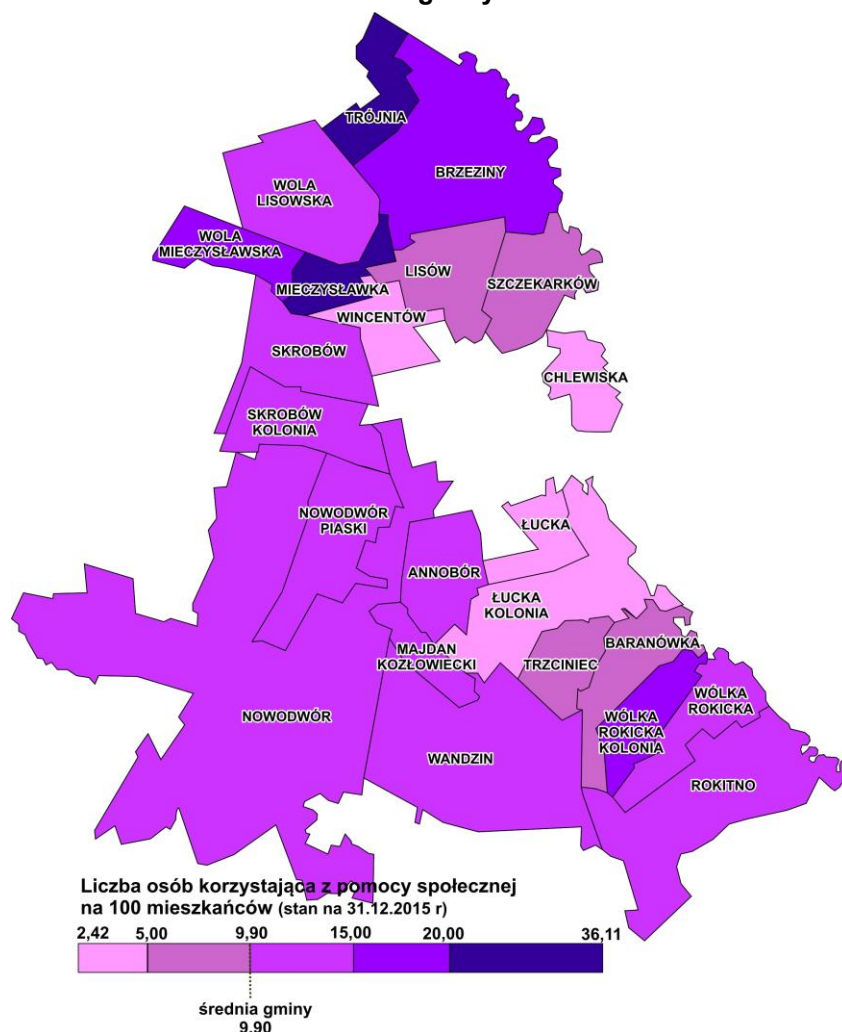
Z przeprowadzonych analiz²² za lata 2010 - 2015 wynika, że wśród przyczyn powodujących korzystanie z pomocy społecznej społeczeństwa w gminie występowały głównie trudne sytuacje życiowe jak ubóstwo, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, rodziny wielodzietne oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb społecznych związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej.

Z pomocy ośrodka w 2015 roku skorzystało 321 rodzin, które liczyły 1094 osób (zasiłki i pomoc w naturze, ubezpieczenie, dożywianie), czyli 9,7 % wszystkich zameldowanych mieszkańców gminy (11 245). Świadczenie w postaci pracy socjalnej otrzymało - 115 osób i rodzin - poradnictwo, interwencje na rzecz i w interesie osób zgłaszających się, pomoc w załatwianiu trudnych spraw itp. Przeprowadzona analiza danych za rok 2010 i 2015 wskazuje na wzrost zarówno liczby rodzin (o 11,6%) i osób (o 23,5%) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie. W liczbach bezwzględnych wzrost ten wynosił odpowiednio - 46 rodzin i 209 osób.

²²

na podstawie sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie;

Rycina 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów

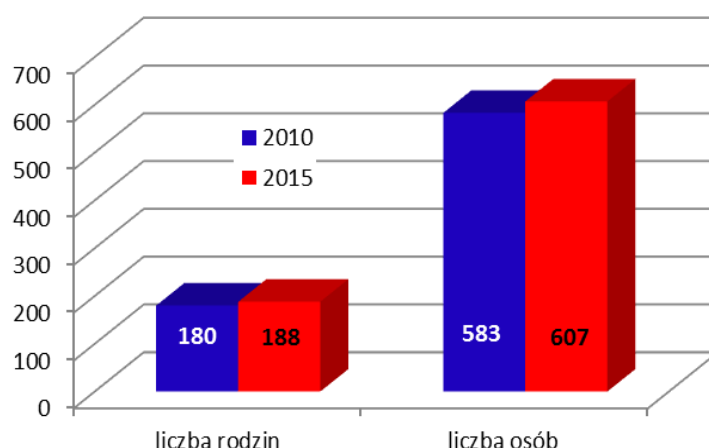
Źródło: opracowanie własne

W zdecydowanej większości sołectw odnotowano wzrost liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej. Bardzo niekorzystna sytuacja w tym względzie dotyczy w szczególności sołectwa: Rokitno gdzie nastąpił bardzo wysoki wzrost liczby rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej tj. o 16 rodzin i 62 osoby, Skrobów – Kolonia (o 5 rodzin i 43 osoby) oraz Annobór (o 6 rodzin i 28 osób). Podobne zjawisko, aczkolwiek w mniejszej skali dotyczyło sołectw: Brzeziny, Szczekarków, Wandzin, Baranówka, Wola Mieczysławka i Łucka. W analizowanych latach zaobserwowano spadek jedynie w sołectwach: Wincentów, Wola Lisowska, Lisów i Mieczysławka.

17.11.2.2. Bezrobocie

Tak, jak podkreślono wcześniej największą grupę klientów stanowiły rodziny, w których występuje bezrobocie, szczególnie bezrobocie długotrwałe. Na koniec 2015 roku w gminie ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 188 rodzin, w tym 607 osób bezrobotnych. W porównaniu do 2010 roku nastąpił wzrost zarówno liczby rodzin (o 8), jak i osób (o 24) korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia o ponad 4%.

Wykres 46. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

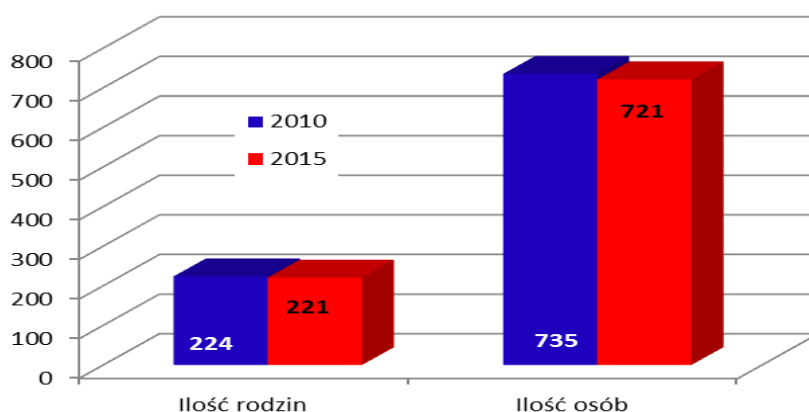
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

W 2015 roku najwyższy wzrost liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenia wystąpił w sołectwach: Rokitno, Wola Mieczysławska, Skrobów – Kolonia, Wandzin. Wzrost ten wahał się w granicach od 220% - 170%. W sześciu sołectwach tj. Annobór, Baranówka, Brzeziny, Mieczysławska, Nowodwór – Piaski, Szczekarków odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenie od 165 – 100%. W pozostałych sołectwach dynamika wzrostu była niższa niż dla gminy (104,1%).

17.11.2.3. Ubóstwo

Istotną barierą społeczną, jest skala zagrożenia ubóstwem. Ubóstwo jest głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców w gminie. Czynnikiem sprzyjającym ubóstwu są: uwarunkowania demograficzne, społeczno - ekonomiczne, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, patologie społeczne jak przemoc w rodzinie czy alkoholizm. Analiza danych z 2015 roku wskazuje na zmniejszenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa zaledwie o 2,0% (o 14 osób), lecz zjawisko to nie dotyczy wszystkich sołectw w gminie.

Wykres 47. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

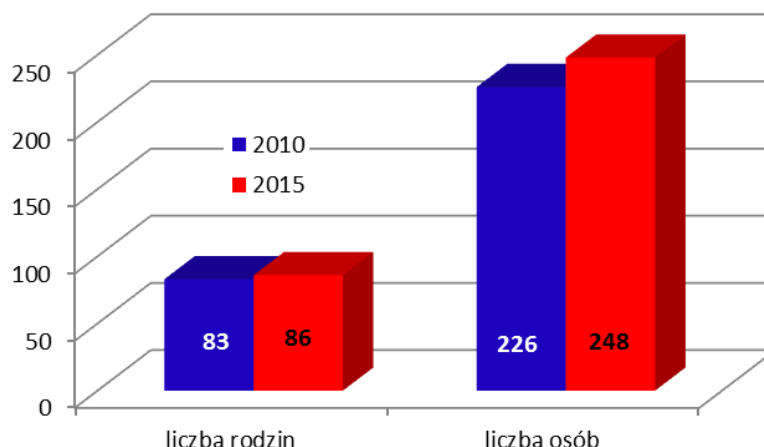
Tak, jak w przypadku zjawiska bezrobocia, spadek ten nie wiąże się jednak z wyraźną poprawą warunków ekonomicznych i socjalnych, a raczej z zaostrzeniem kryteriów ekonomicznych, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie pomocy. Porównując 2015 rok do 2010 roku należy zauważyć, że malejąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa dotyczyła sołectw: Brzeziny, Łucka, Łucka – Kolonia, Mieczysławka, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka i Wólka Rokicka - Kolonia.

W odniesieniu do sołectw: Rokitno, Wandzin, Annobór, Skrobów – Kolonia, Baranówka, Lisów i Nowodwór – Piaski obserwuje się pogarszającą się sytuację w tym względzie w porównaniu do 2010 roku. Najwyższy wzrost liczby osób korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa miał miejsce w Majdanie Kozłowieckim (siedmiokrotny wzrost), Rokitnie (o ponad 190%), Wandzinie (o 151%) oraz w sołectwie Annobór (o 124%). Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż oprócz rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, ubóstwo dotyczy także rodziny pozbawione prawa do zasiłku. Szczególnie dotyczy to rodzin będących osobami bezrobotnymi, rodzin alkoholików czy rodzin wielodzietnych. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

17.11.2.4. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne, to kolejna z grup, którą można zaliczyć do zagrożonych wykluczeniem społecznym. Analiza sytuacji społeczno - ekonomicznej środowiska osób niepełnosprawnych w gminie obrazuje i jednocześnie wyodrębnia obraz negatywnych zjawisk w nich zachodzących: począwszy od procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez wysokie bezrobocie, zwłaszcza długookresowego i dotyczącego ludzi młodych oraz związane z nim konsekwencje w sytuacji finansowej i rodzinnej niepełnosprawnych, aż do niskiego poziomu wykształcenia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. W gminie obserwuje się wzrost liczby ludności niepełnosprawnej korzystającej z zasiłków pomocy społecznej w porównaniu do 2010 roku, nie oznacza to jednak, że nastąpiła wyraźna poprawa społeczno – ekonomiczna dotycząca osób niepełnosprawnych.

Wykres 48. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Podobnie jak w przypadku bezrobocia, czy też zjawiska ubóstwa zmieniły się kryteria przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. Odnotowano, iż nasila się zjawisko niepełnosprawności, o czym świadczy wzrost liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zwłaszcza w sołectwie: Nowodwór – Piaski, Rokitno, Baranówka, Brzeziny (od 13 do 9 osób), zaś wzrost liczby od 7 do 2 osób niepełnosprawnych zaobserwowano w Wandzinie, Skrobowie, Wólce Rokickiej i Trójni. W pozostałych sołectwach zauważono niewielki spadek liczby rodzin otrzymujących świadczenia z tego tytułu.

17.11.2.5. Rodziny wielodzietne i rodziny niewydolne wychowawczo

Rodziny wielodzietne i rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań²³ od 2010 roku zwiększyła się zarówno liczba rodzin (z 62 rodzin w 2010 roku do 107 rodzin w 2015 roku), jak i osób (265 osób w 2010 r. do 562 w 2015r.) korzystających ze świadczeń z tego tytułu. Nadmienić należy, iż w większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru. Pracownicy socjalni w 2015 roku wskazali 52 rodziny z dominującym problemem, jakim jest realizacja funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców biologicznych. Dużym wsparciem dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest pomoc asystenta rodziny. W 2015 roku – 8 rodzin, w których wychowywało się 23 dzieci z terenu gminy Lubartów zostały objęte wsparciem asystenta rodziny. Jak wynika z informacji w rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r. przebywało 7 dzieci z gminy, w tym 4 w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 w pieczy zastępczej instytucjonalnej (dom dziecka). W porównaniu do 2010 roku wzrosła liczba dzieci objętych pieczą zastępczą.

17.11.2.6. Infrastruktura pomocy społecznej

Infrastruktura społeczna, rozumiana jest jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, min. są to placówki typu: Domy Pomocy

Spółecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione. Oprócz działającej w Lisowie, świetlicy socjoterapeutycznej prowadzonej przez stowarzyszenie (w ramach wsparcia realizacji zadania publicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), na terenie gminy brak tego typu placówek. W Baranówce istnieje prywatny Ośrodek Rehabilitacyjno – Leczniczy „Geriamed” zapewniający całodobowy pobyt i podstawowe świadczenia socjalno-bytowe oraz warunki do zachowania lub odzyskania zdrowia oraz Dom Pomocy dla Dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Felicjanek w Jadwinowie zlokalizowany w sołectwie Łucka będący placówką stacjonarną zapewniającą pomoc dla kobiet w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych. Natomiast w Lubartowie funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy Społecznej, z którego korzystają również mieszkańcy gminy wiejskiej Lubartów. W gminie działa również 5 Klubów Seniora w sołectwach: Lisów, Trzciniec, Brzeziny, Skrobów oraz Baranówka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie. GOPS jest instytucją zajmującą się zapobieganiem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Dysponując wiedzą o sytuacji osób potrzebujących udziela pomocy nie tylko w formie świadczeń finansowych ale również o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci czy gorący posiłek.

Inną formą wsparcia rodziny i dziecka, którą realizuje GOPS w Lubartowie jest funkcja asystenta rodziny, który zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma na celu zapewnienie rodzinom przeżywającym problemy wsparcia, a tym samym ograniczenie odbierania im dzieci.

W gminie podejmowane są działania zmierzające do zminimalizowania skutków patologii społecznych, przede wszystkim dotyczy to przemocy w rodzinie i nadużywania alkoholu. Rada Gminy Lubartów przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Lubartów na lata 2013 -2016, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubartów na lata 2014 – 2020, Program współpracy Gminy Lubartów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jak również Program osłony w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2016 „Pomoc gminy w zakresie dożywiania”. Wymienione Programy skierowane są do mieszkańców gminy, do osób doświadczających przemocy w rodzinie tj.: współmałżonków, dzieci i młodzieży, grup zależnych (osób starszych i niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, a także do instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnym udzielaniem wsparcia społecznego oraz świadków przemocy w rodzinie, a jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy. W tym celu w gminie powołany został Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego mogą wchodzić: pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS, funkcjonariusze Komisarzatu Policji, pracownicy placówek oświatowych, służby zdrowia, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i kuratorzy sądowi.

Problemem jest wzrastająca liczba zgłaszanych i wykrywanych przypadków przemocy domowej. Przemocy doświadczały kobiety w wieku od 18 do 60 lat, natomiast sprawcami przemocy byli mężczyźni, najczęściej z problemem alkoholowym. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie w 2011 roku sporządzono 2 Niebieskie Karty, w 2012 i 2013 roku po 9, lecz już w 2015 roku - 18 rodzin zostało objętych procedurą „Niebieska Karta”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie współpracuje z różnymi instytucjami

i organizacjami pozarządowymi, między innymi szkołami oraz Szkolnymi Kołami Wolontariatu, Sądem, Powiatowym Urzędem Pracy w Lubartowie, placówkami służby zdrowia, Lubelsko-Chełmską Fundacją Rozwoju (kierowanie osób z terenu gminy na szkolenia zawodowe), Komendą Powiatową Policji, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszeniem Inicjatyw Lokalnych w Lubartowie (kierowanie osób dotkniętych przemocą domową do uczestniczenia w programach terapeutycznych), Związkiem Stowarzyszeń – Lubelski Bank Żywności, Klubem Abstynenta „Nadzieja” oraz Akcją Katolicką Archidiecezji Lubelskiej.

Reasumując należy stwierdzić, że istniejąca na terenie gminy infrastruktura socjalna, nie zabezpiecza istniejących w tym zakresie potrzeb.

Przeprowadzona analiza wykazała, że największe braki występujące w infrastrukturze społecznej dotyczą całej gminy. Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Lubartów i Lublina umożliwia korzystanie z infrastruktury socjalnej miast. Jednakże biorąc pod uwagę dotychczasowe tendencje demograficzne oraz potrzeby, konieczny będzie rozwój placówek świadczących całodobową opiekę osobom starszym oraz zapewnienie im odpowiedniej opieki środowiskowej w zakresie usług opiekuńczych. Aby zapewnić rozwój usług pomocy społecznej i stworzyć system, który będzie odpowiadał potrzebom lokalnym i rozeznany problemom społecznym w najbliższej perspektywie należy tworzyć infrastrukturę pomocy społecznej tj.: dziennych domów pomocy dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych, dziennych ośrodków wsparcia dla osób bezdomnych czy zakładów aktywności zawodowej. Szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę i polepszenie warunków życia najsłabszych grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na tworzenie warunków umożliwiających im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

17.11.3. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

17.11.3.1. Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Lubartów brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech. Opiekę żłobkową zapewniają żłobki funkcjonujące przy przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w mieście Lubartów.

Na terenie gminy w wieku przedszkolnym tj. od 3-6 lat było 586²⁴ dzieci. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w gminie Lubartów. Gmina Lubartów jest organem prowadzącym dla 13 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy ośmiu szkołach podstawowych.

Lp.	Szkoła podstawowa - miejscowość	Liczba oddziałów	Liczba dzieci z rocznika					Razem
			2008	2009	2010	2011	2012	
1.	Annobór	1	0	0	6	5	3	14
2.	Brzeziny	1,5	0	0	6	7	5	18
3.	Łucka	2	0	0	28	14	8	50

²⁴

Dane pozyskane z UG Lubartów

4.	Mieczysławka	1	0	4	7	1	2	14
5.	Nowodwór	1,5	0	0	7	5	13	25
6.	Skrobów	3	2	22	20	15	3	62
7.	Szczekarków	1,5	0	3	3	11	6	23
8.	Wółka Rokicka	2	0	1	26	13	11	51
	razem	13,5	2	30	103	71	51	257

Tabela 39. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

W roku szkolnym 2015/2016 do oddziałów przedszkolnych w gminie Lubartów uczęszczało łącznie 257 dzieci będących w wieku przedszkolnym, z czego najwięcej do oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Skrobowie (62 dzieci), w Wólce Rokickiej (51 dzieci) oraz w Łucce (50 dzieci). Od roku 2010/2011 w oddziałach przedszkolnych zwiększyła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (o 21), co oznacza wzrost o 8,9%. Jednakże biorąc pod uwagę rok szkolny 2013/2014 odnotowano nieznaczny spadek liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego aniżeli w roku 2015/2016. Dzieci w wieku 3 - 6 lat z terenu gminy są objęte wychowaniem przedszkolnym także w innych jednostkach m.in. na terenie miasta Lubartowa – uczęszczało ok. 70 dzieci. W sumie opieką przedszkolną objętych jest 55,8% ogółu dzieci w wieku przedszkolnym

W każdym oddziale przedszkolnym dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych, bezpłatnych zajęciach rozwijających m.in. język angielski czy też naukę rytmiki i tańca. Wyposażenie oddziałów przedszkolnych spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego. Należy podkreślić, iż w ostatnich latach zrealizowano inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury przedszkolnej, w tym bieżące remonty pomieszczeń przedszkolnych oraz doposażenie oddziałów przedszkolnych w pomoce edukacyjne i inne nowoczesne wyposażenie, co było efektem uczestnictwa w latach 2014 – 2015 w projekcie systemowym „Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych” w ramach Poddziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Stąd też wyposażenie oddziałów przedszkolnych spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²⁵ z dniem 1 września 2019r. oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych będą przekwalifikowane na przedszkola, a przedszkola, o których mowa będą tworzyć zespół ze szkołą podstawową, w której dotychczas działały oddziały przedszkolne.

Pomieszczenia zajmowane przez oddziały przedszkolne do 2019 roku muszą być dostosowane do nowych przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej zapewniające bezpieczne warunki realizacji przez przedszkole zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz pobytu dzieci i innych osób przebywających na terenie przedszkola. Ponadto od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku od 3 do 5 lat mają mieć zapewnione miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

17.11.3.2. Oświata

²⁵

Dz.U. z 2013 r. poz.827 z 13.06.2013 r. z późn. zm.

Edukacja jest bardzo ważnym elementem polityki społecznej, a instytucje oświatowe nie tylko pełnią rolę edukacyjną, ale także wychowawczą, czy integrującą społeczność lokalną. W związku z tym są bardzo ważnymi instytucjami w kontekście podejmowanych działań rewitalizacyjnych, nawet jeśli miałyby one nie zostać włączone do obszaru objętego rewitalizacją, niezmiennie będą funkcjonalnie powiązane z takimi obszarami, poprzez swoich uczniów, czy ich rodziców, którzy na wyznaczonych obszarach mieszkają. Ponadto szkoły mogą podejmować wiele działań, wychodzących poza swoje mury – lekcje w terenie, sprzątanie świata itp.

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność gminy jest liczba i rozmieszczenie placówek szkolno - oświatowych. W roku szkolnym 2014/2015 sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzyło: 8 szkół podstawowych i 2 gimnazja²⁶. W czterech szkołach podstawowych funkcjonował system klas łączonych. Dotychczasowa sieć szkół podstawowych i gimnazjów nie uległa zmianie i zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców gminy, a sieć publicznych oddziałów przedszkolnych stwarza możliwość wyrównywania szans edukacyjnych i zmniejszenie różnic w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej i odpowiada obserwowanemu popytowi.

Do szkół podstawowych uczęszczało 837 uczniów²⁷. W badanych latach zauważa się wzrost liczby oddziałów i liczby uczniów w szkołach (o 5,02 %), w porównaniu do roku szkolnego 2009/2010.

Tabela 40. Uczniowie w szkołach podstawowych w 2009/2010 i 2014/2015 roku

Szkoła Podstawowa	Liczba oddziałów klasowych		Liczba uczniów	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Szkoła Podstawowa w Annoborze	4	5	38	60
Szkoła Podstawowa w Brzezinach	5	5	49 + 1 os. Zajęcia rewalidacyjne	71
Szkoła Podstawowa im. Ziemi Lubartowskiej w Łucce	8	9	178	191
Szkoła Podstawowa w Mieczysławce	4	4	46	32
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nowodworze	8	7,5	100	90
Szkoła Podstawowa im. 27 WDP AK w Skrobowie	8	10	206	216
Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie	4	5	55	61
SP im. B. Prusa w Wólce Rokickiej	8	9	124	116
Razem	49	54,5	797	837

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Na terenie gminy funkcjonuje również jedna szkoła prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wandzin i Majdan Kozłowiecki – tj. Szkoła Podstawowa w Wandzinie. W roku szkolnym 2014/15 szkoła ta prowadziła jedynie dwa oddziały przedszkolne, uczęszczało do nich 28 dzieci.

²⁶ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Lubartów za rok szkolny 2009/2010 i 2014/2015

²⁷ Wg danych z UG Lubartów za rok szkolny 2009/2010 i 2014/2015 rok;

Jak widać z powyższego zestawienia nastąpił zarówno wzrost ogólnej liczby uczniów w szkołach podstawowych, przy równoczesnym wzroście liczby oddziałów klasowych. Przeciętna liczba uczniów przypadająca na 1 oddział klasowy zmalała i w roku szkolnym 2014/2015 wynosiła prawie 15,35 uczniów (w 2009/2010 roku – 16,18 uczniów).

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji. W ostatnich latach uległa poprawie baza lokalowa oświaty, w tym wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne. Wszystkie szkoły znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Przy wszystkich szkołach podstawowych znajdują się boiska, zaś w Skrobowie istnieje boisko „Orlik”, oprócz wymienionych w Szczekarkowie istnieje kompleks boisk (kort, mini piłka ręczna). Ponadto w Łucce obok szkoły powstał nowoczesny obiekt sportowy. W jego skład wchodzi boisko o nawierzchni z trawy naturalnej oraz bieżnia okólna. W trzech szkołach podstawowych tj. w Brzezinach, Łucce i Skrobowie funkcjonują świetlice szkolne, w których zatrudnieni są specjaliści realizujący zadania w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto praktycznie we wszystkich szkołach podstawowych (oprócz Mieczysławki) znajdują się stołówki, gdzie młodzież może korzystać z ciepłych posiłków. Na terenie placówek oświatowych funkcjonują biblioteki szkolne. Warunki funkcjonowania szkół są dobre. Wymienione placówki oświatowe szczerze podstawowego zabezpieczają w pełni podstawowe potrzeby edukacyjno – oświatowe mieszkańców gminy. We wszystkich placówkach uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych. W szkołach, oprócz kół przedmiotowych, działają koła: teatralne, taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, sportowe, szachowe, ekologiczne.

17.11.3.3. Poziom nauczania w szkołach podstawowych

Jednym ze wskaźników, który może świadczyć o jakości kształcenia szkół na poziomie podstawowym są wyniki egzaminów po VI klasie. Jest to tzw. sprawdzian szóstoklasisty – zestandaryzowany, powszechny egzamin o charakterze ponad przedmiotowym. Sprawdza umiejętności czytania ze zrozumieniem, pisanie, korzystania z informacji oraz wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Należy podkreślić, iż nie jest łatwo obiektywnie określić poziom nauczania odnosząc się do poszczególnych sołectw gminy wiejskiej. Dlatego też, w celu zbadania poziomu nauczania w szkołach podstawowych posłużono się skalą staninową opisującą wynik sprawdzianu VI klas. Skala ta jest stosowana w pomiarze dydaktycznym i odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje szkoła na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. W gminie Lubartów przyjęto skalę staninową w trzech przedziałach: skala 1-3 – wynik niski; skala 4-6 - wynik średni oraz skala staninowa 7-9 - wynik wysoki. Należy nadmienić, że uczniowie ze SP w Wandzinie nie byli oceniani, z uwagi na fakt, iż jest to jest szkoła publiczna prowadzona przez stowarzyszenie i nie funkcjonuje tam klasa VI.

Tabela 41. Wyniki ze sprawdzianu w latach 2010 – 2015 na skali wyników ogólnopolskich (skala staninowa)

Szkoła Podstawowa - miejscowość	Lata						Wielkość średnia staninu z lat 2010- 2015	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Annobór	7	9	5	5	9	5	6,66	średni/wysoki
Brzeziny	9	7	8	6	6	7	7,16	wysoki
Łucka	5	4	5	4	6	7	5,16	średni

Mieczysławka	7	8	7	7	9	3	6,83	średni/wysoki
Nowodwór	7	6	7	4	5	5	5,66	średni
Skrobów	4	2	6	6	7	6	5,16	średni
Szczekarków	3	7	9	8	8	7	7,00	wysoki
Wólka Rokicka	7	4	6	7	5	6	5,83	średni

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Samorządowego Zespołu Administracyjnego Szkół w Lubartowie

Poziom edukacji opisujący wynik sprawdzianu klas VI szkół podstawowych w gminie Lubartów, mierzony skalą staninową, na przestrzeni ostatnich lat, kształtuje się jako średnio/wysoki. Na tle gminy wyróżniają się szkoły podstawowe w Brzezinach oraz w Szczekarkowie, dla których skala staninowa kształtuje się jako wysoka (wynosi ona odpowiednio: 7,16 i 7,00). Najniższy poziom edukacji, jednakże ze średnią wielkością staninową 5,16 cechował szkoły podstawowe w Łucce i Skrobowie.

17.11.3.4. Szkolnictwo gimnazjalne

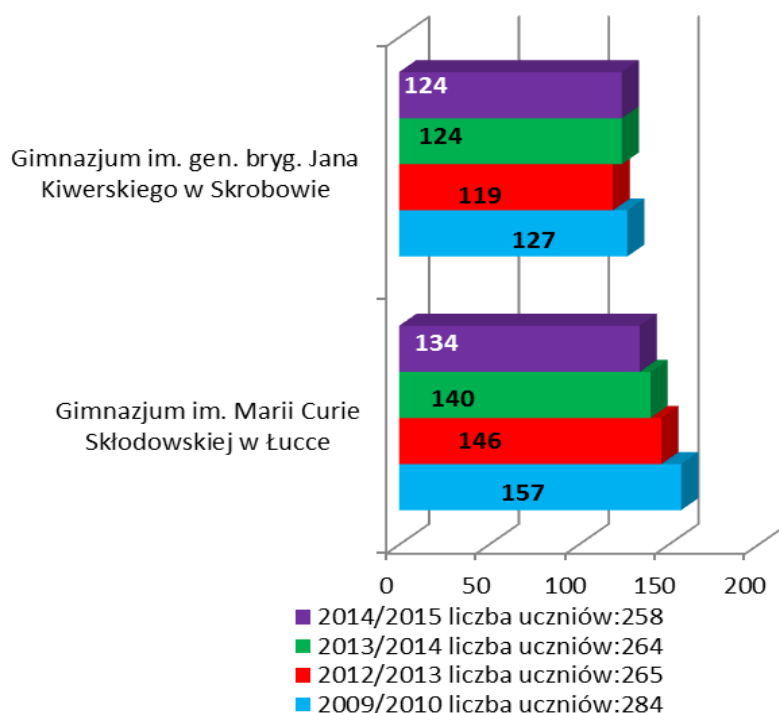
Na terenie gminy młodzież kształci się w 2 gimnazjach: w Łucce i Skrobowie. W roku szkolnym 2014/2015 naukę pobierało 258 uczniów, zaznaczył się tu spadek liczebności młodzieży uczącej się gimnazjach (o 9,15 % - o 26 osób) w stosunku do roku szkolnego 2009/2010, a także zmniejszyła się liczba oddziałów.

Tabela 42. Uczniowie gimnazjum w latach w latach 2009/2010 oraz 2014/2015

Gimnazjum	Liczba oddziałów klasowych		Liczba uczniów	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Gimnazjum im. Marii Curie Skłodowskiej w Łucce	7	6	157	134
Gimnazjum im. gen. bryg. Jana Kiwerskiego w Skrobowie	6	6	127	124
Razem	13	12	284	258

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Wykres 43. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Lubartów w wybranych latach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Należy zauważyć, że po raz pierwszy w roku szkolnym 2014/2015 szkoła Gimnazjum w Łucce w ramach współpracy z Gimnazjum w Bretten i Fundacją Polsko – Niemiecką Współpracą Młodzieży, uczestniczyła w projekcie dotyczącym wymiany uczniów. Realizacja projektu międzynarodowego miała na celu między innymi przełamywanie barier językowych, wzajemne poznawanie się oraz nawiązywanie przyjaźni.

17.11.3.5. Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Od 2012 roku w miejscowości Lisów funkcjonują dwie szkoły ponadgimnazjalne, które przygotowują do nauki zawodu.

Miasto Lubartów, a zwłaszcza bardzo bliskie sąsiedztwo miasta Lublina, będącego ośrodkiem akademickim, zapewnia młodzieży i dorosłym bogatą ofertę edukacyjną zarówno na poziomie średnim jak i wyższym. Młodzież z terenu gminy może podejmować naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w Lubartowie w Zespole Szkół, Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej, Liceum Ogólnokształcącym oraz w Szkole Umiejętności. Ponadto młodzież i dorośli zainteresowani podnoszeniem swoich kwalifikacji mogą pobierać naukę w dwóch szkołach policealnych w Lubartowie: w Studium Medycznym bądź w Policealnej Szkole Zawodowej o kierunku kształcenia technik ekonomista. W pobliskim Lublinie funkcjonują rozpoznawalne w całej Polsce uczelnie wyższe i zainteresowani podnoszeniem swoich kwalifikacji mogą korzystać z potencjału szkół wyższych.

Należy podkreślić, iż większość szkół z terenu gminy uczestniczy w realizacji projektów edukacyjnych, efektem których jest organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych m.in. nauki pływania, gimnastyki korekcyjnej, nauki dodatkowego języka obcego czy orientacji zawodowej w gimnazjum. Dzięki uczestnictwu w realizowanych projektach uczniowie nabywają nowe umiejętności, nadrabiają braki edukacyjne i rozwijają talenty i swoje zainteresowania.

17.11.3.6. Działalność kulturalna i sport

Na terenie gminy brak jest Gminnego Ośrodka Kultury. Funkcje krzewienia kultury oraz organizacją imprez kulturalnych zajmuje się Powiatowy Dom Kultury i Miejski Dom Kultury w Lubartowie. Głównym organizatorem, a wielu przypadkach mecenasem działalności kulturalnej jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie, która utrzymuje stały kontakt z lokalnymi artystami, wspomagając ich organizacyjnie i w miarę możliwości - finansowo. Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie wraz z:

- filiami w: Lisowie, Nowodworze, Rokitnie, Skrobowie – Kolonii i Trzcińcu;
- punktami bibliotecznymi w: Annoborze, Brzezinach, Chlewiskach, Skrobowie, Szczekarkowie, Wandzinie (punkty biblioteczne mieszczą się w mieszkaniach prywatnych i prowadzone są przez osoby fizyczne), Mieczysławce i Wandzinie (w szkołach podstawowych prowadzone przez nauczycieli) oraz w Baranówce i Nowodworze Piaski (w świetlicach wiejskich prowadzone są przez osoby fizyczne).

Biblioteka Publiczna realizuje zadania w zakresie zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki. Wymienione placówki zapewniają mieszkańcom bieżący dostęp do szerokiego spektrum materiałów bibliotecznych. Poza podstawową działalnością biblioteka prowadzi działania edukacyjno - oświatowe, promujące książkę i czytelnictwo. Działalność informacyjno-bibliograficzna prowadzona jest na bazie własnych warsztatów: publikacje o charakterze informacyjnym, katalogi, kartoteki, prasa i kroniki biblioteczno - środowiskowe. Organizowane są także lekcje biblioteczne, spotkania literackie, konkursy czytelnicze i wystawy.

Na terenie gminy kultywuje się dawne rzemiosło i obyczaje. Duże znaczenie dla pielęgnowania bogatej tradycji polskiej wsi, rozwoju kultury, a zwłaszcza lokalnego dziedzictwa kulturowego odgrywa działalność Stowarzyszenia Miłośników Twórczości Ludowej „Rokiczanka”. Prowadzone przez Stowarzyszenie zespoły muzyczne „Rokiczanka” i „Mała Rokiczanka” uczestniczą w licznych koncertach na terenie całego kraju stając się ambasadorem kultury lokalnej. Zespół swoją twórczością promuje wizerunek gminy Lubartów i wnosi nowe wartości w rozwój gminy w dziedzinie upowszechniania kultury oraz twórczości artystycznej. W gminie wydawany jest „Informator Gminy Lubartów”, w którym publikowane są aktualne wydarzenia i informacje na temat funkcjonowania gminy.

Wspieraniem rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego mieszkańców gminy zajmują się także organizacje i stowarzyszenia. Na terenie Gminy Lubartów funkcjonuje osiem stowarzyszeń kultury fizycznej. Prowadzą one działalność poza szkołami. Formy aktywności ukierunkowana są na rekreację i udział mieszkańców gminy w różnego rodzaju imprezach sportowych. Do nich należy zaliczyć:

- Ludowy Klub Sportowy „Kadet” Lisów – sekcja piłki nożnej. Zespół występuje w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Klub Sportowy „Pogoń 07-Perła” Lubartów-Rokitno – sekcja piłki nożnej. Piłkarze występują w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Klub Sportowy „Perła” Rokitno – sekcja tenisa stołowego. Zawodnicy rywalizują w rozgrywkach lubelskiej II ligi oraz w turniejach indywidualnych;
- Ludowy Klub Sportowy „Skrobów” – sekcja piłki nożnej. Zespół występuje w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Ludowy Klub Sportowy „Trzciniec”;
- Ludowy Klub Sportowy Nowodwór;
- Klub Sportowy „Chlewiska”;
- Ludowy Klub Sportowy „Wandzin”.

We wszystkich wymienionych klubach prowadzone są rekreacyjne formy działalności.

Na terenie gminy działają również kluby i świetlice wiejskie m.in. w Lisowie, Brzezinach, Chlewiskach i Annoborze. W 2012 roku zakończono budowę budynku Wiejskiego Domu Kultury w Baranówce.

Jednym z ważnych zadań samorządu lokalnego jest rozwój kultury fizycznej i upowszechnianie sportu. Odbywa się to między innymi poprzez wspieranie działalności klubów sportowych oraz rozbudowę różnego rodzaju urządzeń i obiektów sportowych oraz działalność klas sportowych. Przy placówkach oświatowych działalność prowadzą uczniowskie i szkolne kluby sportowe:

- Szkolny Klub Sportowy „Junior” Łucka
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” Łucka
- Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Wólka Rokicka
- Uczniowski Klub Sportowy „Kometa” Skrobów

Na terenie gminy, w zakresie sportu kwalifikowanego i widowiskowego, znajduje się stadion lekkoatletyczny z boiskiem piłkarskim w Łucce – Kolonii. Jest to stadion sportowy z 4-torową bieżnią okólną, skocznią do skoku w dal; rzutnią do pchnięcia kulą oraz z trybunami na 200 miejsc. Poza tym na stadionie znajduje się boisko piłkarskie o nawierzchni z trawy naturalnej o wymiarach 55x95 m. Ponadto w Skrobowie działają dwa boiska wybudowane z programu "Moje Boisko - Orlik 2012", jedno z nawierzchnią z trawy sztucznej oraz z nawierzchnią z poliuretanu. W sołectwach: Skrobów, Rokitno, Lisów, Lisów, Szczekarków, Nowodwór, Annobór, Brzeziny, Mieczysławka, Wólka Rokicka i Łucka funkcjonują o różnych gabarytach boiska do piłki nożnej i ręcznej. Natomiast w sołectwach: Łucka, Szczekarków i Wólka Rokicka znajdują się boiska do gry w koszykówkę, zaś w Nowodwórze, Łucce oraz w Wólce Rokickiej – boiska z areną sportową.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej kwalifikują się także place zabaw dla dzieci usytuowane w sołectwach: Annobór, Baranówka, Brzeziny, Chlewiska, Lisów, Łucka, Łucka – Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Nowodwór – Piaski i Rokitno (2 boiska), Skrobów – Kolonia (4 boiska), Szczekarków, Trzciniec, Wandzin, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska i Wólka Rokicka. Jedynie w 3 sołectwach brak jest placów zabaw dla dzieci (Trójnia, Wincentów, Wólka Rokicka – Kolonia).

Należy podkreślić, iż od 2010 roku w gminie Lubartów infrastruktura sportowa uległa dużemu przeobrażeniu. Wybudowane zostały boiska, boiska wielofunkcyjne, sale gimnastyczne i wiele innych, jednakże w dalszym ciągu niezbędne są inwestycje w działalność sportowo - rekreacyjną (baseny, ścianki wspinaczkowe itp.). Stąd też społeczna rola sportu powinna być w gminie postrzegana nie tylko jako sfera konsumpcji kulturalnej, rozrywkowej i wypoczynkowej, czy prowadząca do rozwoju, kształtowania i utrzymania zdrowia oraz sił biologicznych mieszkańców, lecz również widziana, jako skuteczne narzędzie promocji gminy na zewnątrz, zwłaszcza gdy zawodnicy klubów zajmują czołowe lokaty na rozgrywanych zawodach.

17.11.3.7. Ochrona zdrowia

Usługi z zakresu ochrony zdrowia i opieki medycznej stanowią bardzo istotny element usług o charakterze publicznym. Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy Lubartów funkcjonuje: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ) w Łucce i Lisowie. W przychodni podstawowej opieki zdrowotnej w Łucce funkcjonuje centrum

wielospecjalistycznej opieki ambulatoryjnej, gabinet lekarza POZ, medycyny rodzinnej (leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej), gabinet szczepień i gabinet zabiegowy. W sołectwie Lisów przychodnia świadczy usługi poprzez zatrudnionego tam lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Poza tym w przychodni znajduje się gabinet pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej oraz punkt wykonywania szczepień. Oprócz wymienionych NZOZ funkcjonują: „Geriamed” Ośrodek Rehabilitacyjno-Leczniczy w Baranówce, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWA RODZINA” w Lisowie oraz Centrum Pomocy „Otoczmy Troską Życie” im. Karola Wojtyły również w Lisowie – w ramach umowy Państwo – Kościół. Mieszkańcy gminy mogą ponadto korzystać ze świadczeń Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubartowie (szpital i przychodnie) a także przychodni i poradni działających na terenie miasta Lubartowa. Oprócz wymienionej infrastruktury ochrony zdrowia na terenie gminy działały 3 apteki.

Mieszkańcy gminy mają bardzo dobry dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia, także ze względu na możliwości korzystania z placówek położonych na terenie nie tylko Lubartowa ale także z placówek zlokalizowanych w Lublinie, co stwarza możliwość zaspokajania usług wysokospecjalistycznych.

Problemy zdrowotne mieszkańców gminy nie odbiegają od statystycznie najczęściej występujących problemów zdrowotnych mieszkańców środowiska wiejskiego. Dominują choroby układu krążenia i choroby narządu ruchu. Obserwuje się również wzrost otyłości oraz cukrzycy. Najczęstsze przyczyny zgonów stanowią choroby układu krążenia, nowotwory i urazy.

17.11.4. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy. Nadzór nad bezpieczeństwem publicznym na terenie gminy pełni Powiatowa Komenda Policji w Lubartowie.

Z danych statystycznych wynika, że w latach 2013 i 2015 praktycznie nie nastąpił spadek stwierdzonych ogółem przestępstw. Z analizy zagrożeń przestępczością w gminie wynika, że najbardziej zagrożonymi sołectwami są: Skrobów Kolonia, Wandzin, Łucka, Łucka Kolonia i Szczekarków. W ogólnej liczbie przestępstw również nie zaobserwowano spadku liczby popełnianych przestępstw kryminalnych. Należy zauważyć, o ile w 2013 roku w sołectwie Annobór nie odnotowano ani jednego przestępstwa kryminalnego, to w 2015 roku było ich aż 10. Bardzo niepokojącym zjawiskiem w gminie jest wzrost interwencji domowych o ok. 7%. Wzrost interwencji nastąpił w sołectwach: Brzeziny, Łucka, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wólka Rokicka Kolonia. W 2015 roku, praktycznie w każdym sołectwie występowały zagrożenia typu: przemoc w rodzinie i alkoholizm. W odróżnieniu do wykroczeń odnotowano bardzo wysoki wzrost o ponad 22% (o 30 interwencji). Najgorsza sytuacja miała miejsce w sołectwach: Łucka, Lisów, Wandzin, Mieczysławka, Skrobów Kolonia i Szczekarków.

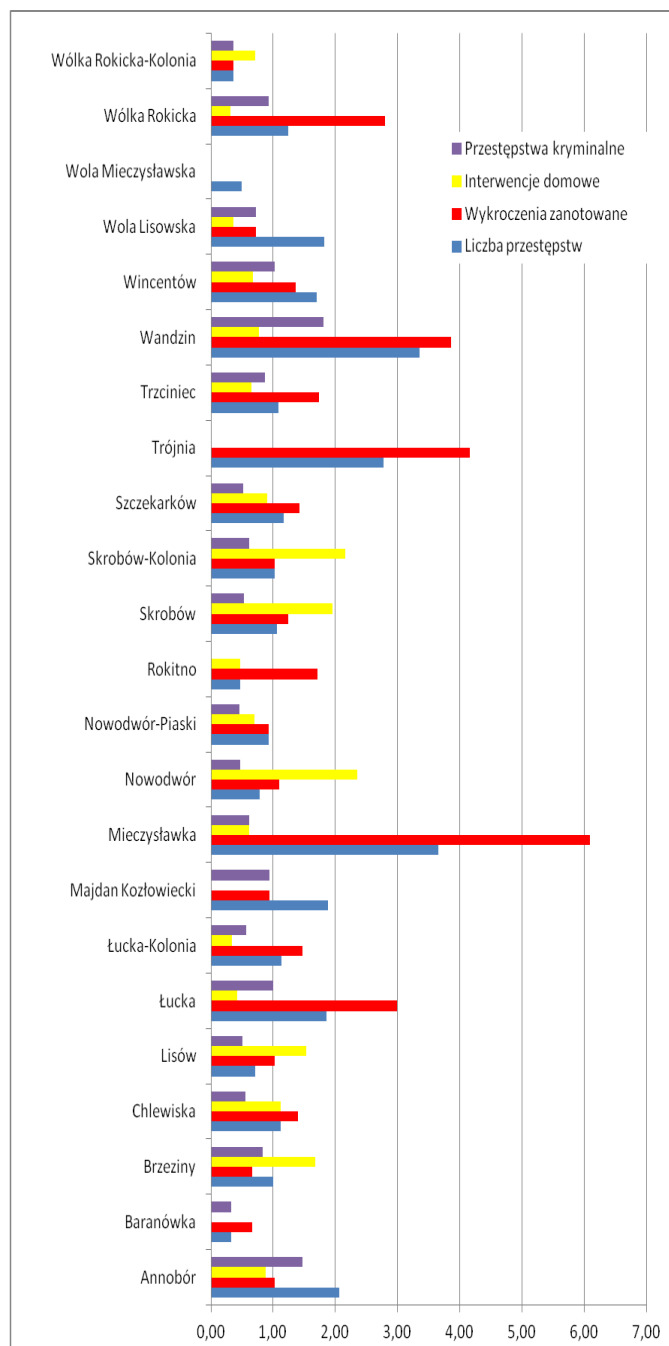
W trakcie przeprowadzanych interwencji w miejscach zamieszkania, w uzasadnionych przypadkach sporządzano „Niebieskie Karty”²⁸, co świadczyło o przemocy w rodzinie i mogło być wykorzystane do prowadzonych postępowań. Od 2013 roku wzrastała także liczba

²⁸ Niebieska Karta jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie;

zakładanych Niebieskich Kart²⁹. Szczególnie w sołectwach, w których występuje znaczna liczba interwencji domowych, tam również część zamieszkałych rodzin jest objęta procedurą „Niebieska Karta”. Należy odnotować fakt, iż w 2013 roku procedurą „Niebieskiej Karty” objęto 6 rodzin. Od 2013 roku do końca 2015 roku procedurą tą objętych było 18 rodzin, co obrazuje skalę przemocy. Niewątpliwie, wpływ na to bardzo niekorzystne zjawisko mają występujące na terenie gminy, trudności ekonomiczne wielu rodzin i patologie społeczne, szczególnie alkoholizm, który jest w znacznej części przypadków czynnikiem powodującym znęcanie się nad rodziną i konfliktów rodzinnych.

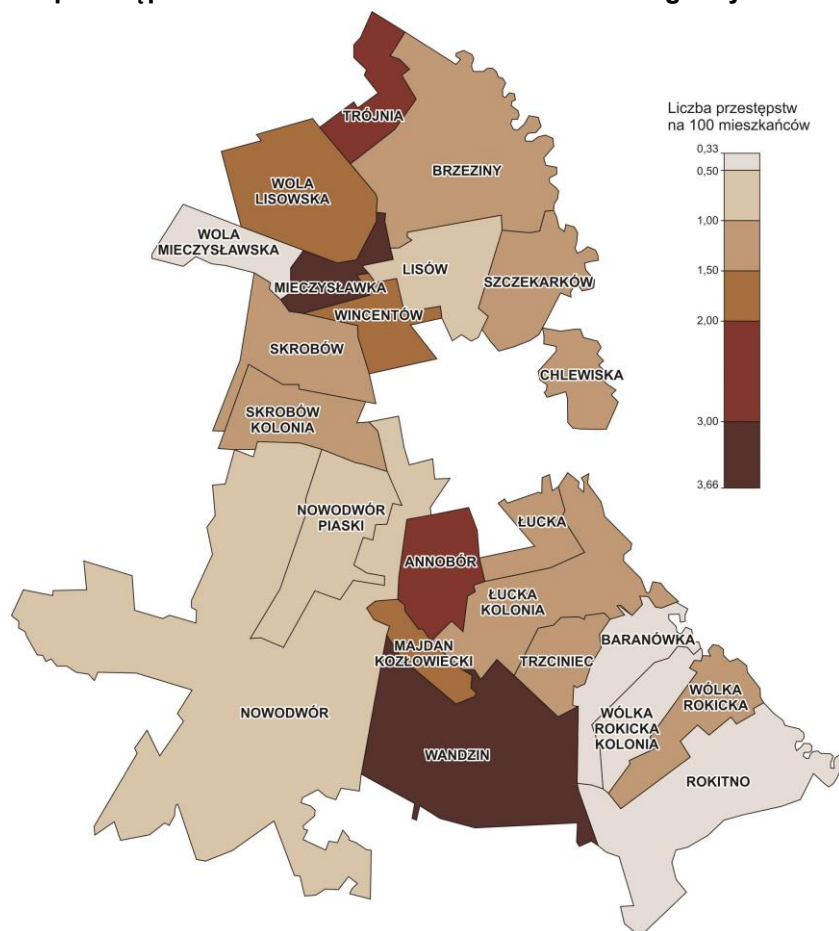
Wykres 50. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

²⁹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach za 2015 rok; Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017; dane z GOPS w Niemcach.

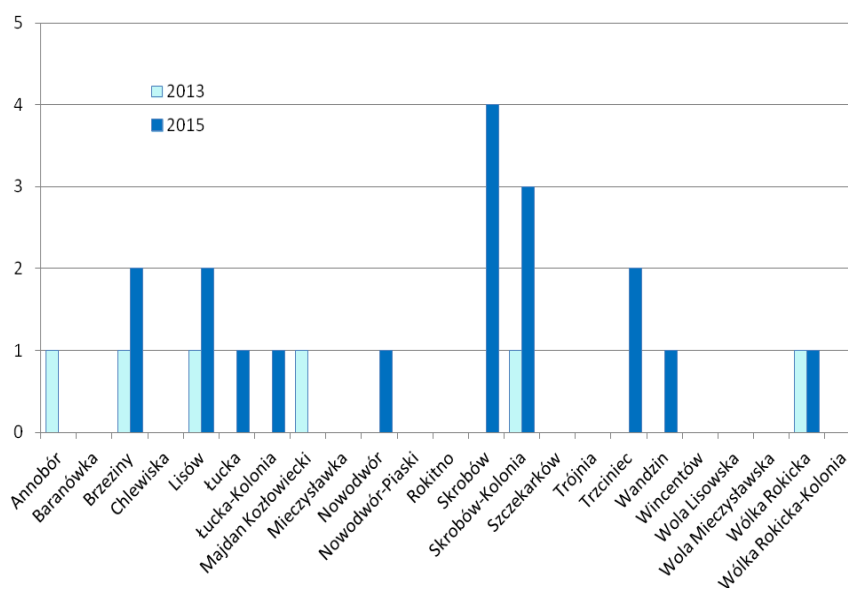
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Rycina 21. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

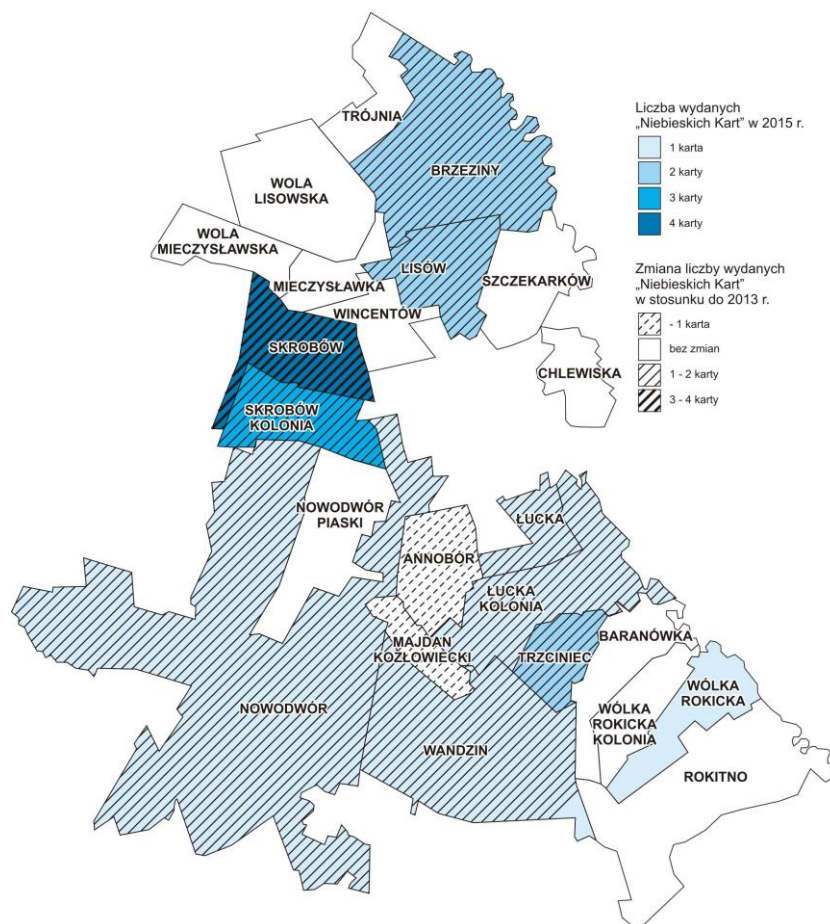
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Wykres 51. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015 roku

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lubartowie
i Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie*

Rycina 22. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lubartowie i Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Skuteczna walka z problemem przemocy wymaga podejmowania systematycznych działań interwencyjnych i specjalistycznych. Na terenie gminy funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają za zadanie przeciwdziałać przemocy w rodzinie. Należą do nich: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GOPS w Lubartowie, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne.

Podejmowane są działania Urzędu Gminy w Lubartowie prowadzące do poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie poprzez realizację programów wspólnie z odpowiednimi służbami. W przeciągu ostatnich lat w gminie realizowane były liczne przedsięwzięcia, projekty, konkursy i programy mające na celu poprawę porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz kształtowanie właściwych postaw wśród mieszkańców. Działania skierowane były do różnych grup wiekowych i społecznych. Należy jednak pamiętać o istocie uzupełniania działań podejmowanych przez właściwe organy poprzez aktywność społeczności lokalnych i samych mieszkańców. Dlatego ważnym elementem jest budowanie wśród społeczeństwa współodpowiedzialności za bezpieczeństwo.

W 2015 roku na terenie gminy działało 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w sołectwach: Annobór, Brzeziny, Chlewiśka, Nowodwór – Piaski, Nowodwór, Trzciniec, Rokitno i Wólka Rokicka. Większość jednostek jest wyposażona w specjalistyczny

i podstawowy sprzęt. Przy każdej OSP usytuowane są remizo – świetlice. Jednostki OSP w OSP Brzeziny i OSP Wólka Rokicka włączone są do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.

Głównym zagrożeniem naturalnym tego obszaru są cyklicznie występujące powodzie i podtopienia w dolinie Wieprza tj. we wschodniej części gminy. Najbardziej narażone na skutki zagrożenia powodziowego są nisko położone sołectwa: Szczekarków, Chlewiska Wólka Rokicka i Wólka Rokicka – Kolonia oraz tereny leżące w sąsiedztwie rzeki.

Niezwykle istotnymi zagrożeniami są potencjalne zagrożenia pożarowe występujące na obszarze gminy. Mają one swoje źródła w nakładających się przyczynach, do których należy m.in. długa i rozczłonkowana granica polno-leśna, występujący jeszcze udział zabudowy drewnianej i pogarszający się stan techniczny urządzeń i przyłączy elektroenergetycznych, zalesienie w obszarze gminy.

Wprawdzie na terenie gminy nie odnotowano żadnego zakładu o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, jednakże na terenie miasta Lubartów funkcjonuje zakład zakwalifikowany jako zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej – ZDR (Rozlewnia Gazu Płynnego w Lubartowie). Jednostka prowadzi przeładunek i magazynowanie skrajnie łatwopalnych, ciekłych gazów węglowodorowych oraz wykorzystuje w procesie technologicznym metanol. W zagospodarowaniu terenu na obszarze gminy wiejskiej Lubartów - w szczególności obiektów użyteczności publicznej, mieszkalnictwa zbiorowego i zabudowy jednorodzinnej należałoby uwzględnić strefy bezpieczeństwa wokół rozlewni.

Innego rodzaju źródłem zagrożeń jest transport materiałów niebezpiecznych, który odbywa się drogami przebiegającymi przez teren gminy i tereny zurbanizowane, w szczególności drogą krajową nr 19 i drogą wojewódzką nr 815. Decydującym dla skali zagrożeń miejscowych, mogących powodować również zagrożenia powszechne dla ludności zamieszkałej w pasie nawet do 10 km od tras przewozu, jest zwłaszcza przewóz materiałów toksycznych – przede wszystkim chloru i amoniaku. Największe realne zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców oraz środowiska naturalnego stanowi możliwość powstania stref skażeń wzdłuż drogi w wyniku kolizji drogowych oraz złego stanu technicznego cystern służących do przewozu towarów niebezpiecznych. Stąd też, istnieje możliwość zanieczyszczenia zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz gruntu. W ostatnim okresie w gminie nastąpił gwałtowny rozwój stacji paliw, autogazu oraz punktów sprzedaży i wymiany butli 11 kg z gazem propan-butan, a co za tym idzie wzmożony ruch drogowy związany z dowozem paliw płynnych i gazowych do punktów dystrybucji.

W obszarze gminy istnieją tereny zamknięte, na których usytuowane są linie kolejowe, a dotyczy to sołectw: Chlewiska, Łucka, Trzciniec i Wandzin.

17.11.5. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

17.11.5.1. Fundusz sołecki

W 2009 roku, została uchwalona ustawa o funduszu sołeckim, wprowadzająca do praktyki funkcjonowania samorządu gminnego nowe rozwiązania służące zaspokajaniu potrzeb społeczności wiejskich. Jednym z głównych celów ustawy było stworzenie mechanizmu aktywizowania społeczności sołectwa poprzez jej bezpośredni udział nie tylko w planowaniu i podejmowaniu decyzji, ale także w realizacji zadań finansowanych z funduszu sołeckiego. Środki tworzące fundusz sołecki zostają wydzielone z budżetu gminy. W zależności od wielkości sołectwa – kwota od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych nie rozwiązuje oczywiście większości problemów tam występujących, ale najważniejsze we wspomnianym mechanizmie funduszu sołeckiego jest podejmowanie autonomicznej decyzji

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

o wykorzystaniu funduszu przez lokalną społeczność. Korzystając z niewielkich i niewystarczających środków finansowych z funduszu sołeckiego, nie jest możliwe zaspokojenie wszystkich potrzeb zarówno inwestycyjnych i działań miękkich na obszarach wiejskich, jednak dzięki pojawieniu się realnego, choć ograniczonego budżetu w dyspozycji miejscowej społeczności, można mówić o zmianie jakościowej lokalnej demokracji.

W celu realizacji zadań administracyjnych obszar gminy został podzielony na 23 sołectwa, który to obszar na ogół pokrywa się z zasięgiem administracyjnym poszczególnych miejscowości. Wyjątek stanowią wsie Annobór i Annobór-Kolonia, dla których utworzono jedno wspólne sołectwo.

W celu oszacowania ogólnego poziomu aktywności społecznej w gminie Lubartów, posłużono się wskaźnikami, opisującymi poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa. Są to:

- kwota pozyskanych środków z funduszu sołeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa, o czym mówi sposób wydatkowanych pieniędzy;
- wskaźnik uczestnictwa mieszkańców w zebraniu wiejskim, dotyczącym podziału środków na 2016 rok, opisujący rzeczywiste zaangażowanie społeczne mieszkańców danego sołectwa.

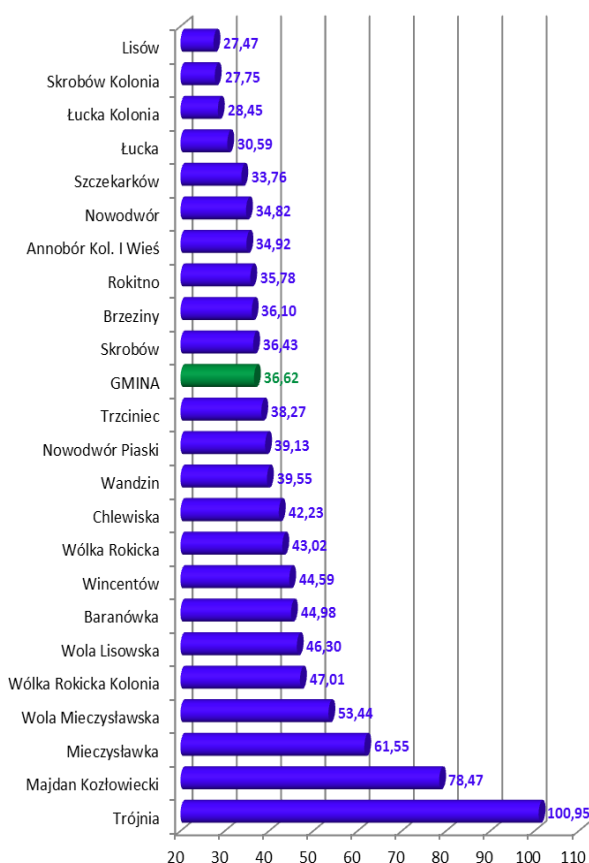
Tabela 43. Poziom kapitału społecznego w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwo	Ludność ogółem	kwota uzyskana na fundusz sołecki w 2015 roku	kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	liczba osób na zebraniu wiejskim w 2015 roku dot. Podziału środków z funduszu sołeckiego na 2016 r.	wskaźnik uczestnictwa w zebraniach na 100 mieszkańców
1	Annobór	680	23742,42	34,92	22	3,24
2	Baranówka	304	13674,77	44,98	23	7,57
3	Brzeziny	598	21588,92	36,10	16	2,68
4	Chlewska	357	15074,55	42,23	13	3,64
5	Lisów	980	26918,85	27,47	19	1,94
6	Łucka	880	26918,85	30,59	20	2,27
7	Łucka Kolonia	703	20000,00	28,45	11	1,56
8	Majdan Kozłowiecki	106	8317,92	78,47	12	11,32
9	Mieczysławka	164	10094,57	61,55	9	5,49
10	Nowodwór	637	22181,13	34,82	36	5,65
11	Nowodwór Piaski	432	16905,04	39,13	13	3,01
12	Rokitno	641	22934,86	35,78	11	1,72
13	Skrobów	563	20512,16	36,43	10	1,78
14	Skrobów Kolonia	970	26918,85	27,75	12	1,24
15	Szczekarków	771	26030,53	33,76	25	3,24
16	Trójnia	72	7268,09	100,95	11	15,28
17	Trzciniec	460	17604,93	38,27	18	3,91
18	Wandzin	388	15343,74	39,55	28	7,22
19	Wincentów	294	13109,48	44,59	10	3,40
20	Wola Lisowska	275	12732,00	46,30	16	5,82
21	Wola Mieczysławska	203	10848,30	53,44	9	4,43
22	Wólka Rokicka	321	13809,37	43,02	12	3,74

23	Wólka Rokicka Kolonia	280	13163,32	47,01	9	3,21
GMINA LUBARTÓW		11079	405692,65	36,62	365	3,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Lubartów

Wykres 52. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Lubartów

Spośród 23 sołectw w gminie Lubartów, w 2015 roku najniższym zaangażowaniem w sprawy społeczne cechowały się sołectwa: Lisów, Skrobów – Kolonia, Łucka i Łucka – Kolonia, dla których oba analizowane wskaźniki znajdowały się znacznie poniżej średniej dla gminy. Na tle gminy wyróżniają się sołectwa: Trójnia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławska, dla których wskaźniki przekraczały dwukrotnie, a nawet trzykrotnie średnią dla gminy.

17.11.5.2. Aktywność obywatelska mieszkańców

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych oraz samorządowych. Frekwencja wyborcza podczas wyborów

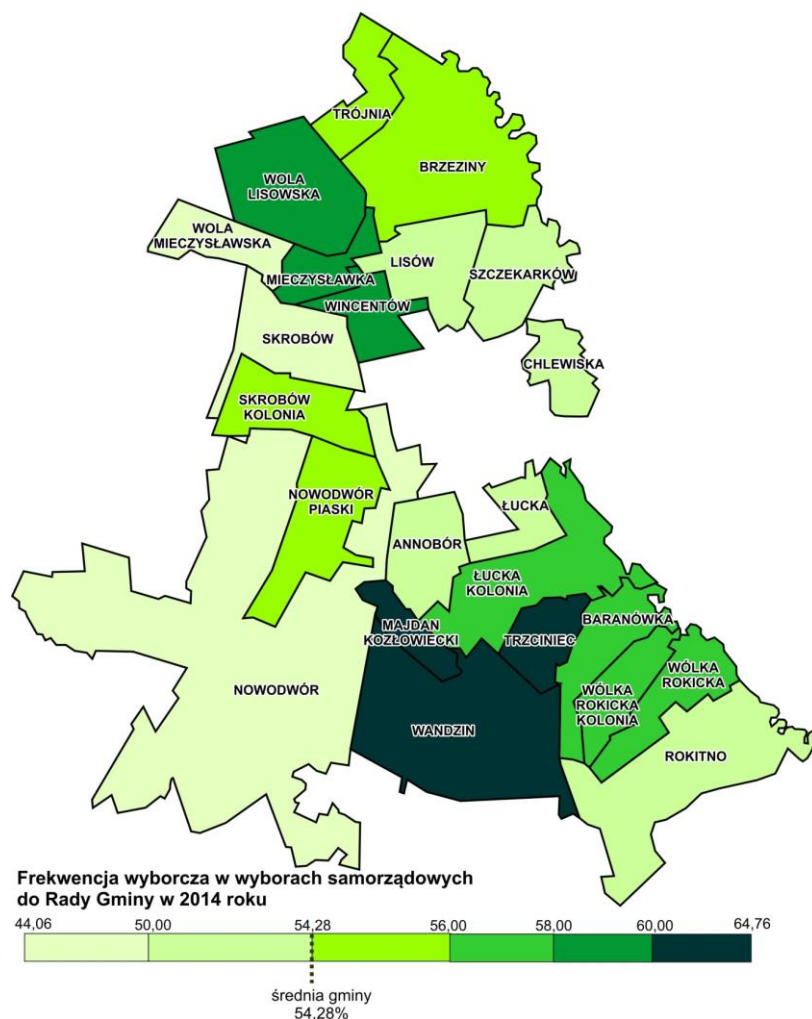
samorządowych do Rady Gminy wyniosła 54,28 %. Identyczna była frekwencja dotycząca wyboru Wójta Gminy Lubartów.

Tabela 44. Wybory do Rady Gminy Lubartów w 2014 roku

Wybory do Rady Gminy						
Numer okręgu wyborczego	Granice obwodu wyborczego	Obwód wyborczy	Liczba		Frekwencja	Wydane karty
			mandatów	uprawnionych	[%]	
1	Łucka od nr 1-71	1	1	737	51,02	376
	Łucka od nr 71A	2				
2	Baranówka	2	1	817	57,77	472
	Łucka Kolonia					
3	Majdan Kozłowiecki	3	1	752	64,76	487
	Trzciniec					
	Wandzin					
4	Skrobów	4	1	582	49,31	287
	Wola Mieczysławska		1	726	55,79	405
5	Skrobów Kolonia					
6	Wólka Rokicka,	5	1	477	57,86	276
	Wólka Rokicka Kolonia		1	504	51,19	258
7	Rokitno					
8	Nowodwór	6	1	463	44,06	204
9	Nowodwór-Piaski		1	342	55,56	190
10	Lisów	7	1	753	50,07	377
11	Mieczysławka	8	1	573	59,16	339
	Wola Lisowska					
	Wincentów					
12	Szczerków od nr 55A	9	1	306	51,96	159
15	Szczerków od 1-55					
13	Annobór	10	1	543	53,59	291
	Annobór-Kolonia					
14	Brzeziny	11	1	542	54,98	298
	Trójnia					
15	Chlewiska	12	1	575	52,00	299
Ogółem			15	8692	54,28	4718

Aktywność społeczną mieszkańców gminy należy ocenić jako niską – szczególnie na tle frekwencji osiąganey przez sąsiadujące gminy powiatu lubartowskiego. Analiza danych wskazuje, iż wysokim wskaźnikiem aktywności obywatelskiej (powyżej średniej dla gminy) cechowały się okręgi: nr 3: w skład którego wchodziło sołectwo Majdan Kozłowiecki, Trzciniec i Wandzin oraz okręg nr 11 obejmujący sołectwo - Mieczysławka, Wola Lisowska i Wincentów.

Rycina 23. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 r.

Mieszkańcy gminy Lubartów wykazali się porównywalną aktywnością polityczną w wyborach na Prezydenta Polski, jak w wyborach samorządowych. Największe zainteresowanie głosowaniem na Prezydenta wykazali mieszkańcy sołectwa Łucka, Łucka – Kolonia, Baranówka oraz Nowodwór i Nowodwór – Piaski, tam udział ludności głosujących na Prezydenta wynosił RP ponad 60,0%. Wskaźnik frekwencji w postaci średniej dla gminy kształtował się na poziomie 55,75%, będąc wielkością podobną dla powiatu (55,07%) oraz dla regionu (55,34%).

Tabela 45. Wybory na Prezydenta w 2014 roku

Wybory na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej			
Obwód wyborczy	Granice obwodu wyborczego	Liczba uprawnionych	Frekwencja
			[%]
1	Łucka od nr 1-71	315	60,00
2	Łucka od 71A	1218	60,84

	Baranówka		
	Łucka kolonia		
3	Majdan Kozłowiecki		
	Trzcinec	761	57,03
	Wandzin		
4	Skrobów		
	Wola Mieczysławska	138	49,31
	Skrobów-Kolonia		
5	Wólka Rokicka		
	Wólka Rokicka Kolonia	976	49,18
	Rokitno		
6	Nowodwór		
	Nowodwór-Piaski	803	59,90
7	Lisów	749	56,34
8	Mieczysławska		
	Wola Lisowska	572	54,02
	Wincentów		
9	Szczekarków	586	54,78
10	Annobór		
	Annobór-Kolonia	527	56,93
11	Brzeziny		
	Trójnia	529	52,74
12	Chlewiska	287	59,23
GMINA OGÓŁEM			55,75
POWIAT LUBARTOWSKI			55,07
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			55,34

Źródło: http://prezydent2015.pkw.gov.pl/325_Wyniki_Polska/060807

17.11.5.3. Organizacje pozarządowe

W roku 2015 funkcjonowało 16 podmiotów z sektora organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, które realizują swoje działania na terenie gminy oraz w aktywny sposób współpracują z samorządem lokalnym³⁰. Funkcjonujące organizacje pozarządowe, realizują przede wszystkim zadania z zakresu sportu i aktywności fizycznej, a są to kluby sportowe (Klub Sportowy Perła Rokitno, Ludowy Klub Sportowy KADET Lisów, Szkolny Klub Sportowy JUNIOR Łucka, Uczniowski Klub Sportowy OLIMP Łucka, Ludowy Klub Sportowy TRZCINIEC, Ludowy Klub Sportowy SKROBÓW, Uczniowski Klub Sportowy ORLIK Wólka Rokicka, Klub Sportowy Pogoń Perła Lubartów – Rokitno czy Uczniowski Klub Sportowy KOMETA w Skrobowie.

³⁰ wg danych z UG Lubartów

Poza wymienioną działalnością organizacje pozarządowe prowadzą działalność wspomagającą rozwój społeczności lokalnej, aktywizację i integrację społeczności lokalnej a także mobilizują najmłodszych do aktywnego udziału dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich. Do organizacji tych należą: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Skrobowa - Skrobów, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wandzin i Majdan Kozłowiecki - Wandzin, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem" oraz Stowarzyszenie „Bliżej Siebie w Baranówce” - Baranówka.

Działalnością charytatywną, opiekuńczą i społeczną służącą rozwojowi społecznemu i osobistemu rodzin zajmuje się Centrum Pomocy Otoczymy Troską Życie im. Karola Wojtyły w Lisowie. Natomiast Stowarzyszenie Kobiet „Być Aktywna” z Lisowa ma na celu podejmowanie działań na rzecz rozwoju sołectwa Lisów poprzez realizację m.in. projektów edukacyjno - kulturalnych i artystycznych, przeciwdziałania bezrobociu mieszkańców, prowadzenie różnego rodzaju działań mających na celu integrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich, dbałość o ochronę przyrody i krajobrazu czy pomoc osobom niepełnosprawnym. Na uwagę zasługuje także Stowarzyszenie Miłośników Twórczości Ludowej „Rokiczanka” - Rokitno, które pielęgnuje i propaguje twórczość ludową, prowadzi działalność integrującą poprzez kulturę, rekreację nie tylko członków stowarzyszenia ale również społeczność lokalną.

Na terenie gminy oprócz wymienionych organizacji działały: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej, Społeczne Stowarzyszenie DIALOG w Lubartowie; Miejski Klub Sportowy „LEWART” AGS Lubartów, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy ORKA Lubartów, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” Lubartów; Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy w Lublinie; Polski Instytut Rozwoju oraz Klub Abstynenta NADZIEJA w Lubartowie.

Głównym celem współpracy gminy Lubartów z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest realizowanie wspólnych zadań dotyczących poprawy jakości życia jej mieszkańców i zaspokojenia potrzeb lokalnych. Na wsparcie zadań publicznych realizowanych przez wymienione organizacje pozarządowe i podmioty w budżecie gminy w 2015 roku przeznaczono 118 000 zł. Ze względu na niewystarczającą wartość przyznawanego wsparcia finansowego zakres prowadzonej działalności jest również ograniczony i sprowadza się przede wszystkim na dofinansowaniu do wypoczynku dzieci i młodzieży, realizacji zadań z zakresu kultury, sztuki, wspieraniu i upowszechnianiu kultury fizycznej (organizacja festynów, zawodów sportowych, konkursów) czy też przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Tabela 46. Aktywność organizacji pozarządowych w gminie Lubartów w 2015 rok

L.p.	Sołectwo	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba wniosków o dotacje złożonych do gminy w 2015 roku	Liczba projektów realizowanych przy wsparciu gminy w 2015 roku
1.	Annobór	0		
2.	Baranówka	1	1	1
3.	Brzeziny	0		
4.	Lisów	3	3	3
5.	Chlewiska	1	1	
6.	Łucka	0		
7.	Łucka - Kolonia	2	2	2

8.	Majdan Kozłowiecki	0		
9.	Mieczysławka	0		
10.	Nowodwór	0		
11.	Nowodwór - Piaski	0		
12.	Rokitno	3	2	2
13.	Skrobów	3	2	2
14.	Skrobów - Kolonia	0		
15.	Szczekarków	0		
16.	Trójnia	0		
17.	Trzciniec	1	1	1
18.	Wandzin	1		
19.	Wincentów	0		
20.	Wola Lisowska	0		
21.	Wola Mieczysławska	0		
22.	Wólka Rokicka	1	1	0
23.	Wólka Rokicka -	0		
	Ogółem	16	12	11

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższej tabeli na 12 złożonych wniosków o dotacje przez 16 organizacji, dofinansowanie uzyskało 11 wniosków. Jedynie OSP w Chlewiskach jako stowarzyszenie nie otrzymało dotacji z uwagi na braki w złożonej dokumentacji.

Spółeczeństwo obywatelskie i będące jego częścią organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia pełnią wiele istotnych funkcji. Zgodnie z zasadą subsydiarności organizacje działają na rzecz obywateli, reprezentując ich interesy, broniąc różnorodnych wartości wyznawanych przez poszczególnych członków społeczeństwa i dostarczając wielu świadczeń pomagających im w codziennym życiu. Zaangażowanie w działalność społeczną pozwala oszacować, jak duże jest zainteresowanie sprawami wykraczającymi poza życie prywatne osób z inicjatywy których powstały organizacje pozarządowe czy też stowarzyszenia. Z uwagi na brak dostępnych publikowanych danych statystycznych sołectwami, analizę oparto o liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie każdego sołectwa przeliczeniu na 100 mieszkańców, a także wysokość dotacji uzyskanej od gminy Lubartów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, na projekty służące realizacji zadań gminy.

17.11.6. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

Analiza wskaźników w obszarze trendów demograficznych wskazuje na pogarszające się zjawiska zachodzące na obszarze części gminy. Dotyczy to przede wszystkim struktury wieku mieszkańców w wyniku zbyt małej liczby urodzeń, oraz zwiększającego udziału ludności wieku poprodukcyjnym. Nie bez znaczenia jest odpływ ludności (migracje) z części sołectw. Oprócz wymienionych, do bardzo istotnych problemów w obszarze sfery społecznej należą pogarszająca się sytuacja dotycząca jakości życia społeczeństwa. Dotyczy to zwłaszcza ubożenia ludności, przy czym należy wyraźnie podkreślić, że w większości sołectw odnotowano wzrost liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej. z tytułu

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubartów na lata 2017 - 2023

bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa. Brak jest infrastruktury społecznej, rozumianej jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, (Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione). Oprócz działającej w Lisowie świetlicy socjoterapeutycznej, prowadzonej przez Stowarzyszenie, na terenie gminy brak tego typu placówek. Odnotowano także ponad dwukrotny wzrost założonych Niebieskich Kart, co obrazuje skalę rosnącej przemocy. Na terenie gminy brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech jak również Gminnego Ośrodka Kultury. Głównym problemem i zagrożeniem naturalnym tego obszaru są cyklicznie występujące powodzie i podtopienia w dolinie Wieprza. Problemem są również zjawiska takie jak: wysoki poziom bezrobocia, niski kapitał społeczny i rozproszenie ludności na terenie gminy.

SPIS TABEL

- Tabela 1. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Lubartów w 2015 roku
- Tabela 2. Poziom bezrobocia w rozbiciu na wykształcenie i wiek w poszczególnych sołectwach gminy
- Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego
- Tabela 4. Współczynnik przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 5. Poziom nauczania w gminie Lubartów
- Tabela 6. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów
- Tabela 7. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 8. Zbiorcze zestawienie wskaźników społecznych służących wyznaczeniu obszarów zdegradowanych
- Tabela 9. Poziom aktywności gospodarczej w gminie Lubartów
- Tabela 10. Zagrożenie ponadnormatywnym hałasem w gminie Lubartów
- Tabela 11. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi w gminie Lubartów
- Tabela 12. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów
- Tabela 13. Ocena skomunikowania gminy Lubartów
- Tabela 14. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania
- Tabela 15. Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji
- Tabela 16. Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji
- Tabela 17. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w gminie Lubartów
- Tabela 18. Obszary zdegradowane w gminie Lubartów
- Tabela 19. Obszary rewitalizacji w gminie Lubartów
- Tabela 20. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów na lata 2017-2023 zawierają przedsięwzięcia realizowane do końca obowiązywania dokumentu
- Tabela 21. Zestawienie spotkań i innych metod partycypacji społecznej oraz formy informowania społeczności lokalnej
- Tabela 22. Wskaźniki monitoringowe wdrażana Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubartów
- Tabela 23. Lista rekomendowanych wskaźników w procesie monitoringu i ewaluacji wdrażania GPR
- Tabela 24. Wzór karty projektu rewitalizacyjnego
- Tabela 25. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Lubartów - stan na 31.12.2015 rok
- Tabela 26. Potencjał hydrologiczny rzek przepływających przez gminę Lubartów

- Tabela 27. Zestawienie poszczególnych frakcji odpadów gminy w 2014 r. (w Mg)
- Tabela 28. Ilość zinwentaryzowanych odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędnych do unieszkodliwienia na terenie gminy Lubartów
- Tabela 29. Zasób mieszkaniowy gminy Lubartów
- Tabela 30. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne
- Tabela 31. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Lubartów
- Tabela 32. Zatrudnienie w układzie PKD2007
- Tabela 33. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015
- Tabela 34. Struktura wydatków gminy
- Tabela 35. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015
- Tabela 36. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku
- Tabela 37. Liczba ludności w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Tabela 38. Struktura wieku mieszkańców gminy wg sołectw w 2010 i 2015 roku (w liczbach bezwzględnych)
- Tabela 39. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016
- Tabela 40. Uczniowie w szkołach podstawowych w 2009/2010 i 2014/2015 roku
- Tabela 41. Wyniki ze sprawdzianu w latach 2010 – 2015 na skali wyników ogólnopolskich (skala staninowa)
- Tabela 42. Uczniowie gimnazjum w latach w latach 2009/2010 oraz 2014/2015
- Tabela 43. Poziom kapitału społecznego w gminie Lubartów
- Tabela 44. Wybory do Rady Gminy Lubartów w 2014 roku
- Tabela 45. Wybory na Prezydenta w 2014 roku
- Tabela 46. Aktywność organizacji pozarządowych w gminie Lubartów w 2015 rok

SPIS RYCIN

- Rycina 1. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów
- Rycina 2. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 3. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów
- Rycina 4. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w poszczególnych sołectwach w gminie Lubartów
- Rycina 5. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Lubartów
- Rycina 6. Położenie gminy Lubartów na tle powiatu lubartowskiego oraz regionu lubelskiego
- Rycina 7. Gmina Lubartów na tle Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Rycina 8. Podział administracyjny gminy Lubartów
- Rycina 9. Ochrona obszarów w gminie Lubartów
- Rycina 10. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku
- Rycina 11. Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w gminie Lubartów w 2015 roku
- Rycina 12. Strefa ochronna komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w gminie Lubartów
- Rycina 13. Aglomeracja Lubartów
- Rycina 14. Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Lubartów
- Rycina 15. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku
- Rycina 16. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 17. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 18. Saldo przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 19. Saldo migracji w sołectwach gminy Lubartów na 2015 r.
- Rycina 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów

Rycina 21. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

Rycina 22. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015 roku

Rycina 23. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 r

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura płci respondentów

Wykres 2. Struktura wieku respondentów

Wykres 3. Struktura wykształcenia respondentów

Wykres 4. Struktura zatrudnienia respondentów

Wykres 5. Miejsce zamieszkania respondentów

Wykres 6. Pytanie 1. Czy Pani/Pana zdaniem Gminie potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy , który będzie realizowany w latach 2017-2023?

Wykres 7. Pytanie 2. Które sołectwa/obrębby Gminy stanowią obszar zdegradowany - w których sołectwach/obrębach Pani/Pana zdaniem jest najwięcej problemów przestrzennych, infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych?

Wykres 8. Pytanie 3. Jaki jest Pani/Pana związek z wyżej wymienionym terenem?

Wykres 9. Pytanie 4. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

Wykres 10. Pytanie 5. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze społecznej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

Wykres 11. Pytanie 6. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze gospodarczej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

Wykres 12. Pytanie 7. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze środowiskowej występują na obszarze wskazanych sołectw/obrębów?

Wykres 13. Pytanie 8. Które sołectwa/obrębby Gminy, spośród wcześniej wskazanych jako zdegradowane, powinny być Pani/Pana zdaniem poddane procesowi rewitalizacji?

Wykres 14. Jakie kierunki działań należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego?

Wykres 15. Na jakie typy projektów w pierwszej kolejności, warto Pani/Pana zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji?

- Wykres 16. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]
- Wykres 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
- Wykres 18. Formy budownictwa mieszkaniowego w gminie Lubartów
- Wykres 19. Struktura wiekowa mieszkań w gminie Lubartów
- Wykres 20. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne
- Wykres 21. Pracujący ogółem w gminie Lubartów w latach 2010 - 2015
- Wykres 22. Pracujący wg płci w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015
- Wykres 23. Liczba bezrobotnych w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015
- Wykres 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Lubartów, powiecie lubartowskim i województwie lubelskim
- Wykres 25. Struktura bezrobotnych wg wieku w gminie Lubartów – 2015 rok
- Wykres 26. Struktura bezrobotnych w gminie Lubartów wg wykształcenia – 2015 rok
- Wykres 27. Struktura bezrobotnych w poszczególnych sołectwach wg wykształcenia – 2015 rok
- Wykres 28. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Lubartów w latach 201-2015
- Wykres 29. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 30. Struktura przedsiębiorstw wg klas wielkości w sołectwie gminy Lubartów – 2015 rok
- Wykres 31. Struktura dochodów gminy Lubartów w latach 2010-2015
- Wykres 32. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015
- Wykres 33. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych [ha]
- Wykres 34. Struktura użytkowania gruntów w gminie Lubartów
- Wykres 35. Ludność wg płci w gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 36. Ludność wg płci w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 37. Zmiana struktury wieku ludności w gminie Lubartów w 2010 i 2015 rok
- Wykres 38. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Lubartów (%) - 2015 rok
- Wykres 39. Wskaźniki obciążenia demograficznego gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 40. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2010 i 2015 roku wg sołectw gminy Lubartów
- Wykres 41. Przyrost naturalny w latach 2010 - 2015 w gminie Lubartów
- Wykres 42. Urodzenia i zgony w latach 2010 – 2015 w gminie Lubartów
- Wykres 43. Migracje ludności w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015
- Wykres 44. Linia trendu zmiany liczby ludności w gminie Lubartów w latach 2005 - 2015
- Wykres 45. Prognoza demograficzna dla gminy Lubartów na lata 2016 – 2045
- Wykres 46. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów
- Wykres 47. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów
- Wykres 48. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów
- Wykres 49. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Lubartów w wybranych latach

Wykres 50. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

Wykres 51. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów
w 2013 i 2015 roku

Wykres 52. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku